

КАРЛ МАЙ

ЛОВЦИ НА СОБОЛИ И

КАЗАЦИ

Част 3 от „Траперите „Детелиновия лист““

Превод от немски: Любомир Спасов, 1994

chitanka.info

1. НА СЪБОРА ВЪВ ВЕРХНИЙ УДИНСК

В сибирския град Верхний Удинск редовно се провеждат два всеизвестни събора. Единият се пада през пролетта. Тогава идват ловците, носейки за продажба кожите, придобити през зимата в покритите със сняг гори или в пустите, самотни тундри. А на есенното тържище те се снабдяват с припасите, необходими им за зимния лов на кожи.

В онези необятни равнини, класифицирани под наименованието тундра, може да се ловува само през зимата, когато дремят под ледената си покривка. Напролет тя се стопява и всичко потъва в недостъпни, бездънни блатата.

Но когато зимата заметне оковаващата си завивка, ловците на соболи се сдружават на групи от по десетина-дванайсет човека, за да се отдадат на лова на животните, чийто скъпоценни кожи толкова много се търсят по руските и китайски пазари.

Такива ловци по онова време, когато се разиграва този разказ, бяха или местни жители, задължени да плащат своя налог на царя само в кожухарски изделия, или заточеници, принудени ежегодно да доставят едно определено количество от тези тъй търсени кожи, ако не искаха да изтърпят тежко наказание.

Самотните ловци в онези райони са подхвърлени на огромен риск. В тундрата студове от петдесет и пет-шестдесет градуса по Целзий не са рядкост, а страхотните снежни виелици, вилнеещи из Сибир, стоварват върху дърветата масиви от сняг, които ломят и сплескват леса на цели мили. В меки дни се спускат мъгли, чиято гъста, кажи-речи досегаема маса, с видимост не повече от две крачки, остава да лежи върху равнината седмици наред. Те правят и бездруго трудния занаят на ловеца невъзможен. Ето защо собольниките^[1] трябва да се събират на дружинки, та при опасност да си помагат един на друг.

Чуе ли се, че някой е отишъл сам в девствената гора или тундрата в продължение на седмици, че и чак за две, дори най-дръзките мъже поклащат глава.

— Он сошел с ума! (Той се е побъркал!) — казват те.

И имат право. Да се предприеме такова нещо, най-малкото се иска голяма мяра безразсъдна смелост. Пита се наистина дали един американски трапер не би се скитал и в най-лютите студове по сибирския лес също така добре, както из горите на Мисисипи и Мисури. Но пък и траперът е издялкан от съвсем друго дърво в сравнение с руския заточеник или даже хант, тунгусец и бурят... На есенния събор днес във Верхний Удинск бе застъпена пъстра смесица от сибирските народи.

В селището обикновено квартируваше малък военен отряд. Понастоящем обаче бе командирована цяла сотня^[2].

От държавните мини в Чита, където работеха под земята предимно заточеници, беше избягал известен брой от тези нещастници. Беше се разбрало, че са се насочили към околностите на Верхний Удинск. Казаците бяха изпратени насам да претърсят областта и да заловят и предадат бегълците за най-строго наказание. Есаулът^[3] на сотнята бе синът на околийския началник във Верхний Удинск. Той познаваше местността като собствения си джоб и бе в състояние да разбута всички скривалища.

Синът на околийския беше известен като строг, навъсен и опасен офицер и в неговия ескадрон нямаше ни един, на чийто симпатии той да се радва.

Баща му живееше в най-представителната сграда на Верхний Удинск, с чиято големина можеше да се мери само още една друга. Това бе постоялш двор^[4], чийто притежател — хазяинът^[5], се числеше към най-имотните хора на града.

В постоялш двор бе много весело и шумно. Русите са запознали исконното население на Сибир най-първо с ракията. Сибирецът обаче не може да носи много, бързо се напива. И интересно, че пияното му състояние не е тежко, но затова пък толкова по-трайно. Само от няколко чаши водка той е пиян в продължение на два дена, след което търчи и препуска блажен насам-натам, и изтрезнее ли, надига отново чашата.

В салона на кръчмата не се виждаха ни маси, ни столове. Околоврът стените бяха проснати тръстикови рогозки. По тях седяха, подвили крака, клиентите с дръпнати очи. Те пиеха каквото имаше в наличност — айран, водка, квас или гърне керемиденочервен чай. И при това езиците им никога не спираха.

Който ги чуеше как вряскат, като нищо би помислил, че кръв ще се лее. И все пак те водеха един приятелски, пристоеен разговор.

Внезапно всички гости замлъкнаха. Беше влязъл един, някъде към средния ръст, друго земец — „господар“. Под господар местният жител разбира всеки мъж с кавказки черти и добро облекло.

Новият гост беше навлякъл широки сини шалвари, които се губеха в кончовите на високите ботуши, над тях дългопола рубашка с шнурове и върху нея лек кози елек. На главата бе нахлупил астраганен калпак, каквито обичат да се носят в Персия и из кавказките страни.

Една гъста, черна брада почти изцяло скриваше лицето му. Единствено пронизващите, неспокойни очи можеха ясно да се видят, а те в никой случай не създаваха бъдещо доверие впечатление. Руско лице човекът нямаше. Съдейки по чертите му, човек би го сметнал за французин или грък.

Той поздрави присъстващите небрежно и с високомерен поглед.

Хазяинът притича, събаряйки неколцина от посетителите и се поклони едва ли не доземи.

— Здравствуй, батюшка! Что прикажеш? (Добре дошъл в моя дом, бащице! Какво ще заповядаш?) — Могу ли я прожить у теб? (Мога ли да отседна при теб?)

— Да, батюшка! (Да, бащице!) Ама да не би да си сам?

— Не. Слугата ми е с мен.

— Той къде е?

— Вън при кибитката^[6].

— О, пресвети отче от Остроленка! Ти имаш кибитка? Дошъл си с кола? И аз да не съм го забелязал? Прощавай, господарю! Ще принеса в дар на моя светец-закрилник, свети Николай, нова книжка с картинки, за да не ми зачете след смъртта тази немарливост. Немедленно^[7] ще погледна кибитката ти.

— Тогава ела!

Мъжете излязоха. Пред входа бе спряла, натоварена с няколко куфара, една от онези леки, двуконни каруци, окачествявани с

названието кибитка. Брадатият колар стоеше при конете.

— Веднага ще заповядам да се вкара всичко вътре — каза съдържателят. — За колко време искаш да отседнеш при мен?

— Още не знам колко ще ме задържат тук работите. Чух, че имало събор.

— Да, господарю.

— Нещо не го виждам. Къде се намира?

— О, пазарен площад във Верхний Удинск няма. Пазарът се провежда извън града, на полето. Мога ли да науча откъде идваш?

— От Иркутск.

— Значи от запад. Тогава няма как наистина да си видял събора. Той е разположен източно от града.

— Навъртат ли се насам и ловци на соболи?

— Много, господарю.

— Бих желал да наема известен брой.

— Искаш да вземеш на служба собольники? Хм-м, господарю, това е рискована работа. Ти можеш да спечелиш много голяма сума, но също и да изгубиш.

— Който иска да спечели, трябва да рискува.

— Пита се също колко мъже се каниш да наемеш.

— Ти можеш ли да ми назовеш неколцина добри ловци? Възнамерявам да сформирам ловна дружина.

— Няма да успееш да го направиш, господарю.

— Защо не?

— Тези хора сами си избират компанията. Никой от тях не би допуснал да му натрапиш другар, когото той не желае. Ти трябва да се споразумееш с някой кадърен ловец и на него да предоставиш да потърси необходимия брой спътници.

— Ще се вслушам в съвета ти. Ти сигурно ще можеш да ми назовеш един такъв ловец.

— О, няколко, господарю! Най-прочутият от всички е... да-а, де да можеш с него да се сдобиеш, господарю!

— Че с кого пък?

— Номер осемдесет и четвърти.

— Номер осемдесет и четвърти? Името му?

— Него никой не го знае освен съдиите, които са го осъдили. Нито на тукашните власти е известно даже. Той е най-добрият ловец

надлъж и шир. Вярно, не говори много, ала всеки го иска за спътник. Само че той винаги сам си подбира хората и носи с дружината си вкъщи най-богатата плячка.

— Млад ли е все още?

— Сигурно брои някъде към шейсетте.

— Тук ли е вече?

— Аз още не съм го виждал. Но него всеки го познава и ако питаш, ще ти го покажат. Ама преди туй трябва да направиш една визита на околийския началник.

— Преди туй? Толкова ли е спешно?

— Да. Първо, нямаш право без негово разрешение нито час в моя дом да пребиваваш; да, да, изобщо във Верхний Удинск. После, не бива без негово позволение да отидеш на есенния пазар и трето, не можеш да сключиш с някого договор, без околийският да ти го подпише и подпечати.

— И в замяна на това да прибере някаква такса?

— Да, господарю и за наказание тази такса ще бъде отмерена толкова по-високо, колкото по-дълго се забавиш да му се представиш както подобава. Наистина не мога да ти дам по-добър съвет от този, незабавно да отидеш при него.

— Проклетия Росс... (Проклета Рус.)

Непознатият не доизрече думата, ала си промърмори някакво проклетие в брадата.

— Добре, тогава ще вървя — продължи после гласно. — Докато се върна сигурно ще си ми приготвил стаята.

Той закрачи към съседната постройка и влезе през главния вход. Над една от вратите се четеше думата „Присутствие“, което означава „канцелария“.

Там стоеше един мъж в куртката на обикновен казак. Непознатият се обърна към него.

— Къде да намеря исправника^[8]?

Той не получи веднага отговор, защото казакът отскочи стъписано назад и се вторачи в него с разширени очи.

— Неуже ли это възможно? (Възможно ли е?) Флоран? Ти? В Сибир?

Непознатият смени боята. Той също отскочи крачка назад, ала бързо се окопити.

— Нещо бъркаш. Аз не те познавам.

— Не е изключено. Но толкова по-добре те познавам аз. Вярно, минаха много години от последната ни среща, а и лицето ми доста се е променило, но твоите черти са такива, че който ги е видял веднъж, не може вече да ги забрави.

— Забележително! — рече непознатият, свивайки рамене. — И кой, викаш, съм бил?

— Камердинерът Флоран!

— Камердинер? При кого?

— При Бруно фон Адлерхорст.

— Никога през живота си не съм чувал това име.

Казакът се приближи до него.

— За Бога — каза той дрезгаво, — колкото повече те разглеждам, толкова по-сигурен ставам. Това си ти, Флоран! Не се преструвай!

Иностранецът трепна.

— Надявам се, нямаш намерението да ме оскърбиш! Носиш отличителния знак на заточеник, което ще рече, че си тикнат в някой сибирски полк за наказание. Ще ми коства само една-едничка дума да ти се утежни наказанието. Колко лесно би могъл да бъдеш насаден от втора в пета категория!

Въпреки заплахата казакът си остана на твърдението.

— Бих се обзаложил, че не се лъжа! Невъзможно е двама души да си приличат толкова много.

— А какво ще е друго освен прилика? Не намирам за нужно да споря с някакъв си заточен казак, но нека ти докажа, че грешиш. Ето паспорта ми... чети!

Непознатият измъкна паспорта си и го подаде на казака. Беше издаден на името Фьодор Ломонов, търговец от Оренбург, издаден от тамошните власти и подписан от губернияския началник. Значи повече не можеше да има никакво съмнение. Въпреки това казакът започна да сравнява отличителните белези в паспорта с външността на непознатия.

— Тук е вписано „два предни зъба липсват“... ти нямаш празнини — каза той. — Как се съгласува тая работа?

Разярен, непознатият издърпа паспорта от ръката на казака.

— Защото си сложих протеза, овча главо! Те са изкуствени. Впрочем не ти си околийският началник, та да даваш преценка за

паспорта ми. С теб свърших и ще те питам само дали исправникът приема.

— Той е вътре. Влизай!

Чакалната имаше три врати. През едната бе дошъл търговецът Фьодор Ломонов, през другата сега влезе при исправника, а третата водеше директно в двора.

— И все пак е той! — рече казакът на себе си. — Какво ли търси тук? Къде е пребивавал през всичките тези години?

Не му остана време да продължи размишленията си върху тази работа, понеже третата врата се отвори и влязоха три персони.

Най-отпред един нисък, тантурест юначага с коси монголски очи, изпъкнали ябълчни кости и огромен мечи калпак. Беше облечен изцяло в кожи. Върху кожуха бе пристегнал колана на тежък сарас, а в дясната ръка държеше здрав камшик за езда. Но у него те не изглеждаха кой знае колко опасни, понеже от безобидното му лице надзърташе едно дружелюбно носле, а около устата се ширеше усмивка, за която бе малко да се каже, че е добродушна.

Следваше го жена, издокарана също като него. И тя имаше камшик в ръката си. Само мечата гугла липсваше. Носеше гладко причесаната си коса спусната на две тънки плитки по гърба, две големи златни халки красяха ушите ѝ, а на гърдите висеше тежка сребърна верижка. Лицето ѝ, ако изобщо бе възможно, беше още по-добродушно от това на нейния мъж. А и беше по-дебела от него, така че с известен труд успя да се провре през отворието на вратата. Зад двамата крачеше едно момиче — израсло високо и съразмерно, в доста характерно облекло. Малките крака бяха обути във високи ботуши с връзки, изцяло изработени от оцавена в червено кожа от корема на лос. Палтенцето не достигаше и коленете и бе съшито от кожухчетата на високо ценния сибирски собол^[9].

Корсет от същата материя обгръщаше тънкия кръст. Дългите ръкави се разширяваха по ориенталски маниер при китките, а горе при рамото бяха цепнати. Златни аграфи свързваха свободно шлица и от блестящата тъмнота на кожуха просветваше изваяната бяла като сняг ръка.

Около грациозната шия трептяха блясъците на накит от четириъгълни златни плочки. В тежките черни коси бяха вплетени също такива златни пластини и сребърни верижки. По високото,

красиво заоблено чело лежаха няколко низа златни монети, придържани от сребърни, украсени с диаманти топчета. Със скъпоценни камъни бе осеяна и дръжката на използваната при езда жилава пръчка, с която тя небрежно си играеше.

Но повече от всички тези възхитителни и драгоценни джунджурии пленяваше лицето на момичето — лице, с каквото природата-творец твърде рядко дарява някой простосмъртен. Благородството на една недокосната, чиста душа сияеше от дълбоките мечтателни очи, а сериозната уста неосъзнато носеше искрицата на онази усмивка, която може да блика единствено от ведрината на едно любвеобилно сърце.

Девойката беше красива, но не само външно, а и по характер.

Ниският мъж се изтърколи ухилено към казака.

— Ты здесь на карауле стоиш, сышок мой? (На стража ли стоиш тук, синчето ми?)

— Да, батюшка. (Да, бащице.)

Всички рускоговорящи народи обичат да употребяват учтивите, умалителни форми: бащице, майчице, братле, сестрице. Понякога този начин на изразяване прекалено често се използва и тогава любезността се обръща на забава и фарс.

— Познаваш ли ме? — продължи да пита дебелият.

— Не, но може би ще имам радостта да узная кой си.

Лицето на шишкото засия още по-приятелски.

— Да, милото ми синче, на драго сърце ще ти създам тая голяма радост. Аз съм Була, тейшът^[10] на бурятите. Сега позна ли ме, сърчицето ми?

— Да, бащице, сега те познах.

— А това е моята женичка, княгинята. Тя се казва Калина^[11]. Не намираш ли, че името много ѝ подхожда?

— О, много е подходящо, миличък бащице!

— Може би знаеш дали добричкият околийски началник си е у дома?

— Да, бащице. Той е в стаята си.

— Тогава ще влезем за малко. Дошли сме да му направим посещение.

— Само че ще трябва да те помоля да почакаш още минута-две, добричък бащице, защото има човек при него.

— Кой?

— Някакъв търговец, който иска да си покаже паспорта.

— Е, добре, тогава ще изчакаме. Но се надявам, че околийският няма да се занимава прекалено дълго с този паспорт. Тук съм за събора и имам много да пазарувам.

— Исправникът бързо ще свърши. Или да доложи за теб?

— О, не! Не ми е чак толкова спешна работата. И за да не ни се стори времето дълго, ще те запозная с дъщеричката ми — моето сърчице, моето безценно камъче, моето бяло агънце! Погледни я само! Казва се Карпала. Не ѝ ли приляга?

От всички тюркски народи бурятите са съхранили най-чист езика си. Кар означава „сняг“, а паламак — „блестя“, „сияя“. Името Карпала следователно гласи: Сияйна като сняг.

Казакът сега отправи изцяло очи към красивата девойка. Неговата крепка, много пропорционална фигура като че се изпъна, погледът му заблестя, страните се зачервиха.

— Да, добре си избрал името ѝ, бащице.

Карпала пристъпи към казака, протегна му десница и каза с глас, чийто ясен, звучен тембър проникна дълбока в душата му:

— Подаваме си ръце като познати, които не са се забравили!

Тя стисна сърдечно ръката му. Бащата и майката се спогледаха учудено.

— Как? Познати?... Нима вече сте се виждали? — попита Була.

— Да — отговори дъщерята радостно. — Това е той... той... моят спасител!

Напрегнато и леко задъхани двамата дебеланковци подпряха ръце в хълбоците.

— Твоят спасител?

— Да.

— Който те измъкнал от леда? — продължи да се покачва удивлението на княза.

— Да — кимна момичето.

— Не се ли заблуждаваш?

— Не. Познах го още щом го видях.

— Според описанието ти аз съвсем другояче си го представях този мъж.

— И все пак е той.

— Какое чудо! (Какво чудо!) Нима е вярно, че си нейният спасител, милото ми казаченце?

— Щастлив съм, че ми се отдаде възможност да окажа услуга на твоята дъщеря — отвърна казакът скромно.

— Значи няма заблуда? Ти си наистина? Позволи да те прегърна! Буля притегли казака към себе си и го тикна после към Калина.

— Майчице, притисни го и ти до сърчицето си! Заслужил си е да му благодариш.

„Майчицата“ поиска да го целуне по бузите, ала снагата ѝ бе с такъв голям диаметър, че не успя да го достигне с устни и звучната целувка експлодира във въздуха като граната от миномет.

Тейш Була с голямо удоволствие проследи тази проява на изключителна нежност от страна на съпругата му. После обаче вдигна ръка и рече лукаво:

— Само не си мисли, че и дъщеря ми ще вземе да те прегръща и целува! Нейните целувки принадлежат на друг. Тя е годеница на есаула, синът на моя приятел околийския началник. Но ние гледаме на теб като на приятел, макар да си само един дисциплинарно наказан казак!

Карпала се извърна смутено. Страните на казака преbledняха.

— Аз не съм престъпник — заяви той с тъжен поглед към момичето. — С мен безпричинно се отнасят като със затворник.

— Аз ще ходатайствам за теб.

— Не. Не го прави! Това нищо няма да помогне, а само ще навреди, бащице.

— Не го вярвай, синчето ми! Моята дума много минава пред ротмистъра.

Карпала приближи бавно пак към казака и го погледна в очите.

— И на мен ли няма да позволиш да се застъпя за теб?

— Не, принцесо! Моля те, не го прави.

— Смяташ, че той ще отблъсне първата молба на годеницата си?

Лицето на казака внезапно се опъна и той отговори едва ли не остро:

— Не желая милост от него.

Карпала сведе натъжено глава. После очите ѝ проблеснаха.

— Съжалявам, че не бива да ти помогна. Но може би ще съумея да ти се отблагодаря по друг начин. Разреши ми засега да ти дам за

спомен това!

Тя извади един пръстен от пръста и хвана ръката му, за да го надене на него.

В този миг от приемната излезе търговецът Фьодор Ломонов и така широко отвори вратата, че зад него се видяха околийският, синът му — ротмистъра и един казашки лейтенант.

— Була, князът! — извика околийският.

Докато Фьодор Ломонов побърза да се отдалечи, ротмистърът приближи рязко към казака.

— Какво става тук?

— Открих моя спасител — усмихна се Карпала.

— Да, своето спасителче! — намеси се князът. — Не се ли радваш и ти ротмистърче!

Оня направи негодуващ жест.

— Каква е тая работа с пръстена? — попита сухо.

— Подарявам го на спасителя си — отговори Карпала с голяма сдържаност, подразнена от прекалено пестеливия тон.

— Как? На него, един заточеник? Това наистина трябва да забраня! Ела, момче!

Ротмистърът сграбчи ръката на казака, измъкна пръстена от пръста му, надяна го на своя и каза, обръщайки се към бащата, майката и дъщерята:

— Влезте, моля!

Казакът стоеше неподвижен — символ на желязна дисциплина. Само около мустаците му нещо едва забележимо потрепваше, а клепачите се сведоха, за да не издаде погледът какво става в сърцето му.

Карпала замълча със здраво стиснати устни. Последва другите като под някаква вътрешна принуда, изтласкала кръвта ѝ в лицето.

— Не скърби! Пак ще се видим! — прошепна бързо на казака. После вратата се затвори зад нея.

Едва сега казакът се раздвижи. Той си пое дълбоко дъх, обтегна се и размаха закана̀телно юмрук.

— Ще удари и моят час! — процеди и с усилие си наложи спокойствие, мислите се надпреварваха в мозъка му. — Аз ще бъда пак свободен и тогава... Какъв ден! Първо тоя Флоран! Той беше. Кълна се в това. А сега Карпала... годеницата на ротмистъра. О, Боже!

Гърдите му дълбоко поеха и изпуснаха дъха. Отпусна юмрук и се извърна полека като човек, който напразно се бори с някое тежко разочарование.

- [1] собольник (рус.) — ловец на соболи (Б. нем. изд.) ↑
- [2] (рус.) — казашки ескадрон (Б. нем. изд.) ↑
- [3] есаул (тюрк.) — ротмистър в казашките войски (Б. пр.) ↑
- [4] постояльш двор (рус.) — хан, странноприемница (Б. нем. изд.) ↑
- [5] хазяин (рус.) — собственик (Б. нем. изд.) ↑
- [6] кибитка (рус.) — покрита каруца, кола, шейна (Б. пр.) ↑
- [7] Немедленно (рус.) — незабавно (Б. Bhorse) ↑
- [8] исправник (рус.) — околийски началник в миналото в Русия (Б. пр.) ↑
- [9] Соболът е по-популярен у нас под названието самур (Б. пр.) ↑
- [10] тейш (бурят) — княз (Б. нем. изд.) ↑
- [11] Калина — Дебелата (Б. нем. изд.) ↑

2. ДЪЩЕРЯТА НА БУРЯТСКИЯ КНЯЗ

Исправникът поздрави любезно княза и семейството му. Но един психолог щеше да забележи все пак, че тази прекомерна учтивост не идва от сърцето.

Той беше висок, широкоплещест, с ниско чело, приплеснат нос, дебели устни и голяма сплъстена брада. Синът му, ротмистърът, много приличаше на него, но изглеждаше още по-плещест и трябва да притежаваше голяма физическа сила.

Намирацията се при тях лейтенант поиска да се оттегли, ала бе задържан от един знак на началника си.

— Изобщо не ни пречиш — прошепна му ротмистърът. — Трябва дори да станеш свидетел как ще му дам да се разбере на тоя тлъст княз.

С язвително ухилване той се обърна към тейш Була.

— Бащице, и как пък можа да позволиш на Карпала да подарява пръстен на някакъв си престъпник?

Князът го погледна с уголемени очи.

— Та той е неин спасител!

— Ти май много се радваш, че го откри, а?

— Много! И майчицата Калина също. Прегърнахме го от радост.

— Прегърнахте?

— Че защо не?

— Карпала сигурно също?

Тейшът понечи да отговори, ала Карпала го изпревари.

— Да не би да имаш нещо против?

— Твърде много даже! Та нали си моя годеница!

По лицето ѝ пробяга уплаха и тя пребледня, борейки се очевидно с някакво решение.

— Не знаех и думица по тоя въпрос. Едва днес го научих.

— Нещата бяха уговорени между мен и твоите родители. Твоето татенце положи клетва пред ламата. Той няма право да я нарушава.

Ламите са свещениците на бурятите и като такива имат голямо влияние върху съвестта на миряните. Дори княз като Була бе обвързан с думата, която бе дал пред ламата.

Карпала потърси с поглед помощ от тейша.

— Вярно ли е, тате? — попита с тих, пресекващ глас.

— Да, душицата ми, миличкото ми.

— Защо си го сторил?

— Ще ти кажа причината, когато станеш жена на това юначе.

— И нищо не може да се промени?

— Не. Знаеш, че е абсолютно невъзможно да се наруши една такава клетва.

Карпала кимна мълчаливо. Страните ѝ хлътнаха, сякаш искаха да скрият спонтанно рукналите сълзи. После се свлече на един стол, почувствала внезапна слабост.

Ротмистърът пристъпи крачка към нея и каза галовно:

— Виждаш, съкровищенце, че си принадлежим един на друг, и че погледът на едно такова куче е престъпление!

Карпала дигна рязко и гневно чело.

— Наричаш моя спасител куче? Защо? Какво е извършил?

— Не знам. Никой не научава деянието, заради което даден човек е бил заточен в Сибир. Но той отново си издейства наказание.

— По какъв начин? — попита Карпала с разтуптяно сърце.

— С една наглост, нямаща равна на себе си. Той те целуна. Момичето пламна.

— Мен... целунал? Не знам нищо такова.

— Той го стори. Има свидетел.

— Кой?

— Аз самият.

Ротмистърът изгледа Карпала с превъзходство. Но не стана онова, което очакваше — тя ни най-малко не се посвени. Изправи се бавно от мястото си и направи крачка към него.

— Бил си свидетел, когато ме е целунал? Значи сигурно си бил наблизко, когато яздох през реката и ледът се проломи под коня ми?

— Да.

— Аз изгубих съзнание... видях само за секунда лицето на моя спасител. И то така ми се... — тя сложи ръка на онова място от

кожуха, под което чукаше сърцето ѝ — и то така ми се запечати, че никога няма да го забравя... Когато дойдох отново на себе си, лежах тук при вас.

— Аз те донесох.

— Но той ме е извадил от реката, изпод леда?

— Да. Тоя Номер десет! Аз го извиках.

По лицето на Карпала плъзна червенина на горчива насмешка.

— А-а, извикал си го? Понеже ти си нямал кураж, понеже си се страхувал за живота си, трябвало е той да рискува своя, за да ме спаси! Ти си проявил страхливост, макар отдавна вече да си знаел, че съм твоя годеница!

Вените по челото му набъбнаха.

— Пази се още веднъж да ме наречеш страхливец!

— А ти да не би да наречеш поведението си мъжествено?

Стояха един срещу друг — Карпала с поглед, изпълнен с презрение, ротмистърът с гневно святкащи очи. Околийският началник и тейшът поискаха да ги разделят, ала оня ги отпрати с груб жест.

— Остави го на мен, тате! — отклони гордо и Карпала. — Не се страхувам от него. Нека ми отговори на въпроса!

— Да, ще ти отговоря! — извика ротмистърът. — От само себе си се разбира, че щях да действам енергично, ако оня сволоч не беше там. Ама защо пък трябваше да си квася униформата?

Карпала го измери с пламтящ поглед от глава до пети.

— Значи и той вместо теб трябва да получи възнаграждението!

— В името на свети Андрей, моя светец-покровител, какво възнаграждение имаш предвид? — изсмя се брутално ротмистърът.

— Ще узнаеш отговора достатъчно рано — отвърна Карпала хладно.

— Аз го желая веднага! Заповядвам ти!

— На мен? На принцеса Карпала?

— Да, на теб! И ти ще ми се подчиниш!

— Никога!

— В такъв случай ще те принудя!

Той вдигна ръка.

— Искаш да ме удариш? — извика Карпала. Дръпна се крачка назад и го погледна безстрашно в очите.

Тогава той се разколеба и отпусна ръка.

— Не, теб не. Та нали има кой да отнесе пердаха вместо теб. Сигурно ще възприемеш ударите по-болезнено, ако ги получи той.

Ротмистърът грабна звънеца и задрънча.

— Номер десет! — изрева силно, та се чу и отвън. Казакът влезе, дръпна вратата след себе си и застина в очакване.

— Принцесата искала да ти подари пръстен, а? — попита го ротмистърът троснато.

— Да, господарю.

— И ти не го отхвърли?

— Не, господарю.

— Сукин син! (Кучи син!) Не си ли знаеш по-добре дълга? Ето ти тогава отплатата!

Грабна един камшик от масата и започна да шиба казака. Онзи не трепна и с мигла. Само се извъртя странично, за да не се стоварват ударите по лицето му.

Таиш Була и Калина поискаха да възпрат ръката на разярения ротмистър, ала един жест на Карпала ги отклони от намерението им и те само поклатиха глава.

— Сама ще се оправям с него! — процеди през зъби. Най-сетне ротмистърът захвърли камшика.

— Тъй, сега си го имаш възнаграждението! Пръждосвай се долу в конюшната!

— Слушам, господарю!

Казакът тръгна.

Ротмистърът се обърна подигравателно към Карпала и я попита с жлъчна ирония:

— Е, как ти подеждва?

— Не ми причини болка — отговори тя, поглеждайки го студено в очите. Но от прекрасните червени устни се процеди капчица кръв, толкова здраво ги бе прехапала. — Ако трябваше да ме заболи, не биваше да бъдеш толкова презрителен към мен както си. Той е герой!

— Чорт возьми! (Дявол го взел!) Герой?

— Да, герой и мъченик! Герой, защото не само потисна болките, но и защото въпреки смъртното оскърбление се овладя и принуди сърцето си да се успокои. А мъченик, защото изстрада невинен за мен.

Ротмистърът тупна с крак, та чак гредите потрепераха.

— Смъртно оскърбление? Смехотворно! Като че един офицер би могъл да оскърби някакъв си там престъпник! И невинен за теб изстрадал? Той трябва да е радостен, че е имал възможност да страда за теб. Следващия път ще го налагам, докато пукне. И ти няма да ми попречиш!

— В нищо няма да ти преча. Онова, което правиш, ми е толкова безразлично, че сега даже ще си тръгна, макар да знам, че ще преговаряте за калима^[1]. Правете каквото си щете! Аз не съм ви необходима. Ние имаме една поговорка: „Правдата има по-бързи крака от кривдата.“ Единственият калим, който би трябвало да ти донесе, е един камшик, за да го опитваш всеки ден.

Карпала просвири с жилавата шибалка покрай лицето на ротмистъра и си тръгна, без някой да я задържи. Пред къщата стояха трите коня, на които бе дошла със своите родители. Тя се качи, смущава животното и препусна в галоп...

Когато вратата се затвори зад нея, в стаята настъпи миг на пълна тишина. После синът на околийския направи безцелен жест и щракна с пръсти. Със смръщено, пребледняло лице се обърна към лейтенанта и му даде знак да го последва навън, докато тейш Була и Калина все още стояха и се споглеждаха в безмълвна възбуда. Исправникът се опря объркано на прозореца.

Ротмистърът профуча мълком с придружителя си край двамата и така тръшна вратата, че цялата къща изкъркна.

Едва вън на открито си възвърна говора.

— Карпала си е загубила ума по тоя сволоч. Той може да стане опасен. Трябва да го отстраня от пътя си — изскърца зъби той.

— По кой начин? Да не би със...? — лейтенантът посочи сабята си.

— Не. Пършивецът е твърде нищожен за едно почтено острие. Той е само един номер.

— Значи искаш да го преместиш?

— Също не! Тая процедура ще продължи прекалено дълго, а и е необходимо разрешението на полковника.

— Тогава не знам как се каниш да подхванеш нещата.

— Има малки случайности, малки нещастни случаи, за които никой не носи вина. Тук имам например един наскоро заловен от

табуна жребец. Той никога не е носил човек на гърба си. Какво ще речеш?

— Нелошо! — ухили се лейтенантът. — Тогава ела! Ще направим една езда!

Офицерите закрачиха по двора към конюшната, пред която стояха конете им. Казакът се намираше при животните, защото имаше заповед за лично прислужване на ротмистъра.

— Ние ще пояздим. Оседлай си новия табунен жребец! — обърна се грубо към него ротмистърът.

Под табун се разбира стадо полудиви коне. Да се язди едно такова животно, което никога не е усещало товар на гърба си, е опасно за живота.

Въпреки това казакът не промени лице. Той започна да оседлава най-напред коня на господаря си.

— Остави! Аз сам ще го сторя. Действай бързо, че да не се налага да те чакаме!

Казакът се обърна незабавно към конюшната.

— Ще сбъркате в сметките си! — измърмори той на себе си. — Не напразно вече на три пъти излизах тайно нощем с бесния жребец и го накарах да ме слуша!... Ротмистърът иска да ме отстрани, това е повече от ясно. Е хайде, той или аз!

Отвори вратата на конюшната и влезе. В един ъгъл между две дъски бе пхнато малко снопче мъх, наричано от бурятите лепта. Казакът сложи малко в устата си, по дъвка го, пристъпи към жребеца, на когото и четирите крака бяха спънати и дъхна в ноздрите му. Очите на животното, мятали преди тъй диви искри, тутакси станаха покротки и то изпръхтя от удоволствие. Употребата на тази трева е просто и все пак малко познато средство за смиряване дивотата и на най-виروглавия жребец.

Казакът взе сега седлото, изнесе го пред конюшната и откачи нагайката, която висеше отвън на стената. Двамата офицери вече бяха възседнали конете си.

Нагайката е тежък, оплетен от здрави ремъци и снабден с къса дръжка камшик на табуншчика^[2]. Един опитен табуншчик убива с този камшик и най-силния вълк с един-единствен, добре прицелен удар.

— Негодяй! — ревна ротмистърът. — Още ли не си готов! Какво се туткаш там?

— Не бива ли вън да го оседлая?

— Тук? Откачил ли си?

Но в този миг жребецът, когато двама другари на казака бяха отвързали по негов знак, профуча през вратата и всички присъстващи се разпиляха. Той направи една обиколка в галоп, докато казакът пристъпи към него. Беше извадил незабелязано от устата си сдъвкания мях и го поднесе на животното, давайки вид, че иска да го помилва. Жребецът наистина изпръхтя още няколко пъти, но когато казакът сложи ръка на муцуната му, придърпа с бърни мяха и търпеливо позволи да му бъдат сложени седлото и юздите.

Наоколо прозвучаха възгласи на удивление. Офицерите също едва можеха да повярват на очите си, когато казакът седна сега толкова спокойно на седлото, сякаш яздеше някоя кротка кранта. Ротмистърът подкара предпазливо коня си към него.

— Човече, това наистина ли е табунският жребец?

— Огледай го, господарю! — отговори казакът спокойно.

— И той е кротък като агне?

— При някой друг може би не.

— А при теб защо?

— Защото умея да обуздавам всеки враг — бил той човек или животно.

— Наглец!... За какво е камшикът?

— Вземам го за случай, че по време на тази езда претърпя злополука. В последния миг ще строша с нагайката гръбнака на виновника.

Казакът го каза с вежлив тон и смирен поглед. Есаулът обаче много добре разбра за кого се отнася закана.

— Кого имаш предвид? — сопна му се той.

— Вълка естествено!

— Имаш късмет!... Махни камшика! Следвай ни!

С тези думи ротмистърът насочи коня си към реката. Казакът се подчини. Захвърли нагайката и препусна след двамата офицери. Всички се загледаха след него, а неколцина се прекръстиха.

— Господи, не води нас в изкушение и спаси ни от Лукавого! Дяволът се е вселил в него. Бесният жребец му се подчинява като

агънце.

Верхний Удинск^[3] е разположен при водослива на река Уд а със Селенга, която се втича в южната част на Байкалското езеро. Недалеч от града офицерите прекосиха Уда по един брод — есента водата там не стига и до тялото на конете. На отвъдния бряг те подкараха животните в галоп и после в карьер. Казакът ги следваше със същата бързина, без жребецът да му създава никакви мъчности.

От време на време ротмистърът се обръщаше да погледне към него.

— Нахалът е вселил Сатаната в себе си! — изръмжа той. — Как ли пък се справи и стая работа?

— И за мен е необяснимо — рече лейтенантът.

— Я да пробваме все пак дали жребецът ще е така търпелив и в буйните води.

— Как, още веднъж през реката?

— Да, там!

Ротмистърът посочи брега, който отстояше вече на значително разстояние.

— Там реката е най-дълбока и опасна — възрази лейтенантът. — Да не би пък да се каниш да я прехвърляш на това място?

— О, не, само той ще го стори!

— Под някакъв претекст?

— Там отсреща, далеч по отвъдния бряг, виждам един керван от коли, който пътува към града за събора. Той ще отиде да пита откъде са тези хора.

— Няма да премине.

— Тъкмо затова! Точно там измъкна прежната пролет Карпала от водата. Тя си мислела, че все още може да язди през Табуншчик реката, ала ледът се строши и тя потъна между ледените плоскости. Нека она опита дали ще се измъкне още веднъж благополучно.

Ротмистърът се насочи обратно към брега, но скоро пак спря и показва напред.

— Не пасе ли някакъв кон там до водата?

— Да.

— А край него лежи вързоп вещи... Интересно!

— Ей — извика лейтенантът, — почти изглежда като купчина женски дрехи!

— И на мен така ми се струва... Да не би пък да...

— ...е Карпала, която се къпе тук?

— Не би било изключено. Мястото е усамотено, а брегът висок и обточен с храсти, така че едно момиче може да рискува да се окъпе тук.

— Но точно на това опасно място?

— Бурятките са отлични плувкини. И освен това тъкмо Карпала е способна да го стори.

Офицерите препуснаха към брега. Те не помислиха, че казакът ги следва, както изискват служебните задължения.

— К чорту! (По дяволите!) Това е нейната кранта!...

Карпала беше яздила през брода, за да овладее възбудата и проясни мислите си. Беше видяла отново своя спасител и същевременно узнала, че една клетва от страна на баща ѝ неразривно я приковава към ротмистъра, когото презираше.

Така препускаше по равнината. Противната мисъл, че е станала годеница на този брутален човек, я изпълваше със свещен гняв. Жена на този мъж! Да бъде до смъртта при него!

Никога!...

Но святата клетва, която баща ѝ бе положил пред ламата? Как да съгласува тази дилема? Мисли, мисли, ала изход не намери.

После се замисли за казака. Карпала все още не осъзнаваше какво дълбоко въздействие ѝ е оказал, но пък вътрешно се успокои още щом мислите ѝ се пренесоха към него. Колко често си бе представяла дръзкото, мъжествено лице, което след секундите на смъртна опасност ѝ се беше явило. Колко нощи бе сънувала и мечтала за своя спасител, а копнежът, уединението и фантазията увенчаваха неговия образ с всички достойнства на рицарски герой...

Ето че отляво ѝ помахаха бляскавите води на реката. Там беше станало. Като в някаква омая и е чувството, че ще направи добрина на този мъж, тя насочи коня си нататък и огледа мястото. Ох, ей там беше лежала в тръстиката вцепенената ѝ снага! Там я бе върнал той в съзнание и... целунал по устата. После беше дошъл ротмистърът, той неизразимо отвратителен човек.

По силата на вътрешен импулс Карпала плесна с камшика във въздуха. Тръсна енергично глава, от което златните накити в косите иззвънтяха. Не, няма да мисли повече от него... по-добре за другия,

който бе рискувал живота си за нея, хвърляйки се в леденостудените талази, за да я измъкне изпод въртопа на ледените блокове!

В тази вода тук се беше борил спасителят за нейния живот! Колко хубаво би било да се потопи във вълните и охлади горещия пулс! Карпала плъзна изпитателен поглед околоръст. Градът лежеше далеч там долу. Наоколо не се виждаше жива душа. Ниви, на които да идват хората, нямаше, а речното корито бе разположено дълбоко, така че нямаше как да бъде веднага забелязана. На това отгоре беше страстна плувкиня.

Още преди мисълта да се развие докрай, тя беше вече скочила от коня и започнала да сваля дрехи и накити. Скоро плуваше в бистрите води.

Тя и представа нямаше, че междувременно двамата офицери бяха приближили, съгледали коня ѝ и сега вече оставяха жребците си, за да се промъкнат към нея.

— Казакът ни следва! — каза внезапно лейтенантът. Синът на околийския погледна назад.

— Вярно! Сволочът май нещо си е наумил. Гледай, сега язди назад! Почакай, обеснико, сам ще ми влезеш във водата!... По дяволите, там идват някакви непознати... сигурно от кервана!

Ротмистърът посочи отвъдния бряг, по който сега приближаваха трима ездаци. Двамата бяха сухи, неимоверно избуяли дангалаци, а третият — дребосък. Дългучите седяха на изпосталели бурятски коне, а ездитното животно на другия като че бе муле. Животните сигурно бяха ожаднели. Ето защо ездачите бяха напуснали кервана за някоя минута, та да ги напоят на реката.

Тримата съгледаха сега плувкинята, сепнаха се за миг, разбраха се, изглежда нещо и се оттеглиха.

— Бре, бре, какъв такт! — иронизира лейтенантът.

— Те са ни видели! Погледни какво иска дребосъкът?

— Маха ни.

— Има си хас обесникът да иска и ние да се разкараме.

— Сега ни заплашва с юмрук!

— Крастав пес!

Дребният ездач отвъд реката наистина бе вдигнал заплашително пестник. После отново замаха с ръка и когато и това не даде резултат, скочи от седлото и разкопча някакъв дълъг предмет.

— Черт взъеми! Пушка! — извика есаулът.

— Внимавай, негодият ще стреля!

— Нека посмее!

Непознатият очевидно не го считаше за някакво рисково деяние, защото след като махна още веднъж безуспешно, насочи пушката. В следващия миг изстрелът секна. Ротмистърът подскочи и посегна към главата си.

— За Бога, мръсникът наистина стреля! — викна лейтенантът.

— Ранен ли си?

— Улучен съм някъде.

— А-а, тук в калпака! Аграфата с перото е изчезнала.

Сега отсреща се донесе на завален руски:

— Първият изстрел в гуглата за предупреждение! Вторият в рамото, ако не се лъжа!

— Куче, кой си ти? — изрева нататък ротмистърът.

— Сам Хокинс е името ми. Поразприпкай се ту boy^[4], иначе ще те уцеля!

Дребосъкът вдигна за втори път пушкалото си.

— Хайде, хайде! — подкани лейтенантът. — Оня пак ще стреля, а нашите пистолети не достигат толкова далеч, колкото пушката му.

Той задърпа колкото може по-бързо ротмистъра към конете.

Смушкаха жребците с шпорите в слабините и полетяха обратно към града. Казак номер десет ги последва.

Като чу изстрела, Карпала се изплаши. Значи все пак не беше сама на това уединено място. После, когато Сам Хокинс извика своето предупреждение, тя разбра от думите му, че е била наблюдавана от левия бряг. А от вика на ротмистъра, чийто глас разпозна, ѝ стана ясно кой беше наглият зяпач.

Веднага след изстрела тя се потопи толкова дълбоко, че само главата ѝ се показваше от водата. Сега чу отдалечаващ се конски тропот. А от десния се разнесе гласът на малкия:

— Дъще, оттук ние не можем да те видим... но гласовете ни ти ще чуеш.

— Говори! — подвижна сърцато Карпала обратно.

— Излез, в името Божие, от водата! Те си заминаха.

— А вие?

— Ние сме трима мъже от други краища и искаме да напоим конете си. Седнали сме с гръб към реката и няма да се обърнем, преди да ни позволиш.

— Ще ви повярвам!

— И аз това се молах! Сам Хокинс държи на думата си дори когато я е дал на някоя скуоу, плацикаща се във водата! Хи-хи-хи-хи!

Имаше нещо в маниера на този чужденец, което събуждаше доверие у Карпала. Освен това тя беше расла като момче и превзетостта ѝ беше непозната. При друго положение, ако необходимостта го изискваше, щеше с оръжие в ръка да си извоюва уважението на околния свят. Ето как се изкачи без особен сван на брега. Един бърз поглед насреща я убеди, че любезният чужденец е казал истината. Тримата седяха неподвижно, обърнати с гръб към отсамния бряг — двама дългучи и един дребосък. Набързо ръка навлече дрехите си.

— Сега можете да се обърнете! — подвикна им засмяно. Непознатите откликнаха на подканата.

— Кои сте? — попита Карпала, докато слагаше без да бърза украшенията си.

— Аз съм американец от немски произход по бабина линия, ако не се лъжа... моите другари обаче са чистокръвни гриинхорни... искам да кажа, истински американци, още от Колумб насам!

— Видяхте ли човека, който ме зяпаше?

— Да, заради тая работа му пратих един куршум в капелата.

— За което лошо ви се пише.

— Защо?

— Оня, по когото си стрелял, е синът на околийският началник.

— Един знатен господин, който дебне чужди жени и при първия изстрел после офейква, ако не се лъжа!

— Да. Той е препуснал, за да нареди да ви арестуват.

— Прекрасно!

— Не се надсмивай! Той държи тук властта. Могат да ви обвинят в опит за убийство.

— Опит за убийство на една гугла?

— Ти си стрелял по него, това е достатъчно. Но аз искам да ви помогна.

— Ти? Как възнамеряваш да се захванеш с тая работа?

— Не пойте животните си! Не бива да губите време — предупреди Карпала. — Препуснете в галоп към стана на пазарището и питайте там за Була, князът на бурятите! Пристигнете ли преди офицерите, то той няма да ви предаде на властите.

— Че ти познаваш ли го тоя княз?

— Аз съм негова дъщеря!

— Отлично. Намеренията ти към нас са добри, ала ние не се страхуваме от някакъв си казашки атаман.

— Но трябва да се страхувате, заради мен! Така после ще мога да ви благодаря!

— По дяволите, такова нещо още никога не е искала някоя скуоу от Сам Хокинс! Но за твоя угода на драго сърце малко ще се пострахуваме, хи-хи-хи-хи!

— Яздете тогава бързо! Аз идвам веднага. Ще се опитам да изпреваря офицерите.

— Добре, дъщеричката ми! Досвидания! (Довиждане!)

Тримата яхнаха животните си и ги подкараха в тръс. Карпала се метна на свой ред на седлото и препусна в кариер по отсамния бряг към града. Конят ѝ беше далеч по-добър от тези на офицерите. Настигна ездачите още при брода. С един дълъг скок вкара животното в реката и ротмистърът бе здравата изпръскан.

— Плут! Бестыдник! (Мошеник! Безсрамник!) — подвикна му на минаване.

Синът на околийския не отговори, но пришпори до краен предел коня си, без все пак да съумее да я настигне.

Когато Карпала достигна лагера, не завари там тримата чужденци. Родителите ѝ обаче се бяха върнали от исправника и пребиваваха в своята просторна юрта^[5]. Карпала изобщо не слезе, а им викна няколко разяснителни думи и продължи бързо нататък към непознатите.

След късо време вече ги срещна, когато се информираха за шатрата на княза и ги съпроводи до бивака още преди появата на ротмистъра.

— Слизайте бързо! — повели.

После скочи от седлото и въведе тримата мъже в юртата.

---

[1] (бурят.) — прикя, чеиз (Б. нем. изд.) ↑

[2] (рус.) — табунщик — коняр на полудиви конски стада (Б. нем. изд.) ↑

[3] Очевидно става въпрос за днешния град Улан Уде (Б. пр.) ↑

[4] my boy (англ.) — момчето ми (Б. пр.) ↑

[5] юрта (рус.) — конусовидна палатка у номадски племена (Б. пр.) ↑

3. ДИВИЯ ЗАПАД В СИБИР

Сам Хокинс, Дик Стоун и Уил Паркър в Сибир! Какво ли бе принудило тримата да разменят саваните и прериите с негостоприемните, коренно различни тундри?

Преди време в Долината на смъртта^[1] те наистина дори насън не се замисляха за подобна вероятност и биха се изсмели в лицето на всеки, който направеше макар и само намек, че Детелиновият лист ще тъпче азиатската земя.

Но после всичко си дойде много просто. Участниците в събитията от Долината на смъртта бяха принудени за дълго да останат в Сан Франциско, тъй като свидетелските им показания бяха необходими пред съда. И там Херман фон Адлерхорст получи едно писмо от своя приятел, художника Паул Норман, което го хвърли в голяма възбуда. Писмото беше вече с остаряла дата и препратено до получателя по околни пътища.

„Скъпи Херман!

Защо ли животът толкова рядко ни доставя чиста, безоблачна радост? Ние двамата — Лиза и аз, сме щастливи. Закума взема най-живо участие в нашето щастие. Но в чашата на радостта падна една горчива капка. Представи си, вашият брат Готфрид, за чието местонахождение подразбрахме от Закума^[2], е изчезнал безследно — точно като Мартин от Уилкинсфийлд, както ми писа. А с него и настойникът му — някой си руски граф Василкович, който го бил осиновил. За всичко това ти естествено не знаеш нищо, ние самите го научихме едва неотдавна. Графът и неговият храненик предприели преди три години едно голямо пътешествие до Сибир, от което вече не се върнали. Останали си безследно изчезнали въпреки най-усилените издирвания за местонахождението

им, подети от роднините на графа. И преди година по чудат начин се появило официално изявление за тяхната смърт, като имението на графа преминало в ръцете на някакъв братовчед по майчина линия, понеже графът нямал кръвен наследник. Всичко това узнах от руския представител в Берлин, към когото се обърнах по този въпрос.

Скъпи Херман, ударите на съдбата, сполетели отново твоята фамилия, са толкова съкрушителни, че всяко уверение в моето съчувствие към теб, сигурно ще ти се стори кухо и празнословно. Не мога да ти пожелаая нищо друго освен: Бог да ти даде сили да понесеш и този удар като мъж и нека в замяна разцъфти при теб друго щастие!

Какво имам предвид с това? Е, между нас казано, Закума прие вестта за изчезването на Готфрид с повече самообладание, отколкото я смятах за способна. Да, имам впечатлението, като че мъката за неговата загуба отстъпи зад безпокойството по теб. Тя вече рядко говори за капитан Орьолчашча, затова пък толкова повече за един друг, който търси сега брат си из прериите и Скалистите планини на Дивия запад...

А сега събирам кураж да ти съобщя още нещо, което за съжаление ще съживи една стара болка. Добрата съдба по един поразителен начин ни прати вест за братята и сестра ти, докато участта на твоята майка остана в мрак. Сега булото и тук се повдигна. Знаеш, че Лиза носи един златен медальон с миниатюрата на баща ти, Бруно фон Адлерхост, който навремето допринесе за разпознаване на сестрата. Когато за кой ли път заговорихме отново за миналото и Лиза отвори медальона, за да разгледа портрета на баща си, миниатюрата се освободи от задната страна и наяве излезе едно малко пожълтяло листче. То съдържаше следните слова в почти нечетливи немски букви:

«Скъпа моя малка Лиза! Твоята майка умира със сломено сърце. Баща ти е мъртъв, братята ти като теб и майка ти са продадени в робство. Когато твоят дремещ сега още дух един ден се пробуди, дано Бог милостиво отреди,

тази бележка и портретът да ти бъдат от полза. Бог да те закриля, дете мое, и да те отведе с ръката на своя ангел отново в твоята немска родина!

Ана фон Адлерхорст»

Можеш да си представиш, скъпи Херман, колко разтърсени бяхме от тази находка. Но колкото и болезнено да ни засегна мисълта за смъртта на майката — нали всички лелеехме тихата надежда, че както сестрата и братята, така и майката някога ще намерим — то все пак видяхме малко утешение в това, че майка ти поне е била предпазена от неописуемото страдание, което едно дългогодишно робство би ѝ причинило.

Скъпи Херман, утеши се и ти с това съображение и помисли, че надеждата да намериш своята майка жива, беше твърде нищожна, така че ти би трябвало отдавна да си свикнал с мисълта за нейната смърт. Остави ѝ покоя, който е намерила и насочи мислите си към едно изпълнено с надежди бъдеще!

Лиза и Закума сърдечно те поздравяват. И те като мен се надяват, че издирванията ти на Мартин ще се увенчаят с успех.

твой приятел Паул.“

Херман побърза да отиде с писмото при брат си Мартин, който бавно се възстановяваше от понесените в живачната мина страдания. Посъветваха се заедно за следващите стъпки. Трябваше ли да приемат безпрекословно за чиста монета официалната руска обява за смъртта на Готфрид и неговия настойник? Мартин, чиято душевност бе все още угнетена, сметна положението за безнадеждно. Херман, напротив, беше на друго мнение. Щастието, съпътствало го при търсенето на Мартин, беше го настроило оптимистично. Та нали и Мартин беше безследно изчезнал и все пак благодарение на острия ум и упоритостта на Олд Файерхенд се бе отдало да го намерят и освободят. Олд Файерхенд! Да, той и Винету бяха мъжете, които можеха да им дадат най-добрия съвет при този мъчен въпрос.

Двамата братя се отправиха бързо към стаята, обитавана от ловеца и апача. Огнената ръка прочете задълбочено писмото, после погледна замислено Херман.

— Искате съвета ми? Хм-м! Работата не ми харесва.

— Как тъй? — поиска да знае Херман.

— Един граф не изчезва току-тъй в Сибир. Зад това се крие нещо друго.

— Имате предвид някакво престъпление?

— Да.

— Значи се опасявате, че брат ми е убит...

— Не това исках да кажа. Знаете, че вярвам в смъртта на даден човек едва когато съм видял трупа му. Помислете за брат си Мартин, когото вече се канехте да отпишете, а ето че той стои до вас жив и в сравнително добро състояние!

— Имате право, човек не бива да се опасява веднага за най-лошото. Но пък каква друга възможност би могло да има?

— Това сега естествено още не може да се каже. Във всеки случай не трябва да се унива още в първите минути, а да се търси местонахождението на изчезналите.

— Ами дайте ми тогава някой добър съвет! Нали четете тук, че липсва всяка отправна точка.

— Никое престъпление, каквото и да е то, не се извършва, без да остави след себе си макар и слаба следа. При предпоставката, че действително се касае за престъпление.

— И къде по ваше мнение да започна търсенето?

— Там, където видимо прекъсва последната следа. Вярно, минало е много време, но въпреки това и днес биха могли да се установят селищата, през които е пътувал графът с брат ви.

— Казвате го с такава лекота. А за мен нещата все пак са много трудни. Е, да, ако имах край себе си някой скаут като вас! Не бихте ли могъл — зная, че е прекалено дръзко от моя страна — не бихте ли могъл да дойдете с мен?

Олд Файерхенд се засмя.

— Толкова проста, както си мислите, работата не е. Знаете, че стоя начело на едно предприятие и по тая причина не мога току-така лесно да се освободя.^[3] Нещата около вашия брат бездруго ми ангажираха повече време, отколкото предполагах.

Херман кимна печално.

— Well, помислих си го. Прощавайте! Вие сторихте толкова много за нашата фамилия. Но смятах, че като съотечественик и стар приятел на семейството ни...

Олд Файерхенд из един път стана отново сериозен.

— Няма какво да прощавам. Повярвайте ми, скъпи приятелю, с удоволствие бих изпълнил молбата ви-дори заради вашия баща, когото ценях. Но... хм-м... в крайна сметка пък нали работата не зависи тъкмо от моята персона. Не може ли това да бъде някой друг?

— Не зная кой би могъл да е той. За Винету не смея да помисля, а Сам Хокинс не го считам, колкото и хитър и умен да е, за човека, който...

— Че защо пък? — беше прекъснат от Олд Файерхенд. — Не бива да съдите за него по това, което сте видял. Той не е имал в последно време възможност, тъй като ми се подчиняваше във всичко, да прояви цялото си умение. Но само му дайте шанс да действа самостоятелно и ще бъдете удовлетворен! Бих желал да видя оня, който ще се мери с него по хитрост и лукавство.

— Като ви слушам да говорите така, почти ми се иска да направя опита да го покана да пътува с мен през океана. Но дали ще се съгласи?

— Това наистина не мога да знам. Ще трябва сам да се убедите. Съкровено му желание и бездруго е да види някой ден Германия — страната на неговата баба. Може пък и по тая причина да тръгне с най-голямо удоволствие за Стария свят. А иначе, доколкото ми е по силите, аз ще ви подкрепя, макар и да не мога да ви придружа.

Херман и Мартин отидоха една врата по-нататък и почукаха на Сам Хокинс и двамата дългучи, ала намериха стаята празна. Детелиновият лист беше излязъл да се поразгледа из града и те трябваше да изтърпят до вечерта. Когато всички седнаха да вечерят заедно в трапезарията на странноприемницата, Херман изложи молбата си.

Дребният трапер почеса възбудено перуката си и размаха ножа и вилицата над масата.

— Ама, сър, да не сте откачил? Какво ви дойде на ума? Та аз не разбирам наречието на тамошните индианци и мюсюлмани!

— Това би била най-малката грижа. Руския, който ще ви е необходим, бих ви втълпил и аз.

— Нима го говорите тоя език? Той трябва да е по-мъчен и от жълтия китайски, ако не се лъжа!

— В това отношение нямайте грижа. Нали съм ви казвал, че порано работех в Константинопол за немската тайна разузнавателна служба. Владеенето на руския там беше абсолютно необходимо условие.

— Well. Но дали и аз ще съумея да го натъпча под моята стара перука, това е отделен въпрос, сър.

— Нека това бъде само моя работа! — засмя се Херман. — Убеден съм, че под вашата перука има място още за какво ли не.

— Знаете ли го със сигурност? Толкова добре ли познавате вътрешността на черепа ми?

— Така мисля. Впрочем вие сте езиков гений, мастър Хокинс. Говорите мъчния немски почти като майчин език...

— Бабин език, сър, бабин! — осведоми Сам Хокинс сериозно и тикна перуката малко назад, сякаш го беше загряло под нея. — Езиков гений, хи-хи-хи-хи! Сам Хокинс хич не го е и знаел! Но вие не сте толкова неправ, сър. С две дузини индиански племена аз горе-долу добре съм се разбирал. А където не потръгнеш с езика, вървеше с десетте пръста или с барут и олово. И мисля, Сам Хокинс с всичко добре се е справял, ако не се лъжа!

— И тъй? — настоя Херман. — Ще имате ли добрината да ми окажете приятелската услуга, или не?

— Хм, не припирайте толкова, многоуважаеми сър! Кажете понапред дали ще мога да взема със себе си моята Мери.

— Разбира се! Без ездитно животно по ония места далеч не бихте стигнал.

— А има ли там също савани и прерии?

— Може би повече, отколкото ви е приятно. Те наистина са с малко по-различно естество от тукашните и се наричат тундри.

— А индианците? Как стоят нещата с тях?

— Индианци там не живеят. Но множество кавказки племена като киргизи, тунгусци, буряти, ханти, якути, ненци и...

— Стига, стига! Кой ще ти запомни всичките тези имена! И безбройните езици, които човек трябва да владее! Та аз там не бих

могъл и една разумна приказка да изрека, ако не се лъжа.

— Нали ви обещах, че ще ви набия необходимия руски. Той ще ви е напълно достатъчен да се разбирате с тези народи.

— Думите ви са като някое ласо, което ми увивате около ръцете... Ти какво мислиш по тоя въпрос, мастър Огнена ръка?

— Мастър Адлерхорст казва истината. Нещата не са чак толкова лоши, както си въобразяваш. А що се отнася до мен, бих бил много спокоен да знаем, че си край мастър Адлерхорст.

— Тъй, би бил спокоен, а? — попита Сам Хокинс поласкан. — И колко би продължило пътешествието?

— Това не мога да кажа точно — отвърна Херман. — Но за половин година трябва да сте подготвен.

— Не повече? Хм-м, в такъв случай работата наистина не ще да е толкоз лоша.

— Така мисля и аз. А иначе бих се съобразявал изцяло с вас и не бих предприел нещо, без преди туй да се допитам до вас за съвет.

С тези слова Херман докосна Ахилесовата пета на Сам. Той имаше — и то с право — немалко мнение за себе си и своите способности и макар да не говореше за тях, доставяше му вътрешно удоволствие да ги види признати.

— Well — рече по тая причина отстъпчиво, — виждам, че сте съвсем разумен тип, с когото човек почти би могъл да рискува за опит.

— Рисувайте, мастър Сам, рисувайте! Няма да е във ваш ущърб.

— Какво искате да кажете с „ущърба“? — попита дребният трапер подозрително.

— Е, аз съм готов след завършване на пътешествието да ви изплатя едно немалко обезщетение.

Очичките на Сам така се присвиха, че почти се изгубиха из дъбравите на брадата.

— Egad!^[4] Значи се каните обезщетение да ми плащате, също както изкупуват кожата на някой поставяч на примки и капани? И вие мислите, че това би склонило стария Сам да се съгласи с предложението ви? Ще ви кажа, млади човече, никога повече не ми излизайте с такива приказки! Имам си достатъчно от онова презряно нещо, което хората наричат мамон, ако не се лъжа и не се нуждая от няколкото ви цента. Ако ви придружа, то ще го сторя от чисто

приятелство към вас и нашия мастър Огнена ръка, и по някоя друга причина. А сега си дайте ръката! Топ, нека бъдем добри другари и верни един на друг!

Той пусна ножа на масата и протегна десница на Херман.

— Well, мастър, това се казва дума! — провикна се Херман зарадван. — Никога няма да го забравя.

Двамата дългучи бяха следили разговора с голямо напрежение, ала се бяха въздържали от всяко вмешателство. Но когато Сам даде сега съгласието си, физиономиите им ясно отразиха техните чувства. Ъгловатото лице на Дик Стоун така се източи в дължина, та заизглежда на някоя оживял а удивителна, а изпълненият с негодувание Уил Паркър стисна широките си устни по такъв начин, че те придобиха поразителна прилика с тирето.

— Стоп, Сам! — намеси се сега Уил в разговора. — Ама ти направо действаш, като че ние двамата хич и не съществуваме!

Сам му хвърли удивен поглед.

— All right!^[5] Добре че ми напомни. Съвсем ви бях забравил наистина, хи-хи-хи-хи!

— Тогава е крайно време да извикаш обратно в паметта си нашето скромно присъствие.

— Well, ще си взема бележка. Какво желаете от мен?

— Сам, действително е отвратително от твоя страна, да вземаш едно такова важно решение, без да ни питаш.

— Защо точно вас двамата трябва да питам?

— Не говори така тъпо! Ние сме Детелиновия лист и си съпринадлежим. Ясно?

— Та нали се касае само за една раздяла с къса продължителност.

— Можеш ли да се закълнеш в това? Колко лесно е половината година да стане цяла, че и повече. Не, оставаме заедно.

— Ама аз почти обещах на този джентълмен да го придружа.

— Тогава естествено идваме с теб!

— Невъзможно! Този път няма как да ви използвам.

— Че защо пък не? — разгорещи се сега иначе толкова мълчаливият Дик.

— Защото вие сте свършено непоправими грийнхорни и ми бихте били от изключителна вреда.

— Я стига! Мълчи и не ни разгневявай! — намеси се отново Уил.
— Ние много добре знаем, че без нас доникъде няма да я закараш!

— Behold!^[6] Не думай! Тук май бая се издувате, ако не се лъжа!

— Сам, бъди разумен! Ние сме Детелиновия лист и искаме това и да си останем. За нас двамата е невъзможно да те пуснем и да се скитосваш сред тамошните негри и хотентоти. Какво би бил без нас? Едно дърво без листа, едно сираче без баща и майка!

— Значи ти се считааш за мой татко, а оня грийнхорн до тебе — за моя майка?

— Не се подигравай! Нещата си остават такива — идваме с теб. Три чифта очи виждат повече от един. Впрочем ти не си и способен да ни зарежеш да си киснем тук. За тая работа имаш твърде добро сърце.

— Тъй ли? Имам ли го? Е, това исках да чуя от вас. И сега мога да ви кажа също, че и през ум не ми е минавало да замина без вас. Присъствието ви е задължително. Това е така сигурно, както моята Лиди.

— Защо тогава не ни даде веднага да разберем? Можеше барем да ни питаш.

— За какво?

— Е, да речем, че се възпротивяхме и откажихме да прекосим с теб океана?

— Не дрънкай глупости, старий куне! Да се възпротивите? Тези джентълмени имат нужда от нас там отвъд езерцето и ние няма да ги изоставим, ако не се лъжа!...

Сам Хокинс накара Херман да разправи обстойно за какво става дума и после рече, след като бе размишлявал известно време:

— И аз съм на мнението на мастър Файерхенд, че в случая се касае за някакво престъпление. Работата ни сега е да отгатнем дали става въпрос за убийство или нещо друго.

— Как смятате да подхванете нещата, мастър Сам?

— Откъм правилния край. Мастър Адлерхорст, когато се намирам по дирята на някой престъпник, винаги се питам най-първо: Кой опосква стафидите на козунака? Вие бихте ли могъл дами го разкриете?

— Естествено наследникът.

— Кой е той в нашия случай?

— Брат ми Готфрид, когото граф Василкович е осиновил.

— All right! Но за него тук и дума не може да става, защото той е пропаднал заедно с графа... Кой е следващият?

— Първоначалният наследник — братовчедът на изчезналия граф.

— Той как се казва?

— Не знам. Името не се споменава в писмото.

— Но къде живее може би знаете?

— Не. За този мъж не ми е известно нищо, освен факта, че е роднина по майчина линия на безследно изчезналия дворянин.

— На ваше място тогава бих започнал оттук, ако не се лъжа. Човек трябва най-напред да се осведоми за името и местожителството на наследника и да се стреми да научи къде е пребивавал по време на предполагаемото престъпление.

— Отлично! — намеси се Олд Файерхенд. — Браво, мастър Хокинс! Точно това е и моето гледище. Нямах ли право, мастър Адлерхорст, като ви посъветвах да се обърнете към Сам Хокинс?

— Хи-хи-хи-хи! — изкиска се доволен в гъсталаците на брадата си дребният трапер. — Макар поуните да отнеха с лукавство почтения скалп на Сам Хокинс, пипето май трябва да са му го оставили. Все ще разберем дали тоягата правилно плава, мастър Адлерхорст. Вие трябва най-напред да телеграфирайте на вашия приятел или още по-добре — до немската легация в Петербург и да поискате да ви пратят отговора тук по същия път.

— Не става, твърде скъпо е. Една или няколко телеграми, които в нашия случай няма да се състоят само от пет-шест думи, аз не мога да заплатя.

— За парите моят млад бял брат не бива да се безпокои — подметна тук Винету, който досега във всичко си бе мълчал, понеже за него като придружител в едно пътуване до Русия не можеше и въпрос да става. — Апачът ще заплати запитването.

— Приемам предложението ви с радост, но не като подарък, а като заем, който ще си издължа с времето — заяви Херман.

— Моят бял брат е горд — кимна апачът. — Винету няма да му подари нъгитсите.

— В такъв случай не ми се иска да губя време и започвам веднага с разследванията — рече Херман разпалено.

— До кого да телеграфирам най-напред?

— Първо до сестра ви и приятеля в Германия — препоръча Олд Файерхенд. — Те имат правото първи да бъдат уведомени за състоянието на нещата. И после до немския консул или някое немско осведомително бюро в Русия.

Постъпено бе според съвета на Олд Файерхенд. Вярно, после трябваше да изчакат доста време до пристигането на отговора, но това не означаваше забавяне, тъй като съдебната процедура срещу престъпниците от Долината на смъртта и бездруго задържаше съюзниците във Фриско^[7].

След четиринадесет дни от Русия пристигна подробна каблограма. Наследникът на граф Василкович се казвал Поликев и понастоящем пребивавал в Петербург. Преди да встъпи във владение на богатото наследство на своя братовчед, той бил затънал, както се шушукало, до ушите в дългове. По време изчезването на сродника му Поликев не си бил вкъщи, а на пътешествие в чужбина. Къде, не могло да се установи.

Това беше накратко съдържанието на известието.

Олд Файерхенд и Сам Хокинс проявиха доволство.

Тяхното подозрение, че сегашният наследник на граф Василкович, е играл някаква тъмна роля, се подсили от обстоятелството, че по време на предполагаемото престъпление Поликев не си е бил вкъщи. Друго доказателство за неговата вина засега още наистина не бе придобито.

— Възможно е да сме на погрешна следа — рече Олд Файерхенд, — но тя е единствената, която сега-засега ни обещава резултат, и ето защо сме длъжни да я проследим докрай... Дали нямате в Русия някой човек, мастър Адлерхорст, който да се ползва с доверието ви?

— Не, само в Германия имам приятел и това е Паул Норман.

— Въпросът е този Поликев вече да не бъде изпускан от очи. Предлагам да изпратите вашия приятел Норман в Петербург. Там той трябва да опита да се сближи небиещо на очи с графа, за да може да надзирава всяка негова крачка. И за всичко да ви даде подробен доклад. Ти какво ще речеш, Сам?

— Well, изцяло съм на твое мнение, мастър Огнена ръка. Считам, че сме длъжни да останем на тази диря, ако не се лъжа.

— Имам чувството, че Петербург някак си представлява началото на една нишка, която завършва нейде в Сибир. Но, мастър

Адлерхорст, ако искате да се появите в Сибир с необходимата тежест, трябва преди всичко да се снабдите с изряден паспорт. Как стои работата в това отношение?

— Това не ми създава грижа. Всички ние ще бъдем притежатели на паспорти, по-добри от които и княз не може да получи.

— Behold! По какъв начин се каните да си ги набавите?

— Не естествено по директния път, а по заобиколния. Паспорти, подписани собственоръчно от царя, могат да се получат не само в Петербург и Москва, но и другаде.

— Разпалвате любопитството ми. Как възнамерявате...

— Не забравяйте, че съм работил в немската тайна разузнавателна служба. Моята успешна дейност в Тунис — нали знаете от разказите ми, че там имах особен късмет — все още се помни с добро. Необходимо е само една дума да кажа, за да получа в моята работа всяка възможна подкрепа. А един или даже няколко паспорта, подписани от царя, не представлява никаква мъчнотия.

— Толкова по-добре! Нека само си пожелаем, пътят, по който сме поели, да води към целта.

Последицата от този разговор бе една обстойна каблограма до Норман, съдържаща необходимите инструкции и указания за решаване неговата задача в Петербург. А после трябваше отново да се въоръжат с търпение.

Процесът срещу обвиняемите вървеше по реда си. Доказателствата бяха толкова съкрушителни, че изходът не можеше да се постави под съмнение, въпреки упоритото отричане на виновните.

Особено съдопроизводството срещу Лефлър изискваше толкова обхватни проучвания, че за това изтече много време, време, което подложи търпението на братя Адлерхорст, Олд Файерхенд и Детелиновия лист на сурово изпитание. Те седяха, чакайки повече или по-малко бездейно, в Сан Франциско, като предпочитаха, разбира се, къде повече да проследят дирята на Бил Нютън, някогашния дервиш — доколкото изобщо бе налице някаква диря.

После дойде един ден, изпълнен с изненади, който сложи внезапен край на противното чакане. В затвора, в който бяха хвърлени Ролан, Уолкър, Лефръл, Хуанито Алварес, сеньорита Миранда и старата Арабела, лежаха понастоящем и неколцина мъже, играли допреди туй значителна роля в обществения живот на Западните щати.

Там се бяха развъртели тъмни далавери, при които доларът и честолюбието бяха действали като основен двигател. После се бе намесила полицията. Онези мъже бяха арестувани и срещу тях заведено дело. Докато предварителното следствие разнищваше нещата, съмишлениците, привържениците и съидейниците на тези арестанти тайно се ровеха и подкупваха, за да изведат отново на свобода своите лидери.

И в онзи ден на изненади се разрази бурята. В следствения затвор избухна метеж на затворниците. Подкупени надзиратели отвориха килиите. Пазачите, които поискаха да изпълнят дълга си, бяха нападнати. Възникна истинска битка и точно тази битка бяха целели задкулисните вдъхновители — тя трябваше да създаде необходимата бъркотия, под чиято закрила смятаха да измъкнат онези „почтени мъже“. По тази причина бяха освободени без разлика всички „квартиранти“ на затвора, както и сганта, жадуваща отмъщение към пазителите на закона, грабеж, мародерство и проливане на кръв, а престъпниците от Долината на смъртта също се намираха сред беснеещата сбирщина, която се биеше в двора на затвора за изхода. Крадци, гешефтари, фалшификатори, мошеници, убийци, аферисти — рамо до рамо. Беше нощ, но арената бе ярко осветена от буйните пламъци на една стара постройка, която разбеснялата се тълпа бе подпалила. Изстрели трещяха, ками проблясваха, а оръжията се намираха не само в ръцете на верните пазачи и постове. Предводителите също се бяха сдобили внезапно с револвери и ножове. Оглушително се носеха необуздани, отчаяни и бесни резове. Масата се бе скупчила в диво, безредно кълбо.

Лефлър тичаше с напора към портата. Ролан и Уолкър, напротив, се промъкнаха настрани и опитаха в един тъмен ъгъл да прехвърлят зида. Уолкър пръв се озова горе. Ролан, който му бе помогнал, го подтикваше да бърза.

— Бързо! Протегни се! И аз искам да се кача!

В този момент приближи фигурата на един мъж. Уолкър помисли, че е някой надзирател, и с един скок изчезна от другата страна на зида.

— Проклятие! — вторачи се Ролан нагоре. — Да ме зарежеш ли искаш, куче?

Тъкмо тогава чу стъпки зад себе си. Той се обърна стреснато и вдигна юмрук. Пред него стоеше Хуанито Алварес, протегнал опасно огненочервения скалпиран череп, физически той се беше възстановил, ала толкова повече пострадал душевно. Очите му блещукаха блуждаещо и помрачено. Както огънят тлее в пепелта, така и безумието тайно се бе разраствало в мозъка му. Битката тук сега бе раздухала пламъците. Данданията, стрелбата и крясъците, нощният пожар, изтичащата кръв на ранените — всичко това бе развихрило беса в Хуанито.

— Сега те имам! — изпъхтя той, като се сниши дебнещо. Ролан го позна и отдъхна.

— Ела тук! Бързо! Помогни ми да се прехвърля през зида!

— Сега идва отмъщението! — изсъска откаченият.

— Като се намеря горе, ще те издърпам.

— Помниш ли още... преди? Ти също нямаше състрадание към мен.

— Ти си се смахнал! — кресна Ролан.

— Изчезвай! Да те няма!

— Ти си пречукан... пречукан!

Ролан поиска да отблъсне безумеца. Тогава се стрелна ръката с камата. Той се олюля, изпъшка и се свлече на земята.

А побърканият коленичи върху него и с див кикот, вой и ликуване, кълцаше ли кълцаше с ножа, опипвайки в прехлас със свободната лява ръка кървавите струйки, които се стичаха от главата, гърлото и гърдите на инквизирания, умирация, мъртвия...

Междувременно Уолкър се бе приземил от другата страна на зида, ала не беше се приземил благополучно. След скока от една височина от почти четири метра той се сви одве. Пронизваща болка премина по левия глезен.

Той изпъшка и заруга. Проклятие, тъкмо това липсваше сега! После го обхвана тревога и страх до Бога. Само да не остане тук проснат! Само не и отново зад стените! Кредитът в неговата кредитна книга бе твърде много нараснал, за да се надява на някакво снизхождение.

Значи далеч оттук! Далеч!

Опита да потисне болката. Вървеше много мъчително, бавно. Трябваше да влачи левия крак и повече да подскача на десния,

отколкото да върви. За опора му служеше зидът, край който се мъкнеше пипнешком.

Така стигна до близкия ъгъл на улицата. Сега накъде? Не му беше достатъчно добре познато. Освен това се колебаеше. Към пристанището? Или не, по-добре да бяга към планините, беше по за предпочитане! След събитията от тази нощ пристанището щеше да бъде блокирано и претърсено.

Стенейки, тресейки се, той продължаваше да се изтезава. Олелията зад него заглъхна. Започна да се надява. Тясната уличка там му се струваше съвсем удобна да се изплъзне напълно.

Внезапно чу пред себе си припрени стъпки. После мъжки гласове.

Той се облегна възможно по-небиещо на очи на една заключена пътна врата, сякаш живееше в къщата.

В уличката изплуваха силуети — два, три, четири, пет, шест. Високите ботуши, якета, широкополи шапки... По дяволите! Мъжете бяха опасали патрондаши... сега стояха непосредствено пред Уолкър, който веднага ги разпозна — Олд Файерхенд, Детелиновия лист, Херман фон Адлерхорст и Винету.

— Мастър — заговори го един, по-точно Уил Паркър, — кажи, не се ли намира там отзад затворът за предварително следствие? Чухме, че възникнала някаква размирица и по известни причини искаме...

— Well! — постара се Уолкър да си преправи гласа и да бъде кратък. — Там!

Уил Паркър понечи да се извърне. Не забеляза нищо. От време на време той наистина си беше грийнхорн.

Ала Винету и Олд Файерхенд притежаваха остър слух. А лукавите очички на дребния Сам дори в мрака на уличката забелязаха, че фигурата на непознатия изглежда подозрително.

— Стоп! — обади се Олд Файерхенд и пристъпи напред. Винету посегна към Сребърната карабина. Сам обаче беше най-чевръст.

— Позволи малко да те поогледаме, мастър! Не се сърди! — помоли той.

В същия миг Уолкър изтръгна револвера от пояса на счисления Уил, който стоеше най-близко до него. Вдигна ръка и петлето изщрака. Всичко това бе станало със светкавична бързина Но Сам Хокинс все

пак гръмна по-напред и куршумът улучи. Тежко ранен, Уолкър рухна на земята. Дребничкият трапер тикна обратно оръжието в пояса си.

— Веднага го познах... Well, беше неизбежна самоотбрана. Освен това той си го заслужава. Спомнете си за Леля Дрол! Тоя тук някога се казваше Хопкинс, преди да се нарече Уолкър.

Така завърши бунтът на затворниците, който впрочем в последната минута бе кърваво потушен от едно призовано войсково подразделение, за престъпниците от Долината на смъртта. Лефлър бе намерен сред жертвите на битката за портала. Също така старата Арабела. Хуанито Алварес умря едва по-късно в умопомрачението си. А красивата Миранда бе попаднала при бягството си сред отряд бандити. Първо помоли почтените сеньорес, както се изрази, за закрила. Но впоследствие на драго сърце би се освободила от своите спасители, само че те държаха плячката си здраво и я замъкнаха със себе си в планините. Ето как Миранда бе една от малцината измъкнали се онази нощ от затвора — а дали за нейно щастие, или нещастие, нека това си остане под въпрос.

Работите на Лефръл занимаваха властите и след неговата смърт. В заключение Артър встъпи във всички права на бащината си плантация, след като шарлатанската продажба в Санта Фе бе обявена за невалидна. Е, когато всички тези неща бяха намерили своето уреждане, нищо вече не препятстваше онези, които бяха събрани от една толкова забележителна съдба, да напуснат Сан Франциско. Артър тръгна обратно за Уилкинсфийлд, съпроводен от чичо си и мис Елми, към които се присъединиха лорд Дейвид Линдсей и Мартин Адлерхорст. Старият Уилкинс искаше по-напред да навести Синята вода, за да прибере съкровищата, които бе извадил от планините с помощта на апачите. После възнамеряваше да придружи племенника си до Уилкинсфийлд и оттам да отпътува за Ню Орлиънс. Беше решил да прекара заника на живота си при дъщеря си и зет си Мартин Адлерхорст в Германия, а лорд Линдсей считаше за чест да отведе тримата многострадалци дотам със своята яхта. Олд Файерхенд се отправи обратно към Сребърното езеро, като Винету го придружи на голямо разстояние. После се раздели със своя приятел, за да продължи прекъснатата езда към племената на апачите.

Когато споменатите обърнаха гръб на красивия Фриско, се реши и близката съдба на Херман фон Адлерхорст и Детелиновия лист. В

къса последователност пристигнаха няколко каблограми от Паул Норман от Петербург. Противно на очакванията на него бързо му бе провървяло да влезе в досег с граф Поликев и чрез един много сполучлив портрет, за който графът му позира, бе съумял да спечели доверието му. Това доверие не отиде наистина толкова далеч, че графът да го посвети в тайните си, ала проницателният художник успя от разни необмислено направени забележки да извади своите заключения. А те бяха изцяло пригодни да потвърдят предположението, че графът не е съвсем невинен по отношение изчезването на своя родственик. Поликев можеше често да отваря дума за него, понеже не подозираше, че безобидният художник би могъл да стане опасен по някакъв начин за него.

Най-важната новина дойде с последното телеграфиране: граф Поликев тръгваше отново на пътешествие и то за... Сибир. Като цел на пътуването той обявил лова, ала Норман не му вярваше и също толкова малко Херман и Детелиновият лист. Какво ли щеше да търси графът във Верхний Удинск в Източен Сибир? Тази пътна цел бе съобщил той на Норман в приповдигнато винено настроение. На ловните си прищевки графът можеше да се отдаде по един много по-лесен и евтин начин. Значи трябваше да се касае за нещо друго и на това друго се надяваха четиримата съюзници да ги отведе на следата.

Херман веднага телеграфира на Норман — той можеше да преустанови своето разследване и да се върне вкъщи. С понататъшното щеше да се заеме Херман. И той не се забави нито час с реализирането на своето решение. Четиримата спътници се качиха на първия параход, който акостираше във Владивосток. Със свойствената си упоритост и лукавство Сам Хокинс се промъкваше дебнешком към руския език. Той се чувстваше отговорен да върне с резултат Херман Адлерхорст от тази „бойна пътека“. Понякога наистина повдигаше да проветри скалпа, когато някое мъчно руско окончание не искаше „да заседне в неговото пипе“ и често козята шуба му ставаше твърде тясна, когато Херман го притискаше прекалено с руските езикови изпитания.

Но само след късо време той вече бе в състояние да разговаря със своя преподавател за ежедневни неща, като ядене, пиене, спане, яздене, макар и често само да каканижеше основните думи една подир друга, а връзката създаваше с помощта на десетте пръста и лукавите очички. Особено удоволствие му доставяше да обсипва Дик Стоун и Уил

Паркър — те вежливо, но категорично бяха отказали да се занимават с руския — с новозавоювания словесен актив, без те да съумеят да се защитят. Тези едностранни прения бяха изпълнени с най-чудати изявления, премесени с неговото самодоволно „хи-хи-хи-хи“ и „ако не се лъжа“, така че Херман фон Адлерхорст честичко се измъкваше настрани, за да не оскърби двамата безпомощни и озадачени дългучи с някой взрив от смях.

Ето как се измъчваше доблестно Сам Хокинс и когато пристанаха във Владивосток, познанията му по руски бяха стигнали толкова надалеч, че той можеше съвсем самостоятелно да проникне в чуждата страна.

От Владивосток отпътуваха с един каботажен параход до Николаевск при устието на Амур, после срещу течението на реката до Хабаровск — столицата на генералната губерния Амур. Детелиновия лист избърза напред — нагоре по Амур и след това по Шилка, докато Херман щеше да остане още няколко дена в Хабаровск до оправяне на паричните и пътни въпроси.

В Митрофанова преставаше плавателността на Амур, който в горното си течение се образуваше от Шилка и Аргун. От Николаевск Детелиновият лист бе оставил по вода кажи-речи три хиляди километра. През Нерчинск и Чита яздиha после до Верхний Удинск, тяхната следваща пътна цел и... там се състоя необикновената среща с Карпала.

Едва Сам Хокинс и приятелите му бяха въведени от Карпала в шатрата на нейните родители и ето че пристигнаха годеникът ѝ и неговият приятел. Те скочиха от конете и влязоха в юртата.

Съглеждайки трапера, есаулът забрави да поздрави.

— Ей го къде е! Човече, ти си мой арестант!

— Или ти мой! — ухили се Сам в своя завален руски. — Аз твой?

— Да, защото аз теб имам, а не ти мен. Или по-право, още никой няма другия, ако не се лъжа.

— Не търпя подобно безочие! Аз съм командващият на местните войскове части!

— А аз съм главнокомандващият на тези два армейски корпуса!

Сам посочи Дик и Уил от дясната и лявата си страна. — Тоя е луд!

— И ти не ви много с всичкия си! Аз стоя под закрилата на бурятския княз!

— Но на руска земя! Той е длъжен да те предаде на нас.

Карпала махна рязко и заяви с твърд тон:

— Този мъж е мой гост и няма да ви бъде предаден.

— Тогава ще доведе казаците си!

— Доведи ги! При нас има три пъти повече буряти. Те няма да позволят да потъпчеш честта на дъщерята на техния тейш и обидиш и арестуващ нейния закрилник.

— В такъв случай ще се стигне до битка!

— Щом не искаш другояче... оръжие срещу оръжие!

— Размисли какво вършиш! Ти си моя годеница! Длъжна си да ми се подчиняваш! — кресна той разярен.

Князът и княгинята седяха на своите възглавници. Те се намираха в щекотливо положение и сметнаха за най-добре да не вземат страната нито на дъщеря си, нито на офицера. Така си бе залегнало в мирната им кръв и мудната свойщина.

Сам Хокинс много добре забеляза как стоят нещата. На него не му бяха известни взаимоотношенията, ала острият му поглед го наведе на единствено вярното. И тъй като не се страхуваше от казака, а и нямаше намерение да навреди на почтения бурятски княз, прекъсна спорецките с енергичен жест.

— Не се карайте, деца! Ние драговошно ще яздим до околийския началник.

— Драговошно? — присмя се есаулът. — Вие просто няма къде да вървите! Вие сте мои пленници. Аз ще наредя да ви вържат и тикнат в затвора.

— Не — ухили се Сам Хокинс, — няма да го сториш, синчето ми! Ние бихме застреляли всеки, който дръзне да ни докосне. Но сега ще възседнем конете си и по собствен почин ще направим визита на исправника, твоя баща.

— Смешно!

— И то си е за смях. Остави нещата така, инак ще се обърнат на сериозно!

Сам Хокинс измъкна двата си револвера, насочи ги заплашително и закричи към изхода на шатрата. Дик и Уил го последваха също така с револвери в ръце.

Офицерите се отдръпнаха сащисано настрана.

— Аз няма да ви изоставя. Ще яздя с вас — каза Карпала решително и се качи на седлото.

Понесоха се в галоп към града. Пред околийското управление ротмистърът прошепна няколко думи на лейтенанта. Онзи бързо се отдалечи, за да заеме с казаците си изходите на сградата.

Карпала трябваше да чака своите повереници в чакалнята. Ротмистърът междувременно се отправи сам към баща си, за да му докладва, но скоро се появи на вратата и повика другите.

— Аз оставам тук — заяви Карпала. — Не желая да се намесвам във вашия спор, но искам да разбера какво ще правите с тези мъже.

— Те ще бъдат окошарени и откарани в Иркутск. Там ще им покажат какво значи да стреляш по офицер — излая ротмистърът.

— Ще видим, драги мой! — захили се Сам. Той избута есаула настрани и влезе нахакано.

Околийският началник, който заемаше същевременно и длъжността околийски съдия, посрещна тримата злосторници с навъсения си поглед.

— Ти ли си стрелял по този офицер? — обърна се той рязко към Сам Хокинс.

— Не.

— Не лъжи!

— Казвам истината.

— Той го твърди!

— Значи той лъже.

— Човече, сдържай си езика, иначе ще заиграе камшикът!

Сам сложи ръце на кръста и се залюля на двата си крака. Същевременно даде да се чуе един весел смях.

— Ти? На мен камшик? Че ти си бил тъкмо типът, който ми трябва. Аз много добре зная какво означава царският мундир и никога не бих посегнал на един честен офицер, ама мога ли да сметна за офицер човек, който се таи из храстите, за да зяпа как се къпе едно момиче? Селяк е той, безсрамен дръвник, ако не се лъжа, хи-хи-хи-хи!

— Тук си длъжен да мъл...

— Затваряй си муцуната! — ревна още по-високо Сам Хокинс.

— Сега говоря аз! Едвам после ще ти дойде редът! Ти май не знаеш, че човек трябва първо да се осведоми що за хора има пред себе си. Царят в Петербург ще се зарадва, като научи от мен какви прерийни бълхи се въдят по тия места. Ето ти паспорта ми! Хубавичко го разгледай! А ако не можеш да четеш, ще ти напиша АБВ-то с тебешир на стола, та като седнеш, да ти се лепне на панталона, хи-хи-хи-хи!

Сам извади паспорта от портфейла си и го сложи пред исправника. Дребосъкът беше нахвърлял речта си толкова бързо и така завалено, че чиновникът едва ли разбра кой знае колко повече от половината на неговите любезности.

Слисан, исправникът разгърна паспорта, прегледа го бавно, потри очи и започна отново отпред, физиономията му се удължаваше все повече. По един знак на Сам Дик и Уил представиха на свой ред документите си и бяха проверени от служителя със същото смайване.

Околийският съдия започна да се поти. Синът му пристъпи изненадано и също така прегледа паспортите. После бащата ги сдипли грижливо и ги върна на собствениците.

— А сега? — попита Сам Хокинс предизвикателно.

— Вие сте свободни!

— Свободни? Че ние и без това си бяхме такива. Надявам се да получа друг отговор.

— Онова, което се е случило, прилича на недоразумение — обясни исправникът, загубил важността си.

— Охо! Очаквам господин есаула да се извини. Иначе ще доложа на губерния какво ме е накарало да му пратя един куршум по калпака.

Сам стоеше подигравателно и изпълнен с очакване. Баща и син се спогледаха. После есаулът се извъртя рязко към дребосъка.

— Признавам, че постъпих прибързано. Моля за извинение.

— Ха така, синко! Който има куража да върши грешки, трябва да има кураж и да си ги признава. Надявам се, по-нататък да няма такива недоразумения. Остани със здраве, бащице! Остани със здраве, братле! Нека не забравяме този ден, в който така мило се запознахме!

С един пълен със замах поклон Сам и приятелите му се оттеглиха. Баща и син останаха доста време занемели. Околийският се

бе вторачил във вратата, сякаш гледаше след привидение. Гневът промени цвета на лицето му. Накрая избухна.

— Какъв позор! Кой би го допуснал при вида на тия трима сволочи?

— По външността им — не. Но паспортите са подписани от царя и също от Великия княз — престолонаследникът, като хетман на сибирските казаци.

— И вътре е писано, че поискат ли, даже военна помощ трябва да им се предостави на разположение! Ако на тоя Сам Хокинс му скимне да те прати още днес с казаците ти в блатата...

— Поврага... тогава ще трябва да се подчиня!

— Та значи, в трите имена на Дявола, за в бъдеще я карай по-внимателно! Иначе като нищо ще изгубиш и богатата годеница. А знаеш колко е плачевно имотното ни положение.

— Ба! Ще я изгубя! — изсмя се есаулът. — За тая работа нейните старци са твърде глупави и добродушни, твърде „верни на дълга си“. Те безусловно ще сдържат думата си.

Те прекъснаха разговора и всеки се отдаде на своите собствени, в никой случай радостни мисли.

Карпала се върна с гостите си в юртата. Въодушевено разправи на родителите си как тримата са се защитили, без да се нуждаят от някаква друга закрила. Уважението на дебелия тейш и неговата Калина към Детелиновия лист нарасна неимоверно. Бурятският княз подаде ръка на тримата.

— Едва сега мога да си позволя да ви кажа добре дошли и да попитам за имената на моите гости.

Дребният Сам се поклони вежливо и посочи придружителите си.

— Аз се казвам Сам Хокинс. Този е Дик Стоун, а онзи Уил Паркър.

— Аз... този... онзи! Самоук... Дикшон... Уилпак! Прекалено трудно за моя стар език, скъпо братле. Позволи ми да ви наричам по по-удобен начин, както аз намеря за добре!

— Стори го!

— Тогава твоето име ще е Тиква.

— Сиреч кратуна... сигурно защото мъкна върху скалпа си тая грамаданска плъстена калепа, а? — ухили се Сам добродушно.

— А на двете ти братлета — той посочи другарите на Сам — ще им викам Планка и Рогатина^[8].

— Какво казва той за нас? — поиска да знае Уил.

— Прекръсти ви на Летва и Ловно копие — поясни Сам.

— Не съм съгласен с това! — изръмжа Уил.

— Аз също — пригласи Дик.

Сам намери изход. Той обясни на дебелия бурят, че може да изпусне фамилните имена и е необходимо само да запомни трите едносрични думи: Сам, Дик и Уил.

Сега князът угости своите гости. Карпала ги обслужи с внимание и любвеобилно. После тримата посетиха пазара, за да си направят някои покупки. По едно време Дик сръга дребния Сам така здравата, че траперът едва не се спъна.

— Сега пък какво има?

— Бил Нютън!

— Дивотии! Как ще е попаднал обесникът тъкмо тук в Сибир?

— Кой може да знае. Ела бързо!

Дик задърпа Сам помежду няколко шатри, огледа се на всички страни, ала не съумя да открие чужденеца.

— Някой прилича на бившия дервиш, това е всичко — рече Сам.

— А аз мога да се закълна, че беше той. Носеше голяма брада, това беше единствената разлика.

Когато Бил Нютън или по-скоро Фьодор Ломонов, както се наричаше сега, уреди паспортния си въпрос при околийския, се отправи най-напред към странноприемницата, нахрани се и подхвърли няколко грубости на съдържателя, задето го е пратил при исправника. После побърза към пазара, за да потърси там прочутия ловец на соболи Номер осемдесет и четири. Противно на очакванията го срещна скоро и понеже предложи добро възнаграждение, Номер осемдесет и четири се съгласи с предложението. За късо време последният събра дружина ловци — помогна му най-вече неговата добра репутация.

Сега оставаше само да се уредят необходимите покупки и някогашният дервиш се зашля из пазарището. Тъй като около необикновените американски гости се трупаха много любопитни, натам бе привлечен и Ломонов. За свой ужас той позна тримата ловци, на които с голям зор се бе изплъзнал в Долината на смъртта. В изненадата си помисли, че те са останали по дирята му от Долината на

смъртта и реши незабавно да потегли. Та нали тримата още не бяха го открили. Всичко все още беше наред.

Пазарлъците бяха извършени и всички неща опаковани. Една прилична сума възнагради току-що наетите ловци за припряното тръгване. Те потеглиха. Точно когато се канеше да се отправи към сборището, Ломонов отново попадна на Детелиновия лист и бе разпознат от Дик. Шмугна се чевръсто между няколко шатри и ето как се измъкна.

---

[1] Виж Карл Май, том втори на този роман „В Долината на смъртта“ (Б. нем. изд.) ↑

[2] Вж. Карл Май, том първи на този роман «Дервишът» (Б. нем. изд.) ↑

[3] Виж Карл Май, „Съкровището в Сребърното езеро“ (Б. нем. изд.) ↑

[4] Egad! (англ.) — Ей Богу! (Б. пр.) ↑

[5] All right! (англ.) — Правилно; вярно; разбира се! (Б. пр.) ↑

[6] Behold! (англ.) — Гледай ти! (Б. пр.) ↑

[7] Фриско — съкращение от Сан Франциско (Б. ВHorse) ↑

[8] рогатина (рус.) — вилообразно копие за лов на мечки (Б. пр.)

↑

4. НА ВЕЧЕРИНКА В КРЪЧМАТА

Здрачът се спускаше и в танцовата зала на пивницата бяха запалени малкото налични лампи, защото днес — първия ден на големия пазар, имаше бал.

В задната част на залата бе изолирано с дървена преградна решетка едно пространство, предназначено за „дамите и господата“. Възприето беше всеки десети танц големците да бъдат оставяни да танцуват сами.

Един стар тромпет едва бе дал сигнала и всички желаещи да танцуват се юрнаха в тълпа насам. Първият господарски танц не се състоя, понеже „дамите и господата“ все още не бяха пристигнали.

Но скоро и те се появиха. Почетното място зае околийският началник с фамилията си, после следваха другите офицери, попът и един унтерофицер. Не след дълго се приобщиха видните вождове на околno живеещите народи. Накрая дойде и тейш Була с жена си и дъщеря си.

Неговата поява предизвика всеобща шумотевица — не само заради красотата на Карпала, но и защото край него се намираха Сам, Дик и Уил — трите чудновати образа. Фактът, че бе стрелял по есаула и все още се наслаждаваше на свободата си, придаваше на Сам в очите на простите хорица необикновен ореол.

За ядене нямаше нищо; за пиене — само чай, водка, квас и айран. Един тромпет, една стара китара и един тромбон, чиито засукани тръби мязаха на телешки карантии, изпълняваха концерт, който, както казва поетът, камъните може да събуди и хората да влуди.

Приоритет имаха народните танци. Въпреки лошокачествените напитки и още по-калпавата музика скоро започна да възцарява шумно веселие; на „дансинга“ на дамите и господата — също. Единствено ротмистърът оставаше мрачен и мълчалив. Той се чувстваше унижен в очите на бал-гостите. Към това се добавяше, че Карпала не го удостояваше и с един-едничък поглед. Когато отново встъпи

господарски танц, той се изправи озлобен и отиде да я покани. Тя поклати глава, без изобщо да го погледне.

— Няма ли да танцуваш?

— Не.

— Днес хич ли?

— Още не знам.

— Или само с мен не?

— С теб вече никога!

Оня пребледня. Всички погледи се бяха обърнали към него и той почувства подигравката на тълпата.

— Да не би с Номер десет? — процеди жлъчно в ухото ѝ.

— Може би.

Този отговор на красивото момиче той не взе наистина на сериозно. Та нали не бе възможно дъщерята на един богат тейш да танцува с някакъв си там одърпан казак, на всичкото отгоре заточеник. Въпреки това метна вбесен поглед над преградата към ниското помещение, където казакът се бе облегнал на стената и наблюдаваше оживлението без вътрешен интерес. Но скришом очите му отново и отново търсеха Карпала.

След серия фолклорни танци, тръбата възвести отново танц за господарските особи. Карпала се надигна спокойно, излезе в предното помещение и подаде ръка на казак Номер десет.

— Ела, танцувай с мен!

Казакът трепна изненадано при тези думи. Изправи се бързо. Очите му заблестяха, страните пламнаха. Той много добре беше забелязал, че ротмистърът беше отблъснат от Карпала. Сега тя, принцесата, дойде при него! Мигновено си даде сметка за последиците от нейната постъпка, ала те малко го засягаха. Сложи ръка на нейната и я поведе към средата на залата.

Разнесе се всеобщо ахване. Очите на всички се обърнаха към есаула, чието лице бе станало бяло като прясно варосана стена.

Музиката започна. Само тази единствена двойка танцуваше, защото „господарите“ нямаха намерение да се излагат, като се въртят покрай някакъв си заточеник. Но казакът, изглежда, не мислеше за нищо друго, освен за своята партньорка. Обвил ръка около кръста ѝ, той я водеше напред-назад в лек ритъм. А тя изцяло се бе отдала на

галещата мелодия и изкусното му водене — наклонила леко глава настрани, полузатворила очи.

Родителите ѝ наблюдаваха двойката весело и непринудено. Те виждаха в заточеника само мъжа, който бе спасил тяхната скъпоценност — дъщеря им.

Танцът приключи.

— Ела! — каза Карпала на партньора си и поиска да го изпрати до мястото, където бе стоял.

— Не — прошушна онзи, — аз ще те отведа!

Те стигнаха бавно до преградата и стъпиха в отделеното помещение. Есаулът скочи от мястото си към казака. Очите му бяха следили танцуващите с пламтящ поглед. Сега от тях бликаше гибелен огън.

— Осмеляваш се да дойдеш тук, куче? — извика той така силно, че думите му се чува ясно из цялата зала. — Какво дириш насам?

— Придружавам дамата си до мястото ѝ — отвърна казак Номер Десет неустрашимо.

— Твоята дама? Нечувана наглост! Как може принцеса Карпала да бъде дама на един престъпник? Тя е моя годеница. Измитай се! Иначе ще те изхвърля вън и ще те нашаря с кнута^[1]!

Той посегна към камшика, който, както обикновено, му висеше отстрани и вкопчи ръка в дръжката.

Възцари потискащо мълчание. Всички очакваха с напрежение какво ще се случи. Повечето смятаха, че Номер десет ще се подчини на заповедта с най-голямо смирение.

— Това е прекалено! — прошепна Сам Хокинс на дългия Дик Стоун. — Ще трябва да се заемем с бедния дявол, ако не се лъжа.

Но казакът не показва и следа от покорство. Той остана изправен пред офицера и отговори с равен, вежлив тон:

— Ще направя каквото ми отреди дамата.

Същевременно погледна въпросително Карпала. Тя се сметна задължена да защити честта на казака. Ето защо сложи твърдо ръка в неговата.

— Ти танцува с мен, така че те моля да ме отведеш при моите родители — каза любезно. — А после можеш да се върнеш на мястото си.

— Благодаря ти.

Казакът поиска да продължи с нея, ала ротмистърът го улови здраво заръката.

— Стой! Незабавно я освободи!

— Виждаш, че дамата не желае. Ако тя наистина е твоя годеница, би трябвало да ѝ докажеш уважението си и да не я оскърбяваш, като ме ругаеш!

— Жалък пес! Ще се подчиниш или не?

Ротмистърът вдигна ръката с кнута.

— Аз не съм нито куче, нито престъпник. Бях изпратен в Сибир без каквото и да е следствие. Аз също като теб съм офицер и благородник. Не смей още веднъж да ме докоснеш с камшика!

— Почакай, пършивец! На ти! — изрева есаулът и замахна за удар.

Но той така и не съумя да го осъществи, защото Сам сграбчи бързо ръката му и каза любезно на своя повален руски:

— Успокой се, братле! Тук сме, за да се веселим, а не да правим кавги.

Есаулът изрева като разярен бик.

— Ти нищо не можеш да ми заповядваш! Махай се от пътя ми!

— Не ти заповядах, а те помолих. Уважи годеницата си! Позволи на нейния партньор да изпълни кавалерския си дълг! Какво ще навреди, ако дойде за миг в господарското помещение!

— Той няма право да идва тук при мен!

— Но пък има право да дойде при мен! Аз съм гост на княза и бих искал да видя дали ще оскърбиш и мен.

Сетне Сам се обърна към казака.

— Братле, отведи дамата до мястото ѝ и изпий после с мен една чашчица за нейно здраве!

Той пристъпи към масата, за да напълни чашите. При това трябваше да пусне ръката на офицера. Есаулът се възползва от възможността и замахна отново за удар.

— Назад!... Омитай се, сволоч! Иначе ще те дамгосам за цял живот!

Сам Хокинс понечи да се вмъкне бързо между двамата, ала гледката, която сега представляваше казакът, не допусна да се стигне дотам. Изпънат в цял ръст, Номер десет стоеше пред ротмистъра с мятащи мълнии очи.

— Опитай!

— Ето ти го!

Ротмистърът поиска да удари. Кнутът вече свистеше във въздуха, когато Номер десет пусна ръката на Карпала и улови светкавично юмрука на офицера, който стискаше камшика. Едно дръпване и му го изтръгна.

— Тъй! И стига толкоз! В противен случай повече няма да те щадя! Сядай! И не вдигай шум!

Офицерът отскочи крачка назад. Вече не намираше думи от кипяща ярост.

— Как? — изкрещя най-сетне с внезапно отгънял глас. — Ти ми изтръгна камшика? Дай го тук! Ушите ще ти съдера от бой!

С тези думи есаулът скочи към Номер десет. Казакът отстъпи рязко встрани и угости нападателя с такава яка плесница, че оня отлетя към парапета, събори го и се сгромоли заедно с него в залата. Изправяйки се веднага, есаулът посегна към противника, ала Номер десет го сграби, вдигна го и го запокити към стената.

Всичко протече в такава бърза последователност, че никой не съумя да попречи на инцидента. Казакът предложи задъхано ръка на Карпала и спокойно, сякаш нищо не се бе случило, каза:

— Позволи да те отведа на мястото!

Тя беше пребледняла много и седна, без да е в състояние да проговори. А и в цялата зала цареше мъртва тишина.

— Братле, желаеш ли сега да изпиеш с мен една чаша за нейно здраве? — обърна се Номер десет високо и ясно към Сам Хокинс.

— За Бога, ти си свестен тип! За мен е удоволствие да се чукна с теб.

Сам започна да налива, ала още не беше приключил, когато в залата се разнесе гласът на есаула:

— Дръжте го! Арестувайте го! Веднага!

Яко напердашеният офицер представляваше картина на необуздан гняв. Лицето му беше тъмночервено, а вените по челото ахаха да се пръснат.

Никой около танцовата площадка не беше останал седнал. И в господарското помещение всички се бяха надигнали.

Многобройните казаци се подчиниха на заповедта на есаула мимо волята си. Мудно приближиха към номер десет.

— Бързо, кучета! — прогърмя към тях есаулът. — Или да ви раздвижа краката?

Тогава Уил тупна дребния Сам по рамото.

— Ще я търпим ли тая работа? Не е ли по-добре да го полинчуваме малко тоя есаул, а? — попита той.

— Да, нека мъничко го катраносаме и оваляме в перушина! — прибави Дик.

— Почакайте! — повели Сам.

После приближи до заточеника. Номер десет схвана доброжелателното намерение на трапера, ала махна отклонително.

— Без непредпазливост, братле! Тук има закони, които ти като чужденец двойно повече трябва да зачиташ.

Това Сам действително осъзнаваше.

— Нека сега-засега оставим нещата да се саморазвиват — прошепна по тая причина на Уил. — Ама ти се измъкни навън, за да узнаеш накъде ще го отведат.

— Защо ти самият не отидеш?

— Защото ми се ще да си разменя още някоя думица с тоя господин ротмистър.

— Думица? Pshaw!^[2] С такива типове най-добре се разговаря с пестник — като нашия Олд Шетърхенд. Напиши му с десетте пръста по мутрата руското АБВ, това ще му понесе по-добре от всякакви думи!

Уил изчезна, без тръгването му да направи впечатление. Всеобщото внимание беше насочено към казака. Номер десет захвърли кнута, който бе отнел на нападателя, и тръгна към другарите си.

— Ето ме! — извика. — На вас съпротива няма да окажа.

— Вържете го!... Оковете го!... Сложете го във вериги! — ревна офицерът.

— Бягай да вземеш едно въже от съдържателя! — викна сега единствения присъстващ унтерофицер на един от хората си. — Нека вържем синковеца, та кръвта му да запръска от всички вени!

На арестанта обаче тихо каза:

— Нямай грижа! Ще те вържа така, че ще си помислиш като да съм те повил в памук. Само че направи някоя болезнена физиономия!

После се обърна към ротмистъра.

— Накъде да го караме?

— На първо време в постройката на пожарната команда, аз самият ще дойда после да му хвърля едно око!

За късо време Номер десет бе вързан и поведен.

Ротмистърът отиде с тях до вратата на залата и се върна сетне на мястото си. Но преди да седне, не пропусна да метне на Сам един яростен поглед.

— Сволочът си проигра живота. Съдът много-много няма да му се церемони — изфуча той. — Но как един чужденец може да се осмели да го вземе под закрила, ето кое не проумявам, Тоя чужденец трябва да е побъркан.

— Мен ли имаш предвид, братле? — попита Сам задушевно. — Това би било грубо оскърбление. Сигурно знаеш как отговаря човек на подобни оскърбления, а?

— Ами че оплачи се от мен!

— Не ми и хрумва. Един мъж трябва да умее да поръчителства с оръжие за онова, което е казал.

— Свети Андрей! Имаш предвид дуел? — избухна в гръмък кикот есаулът.

— Да.

— Виж, това е доказателство, че си побъркан! Аз... да се бия с теб! Един царски ротмистър да се бие с някакъв си цивилен. Схващаш?

— Ти действително не ми изглеждаш много подходящ! — ухили се Сам.

— Считаш се за по-добър?

— Естествено!

— Дяволите да те вземат!

Сцената беше станала сериозна. Околийският досега си бе мълчал — дори при пердаха, който синът му яде. Но от думите на Сам яростта му дотолкова се покачи, че вече не бе в състояние да се сдържа.

— Заповядвам ти да мълчиш! — обърна се грубо той към трапера. — Тук ти изобщо нямаш думата!

Сам му се изхили в лицето.

— Сигурно ти, а?

— Да. Аз съм околийският началник!

— Ти си тук гост, аз — също. Мога да говоря точно толкова много или толкова малко, колкото и ти, ако не се лъжа. В канцеларията си ти беше принуден да си подвиеш малко опашката; тук в залата, където всеки има равни права, толкова по-малко можеш да ми запретиш да си затварям устата. Напротив, ще ти кажа, бащице, ти си един забележителен дурак. Синът ти пък е един недодялан мужик, комуто хич не вреди, ако получи някой и друг порядъчен удар, хи-хи-хи-хи!

Исправникът, ротмистърът и останалите офицери подскочиха.

— Спокойно! — извика с оскърбителна подигравка околийският — Да го оставим! Той наистина е смахнат!

— Слушай, татенце, пази се! Синът ти ме оскърби. Аз изисквам удовлетворение. Откаже ли ми го, значи е бълзливец. Загриваш?

В залата възцари гробна тишина. Музикантите все още не бяха имали възможност да започнат. Дик Стоун седеше доволно ухилен на мястото си, протегнал дългите, сухи крака, за да ободрява Сам Хокинс с приятелски ритници да не се предава.

А околийският кажи-речи се задушаваше от бяс. Така още никой не беше му се противопоставял.

— Заповядвам ти да мълчиш! — каза той, овладявайки се мъчително. — Ако не се подчиниш, ще бъдеш арестуван и ти!

— Надявам се, че все още не си забравил какво е вписано в паспорта ми — отвърна топло Сам.

— Не. Ама да не би там вътре да е писано, че трябва да преглъщаме грубостите ти?

— Това не, но вътре също така не е вписано, че трябва да позволя на първия срещнат есаул да се заяжда с мен! Той ме оскърби и аз го каня на дуел!

— Той няма да се бие с теб. Ти не си офицер, не си му равностоен.

— Гръм и мълния, това е прекалено! Тая работа, братленцето ми, ще я узнае царят, когато се завъртя пак в Царское село^[3] и с него си пия там кафето и играя карти.

Всички очи се отпавиха сачисано към дребния чужденец, който с най-голяма самоувереност придвижи напред пушката си.

— Кафе? Карти? В Царское село?.

— Разбира се! И ти тук твърдиш, че не съм ви бил равностоен? Смехотворно! Но както искаш! Аз ще доложам...

По лицето на служителя се изписа безпределно изумление, а другите присъстващи побързаха да си окачат физиономии на високо уважение.

— Боже мой... вярно ли е това, Ваше благородие? Защо не ми го каза по-рано?

— Защо ли? Защото така ми харесва. А сега те питам пред всички тези свидетели, равностойни ли сме аз и синът ти?

— О, прощавай! Ти стоиш високо над нас.

— Значи за твоя син е голяма чест, задето искам да се бия с него.

— Самопонятно! И тъкмо затова смятам, че ти няма да настояваш с поканата си за дуел — промъкна се към целта околийският.

— Защо не?

— Той е много храбър. Би могъл да пострадаш.

— Черт вземи! Да не искаш да кажеш, че аз пък не съм храбър?

— О, напротив! Но срещу куршума не помага и всичката храброст.

— Аз умея да боравя с куршуми. Днес го доказах, като му прострелях дупка в гуглата, ако не се лъжа.

На исправника му стана зловещо от грубата самоувереност на Сам Хокинс. Въпреки това направи още един опит да го отклони от двубоя.

— Няма ли да навреди на положението ти, ако участваш в дуел?

— Не. Защото ако аз очистя сина ти, на никой няма да му пука за него, но ако той дори само ме рани, нека му мисли сетне къде ще се дене. Аз стоя под особената закрила на царя.

Офицерите забиха погледи в земята. Никой не искаше да се заплете в тази щекотлива работа. Те изпитваха силното желание да се махнат надалеч, за да не стане някой секундант на дуела.

Тогава есаулът сметна за уместно и той от своя страна да потърси някакъв изход.

— Заради теб аз все пак се надявам, че се шегуваш.

— Защо?

— Защото съм майстор в употребата на всички възможни оръжия.

— Тъкмо това ми е безкрайно приятно, хи-хи-хи-хи! С аджами аз не се бия. Нещата си остават така. Призовавам те на дуел!

Есаулът не отговори.

— Е? Още ли ще се опъваш?

— Не. Приемам поканата.

— Добре. Да я караме по късата процедура! Моят приятел тук ще ми бъде секундант. Кой ще избере оръжията?

— Оскърбеният.

— Значи аз! Ще стреляме с пушки от петстотин крачки!

Есаулът отдъхна. Петстотин крачки си бяха все пак бая разстояние. Сам забеляза всичко и смигна.

— Или да кажем: хиляда крачки? — подпита. — Защото от петстотин крачки аз отстрелвам муха от носа на противника.

— Както искаш! — изтърва се есаулът.

— Нека си останем на петстотин! Утре заран в степта пред пазарището.

— Господине, защо толкова публично?

— Защото сигурно на всеки ще му се иска да позяпа малко дуел, хи-хи-хи-хи! Добрите хорица ще има дълго да разправят за нас, ако не се лъжа. Това ми доставя удоволствие. Тъй, а сега веселие! Нека музикантите най-сетне да започнат!

Околийският даде знак. Танците се подновиха. Но в господарското отделение музиката не пораждаше развеселяващ ефект. Исправникът не обелваше нито дума. Гризяха го обърканост и ярост. Държането на Сам му се струваше възмутително, ала той вярваше на малкия. По онова време в Русия и особено в Далечния Сибир не бе рядкост обичайният ред на нещата да бъде метнат на купището от някой фаворит на Двора или друго някое извънредно обстоятелство.

Есаулът също мълчеше със спотаена злоба.

Само Детелиновият лист беше в добро настроение. Уил се бе върнал от разузнаването си. Той можеше твърде малко да съобщи.

— Подслониха го в една чудната постройка, разположена недалеч оттук. Може да се види и от жилището на околийския. Издигната е на шест кола и има покрив от тръстика. Не можах да се добера близо до нея. Нататък се бяха запътили много хора и ми затулиха гледката.

— Пазят ли го?

— Да, двамина стоят на пост.

— Да се надяваме, че там и ще си останат, докато драсне. За удоволствие на нашата Карпала и напук на тоя есаул ще трябва да помогнем на казака да офейка. Или нямате желание? В такъв случай ще го сторя сам.

— Pshaw! Там сме!

Още малко гледа околийският танците. После си тръгна. Жената през цялото време си бе мълчала, загубила ума и дума, мълчеше и сега. Офицерите също изчезнаха. Другите сега си бяха все свои, но и те не останаха кой знае колко дълго.

Казашкият унтерофицер, който бе арестувал казак Номер десет, междувременно се бе върнал. Той бе дал незабелязано с очи знак на Карпала, като че имаше нещо да ѝ казва. Сега, когато тя напусна с родителите си и тримата ловци танцовата зала, той избърза пред тях на известно разстояние, където беше тъмно и усамотено, и зачака. Когато приближиха и понечиха да отминат, той пристъпи напред.

— Прощавай за безпокойството, сестрице! Има да ти предам един поздрав от Номер десет. Всъщност не бива да го правя, защото той е арестант и заточеник, но ние всички го обичаме. Трябва да ти изкажа благодарност, задето си била толкова добра с него. Но той ви моли да не влизате в беда заради него. Щял да съжалява, ако се унижите с някакво ходатайство пред есаула.

— Ти ще се срещнеш ли пак с него? — попита Карпала.

— Утре пред обяд. Трябва да го закарам до Иркутск.

— Кажи му тогава, че ще изпълня желанието му!

— Нещо друго да имаш да предадеш?

— Не.

— Тогава остани със здраве, сестрице!

Казашкият унтерофицер поиска да се отдалечи. Сам Хокинс бръкна в джоба, извади една монета и му я подаде.

— Вземи, пий една водка!

В тази страна, където фунт най-хубавото говеждо струваше три копейки, сиреч четири пфенига, сухата пара беше голяма рядкост. Ето защо унтерофицерът безкрайно се зарадва на този необичаен дар.

— Бащице — каза, — ти си много благороден господин. От осемнайсет години съм вече солдат, а пари за почерпка още не съм получавал. Пък ти си едва от половин ден тук и вече ми даде нещо за водка. Нека в замяна Небето те дари с толкова много бурета водка, че

всеки ден да можеш да пиеш от зори до здрач, ти и твоите потомци до стотното и хилядно коляно!

— Арестантът сигурно няма нищо за пиене? — подмина словоизлиянията на мъжа Сам Хокинс и върна разговора отново на Номер десет.

— Той няма да получи ни храна, ни вода.

— И е тикнат в най-калпавия коптор?

— Да, в най-калпавия — в пожарната!

Сам побъбри още малко с унтерофициера и ловко го подпита за някои подробности.

— Благодаря ти, братле — каза накрая. — Бъди здрав и не забравяй да си изпиеш водката!...

— Е, какво мислиш? — попита Дик, когато Сам им преведе разговора.

— Че работата ще успее.

— Да, така мисля и аз.

— Въпреки заредените пушки на двамата постови? — обади се Уил.

— Pshaw! За техните пушкалки пет пари не давам. И с една дузина такива типове бихме се справили, пък тия са само двама. Вярно, по-добре би било, ако можехме да употребим хитрост.

— Най-напред ще се поогледаме и после ще решим какво ще правим.

Стигнаха до стана на пазарището и влязоха в юртата на бурята. Наоколо вече не гореше и един огън; нощта бе тъмна като в рог. Ето как за тримата сръчни и опитни ловци не представляваше никаква мъчнотия известно време по-късно да се отдалечат пак от лагера.

---

[1] кнут (рус.) — камшик, бич (Б. пр.) ↑

[2] Pshaw! (англ.) — израз на пренебрежение, презрение (Б. пр.) ↑

[3] Царское село — околийски град в губерния Санкт Петербург, резиденция на царя (Б. нем. изд.) ↑

5. ДУХЪТ-ЖАБА

Уил Паркър водеше другарите си, защото знаеше къде се намира постройката за пожарникарите...

В близост до превърнатата в затвор къщичка Сам остави двамата дългучи, легна на земята и запълзя към нея. Нощта беше толкова тъмна, че човек можеше да бъде различен едва от десет крачки.

Двамата постови се бяха наместили удобно. Те седяха под постройката, облежнати на един от диреците, и разговаряха полугласно. Разговорът им се въртеше около арестанта, въпреки че той се намираше точно над тях и чуваше всяка тяхна дума.

Сам се промъкна съвсем близо и така забеляза, че непосредствено до тях е облежната къса стълба.

Диалогът на стражите до такава степен развеселяваше дребосъка, че на няколко пъти с мъка успя да сподави смеха си. Вярно, не разбираше всяка дума, но смисълът му бе ясен. Пред него се разкриваха такава наивност и суеверие, каквито едва ли бе считал за възможни.

— Ако му се удаде да духне, всеки от нас ще получи сто камшични удара — каза единият.

При мисълта за ударите другият посегна назад с ръка да си потърка гърба — сигурно от опит знаеше какъв вкус имат.

— За щастие няма как да офейка. Той е вързан.

— Ами ако скъса въжетата?

— Тогава ще го застреляме.

— Ще ми е жал да го сторя. Не обичам да стрелям по хора.

— И аз. По-напред бих му казал: Братле, остани си там и дай да те вържем, иначе ще трябва да гърмим по теб!

— Това би било най-доброто. Па и той си е разбран момък, който няма да си рискува живота, а нас под кнута да закара. Така че нека не се безпокоим! Убеден съм, че всичко ще си мине както трябва.

— Защо?

— Защото днес е най-щастливият ден в годината. Нали знаеш, че има щастливи и нещастни дни?

— Зная го още от дете. Има особени дни, в които човек не бива нищо да предприема — ни да сее, ни да жъне, ни пътуване да подхване, сделка да не сключва, среща да не прави... хич нищо.

— Така е. Трите най-нещастни дни са: първи март — защото тогава са погинали Содом и Гомор, първи август — защото тогава Дявол а е бил запокитен от Небето, и първи декември — защото на този ден Адам е нагризал ябълката. Също така има три щастливи дни, но най-щастливият е днешният, денят на свети Иван Василевич или денят на намиране на съкровища.

— Какви ги говориш!

— Да, знам го със сигурност. Баба ми го е разбрала. Тя е намерила много хиляди милиони рубли.

— И въпреки това ти си един такъв заклет сиромас?

— Ех, да, братле, тя не е извадила изцяло съкровището. Имала е непредпазливостта да проговори. А пък са разрешени само определени слова. Човек не бива друго нищо да казва, иначе всичко изчезва пак с гръм.

— Ти знаеш ли ги тия слова?

— Да, много добре. Баба ми ги разкри и аз ги научих наизуст. Ама само хора, родени в неделя, са в състояние да изкопават съкровища.

— Аз съм роден в неделя.

— Аз също.

— Ей, че тогава ние двамата по право би трябвало да имаме късмета да открием някое съкровище!

— О, света Теодосия, не бих го оставил дълго на мястото му!

— Нито пък аз. Ама както точно става, когато на някой му се появи съкровище?

— Баба ми и това много ясно ми описа. Изпървом може да се види светлина. Колкото е по-тъмна, да речем тъмнозелена, на толкова по-малко ще да възлиза съкровището. Една ярка, жълта светлина е най-доброто, защото жълтото сочи за злато. После се появява духът.

— Ху... в каква фигура?

— Това също е най-различно. На моята баба той се е явил като лягушка^[1]. Колкото е по-голямо животното, толкова е по-грамаданско

съкровището. Лягушката на моята баба е била дважд по-голяма от калпака ми и така е квакала, че можело да се чуе много надалеч. Тя рече, че и на мен духът щял някога да ми се яви като жаба. Животинският вид има навика да си остава един и същ при членовете на дадена фамилия.

— Свети Иван Василевич, дано днес дойде някоя лягушка!

— Най-добре някоя бабач!

— Разказвай нататък!

— Сега трябва да тръгнеш полечка подир духа до мястото, където изчезне. Дотогава все още бива да говориш. Даже можеш да питаш духа за разни неща.

— И той отговаря ли?

— Да, естествено с гласа на животното, под чийто образ се е появил. Но сегиз-тогиз, когато си много късметлийско неделно дете, духът говори и с човешки думи. На мястото, където е изчезнал, намираш земята вече разровена. Сторил го е духът като знак, че съкровището лежи там.

— И тогава трябва да започнеш да копаяш?

— Веднага, защото със сипване на утрото съкровището отново изчезва. Но от мига, в който започнеш да риеш, не бива да изричаш вече други думи освен закланателните, каквото и да става, иначе всичко пропада. При баба ми съкровището почти се било показало от земята, когато някой я повикал. Тя забравила повелята и отговорила. В същия миг съкровището се продънило с трясък, сякаш разтрошило земята.

— Ти знаеш ли заклананието?

— Да.

— Ох! Де да го знаех и аз!

— Досега за тая работа аз съм си мълчал. Но с теб ще споделя, защото имам пресантиман, че днес на нас ще ни се яви някой дух. Докато копаяш и изхвърляш, винаги трябва да си говориш полугласно:

На това землище лежи съкровище.

Аз ще го измъкна и вкъщи замъкна.

Мили духове, на мен помогнете

и с водка от мен се почерпете!

Когато съкровището после бъде извадено, дупката се самозасипва, така че никой не може да разбере какво се е случило. От този миг можеш пак да говориш.

— Че духовете пият ли водка? Това досега хич не съм го знаел.

— Защото си голям дурак, братле. Ами че нали духовете се таят в земята, а пък там е студено и влажно. Чудно ли е тогава, ако те се поболят и...

Повече Сам Хокинс не искаше да чуе. Онова, което научи, беше чудесно. Беше превъзходно. Той запълзя обратно към спътниците си.

— Нека не ви смущава, ако видите да пламва клечка кибрит и чуете да квака някоя жаба! — каза набързо.

— Някоя... — започна Дик Стоун.

— ...жаба? — довърши Уил Паркър недоумяващо.

— Нямам време за дълги обяснения. Двамата пазачи желаят да изровят съкровище. Седят под ареста. Промъкнете се предпазливо дотам! Веднага щом се разкарат, идвам и аз. После измъкваме арестанта, ако не се лъжа, хи-хи-хи-хи! — изкиска се той в брадата си.

Сетне изчезна и описа дъга, докато се намери на около триста крачки от наколната постройка. Там измъкна ножа си и започна да копае дупка. След това запълзя към двамата постови и извади клечка кибрит. Ако държеше шапката си близо до земята и запалеше клечката под нея, самият нямаше да може да бъде видян, а сиянието щеше да има вид, като че израства от земята.

През това време двамата казаци продължаваха да си бърбят.

— По кое време обикновено се появяват духовете? — попита единият напрегнато.

— Към полунощ.

— Значи сега е горе-долу подходящото време. Мисля, че е полунощ.

— Така мисля и аз. Не би ли се страхувал?

— Нито миг!

— Аз също. Бил припнал подир духа като някое куче след човек с блюдо месо. Ето защо ми се ще... ей, там... там... там... и... и... има някаква свет... свет... лина!

Казакът беше сграбчил ръката на другия, произнасяйки последните думи със заплетен език. Въпреки уверението, че нямало да се страхува, по гърба му пробягаха мразовити тръпки.

Другарят му се чувстваше по същия начин. Той се беше вторачил ужасен в „подземното“ сияние.

— Д... д... да не би да е ду... ду... духът?

— Ве... р... роятно.

— Свети Иван Василевич! Там клечи една грамадна жаба.

— Жа... жа...ба?

— Жа... жа... бата на твоята ба... ба... баба!

— Да, т... т... това е тя.

— Ама много по-го... ляма!

— Пораснала е. Оттогава са минали почти петдесет години. Духовете-жа... жа... би нали с... с... също растат.

— Възможно е.

— Квааааак! — прозвуча пред тях.

— Чули?

— Да. Тя ни вика.

— Да я последваме ли?

— Страх ли те е?

— Не. Теб да не би?

— Хич даже!

— Хайде тогава!

Те се надигнаха полека с треперещи колене, ала се пазеха да си го признаят.

Духът заподскача с жабешки движения. Те го последваха с олюляващи крака.

— Кваааак! — обади се той после и остана клекнал. Мигновено спряха и двамата казаци.

— Погледни, колко е голям! Дали да го заговорим?

— Да.

— Тогава говори!

— Не, опитай ти!

— Не, ти! Та нали това е жабата на баба ти!

— Нейсе.

Казакът пристъпи разтреперан една малка крачка.

— Ти дух ли си?

— Квак! — прозвуча късо, като категорично „да“.

— Да ни покажеш някакво съкровище ли искаш?

— Квак!

— Значи да те следваме?

— Квак!

После привидението заподскача нататък и двамата казаци отново тръгнаха след него. Най-сетне духът-жаба спря. Внукът на бабата беше вече посъбрал кураж.

— Къде лежи съкровището? — попита той.

— Квак!

Това навярно трябваше да означава „тук“. И за подсилване жабата направи един скок във въздуха и тупна шумно после на земята.

— Там ли трябва да ровим?

— Квак!

— И ще намерим съкровището?

— Кваааак... квак... квак... квак... кварррк!

Това прозвуча, сякаш някоя жаба се бе подала до брега на блатото и сега се обаждаше още веднъж за сбогуване, за да се потопи после под водата. И наистина, духът-жаба изчезна, макар и не в някой вир, а в тъмата на нощта.

Двамата иманяри тръгнаха бавно напред с разтуптени сърца. Когато стигнаха до мястото, където духът бе видян за последен път, те се наведоха да прегледат земята.

— Ох, Свети Иван Василевич... тук има дупка!

— Ще копаем ли?

— Естествено! Ей там остреца е градинката на младия Алексей Филипович. В задния ъгъл той си оставя мотиките и лопатите. Ще ида да ги взема.

— Аз през туй време тук ли да остана?

— Да, не бива да мърдаш от мястото си, иначе дупката ще се засипе. Кажи, когато тръгна, стиха! А като се върна, не бива да произнасяме помежду си ни дума.

Казакът бързо се отдалечи, а бойният му другар започна да мутолеви магическата формула. Първият скоро се върна с инструментите и двамата се захванаха за работа, та чак пот закапа от челата им.

Ямата беше вече метър дълбока, когато забелязаха откъм къщата на околийския да приближава светлина. Те се изплашиха. Бяха двама мъже, единият от които носеше фенер, облепен с намазнена хартия — стъклото беше рядкост в този край.

За нещастие те идваха право към двамата иманяри и скоро застанаха пред тях. Онези сега се потяха не само от усилената работа, но и от страх, защото двамата мъжа бяха... околийският и синът му.

— Гръм и мълния! — ревна есаулът. — Какво става тук?

Никакъв отговор.

— Какво правите тук?

— Аз ще го измъкна! — бе измърморено.

— Че кое пък?

— Мили духове, на мен помогнете! — промъкна се напред с него.

— Всички дяволи! Аз самият ще ви помогна!

Есаулът изтегли камшика и започна с всички сили да насинява гърбовете на тружениците. Но вманиачените иманяри понасяха търпеливо ударите и продължаваха да копаят и изхвърлят, мърморейки заклинанията си. Колкото и болка да им причиняваха ударите, те ги търпяха и не преставаха да работят, докато накрая есаулът се умори и отпусна ръка.

— Та хич ли чувства нямате, сволочи! — изрева той. — сигурно ще имате добрината да излезете от дупката!

— На това землище... — каза единият.

— Какви ги плещиш, синковец?

— ...лежи съкровище — довърши другият предано формулата.

— Съкровище? Свети Киприян, сега ми просветна! Тия искат да извадят някакво съкровище! — каза той на исправника. — Затова ровят тук дупка, наместо да си седят на поста. И кой пък, пършивци, ви поднесе с тия бабини деветини? Толкова сте завеяни, че и куче да ви съжали!

За единия от иманярите това вече беше прекалено. За завеян той не искаше да го смятат. Забрави, че трябва да мълчи, и излезе от ролята си.

— Завеяни? Не, бащице, не сме ние завеяни, а наопаки, много умни.

Тогава другарят му нададе ужасен вик.

— О, света Вероника, сега всичко пропадна! Ти проговори!

Бъбривецът тутакси разбра каква грешка е извършил. Той отпусна мотиката.

— Свети Иван Василевич! — проплака. — Какво сторих!

— Та не можеше ли да си сдържаш зурлата? Направо ми се ще да дойде Дявола и да те отнесе вдън катрана! — забесня другият.

В мъката си двамата не мислеха за началниците и стояха гневно един срещу друг.

Околийският и есаулът гледаха безмълвно казаците.

— Днес беше истият ден! — продължаваше плачливо бабиният внук. — Години наред чаках напусто жабата на моите деди. Най-сетне тя ни се яви и колко голяма, колко голяма беше! Милиони лежаха тук, съвсем сигурно...защото колкото е по-голяма жабата, толкова по-голямо е и съкровището. Аз се оставих да ми съдерат гърба от бой, без гък да кажа, ама се оказа че всичко било напразно, защото ти се разплямпа и съкровището отново потъна!

— Може би след година пак ще изскочи.

— То ще се варди, кречетало! Така скоро жабата не се появява. Ах, ах, какво нещастие! Сега всичко, всичко е изгубено!

Есаулът вече изгуби търпение.

— Лъжеш се! — изръмжа той злостно. — Не всичко още е изгубено! Най-главното тепърва започва — наказанието за вашето поведение! Ще наредя да ви сложат в окови! Бой с върбови пръчки ви трябва на вас, сволочи!

Ужасени, двамата казаци изскочиха от ямата и се хвърлиха пред есаула.

— Бащице, не го прави! — извика нещастният внук на нещастната баба.

— Няма да издържим! — захленчи другият.

— И не е необходимо! Аз ще наредя да ви шибат, додето пукнете, забравили дълга си кучета!.

— Не сме си забравили дълга, господарю! През всичкото време сме си били усърдно на служба.

— Вие сте напуснали поста си! Ние дойдохме да се убедим, че арестантът се намира под здрав контрол. А наместо да пазите ареста, вие се ровите за съкровище. През туй време обесникът може да е офейкал зад всички планини.

— Та нали е вързан, добри ми бащице.

— Ще е голям късмет за вас. Сега отиваме да му хвърлим едно око. Горко ви, ако нещо не е наред! Чакайте тук, докато се върнем. После ще реша какво ще правя с вас. И тъй, ни крачка оттук! Ясно?

— Ни крачка, бащице, докато се върнеш. Подчиняваме се.
Ротмистърът и исправникът се насочиха към пожарната.
Синът се качи по стълбата и попипа заключалката на вратата.

— Всичко в ред ли е? — попита околийският.

— Да, но това още нищо не доказва. Нека видим по-нататък!
Есаулът издърпа клина от скобата, блъсна вратата и влезе. Тогава исправникът чу тих звук, като някакво сподавено стенание.

— Какво ти е? Какво има? — попита той.

— Нищо. Ела горе... бързо! — отговори се отвътре. Старият изкачи поривисто стълбата.

---

[1] Лягушка (рус.) — жаба (Б. нем. изд.) ↑

6. КАЗАК НОМЕР ДЕСЕТ

Докато двамата постови копаеха съкровището, Сам Хокинс се бе измъкнал по обходен път до двамата си спътници, които го чакаха под пожарната.

— Що пък за комедия разиграваше там? — поиска да знае Уил.

— Хи-хи-хи-хи, аз съм един велик дух, старий куне!

— Перко си ти, Сам. Чак и за Маниту се счита типът!

— Глупости, Уил! — закиска се Сам доволен. — Ония юнаци повярваха, че им се е явил дух, че и на това отгоре жабешки дух. Това чудо аз го заклев да се появи. Не чухте ли славното квакане?

— Разбира се. И светлината също видяхме.

— Толкова гламави хора може да има само в Сибир, ако не се лъжа. Сега имаме достатъчно време да измъкнем арестанта с цялото му там спокойствие. Те ще има да се ровят до ранни зори и естествено нищо няма да намерят. Междувременно същинското имане, което трябва да вардят, ще изчезне, хи-хи-хи-хи!

Сам им предаде набързо разговора, който беше подслушал.

— И тримата ли ще се качим? — попита Уил.

— Не е нужно — рече Сам. — Вие ще останете долу и ще стоите на пост. Човек никога не знае какво може да се случи и ако Дявола си набути пръста в работата, може да ни се сервира някоя изненада. Та бдете зорко значи!

Той се качи, издърпа клина, отвори вратата и влезе.

— Номер десет! — подвижна полугласно. — Къде са те тикнали?

— Тук до стената! Кой е?

— Твой приятел, чужденецът, който те взе вече веднъж под закрилата си, ако не се лъжа.

— Ох!... Вързан съм тук за гредата!

— Ще те освободя.

Сам тръгна в посоката, от която идваше гласът, и протегна ръце да напипа търсения.

— А-а, ето те! Ей сегичка ще бъдеш свободен.

— Много любезно от твоя страна, братле, но не бива да се възползвам от добрината ти.

— Защо?

— По няколко причини. Най-напред, ако бъда освободен, подозрението би паднало върху теб и ти ще отнесеш последиците.

— Пет пари не давам за тези последици. Вашият достопочтен околийски е овча глава първа степен. Той не може да ме уплаши. Впрочем никой няма да е в състояние да удостовери, че съм бил тук.

— Ами двамата постови няма ли да се досетят?

— К черту! (По дяволите!) Значи знаеш как съм ги надхитрили?

— Не ще и питане. Та те говореха толкова високо, че разбирах всяка дума. А когато се отдалечиха, чух под мен да се шушука. Сигурно са били двамата ти спътници, понеже долових няколко английски слова.

— Вдяваш ли английски?

— Да.

— Един английски казак, който говори английски? Моите уважения! — удиви се Сам.

— Аз не съм казак, изобщо не съм азиатец, нито пък русин.

— Тъй ли? Че какъв тогава?

— Немец.

— Мътните го взели! — продължи дребосъкът на немски. — Да го считам ли за възможно? И си заточеник? Как може един немец да бъде изпратен в Сибир?

— Аз бях руски офицер.

— Това е нещо друго. Офицер значи! В такъв случай веднага ще се откажа от това „ти“. Но като немец вие непременно трябва да се сдобиеете със свободата си! Не бива да се противите да тръгнете с мен.

Сам спря по средата — откъм входа прозвуча предупреждение.

— Пет! Действайте бързо! Идват хора... няма минута за губене!

Сам Хокинс побърза към вратата, където Дик Стоун стоеше на стълбата, и забеляза светлината на фенер в посоката на иманярстващите постови, като същевременно се донесе и високият, гневен глас на есаула.

— Damned!^[1] Това е ротмистърът — изруга той.

— Да. И сигурно ще дойде да надникне при арестанта. Слизай бързо с човека!

— И през ум не ми минава. Няма да стане! — заяви Сам спокойно.

— Защо?

— Ако бягството му бъде открито още сега, лесно биха могли пак да го спипат. Не. Аз имам един великолепен план. Доведи бързо Уил горе!

Минута по-късно спътниците бяха при него.

— Well! — рече Сам. — Бързо вътре! Трябва да подлостим вратата.

Встрани от нея Сам беше открил един отвор в дървената стена, през който човек можеше да се пресегне и да пхне клина в куката. Една немарливост, възможна само там, където се ползват стари сайванти за арест. Сам тутакси извлече ползата, подсигури вратата и се изкиска тихо на себе си.

— Каква изненада само, когато господин есаулът завари тук вкупом четиримата си най-добри приятели! Хубав номер ще излезе, ако не се лъжа. Но по-напред да развържем арестанта!

Докато Дик Стоун изпълняваше разпореждането на Сам, ясно се чуха камшичните удари, с които есаулът угощаваше двамата постови. После долетя високата му заповед:

— Чакайте тук, докато се върнем!

— Той каза „върнем“. Излиза, че не е сам — отбеляза Сам. — Това е лошо.

Той пристъпи до отвора и погледна навън. На оскъдната светлина на звездите сега различи и другия.

— Околийският е с него. Това ме радва. Така ще пипнем и двамата... Внимание! Приближават.

Сам се измъкна настрана. Клинът издрънча, вратата се отвори и есаулът влезе. Тъкмо поиска, да се обърне към баща си и Сам склучи ръце около гърлото му. Един силен натиск, полугласно изстенване и офицерът потъна в мрака на безсъзнанието.

Околийският чу тихото стенание и попита угрижено: „Какво ти е? Какво има?“. Негубещият присъствие на духа казак Номер десет даде след това отговора, стремейки се да наподобя гласа на есаула: „Нищо. Ела горе... бързо!“. Успя — околийският последва сина си. Дик незабавно изтръгна фенера от ръката му. Наложително беше, защото, първо, исправникът не биваше никого да познае и второ, лесно

можеше да възникне пожар, ако го изтървеше. Уил го улови така здраво за гърлото, че изненаданият човек отпусна тутакси ръце, изхърка веднъж и се свлече после в несвяст.

Баща и син бяха сложени един до друг на пода. Сам взе фенера и освети лицата им.

— Сигурно имат носни кърпи. Да им вържем очите, та да не могат да виждат, като дойдат на себе си!

— Не е необходимо — възрази Уил. — Че ние няма да висим тук и да ги чакаме, додето се свестят. Би било глупост.

— Ти май пак си по-умен от мен, а? — подигра се Сам. — Аз пък имам голямо желание да поостана тук още четвърт час.

— С каква цел?

— За да придам на този миг един забавен облик. Вие познавате стария Сам Хокинс и знаете, че той си е веселяк. Ние ще ги линчуваме.

— Какво? — подскочи Уил.

— Е, не същинско линчуване, но ще им наложим чисто американско съдопроизводство. Вие не веднъж и дважд сте присъствали, когато някой е бивал катраносан и овалян в перушина.

— Bounce!^[2] Тая идея наистина не е лоша...

— Нали? Да, Сам Хокинс изобщо няма лоши приумици под скалпа си, ако не се лъжа. Вярно, пера не можем да намерим, ама затова пък кълчища дал Господ. А там се мъдри пълно каче с катран. Бързо, събличайте ги, преди да са се свестили!

— Хей, аз съм за! Утре ще падне веселба! — зарадва се Уил.

— Какъв позор! Но тия надути галфони напълно си го заслужават — рече Дик със задоволство.

Сам окачи фенера на един пирон и осем чифта ръце се заеха усърдно да връзват очите на двамата и да им свалят горните дрехи. Тикнаха им по една топка кълчища в устата и ги вързаха. После ги натопаха до шиите в кацата с катрана и ги овъргаляха в разчепкани на дребно кълчища, които веднага се полепиха по катрана. След това двамата бяха здраво завързани за гредата, за която преди туй бе вързан казакът.

От безцеремонните обноски баща и син отдавна бяха дошли на себе си. Те не знаеха какво става с тях. Кърпите на очите им пречеха да виждат, нито пък чуваха нещо, което да им изясни положението, и ето как всичко оставаше за тях една злокобна загадка. Накрая започнаха да

ръмжат и фучат. По същото време и душевадците вече бяха приключили с тях.

— Нека си гадаят какво им се е случило и се трепят с възетата си — изкиска се Сам тихичко. — Не бих желал да съм на тяхно място. Половината нощ в това състояние! Такива неща човек през целия си живот не забравя! Нека им е обица на ухото... Хайде! Ние свършихме, ако не се лъжа.

Фенерът бе угасен и тримата приятели и казакът слязоха. Сам залости като последен вратата. Напуснаха мястото незабелязано, тъй като двамата иманяри все още клечаха унило край дупката на съкровището, верни на заповедта на есаула, и не смееха да се отдалечат.

— Накъде ще ме водите? — поинтересува се Номер десет. — В лагера не бива да се мяркам също толкова, колкото в града.

— Ще опишем полукръг около селището и ще спрем близо до стана — отвърна Сам. — Оттам ще уведоим Була, бурятският княз. Той после ще реши какво ще се прави.

— Това е най-доброто. Убеден съм, че ще ми посочи някое скривалище, където ще мога без страх от откриване да изчакам настъпването на зимата.

Мъжете съумяха да заобиколят града, без никой да ги забележи. После закрачиха по брега на реката, докато намериха един гъст храсталак.

— Оставаме тук — обяви Сам. — Вие, Дик и Уил, се отправете сега към бивака, но възможно по-незабележимо, и правите донесение на княза! Нека сетне той постъпи, както намери за добре. Ние при всички случаи ще се намираме тук.

Двамата дългучи зяпнаха Сам.

— Какво трябвало да сторим? — попита Уил Паркър. — Не те разбираме.

— Да направите донесение на бурятския княз, ако не се лъжа!

— Ама, Сам, не може да го мислиш сериозно. Та ние не говорим думица руски.

— За тая работа аз вина нямам. Отдавна трябваше да сте го научили. Хи-хи-хи-хи! Само че вие се оказахте прекалено големи хайлази. Сега вредата е налице.

— Но как ще се разберем с княза...

— Това си е ваш, не мой проблем. Подхванете нещата според мен по системата на глухонемите и си служете с езика на знаците! Та нали като уестмани не сте съвсем аджамии в него, ако не се лъжа. Покажете, че вече не сте грийнхорните, които познавам! Дим да ви няма!

Двамата дългучи се отдалечиха, клатейки глава.

— Тъй, ето ни насаме — рече Сам Хокинс, като седна с казака на земята. — Ние се срещнахме по един доста необикновен начин, ако не се лъжа. Двама души, които имат немска кръв в жилите си и плямпат английски, си налетяват във вътрешността на Сибир. Единият е заточеник, а другият... хъм!

— Е? Продължете, моля! Сигурно съзнавате, че давам мило и драго да науча кой ме освободи от ареста, а и противно на всички очаквания ми говори на немски. За мен е неизразима радост да чуя майчиния си език.

— Не се и съмнявам! Вие майчиния си език, а аз бабиния, хи-хи-хи-хи! А кой съм аз, веднага ще узнаете. Вярно, някакъв ценен улов с мен няма да направите, ако не се лъжа. За какъв всъщност ме смятате?

— За мен вие сте загадка. Държанието ви е доста гордо и самоуверено.

— Е, загадката ще бъде веднага разрешена. Аз съм само един обикновен прериен ловец от Северна Америка.

— А-ха! Вашият маниер на действие действително е на мъж, който не знае страх. Но как се озовахте от Съединените щати по тия места?

— Като ловец.

— Възнамерявате да ловите соболи?

— Може би помежду другото, а именно, ако някой ми се изпречва точно на пътя. В действителност се намирам на лов за хора. Търсим един безследно изчезнал, по-точно двама.

Номер десет го погледна изненадано.

— Странно! Един американски ловец идва в Сибир да издирва безследно изчезнали. И какво всъщност искате от тях?

— Искаме да ги открием! — изкиска се траперът. — Нас много ни бива в тия неща. Сам Хокинс е стара ловна хрътка.

— Сам Хокинс? Вие ли сте това?

— Да, Сам Хокинс се казвам, наричан за по кратко обикновено Сам. Двата ми другари се казват Дик Стоун и Уил Паркър.

— А що за хора са двамата безследно изчезнали?

— Единият бил граф Василкович, а...

— Василкович? — подскочи казакът.

— Ама седете си спокойно, де, хер..., хер...! Познавате ли го?

— Чух веднъж името му. А другият?

— Е негов приемен син и в действителност се казва Орълчашча, на немски Адлерхорст.

— Адлерхорст!

Казакът кажи-речи изкрещя името.

— По-тихо, по-тихо! — предупреди Сам. — Не забравяйте, че сте беглец! Да не би пък да ви е известно името?

Казакът се постара да овладее обзелото го вълнение.

— И него чух веднъж. Хер Хокинс, аз съм съвсем...

— Без хер Хокинс. Казвайте ми просто Сам и толкоз по въпроса! И бездруго съм свикнал на това име... А вас как да наричам?

Същевременно смигна лукаво изпод широкополата шапка.

— Моето име е... Номер десет — отвърна другият със запъване. — Заточеникът е лишен от такова. Малкото ми име е Готфрид.

— Готфрид, добре! Впрочем тъкмо Готфрид се казва онзи, когото търсим — Готфрид фон Адлерхорст.

— Вярно ли?

Казакът беше скочил и стоеше пред трапера с всички признаци на голяма възбуда.

— Наистина е вярно. Защо питате?

— Защото... защото ми се вижда чудно един американски прериен ловец като вас да дойде в Сибир, за да издирва някакъв си безследно изчезнал немец.

— Хич не е за чудене, след като вече сме открили останалите членове на фамилията Адлерхорст.

Към казака отново полетя кос, дебнещ поглед. Онзи видимо се напрегна.

— Какви ги говорите? Та това... това е невъзможно!

— Защо да не е? Нали ви го казвам. Вече имаме трима налице: сестрата Лиза.

— Лиза! — прошепна казакът името след него.

— ...и братята Херман и Мартин.

— Херман и Мартин! — повтори Номер десет, изгубил ума и дума. — Исусе Христе, та това е цялата фамилия... само майката липсва!

— Да, наистина, майката и Готфрид, по следите на когото понастоящем се намираме.

— И ви е известно, че той пребивава по тези места?

— Не, нямаме ни най-малка представа къде се е дянал. Но имаме една диря, която действително ни доведе най-първо насам... Ама вие пък откъде знаете, че това е фамилия до майката?

— Аз... аз срещнах навремето един Адлерхорст, казваше се Готфрид!

— Egad! Каква случайност! Къде стана тая работа?

— В Кавказ. Той беше на руска служба и имаше чин капитан.

— Колко време има оттогава?

— Четири или пет години.

— Съвпада, съвпада! Кой би помислил, че тук във Верхний Удинск ще срещна мъж, който познава Готфрид фон Адлерхорст. Как ли ще се зарадва Херман, като научи!

— Къде е... Херман?

— Още в Хабаровск, но скоро ще дойде.

Новината така тресна казака, че не бе в състояние думица да произнесе. Неговият брат наблизко, когото предполагаше запилян като роб нейде из Африка!

Сам Хокинс привидно не обърна внимание на вълнението на събеседника си, а продължи бодро да си каканиже.

— Днес вече на два пъти се подсещам за фамилията Адлерхорст. Само преди няколко часа благодарение на един дервиш.

— Дервиш?

— Хм, забравям, че няма как да знаете всички тези неща. Този дервиш шета по света под какви ли вече не имена. Той бе нееднократно преследван от нас, ала всеки път се измъкваше щастливо. Всъщност се казва Флоран и е бил слуга на фамилията Адлерхорст.

— Флоран! Флоран!

— Хей! Сигурно и тоя Флоран ви е познат, а?

— Ох, и то доста добре!

— Откъде?.

— Онзи Готфрид фон Адлерхорст ми разказа за него.

— А-а, тъй, тъй!... По някакъв странен начин моят стар Дик смята, че днес е видял типа.

— Къде?

— Там между шатрите! Но това едва ли е възможно.

— Защо не? На тоя свят се случват кое от кое по-странни неща. Това може би е вярно. Ама какво пък ще търси нехранимайкото в Сибир?

— Ами вие както търсите тук? Също както е учудващо, че вие се намирате тук, така може да се обясни и неговото присъствие.

— Наистина, наистина! Значи може и той да е бил все пак. Хм-м! Би било направо дяволска история, ако вземе да ни се изплъзне и тук. Той носи вината за изчезването на фамилия Адлерхорст.

— В такъв случай трябва да бъде заловен! Заявявам ви, той наистина е тук.

— Какво? Как! — извика Сам, симулирайки удивление и скочи на сухите си сърповидни крачета.

— Значи би трябвало все пак да го познавате!

— Дори лично.

— Behold! Вие... вие...

Той спря по средата, пристъпи към Номер десет и сложи ръка на рамото му.

— Хер... хер Готфрид, ще имате ли добрината да бъдете откровен с мен...

— Защо не?

— ...и да си признаете, че вие... да, да, вие сте онзи Готфрид фон Адлерхорст?

Номер десет забодя брада в гърдите и задиша тежко.

— Да, аз съм — каза най-сетне.

— Доста време му трябваше на това признание — изръмжа Сам Хокинс и обърса с излъскания кожен ръкав челото и носа си. — Аз още отначало имах усещането, че сте търсеният, макар да не приличате много на братята си.

После протегна във внезапен изблик на чувства десница на казака.

— Е, старият Сам отново завари капаните си пълни. Дайте си ръката, хер! Край на всичките ви беди.

— Ако бягството успее, да.

— Разбира се, че ще успее! Но по каква причина всъщност сте заточен тук?

— Затова по-късно! Сега ми се иска най-напред да науча нещо за близките си, не е трудно да го предположите. Та разкажете ми, но накратко и в най-общи щрихи! За някое по-обстойно изложение сега едва ли имаме време.

Дребният трапер не остави да му се казва за втори път. Той подхвана разказа си за странния кръговрат на събитията, започнал в Турция и завършващ тук в Сибир. Номер десет слушаше с дълбоко потресена душа. Дълго след като Сам бе свършил седя той смълчан до него, зареял замислено поглед в далечината.

— Не е ли достатъчно голяма дупката във въздуха, в която сте се заплеснал? — ухили се накрая Сам Хокинс. — Позволете ми скромната забележка, че аз съм все още тук, и много ми се ще да разбера как сте се озовал от Судан в Русия и после тук в Сибир.

Казахът се пробуди като от дълбок сън. Той потърка чело, сякаш трябваше със сила да се върне в настоящето.

— Имате право и ще научите всичко. До ден днешен аз живеях с убеждението, че съм единственият от семейството, на който се е паднал по-сносен жребий. От Суакин, където попаднах в ръцете на един роботърговец, бях отведен във Фашода. Моят господар възнамеряваше да ме изтъргува във вътрешността на Судан, където белите роби се ценяха много високо. Но още в първия ден на пребиваването ми във Фашода съдбата ми се промени. Завръщащият се от една изследователска експедиция край Горни Нил граф Василкович ме видя и бе обхванат от състрадание. За него — милионера, цената, която търговецът искаше, беше дреболия. Той я плати, без да сваля и една пара, и ме отведе в Петербург. Там ми даде изискано възпитание и по-късно, тъй като не беше женен, ме осинови.

— Какво казаха за тая работа сродниците му?

— Не зная.

— Не направихте ли по-късно опит да се свържете и сближите с вуйчо си, лорд Линдсей?

— Това винаги е било съкровено ми желание, ала баща ми — имам предвид граф Василкович — не го искаше. Тъй като той бе поел грижите по мен в ръцете си, наистина не се налагаше подобна необходимост. Всъщност сторих само едно, за да открия по някакъв начин, някъде някоя нишка, която да ме върне при безследно изчезналите — навсякъде, доколкото бе желателно, се наричах не Василкович, а Богумир Орълчашча.

— В такъв случай лордът наистина няма как да е знаел нещо за спасението ви.

— Не. Също колкото малко понятие съм си имал аз, че брат ми Мартин се е запилял в Съединените щати. Та нали бях убеден, че близките ми са изчезнали и загинали във вътрешността на Африка. Моят настойник беше на същото мнение и ето как не предприехме никакви стъпки, които нали бездруго, както си мислехме, нямаше да ни доведат до някакъв резултат.

— Някак си не мога да вникна добре в тази представа. С други думи вие не сте държали сметка за Сам Хокинс, хи-хи-хи-хи!

— Граф Василкович желаше да стана офицер и аз стигнах до чин капитан.

— Well.

— Преди три години предприехме с моя приемен баща едно пътешествие до Сибир, което щеше да завърши съдбоносно за нас.

— Кой ви придружаваше?

— Никой. Графът обичаше да пътува сам и с възможно най-малко багаж от съображение по-голямата свобода на движение. По тази причина при нас нямаше дори слуга.

— При това положение вашето безследно изчезване ми става разбираемо.

— На мен не. За мен цялата работа и до ден-дневен си остава загадка.

— И която Сам Хокинс навярно също ще разреши, ако не се лъжа.

— Бяхме пристигнали в малкото източно сибирско градче Улукутск, заслужаващо по-скоро квалификацията село и отседнахме в единствената странноприемница. На следващия ден се канехме да

отидем на лов за соболи, ала не се стигна дотам, защото още в ранни зори бяхме вдигнати от леглото от казаци.

— От леглото? По каква причина?

— От мината на Олюкминск наскоро били избягали двама затворници — баща и син, издирвани по всички краища на страната. Не зная по какъв начин бяхме привлекли вниманието на разездите върху себе си. Факт е, че те ни сметнаха за бегълците и, без много да се церемонят, ни отведоха.

— Невероятно! И за кои всъщност сте били сметнати?

— Избягалите затворници се казваха Салтикови.

— И вие не можахте да се легитимирате?

— Тъкмо това е най-странното, което и до днес не мога да проумея. Когато поискахме да представим документите си, се оказа, че и двамата вече не притежаваме такива. Били са ни откраднати, без да забележим загубата.

— Очаквах нещо подобно. А на уверенията ви естествено никой не е повярвал?

— Не ни разпитаха нито веднъж.

— Чудесна оправия в тоя Сибир!... Че не можахте ли да подадете молба за разследване?

Готфрид фон Адлерхорст се засмя горчиво.

— С това показвате, че не познавате порядките в тази страна! Заточеникът е само един номер, но не и човек. Той е напълно безправен и беззащитен.

— Вече разбирам. Можете да се радвате, че поне голия си живот сте спасил. Вашият осиновител, графът — хм! — какво стана с него?

— Не зная. За последен път го видях в онова фатално утро. Бяхме разделени. И това е то, което прави съдбата ми още по мъчителна — аз съм в неяснота относно орисията на моя благодетел.

Дребният трапер не навлезе по-нататък в тези чисто емоционални изяви. Той се върна към обективните неща.

— От външността ви хората би следвало все пак да заключат, че са на погрешен път — рече.

— Тук се заблуждавате. Ние бяхме от дълго време на път и още не бяхме имали възможност да подновим поизкъсаното облекло. В Сибир няма като в Германия в почти всяко селище магазин за дрехи. Брадите ни също бяха израсли и станали неугледни, така че в никой

случай не създавахме впечатление за дворяни. Такива неща се случват и в други страни, нали?

Казакът го каза с красноречив кос поглед към Сам, който се носеше точно както в Дивия запад и представляваше всичко друго само не и джентълмен.

Дребосъкът се ухили на този удар под ребрата — беше казан на шега и той отвърна по същия начин.

— Well, имате право. Само че и аз не съм граф, хи-хи-хи-хи! Впрочем никога ли не сте лелеял мисълта да избягате?

— О, колко често! Но вие си нямате представа колко е трудно тук едно бягство. От сто, осмелили се да направят опит, може би един има успех.

— А как си обяснявате „грешката“, чиято жертва сте станали с графа?

— Дълго време вярвах, че се касае само за някакво недоглеждане, ала по-късно поразмислих и си казах, че вероятно някакъв враг има пръст в тая игра.

— Отлично! И сетихте ли се за някое определено лице?

— Не.

— О, безхитростни човече! Ами то се вижда като на длан, че в цялата история нещата опират единствено до състоянието на вашия осиновител. Нищо ли все още не подозирате?

— Искате да кажете, че... че наследниците...

— Не наследниците. Става дума само за един-единствен. Какво ви е мнението за граф Поликев?

— Познавам го само бегло, но не го считам за способен на такова престъпление.

— Знаете ли, че вие и графът сте обявени за мъртви още преди изтичането на законния срок и че цялото имущество на приемния ви баща е преминало в ръцете на Поликев?

Известието предизвика у Готфрид безмерно удивление.

— Това... това... не е възможно!

— Ама си е факт! Сега усетихте ли се най-сетне, безхитростна душа?

— До мен никога не е стигала никаква вест от външния свят и си нямах понятие...

— ...че през туй време един нахален врабец се е насадил в топлото гнезденце, хи-хи-хи-хи! Нали това искахте да кажете? Бих могъл да ви се закълна с най-святата клетва, че тоя врабец има на съвестта си своя предшественик... стоп! Ето че идват!

Разнесе се конски тропот. Животните спряха наблизко, след което четири фигури се отправиха бързо към тях — Карпала с двамата уестмани и един бурят.

— Ти си свободен — каза тя радостно, когато казакът пристъпи към нея. — Узнах го от двамата чуждоземни мъже. Татко ме праща. Той е доброжелателно настроен към теб, ала няма как да дойде самият, тъй като околийският би могъл да разбере. Този бурят е най-добрият сред нашите мъже. Той ще те заведе до едно място, където никой преследвач няма да може да те намери. По-късно ще ви последваме и ние и ще те преведем през границата.

Казакът ѝ подаде ръка.

— Благодаря ти! Може би ще се възползвам от добрината ти, а може би и не. Поседни за малко при нас! Този чужденец има да ми разказва още някои неща. Когато свърши, ще мога да ти кажа какво ще правя.

Карпала се настани на известно разстояние от мъжете, а Сам Хокинс доведе докрай своя забележителен разказ.

— Аз твърдя — обяви кратко и категорично, — че вашият сродник, граф Поликев, не е съвсем непричастен в насилническия акт, чиято жертва сте паднали с граф Василкович.

— Имате ли някакво доказателство в подкрепа на тази хипотеза?

— Доказателство? Хм! Какво искате за доказателство? Вероятно имате предвид свидетели? Такива не мога да ви доведа. Аз не съм присъствал, ако не се лъжа, хи-хи-хи-хи!... Налице няма нищо повече от едно подозрение, и то се състои в това, че Поликев идва насам.

— Как? — подскочи Готфрид. — Какво се кани да прави той тук?

— Да-а, тъкмо това е, което и на нас много ни се щеше да разберем, хи-хи-хи-хи!

— Нима сте научили нещо за намеренията му?

— Да се разкаже цялата работа, ще трае твърде дълго. Достатъчно е, че ние я подочухме. И тъкмо това е причината, довела тук брат ви и нас от Щатите.

— А-ха, така значи са навързани нещата!

— Сега просветна ли ви свещичката? Ние се надявахме да разкрием тук спатиите на добрия Поликев и да узнаем нещо по-подробно за местопребиваването на неговите роднини. Вярно, нямаше как да подозираме, че при тъдявашното ни пилигримство ще натъкнем носа си на единия от търсените. Нашата задача сега вече е да издирим следата на осиновителя ви и да го открием жив или мъртъв.

— Жалко, че при моето положение не мога да ви бъда в помощ. Ако можех да остана тук поне до пристигането на брат ми!

— Само това хич да не ви хрумва! Съветвам ви с цялата си сериозност, приемете предложението на Карпала и пропълзете в скривалището, докато дойде брат ви. Той сетне ще вземе съответните мерки, за да направи връщането ви в родината възможно.

— А Флоран, дервишът? — попита Готфрид след къс размисъл.

— Сигурно е отседнал в странноприемницата.

— Заради пазара там ще се будува и танцува цялата нощ. Трябва незабавно да отидем и се осведомим за него.

— Вероятно сте прав, ала това с нищо не бива да промени решението ви.

— И все пак. Ще пратя бурята. Той ще пита съдържателя.

— За мен това не е достатъчно надеждно. Предпочитам да отида сам.

— Знаете ли под какво име се води тук Флоран?

— Не.

— Аз прегледах паспорта му. Той се нарича Фьодор Ломонов, търговец от Оренбург.

Номер десет даде и подробно описание на сегашния вид на бившия дервиш. Сам бързо се отдалечи. До странноприемницата не беше далеч.

Казакът седна сега до Карпала. Те дълго мълчаха. Най-сетне Готфрид проговори.

— Къде се намира мястото, където ще наредиш да ме отведат? — попита.

— Сред скалите при вливането на Селенга в Байкалското езеро, където никой непознат няма да намери пътя.

— Селенга не я ли наричат още Комарената река?

— Да, заради досадните насекоми, които напролет се въдят в такива гъмжила, че даже северният елен не е в състояние да издържи.

Но сега, през есента, ги няма.

— Какво е разстоянието дотам?

— Язди се два дни... След късо време ще дойдем и ние.

— Много ще се радвам да те видя, макар и това да ми причини болка — каза Готфрид тихо.

— Защо?

— Ти ще дойдеш като годеница на есаула.

Карпала наведе глава и не отговори.

— Нямам ли право? — попита той.

Вместо да отговори кратко с „да“ или „не“, тя вдигна очи и го загледа изпитателно.

— Значи това би ти причинило болка?

— Да. Защото знам, че край този мъж ще бъдеш много нещастна.

— Ах. Който слуша родителите си, винаги е щастлив — отвърна тя с детински наивно убеждение.

— Невинаги. Родителите имат право да изискват послушание — само когато наистина се касае за доброто на тяхното дете. Твоите защо желаят да станеш жена на този руснак?

— Защото нашият лама им го е повелил.

— Нима обичаш есаула?

— О, не! Мразя го! — изстреля тя. В този миг се завърна Сам.

— Е, узнахте ли нещо? — попита Готфрид все още стреснат и все пак зарадван на карпалиния пламенен отговор.

— Да. Той е бил отседнал там, но вече не се намира във Верхний Удинск. Събрал е една ловна дружина и потеглил още днес. Прочутият ловец на соболи Номер осемдесет и четири е предводителят. Той трябва да е някой забележителен човек. За него говорят така, както отвъд в Америка за Олд Шетърхенд или Олд Файерхенд... ще ми се някога да го срещна, ако не се лъжа, хи-хи-хи-хи!

— И накъде е насочено пътуването им? — попита Готфрид.

— Към устието на Селенга, както разправил Номер осемдесет и четири на съдържателя.

— Чудесно! Натам води и моят път — възкликна живо Готфрид.

— Наистина ли? Та това би било най-добрата воля на Провидението. Дервишът познава ли ви?

— Не. Аз толкова съм се променил, че сигурно не ме е разпознал.

— Би било добре. Защото при това положение бихте могъл да попречите под някакъв претекст на онази ловна дружинка да напусне преждевременно бреговете на Селенга, та да заварим ние там с брат ви дервиша. За нас на първо време е най-важно да заловим този опасен човек.

— Кога ще дойдете?

— Веднага щом брат ви пристигне. Най-добре щеше да е да яздя още сега с вас, ала сме се уговорили да се чакаме тук.

— Надявам се, той скоро да дойде. Но как се каните после да ме намерите? Аз ще бъда наистина при втичането на Селенга в Байкалското езеро, ама това е толкова общо и несигурно обозначение на мястото, че е кажи-речи невъзможно да ме откриете.

Траперът остави да се чуе едно весело хихикане.

— Скъпи ми приятелю, вие си нямате представа за добрия нос на един стар трапер и поставяч на примки! Яздете си сега към езерото и се постарайте да се скриете! Сам Хокинс ще дойде след една седмица и съвсем сигурно ще ви намери. Впрочем вие също бихте могъл да допринесете за лесното откриване на следите ви. Необходимо е само да ни оставяте някакъв знак. Навсякъде, където спирате, и колкото често ви се струва подходящо, слагайте един върху друг два камъка, но без някой да ви забележи, и до тях трети по направление ездата ви... Иначе някакъв друг въпрос, мастър Десет?

— Не.

— В такъв случай потегляйте! След всичко, което днес сторихме и говорихме, нощта вече преваля. Скоро утрото ще засивее, а вие все пак трябва да имате достатъчна преднина пред евентуалните преследвачи.

— Сега вече не се страхувам от никакво преследване! Тейшът сигурно ни е подбрал два добри коня. Пък и бягството ми може би ще бъде доста късно открито. Едно-единствено обстоятелство ми навява опасения — аз съм без каквото и да е оръжие.

На въпроса на Сам в това отношение Карпала, която до този момент бе стояла скромно и мълчаливо настрана, обясни:

— Аз се погрижих за всичко. На седлото е окачена една добра пушка, а в кобурите има нож и муниции. Напреко на коня зад седлото са притегнати провизии за няколко дни.

— Ами че тогава вие сте снабден с всичко необходимо и можем да се сбогуваме, ако не се лъжа — рече Сам, смигвайки лукаво с малките си очички, защото си каза, че казакът сигурно с удоволствие би останал миг насаме с девойчето. — Та останете със здраве! Приятна езда и бъдете уверен, че скоро пак ще се видим. Но внимавайте с оня Ломонов, мнимият търговец от Оренбург! Той е не само брутален, ами и умен. За да го измамиш, се иска много нещо.

— Нямайте грижа! След като съм вече свободен не ме е страх от него!

— И още нещо, за което току-що се сетих. Какво ще кажете, ако ви попита какво ви води при него?

— Ще помисля по тоя въпрос.

— Е, бихте могъл например да сте изпратен да издирите местонахождението на някой избягал заточеник.

— Обяснението е добро. Ако твърдя това, то всеки ще е направо задължен да ми оказва всяка възможна подкрепа.

— Виждате, че един стар прериен ловец винаги има в готовност малко хитрост в джоба на жилетката си, хи-хи-хи-хи! Да можех да бъда край вас, хич нямаше да ви бера дерта. Довиждане!

Кискайки се, дребният трапер се измъкна с Дик и Уил. Готфрид фон Адлерхорст се загледа след тях, докато изчезнаха, после се обърна към Карпала.

— Кога ще дойдете при Байкалското езеро?

— Ще останем тук до края на събора. На драго сърце бих тръгнала по-рано, ала това би могло да направи впечатление. И бездруго ще ни подозират, че сме те подпомогнали в бягството.

— Надявам се, да не ви създадат неприятности. Много бих съжалявал.

— Ние не се страхуваме, а аз всячески ще се постарая да заблудя преследвачите.

— В такъв случай се радвам на часа, когато ще те срещна отново.

— Но това виждане ще бъде много кратко, защото веднага щом дойдем, неколцина от нашите хора ще те прехвърлят през границата. После ти ще тръгнеш кой знае накъде и никога няма да се върнеш.

Каза го с толкова скръбен тон, че той улови ръката ѝ. Очите му блестяха с особена светлина.

— Ще се стремя да стигна до моята родина. Тя се казва Германия.

— Ти не си руснак?

— Не, германец. Но от ранно детство съм живял в Русия и ми викаха Богумир. Вкъщи ми казваха Готфрид.

Карпала се загледа натъжено пред себе си.

— Звучи ми чуждо. Но ти ще бъдеш щастлив, когато чуеш да те наричат отново така у дома. Тогава помежду ни ще лежи ширна, безмерна далечина.

— Болка ли ти причинява разлъката? — попита Готфрид тихо.

— Да, в цялото ми сърце. Ти си моят спасител... и... и аз... те ценя. Пръстенът, който ти дадох, есаулът ти отне. Сега нямаш дори спомен от мен.

— Ти също нямаш спомен от мен!

— О, напротив! Ти ми върна почти изгубения живот. А това не ли най-ценният дар? Аз с най-голямо удоволствие бих ти подарила друг пръстен, стига да знаех, че ще го приемеш. Бива ли?

— Да, но само при едно условие. — Той се взря дълбоко в очите ѝ. — Поискай есаулът да ти върне онзи!

— Ще го сторя. Той ще ми го върне още днес. Няма право да носи пръстен, който съм била определила за друг. А сега вземи този!

Карпала измъкна един пръстен от пръста си и го подаде на Готфрид. Той го надяна и улови ръката ѝ.

— Карпала, каквото и да става, аз свято ще пазя този спомен! Ти казваш, че често ще мислиш за мен, а аз те уверявам, че моите мисли ще бъдат постоянно при теб.

Тя въздъхна тихо.

— Така говориш сега. Аз живея в просторна, усамотена равнина — там нищо няма да ме смущава да мисля за теб. Ти обаче отиваш в страна, където всичко е различно оттук. Там много скоро няма да имаш време да си спомниш за Карпала и ще ме забравиш.

— Не, никога, Карпала!

— Ако родината ти не се намираше толкова далеч оттук... човек би могъл да насочи коня си някой ден натам!

— Ти би ли дошла?

— Съвсем сигурно. Колко дълго трябва да се язди, за да се стигне дотам?

— Месеци наред.

— Това е тъжно. Аз не мога да дойда при теб и ти не можеш да останеш при мен. Аз... най бих предпочела...

Карпала спря по средата. Думите прозвучаха, сякаш се бореше със сълзите си.

— Какво би предпочела?... Говори! — помоли той.

— Ако не бяха татко и майка, то...

— По-нататък... моля те, моля!

— ...то най бих предпочела да тръгна с теб за родината ти.

Развълнуван, той сложи ръка зад тила ѝ.

— Само да знаеш колко щастлив ме правиш с тези думи! — промълви.

— Радваш ли се наистина?

— Безкрайно!

— Остани тук, тогава аз ще стана... твоя жена!

— Аз съм беглец.

— Ще избягам с теб на някое място, където никой няма да ни намери.

— Мило момиче! Какво блаженство... и все пак... това е невъзможно!

— Защо?

— Защо би било неправда спрямо теб, ако пожелае да свържа цялото ти безметежно съществуване с живота на един обявен извън закона, който не бива да се показва пред никого. Постоянно биха ме мъчили горчиви упреци. По този начин бих разрушил красивото ти бъдеще, измамвайки същевременно надеждите на моите близки да се видим.

— Много ли са тези, които те чакат?

— Една сестра и двама братя. Не сме се виждали от години. Никой не знаеше нищо за другия и аз едва днес научих, че братята и сестра ми са се събрали отново и желаят да се върна в отечеството.

— В такъв случай не бива да ги караш да чакат! Аз също не бих желала да напусна родителите си. Как бих могла да искам при това положение да останеш при мен!

— Карпала! — изрече с мъка той. Но после се пребори с вълнението си. Както и да го въртеше и сучеше, едно съчетание с

Карпала за нея винаги означаваше раздяла с родителите и родината и живот, изпълнен с вечно безпокойство и тревоги от преследване.

Пестниците му се свиха, а веждите смръщиха — не, друг път нямаше, освен да се откаже от любимата, ако не искаше да я направи нещастна.

— Трябва да се разделяме — каза той привидно безгрижно. — Но не завинаги. Ще се видим още веднъж. Моят придружител вече седи на седлото. Чака ме.

— Да, трябва да тръгваш. На изток небето вече започва да светлее. Довери се на водача си — той е мъж, на когото можеш да разчиташ!

— Как се казва?

— Гиза. Той се числи към най-храбрите и умни войни на нашето племе.

— Остани със здраве, любима моя Карпала!

Понечи да сложи крак на стремето, без да погледне още веднъж Карпала. Но тя го дръпна с непреодолима сила. Той сграбчи ръката ѝ и я целуна — веднъж, втори път, после се метна на седлото.

— Довиждане!

Обърна коня си и препусна след Гиза.

— Довиждане, Богумир, скъпи... скъпи... Богумир!

Карпала извика думите високо, разпервайки ръце, остави ги сетне да се смъкнат и се загледа след него, доколкото позволяваше утринната дрезгавина.

Едва когато Номер десет се изгуби от погледа, Карпала препусна и оставяйки лагера зад себе си, подтикна животното към най-голяма бързина. Душевното вълнение трябваше да се уравни с порядъчно физическо натоварване, а за тази цел една дръзка езда бе най-подходящото.

Първите лъчи на слънцето миеха източния небосклон и се изстрелваха в пламтящи снопове над ширната равнина. Отсреща, откъм юг, приближаваха няколко малки точки. Карпала ги забеляза и се отклони в тази посока. Колкото по-близо стигаше до тях, толкова по-ясно виждаше, че това са две коли, които държаха направление в бърз тръс към Верхний Удинск. Предната беше тройка — впряг от три коня, от които средният, същевременно най-едрият и якият, носеше над

главата си нещо като силно извит лък със закачено на него звънче. Втората кола беше лека кибитка с два коня.

В тройката седеше един господин. Кибитката беше натоварена с багаж, варден от слуга.

Колите трополяха непосредствено една след друга. В своето болезнено-щастливо настроение Карпала се реши на една лудория, каквато може да хрумне само на някоя тунгуска или бурятка. Тя смуши отново коня, яздейки под прав ъгъл към колите и се стрелна между първата и втората, макар дистанцията между тройката и конете на второто возило да възлизаше едва на метър.

После препусна навътре в равнината, докато вълните на възбудената ѝ душевност започнаха да улягат. След около час насочи отново животното към града, така и не заподозря, че онзи, когото току-що бе срещнала, се беше намесил толкова съдбоносно в живота на нейния любим.

---

[1] Damned! (англ.) — Поврага! (Б. пр.) ↑

[2] Bounce! (англ.) — възкликание на радост, почуда (Б. пр.) ↑

7. ДЯВОЛА И БАБА МУ

Когато тройката стигна в града, пасажерът даде заповед на коларя да спре пред жилището на околийския началник. Там слезе.

— Тук ли живее околийският? — обърна се той грубо към един прислужник.

— Тъй вярно, бащице.

— Приема ли?

— Той сигурно още спи.

— Събуди го и ме отведи засега в канцеларията!

— Не бива да го правя. Трябва да изчакаш, докато стане. Ти без съмнение ще отседнеш в странноприемницата. Чакай там, аз ще те уведомя, когато си отспи!

— Той семейство има ли?

— Да. Жена — нашата майчица, и син — нашият есаул.

— Тогава сигурно ще може да се говори с есаула, а?

— Не. И той още спи.

— К черту! (По дяволите!) Та тук хърка цялата фамилия!

— Не. Майчицата е будна. Преди малко трябваше да й занеса чай.

— Доложи й за мен!

— Не бива.

— Аз ще ти кажа какво бива и какво не бива! Ако не се подчиниш на мига, ще те нашаря с камшика! Кажи на тази майчица, че граф Николай Поликев желае да й се представи и няма време да чака дълго за отговор!

Сега слугата се отдалечи тичешком. Графът влезе в постройката. Един бегъл поглед из коридора го осведоми къде да търси жилищните помещения. Неговата проникателност го водеше правилно — тъкмо стигна жилището, слугата излезе и тутакси се върна, за да доложи за него.

Жената на околийския стоеше в средата на стаята и го посрещна с дълбок поклон. Когато вдигна отново лице, погледът, който хвърли на

пришелеца, не можеше да се нарече чак приятелски. Графът изобщо не поздрави. Той огледа жената остро и пронизващо, после по лицето му плъзна усмивка, чието значение бе трудно да се разгадае.

— Вие сте съпругата на околийския? — попита високомерно.

— На вашите услуги! — отговори тя леко разбунтувана срещу този надменен тон.

— Името ви?

— Рапнин.

— Сигурно по-рано в Иркутск?

— Действително.

— Къде е мъжът ви?

— Още спи.

— А синът?

— Също.

Графът разтегна подигравателно физиономия.

— Господата май си нанкат все дотолкова късно, а?

— Спят, докогато им е угодно! — тросна се жената.

— Нямам ни най-малко против. Намерението ми беше да си измоля гостоприемството ви за днес и утре заран да си хвана пак пътя, ала сега реших друго и смятам да поостана при вас за по-дълго.

По лицето на околийшата изумлението и яда си оспорваха първото място.

— Струва ми се, че за тая цел си има странноприемница. Вашият паспорт в правителствени сгради ли ви упълномощава да живеете? — попита тя оперено.

— Не. Правя го само вследствие на дългогодишна привычка.

— Ние също си имаме нашите привычки. А да ги жертваме за един непознат, не сме задължени, господин графе.

— Не сте учтива, госпожа Рапнин!

— А вашето държане и претенциите ви са не само неучтиви, но и нещо много повече! — кипна жената.

— Няма да ви се разсърдя за грубото изявление. Вашите възгледи не са меродавни за мен.

— Аз ви наричам граф и настоявам в замяна да се обръщате към мен с титлата ми. Впрочем вие даже не сте се легитимирал.

— Вие също толкова малко като госпожа Рапнин!

— При мен това не се нуждае от удостоверяване. Ние си живеем тук. А вие сте непознат. Лесно е да се представите за граф, пък същевременно да сте нещо съвсем друго.

— И очевидно е също така лесно вие да се представите за някоя си госпожа Рапнин, а пък в действителност да сте... госпожа Салтикова.

Думите бяха изречени с хаплива острота. Търсеният от графа ефект настъпи мигновено. Съпругата на околийския отскочи назад и го измери със зъл поглед.

— Какво искате да кажете? Не ви разбирам.

— Искам да кажа, че скоро би могло да стане необходимо да се наричате отново госпожа Салтикова.

По лицето ѝ плъзна дълбока бледнина.

— Все още не ви разбирам — прогъгна.

— Затова пък толкоз по-добре ще ме разбере господин околийският началник. Настоятелно ви моля да го събудите! Сега сигурно ви е ясно, че не ви посещавам само ей така на добра воля.

Госпожата се пречупи, ала бързо се окопоти и се поклони.

— Седнете! Мъжът ми веднага ще се появи. После напусна, олюлявайки се, стаята.

Граф Поликев приглади със задоволство мустаци, извади табакерата си и си запали една пура — досущ като че се намираше в собственото си жилище.

Минаха може би повече от десет минути. После се зачуха високи гласове и забързано сновящи стъпки. Най-сетне врата се разтвори със замах и стопанката на къщата влезе отново, лицето ѝ беше разкривено от страх и ужас.

— Простете! — изпелтечи. — Току-що установихме, че нито мъжът ми, нито синът ми са докосвали леглата си. Не можем да ги открием.

— Хайде бе! — ухили се графът. — Ще ми разрешите ли да понадникна в спалните? Иначе наистина ще си помисля, че имате намерение да ме измамите.

Въпреки страха си тя възприе забележката като оскърбление и отвърна своенравно:

— Готова съм да се подложа на всеки основателен домашен обиск от страна на властите, ала вие сте ми съвършено непознат.

Графът се поклони подигравателно.

— Нека бъде волята ви. Аз естествено не мога да се намъкна в жилищните ви помещения без ваше позволение, ама пък и без проверка на фактите не съм в състояние да дам едно мирно разрешение на неприятните за вас събития, които ни предстоят. Вие стоите с мен на бойна нога, добре, тогава битката може да започне! Отказвам се от гостоприемството ви и се оттеглям. В странноприемницата ще бъда приет с по-голяма готовност оттук, но и вие после не бива да очаквате от мен някаква отзивчивост.

При тази скрита заплаха инатливият израз на високомерното женско лице се промени. Държането на графа ѝ внушаваше страх и неувереност. Тя се насили да отвърне дружелюбно.

— Не е нужно да отсядате в странноприемницата. Цялата ни къща е на ваше разположение и ще видите, че сте добре дошъл у нас. Направете си труда, моля, да ме последвате до стаята за гости! Вярно, намираме се в Сибир и аз не мога да ви предложа удобствата, на които сигурно сте свикнал.

Тя се обърна към вратата и в този миг енергично се почука. Влезе един лейтенант.

— Господин ротмистърът? — попита той, забравяйки в бързината да поздрави.

— Не е тук — отвърна стопанката.

— Господин околийският?

— Също.

— Всички дяволи! В такъв случай се намирам в ужасна безизходица. Отвън до ареста стоят два поста, които не мога да сменя без разрешението на господин околийския и господин ротмистъра. Двамата господа са дали заповед на постовите да не мърдат от мястото си, докато не се върнат.

— Слава Богу, поне някаква следа! — възкликна госпожата облекчено. — Кога са говорили мъжът ми и синът ми с постовите?

— Кукувицата знае! Поисках да разпитам синковците, ама така и не получих разумен отговор. Вие нямате ли представа накъде са тръгнали господата?

— Ни най-малка.

— Тогава трябва да ги търсим.

— Много ви моля това де се направи веднага и да бъда уведомена за резултата!

Офицерът се отдалечи. Съпругата на околийския отведе графа в стаята за гости.

На излизане от къщата лейтенантът срещна трима мъже, които имаха намерението да влязат. Лицето му се намръщи, защото това бе Детелиновият лист. Той вчера също беше сред присъстващите в танцовата зала, така че знаеше всичко, което се бе случило там.

— Какво дирите тук? — обърна се грубо той към влизащите. Сам Хокинс му се ухили в лицето.

— Вие в тази къща ли живеете?

— Не.

— Тогава хич да не ви пука какво ще дирим тук.

— Позволете, това е учрежденска сграда!

— Зная.

— А аз съм служител на правителството. Изисквам отговор!

— Човече, да не би пък да си мислиш, че ще позволим да ни поучава някакъв си там казак? Я си го избий от главата! Ако изречеш още макар и една-едничка невежлива дума, ще пиша на генералния наместник на Източен Сибир, ако не се лъжа. Той ще се погрижи да станеш по-учтив!

Това, види се, бе правилният метод подход да му се вдъхне уважение.

— Прощавай, бащице! — избълва лейтенантът сащисан. Той си припомни предишното държане на Сам, особено „пиенето на кафе и играта на карти в Царское село“.

— Не знаех, че генералният наместник ви е приятел — прибави той.

— И без това съображение бихте могъл да бъдете учтив! — скастри го Сам, привидно все още оскърбен. — Искаме да отидем при околийския.

— Няма да го сварите вкъщи, той е изчезнал. Трябва първо да го потърсим.

— Тогава ще отидем при сина му, ротмистърът...

— Той също е изчезнал — прекъсна го лейтенантът сервилно.

— И вие нямате понятие къде?

— Не.

— Е, това вече ние ще постигнем. Един чужденец понякога полесно успява, отколкото някой местен... Ами що за типове са ония двамата там, дето стърчат вкочанено, гаче ли са глътнали бастун?

— Постове са.

— Тогава те може би ще знаят накъде са се отправили двамата. Та нали много добре могат да виждат дотук.

— Аз вече ги разпитвах. Не знаях нищо.

— Сигурно не сте ги разпитвал както трябва. Едно време бях съдебен президент и се научих така да поставям въпросите, че желаните отговори задължително да последват, хи-хи-хи-хи!

— В такъв случай Ваша милост може би ще има добрината да ми помогне в един повторен разпит! — помоли лейтенантът. Дълбокото му уважение към малкия бе страхотно нараснало. Той пропусна тримата да тръгнат напред и закрачи почтително след тях.

Сам се изтъпанчи надутото пред постовете.

— Скъпи ми синчета! Знаете ли къде се е дянал господин есаулът?

— Не, господине — отвърна единият.

— Ами кой пък ви курдиса тук?

— Нашият бащица, есаулът.

— Значи все пак сте го видели. И кога беше тая работа?

— Около полунощ.

— Той сам ли беше?

— Не, нашият бащица, околийският, беше с него.

— Какво диреха те насам?

— Това не знаем.

— Но все пак трябва нещо да са казали...Впрочем я покажи! Куртката ти има куп следи от камшик. Ти си ял пердаха. Че от кого пък?

— От бащицата, есаулът.

— Било е много любезно от негова страна. Защо остави той кнута да заговори?

— Заради жабата.

— Ребята, така доникъде няма да я докараме. Та аз трябва всяка дума с ченгел да ви мъкна от устата, а това изисква време и търпение. Я разкажете какво се е случило!

С тези думи Сам Хокинс измъкна от пояса камшика, който тук носеше като атрибут на своята мъжественост, за да придаде с този жест тежест на подканата си.

— И тъй, каква беше тая работа с жабата?

— Тя искаше да ни покаже съкровището.

— Съкровище? То комай е трябвало да лежи на това място и когато сте поискали да го изровите, са довтасали двамата бащици, а?

— Да, така беше. После младият бащица ни заповяда да не напускаме мястото си, преди да се е върнал.

— Ами че тогава трябва да знаете посоката, в която двамата са щукнали. Че не се ли зазяпахте след тях?

— Не. Първо, беше много тъмно, и второ, трябваше да останем точно в същото положение, в което бяхме стояли.

Тук Сам повече не можа да се стърпи — избухна в гръмък кикот. Глуповатите физиономии на двамата казаци, немного по-умната на лейтенанта и цялата ситуация бяха така комични, че нямаше как да остане сериозен. Дватама наподобяваха някакви машини, застинали неподвижно точно така, както са били спрени. Бяха стояли с гръб към ареста, когато ротмистърът и баща му ги бяха напуснали, и тъй като им бе заповядано да останат тук, бяха изтраяли цялата нощ като забучени, без да се помръднат, без да се обърнат и следователно не бяха забелязали, че началниците са се качили в постройката.

Междувременно на плаца пред затвора се бяха насъбрали много хора — повечето казаци, образуваха любопитно един кръг около малката група.

— Значи не знаете накъде са духнали бащиците? — продължи Сам. — Е, човек не излиза посред нощ на разходка, това е от ясно по-ясно. Те трябва да са преследвали някаква цел, когато са минавали край вас... Вие тук само за да изровите съкровището ли бяхте?

— Не, трябваше да стоим на пост пред ареста.

— Ареста? Къде се намира той?

Въпросът беше отправен към лейтенанта.

— Точно тук! — отговори онзи, махайки с ръка към мизерната наколна постройка.

— А-ха-а-а! Сигурно са искали да се качат в ареста. Има ли някой вътре?

— Казак Номер десет.

— В такъв случай те са искали да се убедят в присъствието му. Сега май нищо друго не ви остава, господин лейтенант, освен да се поразходите дотам и да хвърлите едно око дали всичко е наред. Може пък нещо да е сполетяло господата. При това положение ваш дълг е да им помогнете.

Лейтенантът се почувства убеден. Но склони твърде колебливо и неохотно, понеже се страхуваше от гнева на ротмистъра, ако се окажеше, че действията му не са били по угодата на онзи.

— Ще дойдете ли с мен? — попита той нерешително малкия.

— Да, ще ви придружа, двамата ми другари също.

Зяпачите побързаха да тръгнат след тях. До постройката на пожарната команда спряха. Там офицерът се поразмисли още веднъж дали бива да се осмели да предприеме нещо на своя глава и едва когато Сам го придума, заизкачва бавно стълбата.

Любопитните стояха на разстояние в безмълвно очакване. Всички те бездруго изпитваха голямо съчувствие към казак Номер десет, когото принцеса Карпала вчера бе отличила с поканата си за танц и който толкова неустрашимо се бе държал спрямо есаула. А сега се добавяше и мистериозното изчезване на двамата най-знатни мъже в града. Може би сега стояха пред разбулването на тази тайна. Ето защо никой не искаше да липсва.

Лейтенантът изкачи малкото стъпала, издърпа клина, отвори предпазливо вратата и погледна вътре. В следващия миг отскочи ужасен.

— Все светии! — изкрещя.

— Какво има? — попита Сам Хокинс.

Без да отговори, офицерът се намери с един-единствен скок на земята. Лицето му беше тебеширенобяло, трепереше с цялото си тяло.

— Е, какво се е случило?

— Дя... Дявола! — изрева сега лейтенантът, та отекна по целия плац.

Сам се престори, сякаш смяташе персоналната визита на Дявола във Верхний Удинск за абсолютно невъзможна.

— Дявола? Вярно ли? — попита безобидно.

— Да, да, да! Там... там... там горе!

Лейтенантът посочи с разтреперана ръка към останал ата да зее врата. Народът тутакси се занатиска по-близо, за да не изтърве нито

дума от разговора.

— И не се заблуждавате? — рече сега дребосъкът.

— Не, не! Видях го съвсем ясно. Дявола е, бащицата с майчицата, бабата!

— О, небеса... двамина ли са?

— Да, той и тя.

— Дявола, бащицата и баба му! — зашушука се из кръга на зрителите и хората незабавно се изтеглиха по-назад.

— Почти не ми се вярва — рече Сам Хокинс и на свой ред се покатери горе.

Гледката, която му се представи, бе от такова естество, че не само някой неук и суеверен човек би могла да ужаси. За свое успокоение Сам забеляза, че двамата пленници се движеха. Те правеха отчаяни усилия да се освободят от въжетата, значи животът им не беше в опасност.

Сега и Сам избълва един висок крясък и скочи от стълбата.

Дик и Уил също се изкачиха един подир друг и мигновено се озоваха долу с всички признаци на безмерен ужас.

— Вашите приятели са също такива куражливи като вас и мен — захили се насила лейтенантът. — Какво казват за тая работа?

— И те са на мнение, че това е Дявола с баба си.

В тълпата възникна оживено движение. Дявола и баба му... ужасно!

Вестта се понесе с неимоверна бързина. Тя се разпространи бързо и навън по пазарището и ето как стана, че целият насъбран тук народ — руси, харти, манси, пенци, буряти, сойоти и калмуки, се стече в крайна възбуда на мегдана пред пожарната. Всички тези хора бяха изпълнени с ужасен страх и нервно споделяха различни гледища защо се е появил тук Дявола и какво ли ще стори.

„Пропъждача на демони“ на Верхний Удинск също беше доловил слуха. Това бе пастирът в преклонна възраст Бибилов, който се ползваше с голям авторитет сред простолудието заради своето чудодейно лечение с билки и самоделни мазила. Той беше също така начетен мъж — една изключителна рядкост сред тези хорица — и много се занимаваше с трансцедентни неща. Откак бе излекувал преда много години „обладания от зъл дух“ син на един ловец, той минаваше в един обширен район за „господар на духове и дяволи“. Вярно, той

самият не беше виждал Нечестивия, но в стари, пожълтели книги и ръкописи се бе натъкнал на наставления за прогонването и заклинанието на Сатаната. И така, той взе сега книжчицата си със заклинанията и се отправи на път.

Чак добре наистина не се чувстваше. Че кой ли би могъл да разчита на Дявола, още повече когато имаше край себе си своята баба, за чието поведение в книгите хич нищичко не пишеше? Човек като едното нищо можеше да си изгуби живота и отвъдното блаженство. Ето защо той реши да процедира с най-голяма предпазливост.

Когато стъпи на мегдана и съгледа човешкото множество, което благоговейно му сторваше място, доби чувството, че е прихванал морска болест. И колкото повече приближаваше къщичката на пожарната, толкова по-зле му ставаше.

Така стигна до групата, образувана от неколцина офицери, граф Поликев, който междувременно се бе присъединил незабелязано, лейтенанта и тримата прерийни ловци.

Пот изби по челото на стария пастир. Той сне калпак да му изстине черепа, наложи го отново и закрачи полека към стълбата.

Изкачи колебливо първото стъпало и мина доста време, преди да постави нога на второто.

Очите му сега се намираха на едно ниво с долния контур на вратата. Той издигна заклинателната книга, за да я покаже на Лукавия.

— Виждаш ли това магическо писание? — попита. Отговори му хрипливо стенание.

— То е моята закрила и защита. Хич да не си мислиш, че можеш нещо да ми увредиш, докато нося със себе си тази книга!

Отвътре се изгрухтя нещо като съгласие. Това дотолкоз го окуражи, че той се качи едно стъпала по-високо и сега можеше да надникне във вътрешността на помещението. Но едва видял двете фигури, изтърва книгата със силен врясък.

— Помогнете ми, ангели небесни, помогнете!

Той се хързулна от стълбата, приземявайки се с разкрасени крака и с ясно доловимо тупване настани седалище на майката-земя. Ала бързо се съвзе, вдигна книжчицата си и със силен глас започна храбро да изрича заклинателните формули.

Присъстващата тълпа слушаше с религиозна боязън.

— Излез! — повели той накрая предпазливо се отдръпна известно разстояние назад.

Само че нито Дявола, нито баба му се появиха.

— Заповядвам ти, излез! — повтори заклинанието. Но и тази подкана остана безрезултатна.

— За трети и последен път ти заповядвам, из... — и заповедта му премина в крясък: — О, Небеса! Той се подчини! Той идва!...

Двамата затворници бяха оставили зад гърба си ужасна нощ. С настъпването на деня се надяваха да бъдат освободени от своето положение, но напразно. Чак по-късно чуха да приближават хора, които отвориха вратата, ала отново изчезнаха, без да доведат помощ.

Ротмистърът бе овладян от страшен бяс. Той отново и отново дърпаше и теглеше въжетата, додето се разхлабиха.

Точно в този момент надзърна прогонвачът на дяволи и от страх се изтърси от стълбата. Гневът на ротмистъра се покачи кажи-речи до безумие. Той заопъва и задърпа с всички сили и... успя — поне едната си ръка все пак бе освободил.

Първата му работа сега бе да измъкне запушалката от устата, за да може свободно да диша, смъкна превръзката от очите и е подновени от свежия въздух сили освободи и другата ръка. Сега не бе трудно да се отстранят останалите въжета.

То протегна и опъна изтръпналите от вървите крайници. Едно шумно изпъшкване му напомни за баща му и той се зае да му измъкне кълчищата от устата и да го освобождава.

— Най-сетне, най-сетне! — изохка исправникът.

— Почти бях на път да се задуша!

— Ела! — каза рязко ротмистърът и пристъпи няколко крачки напред да надникне навън, ала отскочи стъписай.

— Всички милион дяволи! Цялото население на града и палатковото село чака там вън!... Ха, а там стоят офицерите редом с тримата проклети чужденци и...още един се мотае там, който ми се струва познат! К черту! Възможно ли е? Погледни господина, дето тъкмо говори с лейтенанта! Познаваш ли го?

— Графът! — пророни околийският ужасен.

— Да-а, Поликев е. Той не бива да ни види в това положение!

— Невъзможно!

— Ама как да се махнем? През тая тълпа? А никой от сволочите няма да се разкара, преди да е разбрал кои сме.

— В такъв случай по-добре да си останем тук — посъветва старият, — докато... ах, смахнатият Бибигов!

— Тоя пък какво иска? — изруга ротмистърът. — Прави кръстове. По дяволите! Смятат ни за зли духове.

— Не ще и съмнение. Канят се да ни заклеват... ама тия тъпащи са направо невъзможни! Най-подир ще излезе, че за тези хора сме и още живи дяволи.

— Та ние досущ на такива мязаме. Тук ми теква една идея. Ако вземем, че се смъкнем сега вън и се врежем право в навалищата, всичко живо ще драсне!

— То комай нищо друго и не ни остава — реши исправникът. — А веднъж да се доберем отсреща вкъщи, вече ще можем да баламосаме людето.

— Значи напред! Не забравяй мундира и калпака! Не е необходимо някой да знае кои са били дяволите.

Ротмистърът пристъпи напред и баща му го последва.

Двамата вярваха, че по време на наблюденията, които току-що бяха провели, не са били забелязани. Само че те не познаваха хитрата лисица Сам Хокинс. Той много добре беше видял лицата им през процепа на вратата и доловил шепота. Да, провървя му даже няколко думи да разбере. Защото ротмистърът във възбудата си от неочакваната поява на графа бе станал по-шумен, отколкото искаше и тогава Сам съвсем ясно бе чул името Поликев. На първо време той се вцепени от изумление. Значи очакваният с такъв копнеж вече беше тук? Но къде? Сам се огледа и очите му се приковаха към мъжа, който с привидно небрежна стойка следеше край офицерите хода на събитията. Беше със стройна, средна на ръст фигура, бледото му безизразно лице бе засенчено от гъсти, тъмни мустаци, силно развитата брадичка даваше да се заключи за безогледност и силна воля.

Сам се обърна тихо към другарите си:

— Я погледнете, ама да не бие на очи, типа там до офицерите!

Дик и Уил се отзоваха на подканата.

— Well, и какво? — попита Дик Стоун.

— Той е нашият човек, ако не се лъжа.

— Кой човек? Не го познавам.

— Не се и съмнявам, хи-хи-хи-хи! И аз сега го виждам за пръв път. Това е граф Поликев.

— Egad! Откъде претендираш да го знаеш?

— Дявола в оная дупка там назова името му. Или пък беше баба му! Не зная точно.

— Ами че тогава той е в ръцете ни!... Дали само си чул правилно? — намеси се Уил Паркър.

— Сам Хокинс винаги чува правилно, ако не се лъжа.

— Какво да правим? Да го заговорим ли?

— Ти си и ще си останеш един непоправим грийнхорн, Уил! Това би било най-голямата глупост, която бихме могли да захванем. Не, другояче трябва да се сложи юздата на мустанга.

— Как?

— Само остави Сам Хокинс да действа! Смятам, че театро̀то скоро ще се започне. Залагам си ска̀лпа, че двамата синковци ще изскочат навън. Тогава всичко живо ще си плюе напетите. Аз още сегичка ще запра̀ша към сгра̀дата на управлението. Комедията ще завърши там, а на мен ми се ще да изгледам финала. И тъй, изпарявам се.

Точно когато старият пастир Биби́ков се посъ̀взе след изтъ̀рсването си и повели на Дя̀вола да се пока̀же, Сам се измъ̀кна покрай скупчената тълпа и побърза към административната сгра̀да. И понеже никой не му объ̀рна внимание, стигна незабеля̀зано до целта си.

Ако предполо̀жението му беше правилно, че двата дя̀вола ще изскочат от пожарната, то следваше да се очаква, че те ще изтъ̀рчат в жилищѐто си и ще заклю́чат врата след себе си, та да не може да нахлуе някой неканен. Значи първата му задача бе да намери в къщата някое местенце, където да бъде подси́гурен срещу откриване.

8. СРЕД „ПОЧТЕНИ ЛЮДЕ“

В Управлението Сам Хокинс се огледа. Отдясно намери една врата, на която се четеше думата „Зимник“.

В този миг въвн се надигна ужасяващ вой.

— Аха! — подхили се той. — Вече идат. Нямам време да се оглеждам за друго скривалище. Хайде в зимника!

Ключът бе пъхнат в ключалката. Той отвори бързо, шмугна се вътре и спря на първото стъпало да огледа заключалката. Тя представляваше само едно желязно резе, задвижвано напред-назад от ключа, така че човек можеше да си отвори и отвътре. Сам тикна резето и се послуша.

Данданията, изглежда, приближаваше. Но същевременно чу бързи крачки, пътната врата се отвори с тласък, а сетне долови запъхтян глас:

— Заклучи добре! Никой не бива да влезе!

След това изскриптя резе и един друг глас отговори:

— Ама и в стаята не можем да отидем в това одеяние! Прислугата не трябва да ни види.

Прозвуча нещо като потиснато проклятие.

— Имаш право. Налага се да повикаме майка ти.

Веднага след това екна през цялата къща:

— Наталия, Наталия! Отговори женски глас:

— Какво има?

— Поразтичай се!... Аз съм. Но иначе друг да не идва!

— Веднага, ей сегичка!

Въпреки олелията, която все още се носеше из града, Сам чу припрени стъпки. Поел е слуха му бе пронизан от ужасен писък.

— Все светии!... Дявола!

— Глупости! Това сме ние. Иван и аз.

— Прави Боже!... Вие? Че какво пък ви се е случило?

— По-късно ще научиш. Така не можем да се покажем и трябва да влезем в зимника.

— Елате в жилището!

— Катрана можем да изчистим само с газ или терпентин, а тези неща са долу. Донеси ни два тоалета, вода и свещ! Старите ни дрехи са изпоплескани. Ще хвърлим мундирите тук в ъгъла... Хем да не пуснеш някого в къщата!

— И граф Поликев ли? Той се нагнезди вкъщи и пита за вас.

— Сатаната дано го отнесе!

— Каква пък работа имате с него?

— Никаква. Ама знаеш ли, по-добре ще е да бъдеш учтива с него и да го пуснеш да влезе. Само че не пък при нас в избата!... Значи свещ, вода и костюми! Бързо! Ще чакаме тук!

— Идвам веднага!

Околийшата побърза да се отдалечи.

„По дяволите! — помисли. Хубавичко се насадих тук на пачи яйца! Какво да правя? Е, може пък да е за добре. Трябва да продължа надолу. Голям късмет, че ония ще чакат горе, докато лейди се върне.“ Той заслиза пипнешком по избените стъпала и долу запали няколко клечки кибрит да се огледа.

Зимникът беше малък. Съдържаше известен брой бурета с различна големина, няколко други предмета и отпред, срещу вратата, един дървен стелаж с бутилки вино.

Стилажът не бе сложен непосредствено до зида, а напреко пред ъгъла, където Сам откри едно буренце.

— Там вътре! — промърмори той. — По-добре от това хич не може и да се уреди, ако не се лъжа.

Промъкна се в ъгъла, позатруднен наистина от старата си пушка Лиди, от която само в краен случай се разделяше. Седна доволен на малкото буре. Там не можеше да бъде забелязан, освен ако някой не пропълзеше в ъгъла, за да извади бурето.

Едва се бе натъкмил и горе вратата се отвори — слязоха околийският и есаулът, последвани от стопанката. В ръцете си тя държеше поисканите дрехи, докато двамата мъже носеха свещ и стомна свода.

Свещта сложиха в една ниша, а стомната — на земята.

— Какво, за Бога, сте направили? Та това е ужасно! — изплака жената.

— Мълчи! — изръмжа исправникът. — Достатъчно рано ще го узнаеш.

— Къде се бяхте дянали от вчера насам?

— Не питай! По-добре върви горе и се погрижи да не бъдем обезпокоявани. Марш!

Жената изкачи безропотно стълбите и заключи вратата. С проклетия и ругатни двамата накатраносани се заеха веднага с почистването си.

Жената сега слезе пак, носейки няколко пешкира.

— Пред къщата се е насъбрал много народ — оплака се тя. — Какво да правя, за Бога? Всичко живо крещи, че Дявола бил при нас! А оня граф Поликев лумка по вратата и напират да влезе!

— Отвори му! Но при нас в никой случай не бива да дойде!

Жената побърза да се качи и отвори пътната врата. Графът влезе, изблъска назад другите, които опитаха да нахълтат заедно с него и зарези пак вратата.

— Къде е мъжът ви? — попита.

— Не знам — отговори тя.

— А синът ви?

— И това не мога да кажа.

В усмивката му пролича превъзходство и подигравка.

— Мислите, че и аз съм така глупав, като вашите якути и ханти? Кажете поне къде се смушиха двата дявола?

Графът през цялото това време продължаваше да крачи, а жената на околийския го следваше силно смутена. На минаване край вратата на зимника той спря и подуши въздуха.

— Я гледай!... Как великолепно ухае само на катран и газ! Къде се намират двамата господа?

— В стаите си.

— Тъй ли?...Хм-м!

Той я изгледа остро и когато тя сведе поглед, обърна рязко ключа на избената врата и съгледа в дълбочината светлината от свещта, откъдето се донасяха приглушени гласове.

— Кой е там долу? — попита той шепнешком жената.

— Това е...това е...

— Това са дяволите! Нали?

Тя вече не намираще изход.

— Да — отговори насила.

— Добре! Сега можете да си вървите! Ще слеза сам долу.

Графът издърпа ключа, пхна го в джоба и избута назад жената. Стъпи на избените стълби, заключи вратата след себе си и се запромъква тихо по стъпалата надолу. Сега чу какво си говореха двамата, които си нямаха понятие, че са подслушвани.

— Винаги, когато Поликев се появи, ни се случва някоя беда — тъкмо тътнеше околийският. — Още дошъл не дошъл в града и вече бяхме катраносани.

— Как ми се ще да беше попаднал на наше място в пожарната! — изруга есаулът.

— Какво ли може да иска днеска от нас?

— Бездруго ще го узнаеш. Той няма да прави тайни от тая работа. Ние сме зависими от неговата милост. Де да знаех само някое средство да се отървем веднъж завинаги от него, без значение дали малко отрова, или барут за един хубав изстрел.

— Това наистина би било най-доброто. Ама той е твърде голям хитрец, за да можем да му сторим нещо. Ако аз... е, така или иначе ще чуя какво иска. Поиска ли прекалено, ще вкуси мухоморката.

Сибирските народи ползват под различна форма мухоморката като стимулиращо и наркотично средство. Те умеят да приготвят от нея и едно средство, причиняващо бавна, но сигурна смърт. За него намекуваше исправникът. И той ужасно се изплаши, когато откъм стълбите сега прозвуча въпросът:

— А дали и той ще е толкоз глупав да плюска от мухоморките ви?

Поликев тръгна от последното стъпало към двамата.

— Графът! — заекна околийският.

— Да, аз съм. Вие двамата сте големи мерзавци, но къде-къде поголеми дураци. На човек му иде сълзи да зарони от състрадание към вас. И в каква пък каша сте се набъркали, слабоумни сволочи?

Околийският и ротмистърът тъкмо бяха започнали с обличането и навличаха ризите. Затова толкова по-чудато впечатление направи гневът на ротмистъра. Той сви юмруци, като пристъпваше напред-назад с боси крака.

— Господине, кой ви дава правото да ни оскърбявате по такъв начин? Аз съм руски царски офицер, а баща ми е околийски началник!

Поликев силно се изсмя.

— Моето дълбоко уважение, господин есаул! Но кой ви направи това, което сте?

— Царят!

— Царят? Ба, царят точно за вас ще го е грижа!

— Господине!

— Я да не спорим!... На граф Поликев трябва да благодарите за тая работа и на никой друг. Струва ми се, че се познаваме твърде добре, за да не знаем къде сме. Нека по-добре се настаним удобно и да поговорим разумно!

При тези думи той седна на едно от буретата.

— Можем да го сторим и горе — изръмжа околийският.

— Нали виждате, че не съм в състояние да провеждам съвещания.

— О, я не се превземай! Желая да остана тук, защото, първо, тук няма кой да ни види и второ, харесва ми въздухът. Аз обичам миризмата на газ и ви завиждам на щастието, дето можете да си позволите да се плискате с тази приятна течност!

Околийският подскочи вбесен; изгуби с мъка съдържаното самообладание.

— Не сме тук наистина, за да служим за мишена на пошлите ви каламбури! В крайна сметка и най-голямата фамилиарност стига до определена граница!

— Ой, ой! — подигра се Поликев. — Само не забравяйте кои сте и какви сте!

Той скочи от бурето и застана в заплашителна поза пред разгневения мъж.

— По дяволите! — изкрещя околийският и захвърли раздражено панталона, който тъкмо се канеше да обуе.

— Ние сме...

— ...измамници! — довърши графът.

Гласът на околийският из един път отъня.

— Ние ще...

— Нищо няма да сторите! — отрязва му грубо Поликев думата. — Даже не ви е известен някой си Салтиков?

Двамата накатраносани се свиха като под камшичен удар. Но още един се послуша слисан — Сам Хокинс. Салтиков! Та това беше

името, под което са били арестувани граф Василкович и Готфрид фон Адлерхорст.

— Или не, не се изразих правилно — продължи Поликев несмутимо. — Били двама Салтикови — баща и син, търсени за разни престъпления. Само че те намерили някакъв приятел; благодетел, който ги спасил.

— Господине! — избълва околийският дрезгаво.

— Господин графе! — прекъсна го ротмистърът.

Но Поликев не се остави да го смутят. Той се наслаждаваше на физиономиите им, в които се бореха ярост и страх.

— Аха! — изхили се той. — Вече засвирихте в друга тоналност! Аз казах: благодетел, който ги спасил, като се погрижил да ги снабди с легитимации на името Рапнин. Така двамата отърваха не само доживотното заточение, ами и благодарение на връзките и ходатайството ми стигнаха до око...

— Никога не можете да го докажете!

— Наистина ли? А-а, сега ви разбирам! Мислите, че с течение на времето съм забравил или затрил документа? В такъв случай зле ме познавате! За мен този документ е толкова важен, че никога няма да го изпусна от ръката си. Аз и сега го нося в себе си, верни друзья!

Графът потупа джоба от лявата страна на гърдите. Очите на околийския заискриха.

— Кой ще го повярва! — процеди той.

Бавно, без бързане измъкна Поликев един двуцевен пистолет и запъна двете петлета.

— Познавате ме и знаете, че в такива неща държа на думата. Ще ви покажа хартийката отдалеч. Но направите ли и най-малкото движение да ми я изтръгнете, ще ви изпозастрелям.

— Татко! — предупреди ротмистърът. — Никаква сила! Той наистина ще стреля!

— Хич и през ум не ми минава да му отнемам хартишката! Та тя отдавна няма никаква стойност и вече нищо не може да ни навреди.

— Нима? — присмя се графът. — Е, хвърлете ѝ едно око тогава!

Той извади един сгънат лист и пристъпи към горящата свещ. Пистолетът му бе насочен, готов за стрелба. Можеше да излая срещу бащата и сина, преди да са го приближили и с три крачки.

— Ето го документът, в който потвърждавате, че всъщност се казват Салтиков. Слушайте!

Той разгърна хартията и зачете с подигравателно приповдигнат глас:

ПРИЗНАНИЕ

По искане на граф Николай Поликев удостоверявам, че аз съм Василий Салтиков, осъден със своя син Иван на доживотно заточение и лов на соболи. Документите ни, издадени на името Рапнин, са фалшиви.

Паранков, 11 октомври 18...

Василий Рапнин, околийски началник.

Той сгъна отново документа, пхна го обратно в джоба и се поклони насмешливо.

— Доволни?

Околийският се изсмя грубо.

— С тези драсканици нямате ни най-малка власт над нас, господин графе!

— Празни приказки! — каза Поликев презрително.

— Можете да ви го докажа.

— Много съм любопитен.

— Е, кой написа и подписа признанието?

— Вие самият, друже.

— Кой състави текста?

— Вие!

— Да, аз, господин графе! Пък и щяхте да извършите голяма глупост, ако го бяхте подбрал сам. Ама бяхте и също толкова глупав да се съгласите с моето съставителство.

— Как тъй?

— Началните думи гласят: „По искане на граф Поликев“. Това встъпление аз записах с добра пресметливост. Щом като изповядвам

миналото си „по ваше искане“, значи то би трябвало да ви е известно. Сиреч вие сте мой съучастник.

Графът се заигра с пистолета.

— Карай нататък! — захили се той, ала физиономията му ясно отрази смущение.

— Вие сте надхитрен, господин графе! Аз мога да прецакам всичките ви козове.

— Наистина ли си го въобразявате?

— За мен това е неоспорима сигурност. Защо впрочем ме снабдихте с документи на името Рапнин?

— От състрадание!

— Брей, че самарянска душа сте бил!

— Ами защо иначе? Само за да ви спася.

— Случайно да ви е познат някой си граф Василкович?

— Това хич не ви засяга!

— Може би все пак. Властите го арестували заедно със сина му по ваше разпореждане и двамата били представени за избягалите Салтикови. Старият трябвало да хване лесовите вместо мен, а синът му бил тикнат при казаците.

— И? — процеди през зъби Поликев.

— Останалото е от просто по-просто, драги ми господин графе! След като двамата графове Василкович са били арестувани вместо нас, то ние естествено е трябвало да получим други имена. И само по тая причина ни донесохте издадените на името Рапнин документи. Вие сте преследвал единствено собствените си цели, цели, които със сигурност ще бъдат разкрити, ако поискате да ни навредите с „признанието“. Мисля, че сме квит!

Сам Хокинс остреше уши в скривалището си. Ето че получи желаното обяснение, без да се е наложило при това пръста си да мръдне. Вярно, езиковите му познания не достигаха да разбере всяка дума от този важен разговор, ала смисъла бе схванал напълно. Когато Поликев прочете гласно документа, той едва се сдържа да не изскочи от ъгъла си и да го обсеби. Тази хартия трябваше да дойде в ръцете му, та каквото и ще да костваше това. Тя съдържаше ключа, разкриващ цялата тайна.

— Лъжете се — отвърна Поликев невъзмутимо. — Та аз можех да представя графа за кой да е друг престъпник. Но избрах тъкмо вас

двамата, понеже...е, понеже изпитах съчувствие към вас.

— Грандиозно! Само че ми се ще това... съчувствие да свърши. За двете страни при всички случаи е препоръчително повече да не се познаваме.

Поликев сви рамене.

— За съжаление не мога да ви сторя услугата.

— И защо пък?

— Защото още имам нужда от вас.

— Като инструмент за вашите планове? Ние сме вече непричъом!

Междувременно баща и син бяха облекли костюмите си. Вярно, че още смърдяха на газ, но от нощното приключение иначе нищо не им личеше.

Графът, изглежда, бе станал неуверен. Той съзираше опасността двамата Рапнини да му се изплъзнат из ръцете и реши да бъде предпазлив.

Седна мълком пак на бурето и се умисли, скръстил ръце на гърдите.

— Е, ще бъда искрен с вас — каза след къс размисъл.

— Можем и в мир да се разделим.

— Това би било за всички ни най-доброто. Необходимо е само да ни връчите документа.

— Тъй да бъде. Готов съм да го сторя при определени условия.

— Какви условия?

— Търся граф Василкович и сина му. Трябва, в случай че са още живи, непременно да се добера до тях.

— Защо?

— Това, разбира се, може да ви е безразлично.

— Не, никак даже! Ще е по умно от ваша страна, ако бъдете откровен с нас. Може би сме в състояние да ви дадем някаква информация, с чиято помощ по-лесно да откриете търсените.

— Добре де, аз трябва непременно да говоря с тях двамата.

Околийският измери остро графа.

— И това е всичко?

— Да. Какво друго иначе ще възнамерявам?

Околийският изкриви насмешливо уста.

— Не ни ги разправяйте тия! За толкова глупави ли ни смятате, че да се задоволим с това обяснение?

— Друго не мога да ви дам.

— По-добре кажете, че не искате! Познавам ви и съм убеден, че се касае за нещо съвсем друго.

— В такъв случай знаете повече от мен.

— Подозирам какво искате и ще ви го кажа. — Той пристъпи към графа. — Приберете си спокойно пищовчето!

— Не мисля. При нашето добросърдечно приятелство...

— Е, тогава няма да мога да ви го нашепна в ухото и ще трябва да го кажа гласно: Вие искате да ги убие!

Поликев отскочи назад, сякаш го бе клъвнала змия.

— Вие сте откачил!

— Прозирам ви! Вие вече не чувствате сигурно присвоеното по нечестен начин наследство. Невероятно е наистина, но би могло все пак да стане така, че Василкович и синът да намерят отново пътя към свободата. Тогава бихте бил изгубен. Това е, което искате да предотвратите и по тая причина двамата трябва веднъж завинаги да изчезнат.

— Повтарям, вие сте откачил!

— Смешно! Искате и себе си, и нас да кандардисате. Можете да си спестите усилията. Не желая да прониквам в тайните ви. В такъв случай обаче ще гледам на този разговор като свършен.

Той даде вид, като че се готви да си върви. Само че това никак не се връзваше с плановете на графа. Той улови стария за ръката и го дръпна.

— Не хуквайте, де! Нека поговорим! Каква ще ви е ползата, ако ми откажете информацията?

— Изразявате се погрешно. Не ние, а вие ще имате полза, поточно изгода, ако ви разкрия местонахождението на графа.

— Разкриете? Нима знаете къде се е потулил?

— Да.

— Виждал ли сте го?

— Да. Нека направим честна трампа: стока за стока! Документът срещу известието къде се намира графът! Ако се споразумеем веднага, ще можете след два дни да го настигнете.

— Добре. Кажете каквото трябва да знаем и ви връщам хартийката Той измъкна пак „признанието“ от джоба и го поднесе към

околийския, ала остана немалко учуден, когато онзи направи жест на отбрана.

— Още не сме стигнали толкова далеч!

— И защо?

— Толкова евтино не продавам съобщението си.

— Евтино?

— Да, евтино. От моето съобщение ви зависи всичко, притежанието на цялото огромно състояние... а за вас то все струва няколко рубли.

— Значи искате пари?

— Разбира се.

— Готов съм. За колко претендирате?

— При пет хиляди рубляшки нещата могат да се пообмислят.

— Дявол ви взел! Пет хи...

— Нито копейка по-малко!

— Вие сте наистина един закоравял мошеник.

— Благодаря!

— И знаете ли пък със сигурност, че за няколко дена действително ще стигна до графа?

— Съвсем сигурно!

— Топ! Ето хартишката! След завръщането ми ще получите парите.

— Не, драги ми графе, това би било спогодба на юнашко доверие. А не можете да очаквате вяра, когато си имате работа с мошеници. Две каймета сега, останалите три по-късно!

— Нека е на вашето. Но в замяна искам повече от вас. Трябва да ми кажете къде мога да намеря сина на граф Василкович.

— За такова нещо досега не е ставало дума. Ама от мен да мине, ще научите и това. Хайде, плащайте, моля!

— Първо „стоката“, после мангизите! — надсмя се Поликев.

— Добре. Старият граф, сега собольник Номер осемдесет и четири, до вчера беше на тукашния пазар и се цани към една ловна дружинка, основана от някой си Фьодор Ломонов от Оренбург.

— Накъде се насочи дружинката?

— Към устието на Селенга. Оттук се стига до местността за два дни.

— Ще се застоят ли хората там?

— При всички случаи ще трябва да си дадат там един ден почивка.

— При това положение ще ги последвам веднага. Можете ли да ми подсигурите бодри коне?

— Ако заплатите добре, да.

— Няма да се скъпя. Но без конвой човек не може да пътува по тези места.

— Ще ви дам десет казака и един водач, на чиито познания за местността можете да разчитате.

— Кога мога да потегля?

— Още след час, ако желаете.

— Превосходно! (Превъзходно!) А сега второто известие! Къде се намира синът на графа?

— Тише! (По-тихо, полечка!) Толкова бързо тези работи не стават. Аз ви сторих волята и назовах местонахождението на графа... сега искам документа и денгите!

— Добре де, добре! На, взимайте!

Околийският провери внимателно документа и двете хиляди рубли, които Поликев му даде и натика всичко заедно в страничния джоб на куртката.

— И тъй, къде е другият? — настоя Поликев.

— Той е казак Номер десет и се намира в околностите на Верхний Удинск.

— Много добре! За мен, разбира се, е най-важно да се срещна със стария, но също така и от голямо значение да знам къде мога да търся сина му.

— Чак толкова проста работата всъщност не е.

— Как така?

— Номер десет трябва да се намира наистина наблизко, ала точното му местонахождение не ми е известно — снощи той е избягал.

— К черту! (По дяволите!)

— Само не веднага за рогата! — захили се околийският. — Синковецът няма да ни се изплъзне.

— Сигурен ли сте в нещата си? Хубава история би се получила, ако един ден той някогашен Орьолчашча и сетнешен Василкович вземе, че изникне в Петербург! Май по-добре навремето да бях...

— Е?

— Нищо!

— Разбирам. Но не се безпокойте! Беглецът няма да стигне далеч. Само ме оставете да действам!

— Взел ли сте вече мерки за преследването му?

— Още не.

— Дурак! (Глупак!) Защо не?

— Моля, без оскърбления повече!... Досега не съм имал възможност да го сторя. Та нали бягството му едва наскоро стана известно.

— Заловете го, а аз драговолно ви определям една награда от десет хиляди рубли!

— Е, това се казва дума, В замяна аз ще пусна в ход всички средства и трябва Дявола да се набърка, за да не го пипнем в късо време. Веднага ще дам разпорежданията си.

— Очаквам го. И без това изгубихте вече твърде много време.

— Всичко е свързано с тоя проклет Номер десет.

— Нима?

Околийският започна да разправя накратко нощното приключение, ала още не бе стигнал до края и светлината угасна. Мъжете не бяха обърнали внимание, че свещта постепенно бе догоряла.

— Черт возми! (Дязол го взел!) — изруга графът. — Ето че си седим блажено в мрака!

— Ничего. (Няма значение.) И в тъмното ще си намерим пътя. Елате!

Никое обстоятелство не можеше да е така благоприятно за Сам Хокинс, както угасването на свещта. Той гореше от желание да се докопа до важния документ. Вече бе размислял как най-добре да го постигне, но така и не намери осъществима идея. От скривалището си ясно беше видял къде съхрани околийският хартията. Когато сега свещта загасна, из един път го осени вярното решение.

Той се измуши иззад стилажа с бутилките и се придвижи близо до стълбите.

— Стой! — тъкмо каза Поликев на двамата Рапнин. — Най-важното е никой да не узнае какво е било говорено тук!

— Можете да разчитате! А сега да се измитаме! Нека Иван мине напред да ви води; аз ще ви следвам.

Тримата мъже тръгнаха пипнешком. Бяха от другата страна на стълбите, Сам Хокинс — от тази. Той протегна сега ръка, но само колкото да достигне издадената стена. Изкачващите се докосваха с върхните си дрехи пръстите му, ала трябваше да мислят, че допират само стената.

По този начин Сам напипа първо есаула, после графа и накрая околийския. Той тръгна тихо нагоре след него. Тъй като тримата мъже опипваха в тъмното и се спъваха, не можеха да го чуят. Не изпитаха подозрение дори когато цевта на неговата Лиди се удари ненадейно в зида, защото всеки прие, че шумът е причинен от някой от другите двама.

Въпреки това на дребния трапер хич не му беше добре, когато се добра сега до джоба на исправника, понеже не притежаваше ни най-малък опит на джебчия. Но липсващата ловкост предостатъчно се компенсираше със силната възбуда на мъжете и гъстия мрак.

Той бръкна дръзко в отдалечения джоб и чудесно му провървя. На четвъртото стъпало вече имаше съдържанието му в ръката си. Безшумно се измъкна обратно и застина заслушан долу при стълбите. Междувременно тримата „почтени мъже“ бяха достигнали вратата.

— Стой, Иван! — прошепна околийският. — Съвсем забравих народа там вън. Я излез сам и отвори външната врата да се огледаш дали овчите глави киснат все още там.

Ротмистърът се подчини на подканата и изломоти някакъв неразбираем отговор.

— Така си и мислех — рече околийският. — Те няма да се разкарат, докато не заиграе дървото. По мнението на тези псета Дявола е избягал с баба си в нашата къща. Какво да правим?

— Ами продължете да разигравате комедията! — ухили се графът. — Запалете в някоя камина или пред огнището сяр, че да се разводни! После кажете, че Дявола е духнал с баба си през комина. Оня лапнишаран Прогонвача на дяволи още ли е вън?

— Застанал е току до вратата.

— Е, вкарайте го тогава вътре! Като подуши сярата, той ще повярва на безсмислицата, а сетне ще повярват и другите. Хайде, размърдайте се! Нямам повече време за губене.

Те напуснаха зимника и заключиха вратата отвън. В миг Сам Хокинс се озова на най-горното стъпало и се ослуша. Стъпките на тримата мъже заглъхнаха.

Коридорът беше пуст. Сам изтика бързо резето, излезе и дръпна вратата след себе си, изщраквайки ключалката.

Но сега накъде? Пред къщата се тълпяха много любопитни. Значи към задната врата! Намери се в един двор, обграден в по-голямата си част с дъсчена ограда, към който се откриваха няколко конюшни. Не се виждаше никакъв човек — от страх пред Дявола вероятно всички се бяха изпокрили. Сам помисли да изкатери някъде оградата или да изкърти някоя друга прогнела дъска, но ето че забеляза една портичка и то непосредствено до къщата, така че можеше да се промъкне до нея покрай зида.

Това му бе направо добре дошло. Измуши се бързо навън и се озова, както изглежда, в зеленчукова градина.

Един поглед му показва отляво изход от градината, Накъде водеше, Сам наистина не знаеше, но за него бе преди всичко важно да излезе от близостта на къщата. Ето защо се промъкна до портата в отвъдната страна на палисадата, затворена само с едно дървено мандало. Пред него се откри нещо като тясна уличка, която бе образувана от подобни палисадни ограждения и напълно безлюдна.

— Добрички ми Маниту! — отдъхна той облекчено. — Приключението намери щастлив завършек, ако не се лъжа!

Побърза нататък, зави зад няколко ъгъл а и къщи и стигна от друга страна до площада, където тълпата все още стоеше вкупом в очакване да разбере какво ли нещастие е причинил Дявола в Управлението.

На няколко кола, набити кой знае с каква цел в земята се бяха облегли Дик Стоун и Уил Паркър и наблюдаваха с угрижени физиономии фасадата на къщата. Знаеха, че приятелят им Сам Хокинс е вътре, и вероятно се намира в някакво положение, изискващо помощта им. Ето защо лицата им тутакси просветнаха, като го съгледаха.

— Ама откъде пък те довя вятърът, старий Сам? — попита Уил. — Ние те мислехме там отсреща, в стария вигвам на местния вожд... а ето че се домъкваш от съвсем друга посока! Колко грижи брахме по теб.

— Грижи... какво ви скимна? Да не би да съм някой грийнхорн, да е нужно да се безпокоите за мен?

— Това не. Ама дори в благословения Див запад и най-оправният мъж може да изпадне в затруднение и да изгуби скалпа си.

— Моя скалп аз честно съм си заплатил с боброви кожи и той хич не те засяга, скъпи Уил!

— Само че ние тук не сме нито в девствената гора, нито в саваната, а в тоя проклет Сибир, където се говори език, дето и дяволът не може ти го разбра. Как беше всъщност в палата?

— Много хубаво. Даже отлично, ако не се лъжа.

— Нека чуем!

— Мина толкова добре, че си донесох дори две такива хартийки, хи-хи-хи-хи!

Сам показва на приятелите двете банкноти.

— И що за хартишки са това?

— Две хиляди рубли.

— Behold! Как се добра до толкоз много пари?

— Както всеки почтен апаш, хи-хи-хи-хи!

— Ти си ги...

— ...свил. Да. От господин околийския.

— Как я свърши тая работа?

— Малко му бръкнах в джоба.

— Дик, чуваш ли го? Гепил! И то от джоб!

— Но, старий Сам — поклати глава Дик, — крадец ти не си. Аз мисля значи, че тези каймета са ти са се залепнали по пръстите помежду другото покрай някакъв почтен повод.

— Отгатна, Дик. Задигнах нещо друго и те ми се напъхаха заедно с него.

— Значи все пак си крал?

— Да. Когато тип като мене поеме нанякъде курс от пандиза, той още начаса граби с пълни шепи. Сам Хокинс не обича половин работа.

Той се изкиска самодоволно в чорлавата брада.

— Един Господ знае, говориш като някой разбойнически главатар! — намеси се отново Уил.

— И съм такъв, а вие двамата сте разбойническата ми банда, хи-хи-хи-хи!

— Благодаря! Нямам мерак да се залюлея някой ден на бесилото.

— И тогава ще те отърва, Уил, ако не се лъжа. Но гледайте, вратата се отравя! Господин есаулът излиза. Вярно, навлякъл е казашката униформа. Само преди малко беше още в.

— ...в катран и кълчища!.

— Не, тези неща той изми с газ, после облече съвсем обикновени дрехи — панталон, жилетка и сако. След като е излязъл значи от избата, се е напъхал в друга кожа.

— Изба? В избата ли е бил?

— Да, той, двама други и още някой си Сам Хокинс. Вижте, оня вика маестро заклинателя да влезе! Сега здравата ще го преметнат!

— И ти го знаеш?

— Да. По дочух го... Но ето че заклинателят на дяволи се връща. Слушайте!

Старият издигна глас. Дик и Уил естествено не разбираха нито дума и накараха Сам да им превежда.

— Той казва, че следствие успешните заклинания Дявола побягнал с баба си в Управлението и от страх излетял там през комина. Цялата опасност за обичния градец била отминала, народът можел спокойно да си върви по къщите... Вижте, хората заковаха три кръста и се разотиват! Така се прави в тази благословена страна. В Америка щяха да млатят хубостниците до смърт или биха ги окачили на най-близкото дърво, хи-хи-хи-хи!

— И ние ли ще си тръгваме?

— Не. Господин есаулът вероятно сега ще си поговори хубавичко с двата поста. Бих желал да знам какво ще им каже.

Правилно прецени Сам Хокинс. Тълпата още не беше се разпръснала напълно и ротмистърът излезе пак от къщата. Съглеждайки Детелиновия лист, чийто предводител така рязко му се беше противопоставил снощи на публичните танци, той реши да се постави на почит пред чужденците и си послужи за тая цел с достойните за окаяние постове.

Шибна няколко пъти двамата казаци с камшика по гърбовете и ги навика:

— На ви, кучета! Ще ви науча аз вас как се изпълнява дълг. Вие единствено сте виновни, загдето Дявола и баба му освободиха арестанта! И ще си получите наказанието! На... и на... и на! — угости той казаците с нови удари. — Цялата нощ стояхте тук и ще

продължете да киснете до вечерта, без храна и без вода. А сетне ви очакват сто удара с кнут на гол гръб!

— Бащице! — проплака единият.

— Та тогава ние ще умрем! Да стоим толкова дълго и после по сто удара... ох, това никой не може да издържи!

Есаулът се изсмя грубо.

— Няма да е жалко за вас, кучета! Ще наредя да хвърлят месата ви на вълците.

— Милост!

— Мълчи, иначе ще ви вържа един час преди туй и ще поръся очите вие пипер!

Казаците замълчаха ужасено. А ротмистърът си тръгна в с вирната глава, мятайки ненавистен поглед на тримата прерийни ловци.

— Сто удара с кнут! — извика Дик Стоун възмутено, когато Сам Хокинс му преведе най-необходимото. — Добри ми Сам, какво ще кажеш, ако той самият ги получи?

— Ще видим!

— И пипер в чашите! Много бих се радвал, ако някой ден той узнае какво значи това — допълни Уил.

— Вероятно ще може да се направи, поне нещо подобно.

Сам Хокинс тръгна бавно към казаците.

— Добри хора — поде той. — Чух какво ви каза есаулът. Наистина ли ще извърши той всичко това?

— Можеш да бъдеш сигурен.

— Чорт возми! Това би означавало вашата смърт!

— Какво можем да сторим, бащице? Трябва да се примирим.

— Казваш го така пораженчески?

— Ами да зацивря ли? Това нищо не би променило.

— Нима няма тук човек, който да скърби за вас?

Очите на казака овлажняха.

— Моята стара, добра майчица... ох, тя ще се изплаче до смърт! И Марианка ще умре... от сърдечна мъка.

— Марианка твоето съкровище ли е?

— Да. От две години съм солдат и щях да служа още осем. Марианка искаше да ме чака дотогава. После щеше да стане моя женичка. Сега всичко свърши. О, Божке, ще бъда пребит като куче!

И другият казак прекара ръка по очите.

— А ти? — попита го Сам. — Ти също ли си имаш либе?

— Да, бащице, моята сладка Рушинка. Тя е бедна и въпреки това изхранва братлето и сестричето ми, защото моите родители се поминаха.

— Значи тя е много доблестно момиче, ако не се лъжа.

— Ох! — преглътна онзи. — Моят другар я познава... ние сме от едно и също село. — Той преглътна пак. — Тя ще стане добра майка на сирачетата.

Покъртително беше да се слуша как говорят тези обикновени хорица. Някакъв свещен гняв обхвана Сам.

— Мътните го взели, нима ще се предадете ей така без съпротива на тази нечовешка присъда? На ваше място бих избягал.

— Бащице, ти не ги разбираш тия неща. Нали пак ще ни спипат, а тогава ще стане по-ужасно и отпреди.

— Ама все пак трябва да има някаква възможност да се предвардите от една такава злоупотреба с властта!

— Нима.

— Ба! Аз ще опитам да ви помогна.

Казакът огледа Сам Хокинс от главата до петите. Слаба усмивка плъзна по лицето му.

— Да ме прощаваш, бащице! Ти не изглеждаш така, като да би могъл да ни помогнеш.

— Мислиш ли? Хм-м! При вас впрочем всеки ли става солдат?

— Не. Само онзи, когото определи жребият. А който има пари, може да плати на някой заместник.

— И колко би ви струвал един такъв мъж за подмянка?

— За двеста рубли бихме могли в крайна сметка да намерим някой... но за триста — колкото си щеш.

— И как трябва да подхване човек нещата, та да се сдобие със заместник?

— Казва на полицаия. Бутнеш ли на полицаия от Верхний Удинск пет рубляшки, за половин час ще ти доведе таман десет ратника.

— Що за птици са това?

— Млади, годни за военна служба мъже, които са се освободили.

— И къде би се сключил контрактът за заместничеството?

— При есаула.

- А ако той вземе, че напъди ратниците?
- Няма право, ако са годни.
- Кажете ми имената си... искам да си ги запиша!
- Защо?
- Ще го узнаете още преди смъртта си, хи-хи-хи-хи!

Сам записа имената и си тръгна без повече обяснения, докато казаците се загледаха след него, клатейки глава. Като стигна при спътниците, той ги дръпна зад коловете, където не можеха да ги наблюдават.

— Искам да ви разкажа какво подслушах преди малко в избата — каза и им направи обстоен доклад.

— Че казак Номер десет е Адлерхорст, това вече знаем — рече Уил Паркър. — Но неговият осиновител е също налице и граф Поликев се тъкми да тръгне подире му. Трябва да го осуетим. Ще наредим да арестуват каналаята.

— Да не би на околийския?

— Естествено.

— Ти си един непоправим грийнхорн. Та нали исправникът е негов съюзник!

— Ама ние пък си имаме нашите чудесни паспорти!

— Въпреки това той ще намери средства и пътища да ни измами.

— Значи изобщо не възнамеряваш да попречиш на неговото заминаване?

— Ни най-малко.

— Но я помисли, Сам, ако се добере до Василкович! Ще го очисти, без много-много да му се мисли.

— Така бързо не се очиства!

— А Номер десет, сиреч Готфрид фон Адлерхорст, язди по същия път. Той има за придружител единствено Гиза, бурятът. Какво ще стане, ако графът се натъкне на него?

— Не мога да попреча.

— Ще настане касапница.

— Хм-м. Във всеки случай не бива да се оставим да ни увлекат чувствата. Трябва да чакаме тук мастър Херман. Да се надяваме, че утре той ще пристигне. Нека после сам решава какво ще се прави, защото работата в крайна сметка най-много него касае.

На първо време двамата не биха съгласни със Сам, но когато той се аргументира по-изчерпателно, накрая му дадоха право.

— Значи този мерзък околийски самият е престъпник — удивляваше се все още Уил Паркър. — Ще го пипнем ние здравата за перчема.

— И тая процедура ще е по-добре да предоставим на мастър Херман. Засега на милия исправник ще позволя само едно малко предвкушване на задаващото се блаженство. Ще трябва да му стане ясно, че самовластието му си има граници.

— И как се тъкмиш да подхванеш работата?

— Веднага ще видите. Ей там тъкмо се задава необходимият за целта човек.

— Полицаят ли? За какво ти е притрябвал?

— Ще чуете, като свърша с него.

Полицаят беше излязъл от една съседна къща и щеше да мине край тях. Той имаше грамадна брада и нос, който едва след много дирене можеш да откриеш. Беше съвсем противоположното на Сам Хокинсовия забележителен обонятелен орган, донесъл на своя собственик бойното име Чи-коне, Светещия нос. Сибирският полицай притежаваше очарователно чипо носле, което надничаше мило под двете доверчиви очи. Човек не би могъл да употреби по-сполучлив израз от „мило“. Но нослето имаше един синьо-червен оттенък, дължащ се може би по-малко на някогашно измръзване, а повече на обстоятелството, че неговият притежател обичаше си водчицата.

На минаване той любезно поздрави.

— Стой, батюшка! (Спри, бащице!) — извика Сам. — Имаш ли време да ми отговориш на един въпрос?

Блюстителят на реда спря, огледа трапера известно време и попипа свойски страничните му джобове.

— Някое шишенце да ти се намира, бащице?

— Не.

— Тогава и аз нямам време.

Той се обърна да продължи, ала Сам го улови за ръкава.

— Май имаш апетит за една глътчица, а?

— Постоянен.

— Тук можем да уредим нещо.

— Тогава ела с мен!

Милото носле се обърна отново, само че траперът държеше мъжа здраво. Бръкна в джоба и му поднесе една рубла.

— Колко водка ще получиш срещу това?

— Света Катинка! Повече отколкото мога да изпия за цял един час!

— Твоя е.

Полицаят сграбчи чевръсто монетата и я пусна в джоба на панталона си.

— Бащице, ти си славен молодец! — засия той признателно.

— С какво мога да ти доставя удоволствие?

— Като изпълниш едно поръчение. Намират ли се тук ратници?

— Разбира се. Има мнозина, които се освободиха и се нуждаят от няколко рубляшки. Познавам ги до един.

— Има ли сред тях такива, които можеш да вербуваш за заместници?

— Ами да. Петима ли искаш, или десет, дваисет?

— Само двамина.

— Че да не би пък за теб или тези двама дълги бащици?

— Не, за двама мои познати.

— Колко време имат още да служат?

— Само осем годинки — ухили се Сам Хокинс.

— Колко трябва да платя за заместничеството?

— Ако искаш да се пишеш много щедър, дай по двеста и петдесет рубли на калпак.

— Ще ги наброя на драго сърце.

— Тогава ще ти издиря двамата най-кадърни. Да тръгвам ли?

— Ще те помоля.

— Добре. Веднага ли да тръгвам?

— Естествено!

— Не мога да го сторя.

— Защо?

— Защото ти забрави най-главното.

Полицаят направи една изпълнена с достойнство физиономия и посочи към себе си.

— Мен!

— Да, имаш право. Ти си най-главното. Колко ще искаш, при положение че сладката се състои?

— Ти си щедър, благороден бащица и аз също искам да се покажа благороден. Ще ми заплатиш за всеки мъж три рубляшки, значи общо шест.

— Шест рубли?

— Много ли ще ти дойде? Ох, съжалявам! — проплака мъжът.

— Не, твърде малко е. Давам ти по пет на човек, значи общо десет рубли.

Стъписан, полицаят посегна към прелестната украса на своя лик, сякаш искаше да се увери, че право е чул и не сънува. Но после сграбчи ръката на Сам и я целуна с жар.

— Да, да бащице, веднага си помислих, че ти си знатен господин. Аз добре ще те обслужа.

— И освен това ще заплатя всичко, което изпиеш днес с двамата заместници.

Човекът зяпна ухиленото лице на трапера.

— Ама ти сериозно ли? — подпита несигурно след време.

— Да.

— Само че аз съм честен мъж и съм длъжен да те запитам: Знаеш ли всъщност колко могат да носят трима мъже като мен?

— Мога да си представя. Струва ми се, че пиете, додето се търколите под масата.

— Виждаш ли, че не знаеш? Ние продължаваме да пием и под масата!

— Ще ме радва.

— И ти наистина искаш да платиш?

— Да.

Поразен от толкова много бащина доброта, каквато никога не му се бе падала в живота, пазителят на сибирския законник разтвори обятия, притегли Сам Хокинс към гърдите си и го млясна така шумно, че изплющя като камшик.

— Бащице, сърчице, миличък! Ти си ангел сред хората, избавител от всички горести, утешител на опечалените, спасител на всички...

— Стига толкоз! — усмири Сам опиянения от възторг човек, като се отскубна от една особено нежна милувка и намести шапката заедно със скалпа. — Плащам и точка по въпроса! Но не съм длъжен да се наслаждавам на целувките ти. Запази си ги! Само още едно условия: Няма да пиете нито глътка, преди да сте отишли при есаула и сключили договора!

— Ох, много ще е трудно!

— Държа на това.

— Щом заповядваш, длъжни сме наистина да се подчиним. Но ще ми разрешиш ли да си изпия преди туй моята рубла?

— Не. Би могъл да се напиеш.

Полицаят направи натъжена физиономия.

— Бащице, как ме оскърбяваш! — рече с упрек. — За една рубла ще получа само три шишенца водка. Как мога да се напия от тях? Тате нали ще са достатъчни да утолят жаждата и на едно кърмаче.

— Гръм и мълния! Ама вие тук в Сибир май си имате възхитителни кърмачета, хи-хи-хи-хи!

— В твой край на малчуганите не им ли дават ракия?

— Не.

— Горките деца!

— Това е запретино даже със закон.

— Какво зло правителство! При вас не владее бащица-цар наш?

— Не.

— Мога да си го представя. Той иначе щеше да има състрадание към клетите червейчета. Значи бива да изпия рублата?

— Не, обичам трезвеност в сделките. Доведи двама ратника и после, от мен да мине, можеш така да се насмучеш, че водката да ти потече от всички пори!

— Слушам! Къде да доведа ратниците?

— В странноприемницата. След един час ще съм там.

— Добре, бащице, хуквам!

Той извървя няколко крачки, но после се обърна и се върна.

— Прощавай, бащице! Имам една женичка, една добра, послушна женичка. Ама тя много обича водката. Бива ли да я взема да пие с мен, а?

— Нейсе.

— Благодаря ти! Ти си син на Милостта и Щедростта! Припкам!

Но пак се върна.

— Добри ми бащице, твоето сърце едва ли ще пожелае една душица, която не заслужава никакво онеправдаване, да остане на сухо. Аз имам една дъщеричка. Страните ѝ са като сироп, а очите като диви трънки — толкова са кръгли. Бива ли и нея...?

— Колко е голяма?

— Петнайсет лета и шестнайсет зими.

— Да не би да лъока за всяко лято и зима по шишенце?

Полицейският ценител на водката поразмисли.

— В случай че е много жадна, може да се справи... ако мъничко ѝ помогна!

— Мътните го взели! Имаш ли още някой с толкова петимен черен дроб?

— Тъщата, добри бащице, майката на моята женичка.

— И тя ли може да порка?

— О-о, по-добре и от мен, особено ако има лошо настроение! А тя винаги го има.

— Хубаво де, забери и нея!

— Бащице, липсва ми език да ти кажа колко много те обикнах! Но ми се ще да те... — Той разпери отново ръце и примъкна прелестното носле в опасна близост с джунглата от косми на Сам Хокинс.

— Хайде стига! — предпази се дребният трапер и отскочи крачка в страни.

— Моята жена ще те почита...

— Много хубаво!

— Моята дъщеря ще те заобича...

— Още по-хубаво!

— А моята тъща ще те прегърне, за да ти изкаже нашата привързаност и благодарност...

— Това вече много ще забраня! Да те няма, приятелче! Върнеш ли се още веднъж, ще си оттегля поръчката и от цялата работа нищо няма да излезе!

— Опазили го светиите! Тръгвам, бързам, тичам! До половин час всичко ще е уредено.

И той се втурна да бяга, сякаш се търчеше за живота си.

Сам Хокинс скръсти ръце на гърдите и се закиска на себе си.

По едно време Уил Паркър го бутна нетърпеливо.

— Би ли имал сега добрината а ни обясниш що за сделка сключи с пазителя на закона и защо офейка толкова бързо човекът? — попита той. — Нали знаеш, че не вдяваме руски. Единствена дума, която извлякох от брътвежа, беше водка.

— Е, ами на един истински прериен ловец повече не му е и необходимо, за да отгатне всичко останало, хи-хи-хи-хи!

— Ей, а стига си ни занасял! Па и няма защо да се издуваш с няколкото си думици. Не е другарско. Ясен ли съм?

— Слушаюсь!

Подозрителен беше погледът, който Уил метна на Сам. После се обърна към Дик Стоун.

— Да знаеш какво рече тоя?

— Нямам представа.

— Да не би някоя хула?

— Възможно.

— Ей, такова нещо няма да позволя. Аз ще... ще... му...

— Хи-хи-хи-хи! — закиска се Сам. — Та какво ще сториш? Само не се нервирай! Ще ти разясня нещата. Ти ме запита дали съм те разбрал и аз ти отговорих „Слушаюсь!“, което просто означава „Слушам!“, ако не се лъжа.

— Well — рече Уил удовлетворен, това мога да го позволя.

— Сега доволен ли си, старий куне?

— Да, скъпи Сам. Но няма ли...

— Желаете да знаеш какво съм преговарял с полицая? Веднага ще го научите.

И той предаде сбито беседата с прежаднелия блюстител на реда във Верхний Удинск.

— Luck-a-day!^[1] — изрече Уил. — Ама че хубава компания! Та това е в разрез с всички американски представи!

— Да. Ще си направим шегата и ще навестим роднинското котило, когато насяда пред шишетата.

— Но ще трябва да платиш!

— В състояние съм. Та нали имам немъчени пари — две хиляди рубляшки! Искат ми се да снабдя двете каймета със законни господари. Предугаждате ли вече какво съм наумил?

— Знам кой ще получи парите — рече Уил. — Сам, ти си умна глава и при това добър момък. Двамата постови там край пожарната ще се откупят. Имам ли право?

— Хи-хи-хи-хи, куршумът ти улучи! Ще си кажа аз с тоя есаул някоя друга думичка, та косата му ще се изправи. Той ще ми... чуйте, трополене на кола... трябва да хвърлим едно око!

Те завиха зад ъгъла и то тъкмо навреме, за да видят как граф Поликев отпътува с две коли, съпроводен от десет казаци на коне.

— Ей го, изчезва! — отбеляза Дик. А Уил прибави с поклащане на глава:

— Как ми се ще да можех да възседна след обесника и да не го изпускам из ръка.

— Зарежи го! — махна Сам Хокинс. — Той ни е в кърпа вързан! А сега да видим преди всичко дали в този благословен град има нещо като банка. Иска ми се да разваля двете хилядарки.

— Аха — обади се отново Уил, комуто доставяше удоволствие да минава малко за хитрец, — господин околийският не бива нищо да се усети!

— Правилно, синко! — похвали дребният трапер. — Околийското началниче може би хич още не е открило загубата. Тикна ли му обаче под носа хилядарката като откуп за казаците, би могъл да се усъмни. Освен това се нуждае от дребни монети и за една друга добра цел. В странноприемницата Сам Хокинс, благородният дарител, го чакат жадни гърла. Нека не ги караме да излизат от търпение. Хайде!

---

[1] Luck-a-day! (англ.) — възклик на изненада (Б. пр.) ↑

9. ВОДКА И КНУТ

Във Верхний Удинск Детелиновият лист банка наистина не намери, но затова пък една сарафска кантора, където Сам разби двете едри банкноти по на двадесет петдесет рублевки. После отведе приятелите си Дик и Уил в странноприемницата.

Полицаят вече седеше тук с двама млади, здрави мъже. Беше довел добросъвестно жената и дъщерята, ала тъщата, изглежда, бе предпочел все пак да остави вкъщи.

Съглеждайки влезлите, блюстителят на закона се изправи.

— Бащице, ето ги двамата мъже, които ти издействах. Ще останеш много доволен както от тях, така и от мен.

— Ще видим. Могат ли да се легитимират?

— Да. Те си носят документите за освобождаване, от които е видно, че наистина са ратници.

— Я покажете!

Младите мъже подадоха удостоверенията на Сам и макар дребният трапер така и да не навикна с руското четмо, познанията му все пак стигаха да дешифрира няколко думи. Остатъка отгатна с проникателността на професионален следотърсач. Скоро постигнаха споразумение. Траперът спазари двамата ратници на доста пристойна цена и ги подкани да тръгнат веднага с него към ротмистъра.

— Но, бащице — напомни полицаят, — ами как стоят нещата с водката, която ни беше обещал?

— Ще си я получите.

— А моите пари?

— Ще ти ги наброя едвам когато работата бъде наред.

— Ти си прав за себе си. Ама ние сме жадни. Трябва ли да чакаме още толкова дълго?

— Поискайте си засега едно шишенце!

— Едно... едно-едничко? Трябва ли моята сладка женичка да си иде мърцина от жажда, а заедно с нея и моята дъщеричка?

— Според мен ще имате достатъчно, докато се върнем.

— Достатъчно? — провикна се полицаят разочарован.

— Хайде, хайде, скъпо ми братле на водката, онези шишета там не са ли достатъчно големи?

Той посочи кръчмарския тезгях, където се мъдреше доста голям брой пълни бутилки.

— Големи? О, добри бащице, да взема ли да ти покажа колко са големи?

— Е?

— Ще платиш ли?

— Естествено.

— Ще видиш тогава!

Полицаят взе едно шишенце от тезгяха, отпуши го, поднесе го до устата и го изпразни наполовина. После примлясна с език и завъртя очи.

— Ей това е напитка! Четири такива шишенца за час! Би било Рая!

— Добре де, няма да проявявам жестокост. Вземи си още едно за запас и дай по едно на сладката ти жена и дъщеря ти!

Почтеният човек не остави втори път да му се казва. Стиснал с левицата страхливо „запаса“, той чевръсто изпразни първото шишенце. Двете жени отделиха повече време, но и те имаха такава добра глътка, че, както изглежда, не след дълго нямаше да притежават и капчица.

Клатейки глава, Сам Хокинс се отправи с двамата си спътници и ратниците на път. Детелиновият лист крачеха бавно и с достойнство с кретащите по петите им запасни казаци. Ако тримата ловци предизвикваха сензация дори в Дивия запад край всеки лагерен огън, то толкова повече в Изтока на Сибир. Дребният трапер и двамата му дълги като върлини приятели контрастираха така рязко на останалия свят тук, че привличаха погледите на минувачите. Но тях малко ги бе грижа.

Пред вратата на Управлението един прислужник ги попита за желанието им.

— Бих искал да говоря с есаула — отвърна Сам Хокинс.

Слугата измери уестмана с боязлив поглед. Във Верхний Удинск бързо се бе разчуло, че не е добре да си имаш работа с дребосъка.

— Какво желаеш от него? — попита мъжът предпазливо.

— Нещо, което не е нужно да знаеш, братлето ми.
— Тогава не мога да доложам за теб.
— Можеш да постъпиш, както ти е угодно. Аз при всички случаи ще отида при него.

— Не бива да го правиш без предизвестие.

— Кой ще ми забрани?

— Аз. Така гласи служебният ми правилник.

— Хубаво. Значи ти изпълни добросъвестно дълга си и сега с чиста съвест можеш да се оттеглиш! — рече Сам добродушно, избухна слугата настрани без повече обяснения и стъпи в коридора със спътниците си и ратниците.

Какво можеше да стори срещу това човекът, комуто бе поверена охраната на къщата? На открита съпротива той не се реши. Та започна значи да вика и крещи.

Една врата рязко се отвори и исправникът изскочи навън.

— Каква е тая дандания тука?

— Тези мъже искат да отидат при господин есаула — обясни раболепно слугата.

— Той не приема.

— И аз вече го казах на хората. Ама те нахлуха със сила.

— По дяволите! Осмелили са се на това в моята къща?

— Не говори глупости, скъпи бащице! — ухили се Сам Хокинс.

— Та тази къща изобщо не е твоя, а принадлежи на добрия цар. Значи синът ти не приемал, а?

— Не. Той няма време за вас.

— В такъв случай веднага ще му го сътворя. Къде се гуши?

— Това не ви интересува.

Сам Хокинс стовари оглушително приклада на своята стара Лиди по пода.

— Човече, питам те къде е!

И изгледа застрашително околийския.

— В стаята си — смънка исправникът, загубил из един път важността си. Той си спомни бурната разправа в танцовата зала. — Мисля, че си е полегнал.

— Разбирам, след напреженията от последната нощ! Въпреки това ще трябва да го обезпокоим. Идваме по служебен въпрос.

— А аз си мислех вече...

— Какво си мислеше, бащице исправник?

— О, нищо съществено!

— Тогава не бива ненужно да ни задържаш — придаде си най-любезен вид Сам. Той много добре знаеше, че околийският загатна за все още неуредената покана за дуел и искаше да го остави да почака малко в тревога. — Ние бързаме — продължи твърдо. — Длъжен съм да настоя, незабавно да ви отведеш при сина ти.

Исправникът сметна за уместно да отстъпи, то преглътна яда си.

— Елате!

Отвори една врата и пропусна неканените посетители да влязат. Ротмистърът седеше на една софа, пъхнал небрежно пура между устните си.

— Ах! — възкликна Сам Хокинс. — Били сме несправедливи към него. Та той изобщо не е спял. Напротив, вижда се, че е страшно зает. Добро утро!

Офицерът скочи и измери малкия с гневен поглед.

— Не ви ли казаха, че нямам време? Защо въпреки това нахълтахте?

Сам Хокинс не позволи да го изкарат извън нерви.

— Идваме по неотложна служебна работа — каза спокойно. — Вече го обясних на баща ти, околийското началниче. Волю-неволю трябва да ни изслушаш.

— Сега не му е времето за това. Сега никой няма да бъде обслужен — сопна се ротмистърът.

Но номерът му не мина. Дребният трапер на свой ред се разприказва.

— Тъй ли? — попита. — Ами че кога тогава? Нощем се таиш в пожарната, а денем къртиш. Кога може човек да си уреди при теб служебните работи? Заявявам ти, не ни ли изслушаш веднага, едно писмо ще тръгне за губерния в Иркутск, ако не се лъжа. Да я караме изкъсо! Имаш ли време, или да пиша писмото?

Държането на Сам беше така самоуверено, че ротмистърът не се осмели повече да възрази.

— Елате! — отстъпи кисело.

Детелиновия лист се отзова ухилено с двамата заместници на поканата. Известно, време по-късно се намърда в стаята и исправникът. Той бе искал може би първо откън да чуе какво ще

изложат пред златното му синче тримата нарушители на спокойствието.

— Какво дирят тези мъже при вас? — попит ротмистърът троснато.

— Ратници са. Желаят да постъпят на служба наместо други двама. Ето защо са дошли при теб.

— Кой ще плати?

— Аз. Моля да изготвиш необходимите документи.

— Кой са хората, заради които тези двамата искат да постъпят?

— Виж първо, моля, дали могат да бъдат взети като заместници!

— Аз ги познавам. И двамата са годни. За да видите, че въпреки всичко съм разположен да ви услужа, ще ги приема, с надеждата, че вие ще сте също така разположени.

— Каква услуга очакваш от нас?

— Да си мълчите за дяволската история — прошушна онзи на Сам, за да не го чуят двамата ратници.

— Ако самият не ни дадеш повод, от нас няма да излезе нито звук.

— Значи се споразумяхме... при предпоставката че ти и в... друго отношение се покажеш разумен.

— Аз винаги съм бил разумен.

— Добре. Хващам се за думата ти. А сега да изготвим договорите за заместничеството. Те ще бъдат подписани от двамата и заверени от мен.

Той извади от едно чекмедже два формуляра, пресегна се към приборите за писане и се зае да попълва празните места, задавайки необходимите въпроси на двамата ратници. На запитването за кои желаят да застъпят, единият посочи трапера.

— Още не знаем. Бащицата ни тук ще ти каже.

— Хубаво. Та имената значи!

Ротмистърът погледна Сам Хокинс.

— Ти и сам ги знаеш — захихика дребосъкът лукаво. — Това са двамата постови, които тая нощ стояха при пожарната.

Като пружина подскочи ротмистърът.

— Онези? Няма да я бъде! Не мога да ги освободя! Кой можеше да знае, че тъкмо тях имаш предвид!

— Както искаш. Тогава до половин час цял Верхний Удинск ще научи кои са били двамата дяволи, губернскийят също ще го чуе. А дали един мъж, който се е бламирал по този начин, може да остане за в бъдеще офицер, това ще реши съдът на честта.

— Ама... ама... — запъна есаулът, — ти все пак съзнаваш, че двамата трябва да бъдат наказани!

— Нямам нищо против. По този начин аз запазвам хубавите си парици, пък ти губиш чина си.

Есаулът закричи възбудено из стаята. Не можеше да вземе решение, докато накрая Сам Хокинс нетърпеливо се изправи.

— Толкова дълго не мога да чакам. Или-или! Ще изготвиш ли документите?

— В името на Дявола... да!

— И на двамата постови няма да се случи нищо?

— Не.

— Ще могат безпрепятствено да се върнат в родния си край?

— От мен да мине, ако ще и в пъкала!

— Там сигурно ще им е бая жежко. А на такива жеги един сибирски казак не е свикнал, хи-хи-хи-хи! Бъди така добър да ги повикаш!

Есаулът отвори прозореца и извика казаците. Те се явиха с трепет и боязън, защото бяха убедени, че сега ще бъде изпълнено ужасното наказание. Едва когато съгледаха трапера, започна да им проблясва слаба надежда. Та нали им бе обещал помощ.

— Елате, кучета! — изръмжа им офицерът.

— Бях ви заплашил с кнута наистина, но ви помилвам и ви го опрощавам.

— Глупости! — обади се тогава Сам Хокинс. — Не се кичи с чужди пера! Хайде изготвяй договорите и не дрънкай повече отколкото изисква истината!

Ротмистърът сподави една ругатня. Той посегна отново към перото, подхвърляйки само тук-там при писането необходимите въпроси.

Двамата казаци си нямаха и понятие за какво се касае. Те вече плуваха в блаженство, че им е отменено наказанието.

— Тъй! Сега подписвайте! — повели офицерът. — Ето перото! А който не може да пише, да направи кръст вместо името си.

За писарско умение действително и дума не можеше да става, но казаците се бяха научили поне толкова, че да съумеят да надращят криво-ляво имената си по хартията. Докато го вършеха, едра пот изби по челата им. После ротмистърът подписа двата документа и се обърна към казаците.

— Знаете ли собствено какво подписахте?

Те поклатиха глава.

— Кучета глупави! Това е прекалено! Подписвате, а не знаете какво? Сволочи, вие сте освободени от военна служба! Няма да ви се налага повече да служите!

— Света майко Божия от Казан!... Освободени от военна служба... И кой пък ни е откупил? — И се обърнаха към Сам Хокинс: — Да не би ти, бащице?

Сам само кимна лукаво. Двамата се блещиха известно време в него. Външността му наистина не беше на богат мъж, имащ достатъчно пари в излишък, за да откупи двама съвсем непознати люде от военна повинност.

— Ти, наистина ли ти? — попита внукът на прочутата баба, първа видяла духът-жаба.

— Е, да! — ухили се малкият. На него из един път му стана жежко под перуката — свали старата филцова шапка ведно със скалпа и я остави на масата. Всички освен двамата дългучи ококориха очи, зяпайки ту него, ту червения, гладък череп. Но той като че хич нищичко не забеляза. — Ето ви уволнителните билети и докато имате тези хартишки в ръката си, никой не може да ви привлече на военна служба. Покажете ги у вас там на попа и му поискайте съвет, ако на някой все пак му скимне да ви пипне за вратовете! Колко е далеч до дома ви?

— Няколко дни път.

— В такъв случай трябва да си купите коне, зоб за тях и провизии за вас.

— Бащите, казваш го толкова лесно. Ние нямаме пари.

— Това наистина е лошо. Че никакви ли не можете да получите? Я го кажете на добрия есаул тук! Той нали трябва да ви даде каквото ви е необходимо!

— Да, ще го сторя! — изсмя се оня просташки. — Нека търчат, догде им причернее! Ако се поразмърдат, за три дни ще са си у дома.

Ето защо ще наредя да им дадат заплата и войнишки хляб за три дена.

— Повече нищо? Тогава наистина е добре, че жабата прояви по-голяма далновидност.

— Каква жаба?

— Духът. Вие нали знаете какво имам предвид?

Въпросът беше отправен към двамата казаци.

— Да не би да говориш за жабата... — засече внукът на бабата, — която пази съкровището?

— Да.

— Бащице, говори бързо, бързо! Какво знаеш за нея?

— Сигурно давате мило и драго да го научите, хи-хи-хи-хи! Е, ще бъда кратък. Тя ми довери между другото, че пазела съкровище, което можело да бъде извадено само от казаци. Днес двама аха-аха да успеят, ама тъкмо в последния момент ги обезпокоили.

— Чу ли? — попита внукът своя товариш. — Значи истината съм ти казал.

— Чудно! (Странно!) — пропелтечи другият. — Продължавай, о, бащице!

— Жабата изпитва състрадание към вас, защото сте били добри молодци и сте обещали да ѝ принесете в дар водка.

— Той знае всичко, наистина всичко! — прошепна първият казак.

— В края на разговора ни жабата изчезна и се върна с куп петдесет рублевки. Последните ѝ думи бяха: „Ето ти пари! Потърси двама ратници, които да заместят казаците и им плати. Каквото остане, подели между двамата освободени, за да си купят коне, да препуснат към село и да се оженят там за своите девойчета.“

Сам Хокинс приключи с измишльотината си. Беше разправена на позавален руски, но затова пък с толкова по-голяма сериозност. Околийският досега си бе мълчал, а и ротмистърът не бе прекъсвал малкия. Очите им се бяха спрели на него, сякаш се съмняваха в разсъдъка му.

Ала ратниците и казаците бяха приковали поглед в устата на Сам. Двамата иманяри бяха направо като омагьосани от някакво удивително зрелище. Сега, когато Сам бе свършил, внукът на бабата възкликна:

— О, светци! Значи той наистина ти е дал за нас пари?

— Все в петдесетачки.

— Мили Боже! Колко са?

— Веднага ще видим. Но тук се сещам още нещо. Той постави едно условие, което насмалко да забравя.

— Какво?

— Аз самият трябва да ви закупя конете и провизиите, та да не ви измамят.

— Това е добре, това е много добре!

— И после не бива да се бавите тук нито миг, ами веднага да потеглите.

— О-о, ще го сторим на драго сърце!

— Елате тогава до масата и вижте колко ще ви наброя!

Сам Хокинс сложи най-напред сумата за двамата ратници. Те ухилено напъхаха парите по джобовете си.

— Тъй — засмя се дребният трапер. — На вас е платено. За вас жабата не постави никакво условие. Значи можете да пиете водка, колкото ви душа сака, та ако ще да профукате всичките пари, хи-хи-хи-хи!

Ратниците се спогледаха и му се ухилиха широко.

— Каква камара пари! Това прави цяло буре водка!... Не искаш ли да дойдеш с нас?

— Не.

— Остани тогава със здраве! Ще ни намериш в странноприемницата!

Двамата побързаха да се изнижат през вратата. Докато ротмистърът не наредеше да ги повикат за обмундировка, те сигурно нямаше да престанат да пият и щяха да са излели една значителна част от парите в гърлата си.

Сам изброи сега остатъчната сума на две равни части, така че всичко си възлизаше точно на толкова, колкото бе отнел от околийския. Като се изключеше, разбира се, дребната сума за пиячката, която щеше да направи полицаят с женичката и дъщеричката си.

— Тъй! Ето ги деньгите! — каза той. — Това е за единия... това за другия! Я ги избройте пак!

Двамата казаци бяха впили опиянени погледи в банкнотите — не намираха нито думи за екзалтацията си, нито време за осмисляне. Смъкнаха се пред Сам на колене и уловиха ръцете му, за да ги целунат.

— Глупости! — рече Сам покъртен и нахлупи износената филцова шапка заедно със скалпа върху червения череп. — Ако искате да ми благодарите, сторете го, като се изправите и се държите разумно! Приберете си парите!

Двамата казаци посегнаха и банкнотите в миг изчезнаха в джобовете им.

— Тъй! Сега се измитайте! С други думи, хайде, да ви няма! Но да не вземете да ми офейкате. Това само ще е във ваша вреда. Имам още нещо да обсъдя с вас. Чакайте ме значи вън! Първо трябва да уредя тук една друга работа... Марш!

Двамата казаци изчезнаха със същата бързина, както преди малко ратниците и също като тях забравиха да отдадат според устава чест на есаула. Впрочем първите бяха извинени от факта, че все още не се чувстваха като солдати, докато вторите можеха да посочат за свое оправдание, че вече са освободени от военните поръдки.

Когато врата се затвори зад двамата щастливци, за известно време в стаята бе тихо. Сам сне отмерено пак шапката, която преди малко във вълнението си бе нахлупил. Дик и Уил стояха неподвижно и безмълвно като дървени кукли.

От ъгъла, където околийският се облягаше все още мълчаливо и със скръстени ръце, дойде многозначително покашляне. Ротмистърът схвана, че то се отнася за него и че бе скрито предупреждение да бъде нащрек. Той погледна въпросително дребния трапер.

— Какво искаш още от мен?

— Това би трябвало всъщност сам да знаеш.

— Тогава въпросът ми щеше да е излишен.

— И си е такъв — изръмжа Сам. — За какво това дълго миткане? Аз изисквам, както си ми е право, удовлетворение!

— А-ха! — проточи ротмистърът. — Мислех, тази работа е уредена?

— Уредена? Доколкото зная, не. Известно ми е само, че заранта беше възпрепятстван да застанеш срещу мен. По това време се бяхте напъхали с баща ти в пожарната и играехте ролята на Дявола и баба му.

— Ние?... Изключено! — намеси се ненадейно околийският.

— Ние си бяхме вкъщи.

Самоуверено ухилен, Сам Хокинс обърна лице към него.

— Хи-хи-хи-хи и затова ли графът ви търси тук напразно?

— Какво знаеш за графа?

— Повече отколкото вие. Впрочем отричането ти е смехотворно. Синът ти преди, няколко минути съвсем доброволно призна, че двамата сте витаели в пожарната като духове.

— Това е лъжа! — изфуча околийският, който не беше разбрал набързо прошепната молба на есаула за дискретност по дяволската история и очевидно погрешно бе изтълкувал последвалия диалог.

Челото на Сам Хокинс се смръщи.

— Бащице исправник — рече той, — съветвам те да не обиждаш. Първо, ти не си човекът, който може да си позволи такава волност спрямо мен, второ, аз не водя преговори с теб, а със сина ти и трето, от устата на стария Сам Хокинс по принцип кривда не излиза. Който има като мен зад себе си живот на честна борба, винаги просторната Божия природа пред очите, ден и нощ модрото небе над главата, и е принуден да залага живота си и се преборва със смъртта, той гледа с презрение на машинациите и притворството. Той е твърде горд, за да лъже. Разбрано?

Удивени, Дик и Уил поглеждаха крадешком спътника си, той говореше на руски — толкова добре и толкова зле, колкото именно му бе по възможностите. Ето защо до тях смисълът на думите му не достигаше. Но те чувстваха, че излага нещо особено.

Самият Сам беше видимо възбуден. Той мятеше предизвикателно искрящи погледи към оскърбителя. За щастие ротмистърът се намеси.

— Тук има някакво недоразумение — изрече бързо. — Дяволската история е приключена и погребана.

— Стой! — пресече го Сам на думата. — Първо в чест на истината! Не поиска ли преди малко от мен скришом да си трая за тая работа?

— Сторих го и ти се...

— И аз се съгласих. Но по тоя начин ти призна, че си играл ролята на Дявола, а баща ти — на баба му, или обратно.

— Така да е.

— Значи не съм излъгал, исправник! Отбележи си го!... А сега да си дойдем на думата! Как стоят нещата с дуела?

— Той стана невалиден — заяви ротмистърът. — Ти ми обеща и в друго отношение да бъдеш разумен, понеже приех ратниците ти.

— А-а, тъй, тъй! — провлече Сам. — Ако те пусна да си вървиш, ти го наричаш това разумно?

— Не преиначавай понятията! — изръмжа младият Рапнин. — Имам ли думата ти, или не?

Тогава Сам Хокинс гневно се изсмя.

— О, ти, хитрец, клинчар, страхопъзльо! Да, имаш думата ми! Сега я имаш! Аз няма да се бия с теб. Отказвам се. Моята почтена Лиди — така именно се казва тази пушка тук — би се срамувала, ако пожелае да я насоча към теб, ние свършихме един с друг. Но... внимавай! Не ми се изпречвай пак нежелателно на пътя! Би могло, лошо да завърши за теб... И за теб се отнася същото! — изръмжа той на стъписания околийски.

— До нигова виждане, мешърс!

Сам Хокинс излезе с горда стъпка. Сега се раздвижиха и Дик и Уил.

— Good day^[1], старий мошенико! — каза Дик, като на минаване угости с приклада околийския по пръстите на краката.

— Farewell^[2], негоднико! — ухили се Уил и тикна юмрук под носа на есаула.

После вратата се затвори зад тях.

Двамата останали в стаята мъже, се намираха в неподлежащо на описание настроение. Те, които досега бяха господствали кажи-речи неограничено в цялата околия, трябваше да се поставят сега в служба на тези непознати, допилели се кой знае откъде хора.

— Дявола да ни отнесе, ако не погодя някой номер на нахакания пършивец! — избълва жлъч ротмистърът и тресна с юмрук масата.

— Можеш да разчиташ на съдействието ми — изръмжа баща му. — Имам подозрение към тримата синковци, че снощната шмекерия е тяхно дело.

— Невъзможно!

— Защо? Те още вчера се заеха с тоя казак Номер десет. При това катранът и перушината са практика на американските западняци. Не се ли съгласува всичко поразително?

— Сатаната да я отмъкне тая паплач! Какво изобщо се бъркат в нашите работи?

— Това се питам и аз — кимна околийският — и само ставам по-подозрителен. Те преследват някаква тайна цел и ние трябва дяволски

много да се пазим от тях.

— Да не би да им имаш страха?

— Страх или не, приканвам към предпазливост. Подмятането на малкия за графа ми се струва много съмнително. Той, изглежда, наистина знае нещо.

— Проклетата история! А какво ще кажеш за парите? Те са под една черга с двамата казаци. Как иначе ще им дойде на ума да плащат за тези глуповати обесници?

— Действително! Тук нещо не се съгласува. Все повече стигам до убеждението, че малкото човече и двата оградни кола са освободили Номер десет. А двамата казаци са им помогнали срещу обещанието да бъдат откупени, като на това отгоре получат и пари.

— И мен много ме гложди, дето трябваше да освободя казаците. Ще ми се поне да ги догоня някъде и им изтръгна парите.

— Как и къде? Нямах никакво законно основание.

— Какво ми влиза в работата законното основание! Чисто и просто вземам неколцина от хората си, издебвам двамата, когато напуснат града и им прибирам всичко — парите и документите, които бях принуден да им издам.

— Не става!

— Защо не? Аз съм техен началник и лесно ще намеря причина да оправдая поведението си пред полковника.

— Това би било най-малкото. Но ако този злокобен човек с кървавия череп разбере, че протежетата му са ограбени, пак ще ни висне на врата.

— Нима е задължително да разбере? Той се кани да купи два коня. Тая процедура дълго няма да продължи. После двамата пършивци веднага ще потеглят. Пътят, по който ще поемат, ми е известен. Трябва да минат покрай Върбовите камъни.

— Добре би било наистина да си получиш обратно документите.

— И парите. Онова чуждоземно куче ще си мисли, че са си заминали и хич повече няма да се интересува от тях. Веднага щом напусне после Верхний Удинск, те ще си получат стоте обещани камшични удара. Така и аз ще постигна същото, което ти постигна при графа — връщам си документите, че и пари на това отгоре. Ти добре ли скъта двете неща?

— Да.

— Под ключ?

— Глупости! За какъв дявол трябва Да заключвам парцала? Той може само да ни навреди, ако някой го открие. Ние ще го изгорим и така завинаги ще изчезне от света. Но парите ще заключа, защото ако ги намери майка ти, тутакси ще ѝ изникнат хиляди потребности.

— Къде ги държиш всъщност?

Исправникът бръкна безгрижно с десницата в страничния джоб. После остави ръката, където си беше и се вторачи в лицето на сина си. Забравил да отговори, той беше жив символ на ужаса.

— Празен... празен! — изпелтечи околийският.

— Ти си луд!

— Изчезнали... наистина изчезнали!

Старият обърна хастара на джобовите от двете страни.

— Не си ли ги тикнал някъде другаде?

— Не.

Ръцете му трепереха от вълнение. Търсеше ли търсеше, но така и не намери нищо.

— Може да си ги пуснал покрай джоба. Сигурно са си все още долу в избата.

Побързаха да се спуснат долу с един фенер. Но въпреки всички търсения и макар да осветиха всеки ъгъл, зад всяко буре и всеки предмет, не откриха и следа ни от пари, ни от документи.

— За Бога... всичко е изчезнало! — изкрещя ротмистърът.

— Не мога... не мога да го проумея! — заекна старият.

— Аз толкоз по-малко! — беснееше Иван язвително.

— Такива хубави парици и един толкова важен документ човек трябва да съхранява грижливо!

— Аз определено прибрах всичко, всичко! Някой трябва да ми ги е измъкнал от джоба! Другояче не е възможно!

— Е, помъчи се тогава да си спомниш! Кой ли пък би могъл да е?

— Не знам!

— Кой е стоял всъщност толкова близо до теб, че...

— Само един, един-единствен — ти! — изрева исправникът.

— Аз?

— Да, ти!

— В такъв случай сигурно трябва аз да съм те окрал, а?

— Това е единствената вероятност!

— Нечувано!

— Иван! Вади парите... веднага!

— Аз... теб да окрада! Безумие!

— Не разигравай комедии! Да не би да си ангел, та човек да не те смята за способен на такова нещо?

— Не отивай толкова далече, казвам ти! Нямам нищо общо с тая работа и баста!

В озлобено настроение те се върнаха в жилището. Иван закричи възбудено из стаята. По едно време хвърли поглед през прозореца.

— Виждаш ли, че имах право? — каза хапливо. — Там пред странноприемницата стоят два коня. Познаваш ли ги?

Старият погледна над рамото му.

— Враните на съдържателя.

— Оня ги е купил за казаците. Погледни... чужденецът излиза от врата и оглежда конете! Тогава е сигурно, че те сега принадлежат на казаците. Те скоро ще потеглят и аз трябва да ги изпреваря.

Той излезе бързо, отиде отсреща при конюшните, нареди да му оседлаят спешно коня и само след четвърт час препусна незабелязано, както си мислеше, с шестима казаци.

---

[1] Good day! (англ.) — Добър ден! (Б. пр.) ↑

[2] Fare well! (англ.) — На добър час! (Б. пр.) ↑

10. ЕДИН АНГЕЛ, ЕДИН РАЗБОЙНИК И ЕДИН ХИТРЕЦ

Двамата откупени казаци бяха узнали, че съдържателят на странноприемницата иска да се отърве на ниска цена от два яки степни коня. Ето защо Детелиновият лист се отправи нататък с двамата щастливи притежатели на мнимото съкровище, та Сам Хокинс да извърши покупката от тяхно име.

След тези богати на събития часове общият салон бе пълен с хора, които живо коментираха събитията в танцовата зала и пред административната сграда. Когато дребният трапер влезе с придружителите си, беше поздравен с шумно ликуване. Петимата бяха незабавно поканени да седнат в кръга от бърборещи и консумиращи посетители.

Но Сам отклони, защото първата му работа беше да изпрати двамата казаци на път. Отдадяха ли се те веднъж на водката, то със сигурност скоро преставане нямаше да има. Ето защо съдържателят трябваше да изведе веднага конете. Те се харесаха на трапера и бяха евтино закупени. Съдържателят достави набързо и на умерена цена също провизии и разните там потребни неща при пътуване.

Животните бяха изкарани после пред странноприемницата и оглеждайки ги още веднъж, Сам съзря на един от прозорците на Управлението ротмистъра, който сочеше в някакъв оживен разговор към него.

— Egad! — промърмори траперът. — Есаулът и зад него старият! Какво ли толкова усърдно дрънкат за мен?... Хопала! Сега се махнаха и двамата. Тая работа е съмнителна. Кое то значи, внимавай!

Той отиде отново в общия салон и нареди на двамата казаци да наблюдават незабелязано Управлението и веднага да му съобщават всяка промяна.

Само след късо време довтаса внукът на бабата.

— Бащице, есаулът препусна с шест казаци.

— Накъде?

— На запад, навътре в степта.

— Това нали е и вашият път?

— Съвсем същият.

— Тъй! Хм-м!

Сам размени няколко думи с Дик и Уил и после продължи да пита.

— Познавате ли добре местността, през която трябва да яздите? От какво естество е тя? Планинска?

— Не, съвсем равна.

— Няма ли някъде някакво прекъсване?

— Никаква гора и хич нищо. Само на малко повече от час оттук лежат разхвърляни в безпорядък една връз друга много скали. Местността е влажна, поради което там растат безчет върби. Това е причината мястото да се нарича Върбовите камъни.

— Каква е височината им?

— Наподобяват на срутена голяма постройка, в която в отколешни времена са живели великани. Там има грамади, високи като кули!

— И оттам сигурно може да се види всеки, който идва от града?

— Не, няма да можеш да ме съгледаш, ако оттук яздя през брода и опиша един завой надясно, така че да стигна после до Върбовите камъни от север вместо от изток.

— Това е добре. В тази посока ще поема и аз.

— Ти? Искаш да отидеш до скалите, бащице?

— Да, синчето ми, за да ви закрилям.

— Закриляш? От кого?

— От есаула.

— Мислиш, че той ще ни нападне? — извика казакът уплашен.

— Предполагам, че ще го опита и то при Върбовите камъни. Та нали е офицер и като солдат трябва да знае, че тази местност най-много подхожда за изпълнението на неговия план. И тъй, аз ще опиша дъгата надясно, а моите приятели ще ме придружат. Вие двамата обаче ще тръгнете оттук няколко минути след нас и ще яздите право към Върбовите камъни, но бавно, само ходом. Иначе ще пристигнете по-рано от нас и есаулът ще ви спре, преди да сме в състояние да ви помогнем. Иди доведи другаря си и после изчакайте, додето тръгнем!

Сам Хокинс се отправи незабавно към палатковото селище, където в близост до юртата на бурятския княз пасяха животните на Детелиновия лист.

Карпала го видя да идва и тръгна към него.

— Ще се стреляш ли с есаула? — попита тя.

— Засега не... може би изобщо не.

— Ох, това е много добре! Ти си мой приятел и аз щях да плача, ако бъдеше ранен... Сега накъде се каниш да отидеш?

— Навън в степта. Есаулът, както изглежда, е наумил някаква проклетия, която искам да предвардя.

— Ти наистина си герой!

— Де, де, има и къде по-различни герои, ако не се лъжа.

— Казваш го само от скромност. Аз познавам твърде малко такива безстрашни мъже.

— Това да не би да е прикрито предложение за женитба, хи-хи-хи-хи? Какво ли би казал Богумир, ако чуеше!

— Богумир! Добре че спомена името му. Аз се безпокоя за него. Той трябва да отиде до Селенга, Комарената река. И представи си, един лейтенант с двайсет мъже е също на път за там, след като един якутски търговец, който често е бивал тук и познава Номер десет, доложил, че беглецът е поел в посока Комарената река.

— Успокой се, детето ми! Аз очаквам само пристигането на брат му и после също тръгвам за Комарената река. Та не бери страх за Номер десет.

— Ти ми облекчаваш сърцето. Вярвам в теб.

— Хи-хи-хи-хи! — изкиска се Сам добродушно. — Твоето девическо сърце май изцяло му принадлежи, а?

Карпала го погледна открито в лукавите очички.

— Ти искаш да ме изпиташ. Но аз ще ти кажа, че моето сърце принадлежи на всички нещастници. Какво мислиш за клетите заточеници?

— Точно същото като теб!

Тя поклати нетърпеливо глава.

— Същото като мен? Та ти изобщо не познаваш възгледите ми.

— Не каза ли „клетите“ заточеници? Ти следователно ги съжаляваш, изпитваш състрадание към тях. Не е ли тъй?

— Ти си много проникателен — кимна тя и след кратък размисъл продължи: — Чувал ли си случайно за „Ангела“ на заточениците“?

— Да и то едва в последните дни. Дори в най-малките селища се говорело за него.

— А да ти е известно кой е той?

— Не. Хората се впускат в разни предположения. Мнозина мислят, че това действително е ангел или поне някой добър дух, фея, или нещо подобно. По-умните естествено знаят, че той е човек, но и те не са единодушни по въпроса дали е от мъжки или от женски пол.

— И какво разправят хората за него?

— Че освобождавал всеки заточеник, който се появял в негова близост, стига, разбира се, мъжът да заслужава помощта. Недостойните Ангелът даже предавал на властта.

— Вярно е! — разпали се Карпала.

— И ти ли го знаеш?

— Е, та нали навсякъде се говори за това — обоснова тя предпазливо твърдението си.

— Кое то далеч още нищо не доказва — настоя дребният трапер.

Тя потърси някакъв ответ, ала не намери и сви рамене.

— Понякога един такъв помагач действително може да изглежда като ангел — продължи Сам Хокинс сериозно. — Вероятно много от заточениците не заслужават трагичната си съдба, ако не се лъжа.

— Ох, стотици, хиляди! — извика Карпала буйно. — Тъкмо затова Ангелът си е поставил задачата да прехвърля безопасно всеки достоен през границата!

— Говори се, че войската упорито се домогвала да се запознае някой ден с него.

— О, това никога няма да се случи! Само собствените му хора го познават и те по-скоро биха предпочели да умрат, отколкото да го предадат.

— Само собствените? Хм-м! Аз знам един съвсем външен човек, който много добре познава Ангела.

— Невъзможно!

— О, напротив! Той е от женски пол. Вярно ли е?

Очичките на Сам погледнаха дебнешо изпод периферията на шапката.

- Да.
— Не е семеен?
— Да.
— Не е някоя обикновена девойка, а дъщерята на тачен княз?
— Да.
— И има много привлекателно име?
— Как гласи то?
— Карпала.

Тя отстъпи поразена няколко крачки назад. Едва сега забеляза лукаво-закачливия поглед на чужденеца, комуто в усърдието си бе дала така услужливо информация.

- Кар...! Коя имаш предвид?
— Теб! — засмя се Сам.
— Мен? Мислиш, че аз съм Ангела на заточениците?
— Да, сърчицето ми, така мисля. А сега ми кажи не съм ли прав!
Карпала преглътна.

— Или не ми вярваш? — прибави Сам отново сериозно.

— Ох, как би могъл човек да не ти вярва! Само вчера взе страната на бедния казак Номер десет срещу исправника и есаула и... — тя прекъсна и се вгледа изучаващо в лицето му. — Нали няма да го разгласяваш в моя вреда?

— Стариат Сам по-скоро самичък ще си отхапе главата!

— Добре тогава! Да, мен хората наричат Ангела на заточениците, защото вече съм помогнала на мнозина. Уви, ти си чужд в нашата страна и не можеш да познаваш дълбоката несрета на нещастниците!

— Ето, вземи ръката ми! Твоята тайна ще бъде добре съхранена при мен. Аз съм истински учуден от теб, Карпала!

— Защо?

— Да си Ангел за заточениците се изисква кураж. А това не съм очаквал от едно толкова младо момиче.

— Ние жените имаме различен кураж от вас мъжете. Вие имате куража на унищожението или самоунищожението, докато ние този за спасяване и помагане.

Тя като че из един път стана съвсем друга. Около меката, пълна устна премина късо, почти мъжко трепване, а от очите проблесна решителност, на каквато човек не можеше да я сметне за способна.

— Карпала, аз не само ти се удивлявам, но и ти се възхищавам — каза Сам Хокинс откровено. — Ти все пак не можеш да отведеш заточениците на сигурно място, без самата да се подхвърлиш на опасност!

— Да, наистина е малко опасничко — усмихна се тя. — Но ти трябва да знаеш, че аз имам много съюзници. Всички племена на бурятите и тунгусците ми помагат. Ние приемаме избягалите заточеници, скриваме ги поотделно на различни места и ги събираме при потеглянето към границата. Една част от тях са преоблечени като буряти, друга като тунгусци, така че не могат да бъдат разпознати. Но ти знаеш, че нещата все пак не са толкова лесни. Ние често срещаме солдати, тръгнали на хайка за бегълци. Тогава нерядко е трудно да се избегне разкриването.

— Значи и родителите ти знаят за работата?

— Естествено! Целият ни народ го знае. Та нали тъкмо по тази причина трябваше да стана жена на есаула. Някога по вина на татко и ламата била обградена от войска голяма група бегълци, които вече се намирали съвсем близо до китайската граница. Клетниците решили да не се предават и предпочели да умрат. Хвърлили се във водите на реката псе издавили до един.

— Ужасно!

— Да. Събитието оказало такова голямо въздействие върху двамата, че те дали обет занапред да спасяват всеки достоен беглец. От онзи ден те са прекарвали благополучно през границата стотици от тях. Преди известно време ламата бил споходен от мисълта, че всичко ще ни е по-лесно, ако стана жена на някой влиятелен офицер. Ето как баща ми трябваше да му обещае, че ще стана жена на есаула Иван Рапнин, та веднага да се узнава всичко, което се предприема срещу заточениците.

— Било е много късогледо. Открие ли се някога, че си играла ролята на шпионка, каква ще е участта ти? Доживотна подземна работа в мините на Нерчинск!

— Зная — каза девойката спокойно. — Но пък каква ще е любовта ми към заточениците, ако не посмея да го сторя?

— Обичаш ли есаула?

Карпала потрепери.

— Как бих могла? Аз го презирам!

— И въпреки това искаш да се омъжиш за него?

— Не съм ли длъжна? Клетвата на татко...

— Глупости! — изръмжа дребният трапер. — Клетвата е била дадена само при предпоставката, че чрез тази женитба ти наистина ще можеш да помагаш на заточениците по-добре отпреди. Но в действителност чрез брака с този брутален човек ти само би изгубила свободата си.

Тя сведе чело, без да отговори.

— Сега можеш да помагаш много — продължи Сам Хокинс. — Но след женитбата? Я помисли, какво ще сториш, ако малко след сватбата есаулът бъде отзован от Сибир?

— Имаш право. Но как да постъпя?

Траперът смигна лукаво.

— Как да постъпиш! Довери се на Сам Хокинс. Хи-хи-хи-хи! Той също не може да търпи тоя мошеник есаула и вече ще следи тоягата да плава правилно, ако не се лъжа!

— Доверявам ти се — каза тя простичко и му подаде ръка.

— Наистина ли? — захихика той. — Както вчера, когато те заварих във водата и прострелях дупка в гуглата на есаула?

— Много повече! — засмя се девойката весело. — Защото сега те познавам. И ще ти го докажа. Чуй, точно сега сме наумили една експедиция до границата! Но ни липсва нещо, което искаме да вземем оттук, а именно оръжия. Нали за бегълците е най-важно да могат да се бранят срещу преследвачите и да си подсигурият прехраната чрез лов. Така че се нуждаем от пушки, барут и олово — за тях, пък и за нас.

— Не можете ли да закупите всички тези неща?

— Една такава покупка на оръжия би направила впечатление. Сетне биха ни държали два и три пъти повече под око предполагайки, че племето ни планира някакво въстание срещу правителството!

— Значи се каните... е-е, нека го кажем, тайно да си присвоите необходимото?

— Да.

— Нелошо! Пита се само къде смятате да намерите онова, което ви липсва.

— Околийският има барут и олово в големи количества, а също и пушки. В придатък към тях подходящи форми за леене на куршуми.

— Аха! И къде всъщност се намира този склад?

— В Управлението, до спалнята на Рапнинови.

— Странно! Значи оня си нанка в съседство с погреб? Колко опасно!

— Не чак толкова, понеже никой освен близките му си няма понятие за това.

— И там трябва да проникна аз? Слушай, Карпала, работата не ми харесва. Вярно, както вече казах, аз съвсем не съм приятел на есаула и баща му. Те са двама негодяи, на които по всяко време бих отиграл номер, ама... да свивам? Пфу! За тая работа старият Сам Хокинс не се дава на разположение.

Карпала сведе засрамено глава.

— А ако нещата с оръжията стоят по-иначе?

— По-иначе? — наостри уши Сам. — Какво искаш да кажеш?

— От един благонадежден мъж, наш пратеник и довереник, узнахме, че околийският е планирал измяна. Той е уредил една незаконна търговия с предводителя на едно монголско племе отвъд границата относно поверените му оръжия. Те трябва да изчезнат, като в замяна исправникът иска да му бъде заплатено.

— И после? — подпита траперът. — Историята все пак не може да остане скрита.

— После Рапнин възнамерява да стовари вината върху други. Ще хвърли прах в очите на хората с измислен въоръжен преврат. Кой знае кой ще плаща сетне сметката.

— Хи-хи-хи-хи! — изкиска се траперът. — Така ли стоят нещата? В такъв случай наистина съм готов да посегна за вас, преди да са дошли други. А исправникът после няма да бъде несправедливо наказан за загубата на оръжията. Съгласен съм да поема по следата. Кажи, не може ли човек да измъкне нещицата с хитрост? Ако, да речем, има ключа! В този аспект се сещам, че снощи на танците видях околийшата да носи една дамска чантичка...

— О, знай вече какво искаш! Да, тя държи в нея ключовете, когато излиза вечер.

— Помислих си го. Та нагласи, Карпала, родителите ти да поканят довечера околийския с жена му и сина му и ги задръжте възможно по-дълго.

— Много лесно. Ако полюбезнича малко с есаула, тримата така ще се запленят, че ще забравят да си тръгнат.

— Добре. По време на отсъствието им Сам Хокинс ще извърши майсторския си номер, хи-хи-хи-хи! Не можем ли да се отървем и от слугите, които живеят в административната сграда?

— Става. Ще пратя двама от моите буряти, които ще ги отведат в странноприемницата. Онези ще си помислят, че и те могат да си разрешат една водка, след като господарите им си позволяват да се позабавляват вечерта в нашия лагер.

— После остава само да се уреди ключът. Тази вечер ние ще го заемем за малко от околийшата, естествено без нейно разрешение.

— Ще е неимоверно трудно!

Сам Хокинс се изкиска доволен.

— Наложил ли се, на исправника и две хиляди рубляшки измъквам от джоба, ако не се лъжа!

Скоро планът бе съставен. Уговорено бе и къде приятелите на Карпала ще намерят оръжията. За да отклони всяко подозрение от себе си, Сам щеше уж да предприеме една езда из степта и да се върне едва късно в шатрата на бурята.

Карпала изчезна в юртата на родителите си, а Сам оседла трите коня.

Макар разговорът да се бе доста проточил, все пак не бе направил никому впечатление. Чужденецът можеше да говори с дъщерята на своя домакин толкова често и дълго, колкото си искаше. А двамата се бяха постарали да изглеждат безобидно.

Сам закрачи към странноприемницата, където вече го очакваха с нетърпение.

— Че къде пък се дяна? — попита Дик Стоун.

— От скука кажи-речи израснахме — изръмжа и Уил Паркър.

— Израснахте? — захихика Сам. — Би било голям майтап, ако вие, прътове за подпиране на хмел, станехте още по-дълги и тънки, отколкото сте... Но шегата настрана! Има нещо важно, което ще ви разправа по път. Възсядайте!

Той строго заповяда на двамата казаци да потеглят след около четвърт час, но да яздят бавно, както вече ги бе посъветвал.

После тримата се отправиха на път.

През брода яздиха ходом, после в тръс и накрая в кариер.

Местността беше равна, а въздухът толкова чист и прозрачен, че се виждаше много надалеч.

След определеното време забелязаха отляво лека омара.

— На мястото ли сме вече? — попита Уил Паркър.

— Сигурно — отговори Сам. — където има върби, е влажно, а където е влажно се образуват и изпарения. Следователно вече почти сме стигнали до Върбовите камъни. Да яздим нататък!

— Тази мъглявост е много благоприятна, защото есаулът няма как да ни съгледа.

— В замяна пък и ние него и хората му не.

— Това е без значение. Стари уестмани като нас все ще съумеят да открият следата му.

Стигнаха при върбите от север. Тук имаше храсталак и дървета. Навлязоха донякъде, вързаха конете, взеха оръжията в ръка и се запромъкваха напред.

Там се виждаха струпани голи каменни маси. Върбов гъсталак и многобройни локви препятстваха бързото придвижване на Детелиновия лист. Най-сетне достигнаха натрошения скален масив. Едва сега видяха колко далеч се разпростира каменният лабиринт и че те се намират точно по средата на дължината му.

Сам кимна доволен.

— Това е добре. Есаулът е спрял от другата страна, за да издебне двамата казаци. Да се изкачим и се спуснем отвъд! Но предпазливо, да не ни забележат!

Скоро се озоваха горе и се огледаха на всички страни. В степта под себе си забелязаха един казак, наблюдаващ зорко равнината по посока града.

— Това е постът — рече Дик. — Тъй че есаулът няма да е далеч.

— Видях го вече — ухили се Сам. — Вляво зад големия четвъртит квадер седи с другите, ако не се лъжа. Значи не съм се заблудил все пак. Кани се да смъкне кожицата на двамата бедни дяволи... е, ама е сбъркал в сметките си!

— Още сега ли ще се смъкнем долу?

— Считам го за полезно. Тук вдясно се спуска един улей. Там няма да могат да ни видят и вероятно ще съумеем да приближим дотолкова до добрите хорица, че да чуваме всяка тяхна дума... А-ха, виждате ли онази точка там?

Сам Хокинс посочи към града.

— Yes — обади се Уил. — Това са нашите казаци.

— Няма да мине много и двамата ще са тук. Вижте, постът също вече ги забеляза! Идва да доложи... а сега юнаците възсядат конете, за да изскочат като дебнещи от засада разбойници. Великолепна страна е тоя Сибир и с очарователни порядки! Но сега бързо долу! Колкото по-рано сме там, толкова по-добре, ако не се лъжа.

Започнаха да се спускат предпазливо.

Долу застанаха плътно един до друг край тънък скален къс, образуващ висока стена, от другата страна на която се намираше есаулът с хората си. Както се бе надявал Сам, можеха да чуват всяка изричана от тях дума.

Един от казаците тъкмо беше излязъл с коня дотолкова напред, че да обзира равнината, без самият да бъде открит.

— Е, колко са далеч още? — попита го есаулът.

— Половин верста^[1].

— Хубаво. Аз ще остана скрит. Но вие ще атакувате оттук! По-добре е работата да се уреди така, отколкото навън в равнината. Веднага щом пристигнат, изскачате, обграждате ги и ги водите при мен!... И да не вземете да ги изтървете, че...!

— Негодяят! — прошепна Сам. — Даже срещу тези безобидни хорица не смее да излезе лично, ами праща подчинените си. Ей, почакай, обеснико! Но сега тихо... танцът всеки момент ще започне!

Едва бе минала наистина и минута и от отвъдната страна на камъка прозвуча конски тропот. После се зачуха няколко проклетия и хората се върнаха.

— Пипнаха ги! — прошепна Дик Стоун.

— Пет... тихо, та да чуем всичко! — предупреди Сам Хокинс.

В същия миг отвъд камъка се разнесе гласът на есаула.

— Смъквайте се от конете, кучета! Или да ви помогна, а?

— Че какво пък сме сторили, та ни причаквате тук? — осмели се да възрази единият от нападнатите.

Веднага след това бе доловено изплющяване на камшик.

— На... това ти е за дрънкането, сволоч! Долу!

— Аз вече не съм на служба — протестира удареният — и никой не може нещо да ми заповядва!

— Чудесно! За тези думи после ще отнесеш дваисет броя. А сега вади уволнителното, което вчера ти издадох... е, ще стане ли?

— Ето го.

— Тъй? Сега и парите!

— Бащице, ама аз ги получих като дар...

— Вади ги или...

Последва изпищяване и плющенето на камшика отново.

— Спри, спри!... Ето!

Ротмистърът, изглежда, броеше парите, защото едва след време доловиха отново гласа му.

— Така! А сега другият! Давай парите и легитимацията!

— Мили бащице, че как ще живея и се взема жена, ако нямам пари и освободително?

— Ожени се за бабата на Дявола, пършивец! Тогава ще можеш смола и сира да плюскаш. Давай кесията! За последен път, изваждай я!

— Да, да, да! — извика притиснатият човек. — Трябва наистина вече да ти я дам!... Ето, бащице, дано на теб донесе повече благополучие, отколкото на мен!

— За вас е добре, че толкова бързо се вразумихте. Вие, кучета, сигурно страшно се зарадвахте, когато привидно отстъпих на оня чуждоземен сволоч? Сега вероятно осъзнавате, че аз все пак съм по-умният. Вече можете да яздите към къщи, но като награда за приятелството ви с гологлавия никаквец ще получите преди туй по дваисет камшични удара. А след две седмици ще бъдете отново привикани на военна служба, връщате конете и си понасяте стоте удара, които заранта ви гарантирах... Млък!... Аз ви го обещах, а имам навика да сдържам думата си. Хайде! Хвърлете ги на земята, казаци, и им набройте ударите, дваисет на всеки! Трябва да заквакат от болка като исполинската жаба, която им пратила парите.

— А ти ще заквакаш още преди тях, ако не се лъжа! — прозвуча в този миг зад него.

Есаулът се обърна.

Там стояха Сам, Дик и Уил — и тримата със запънати револвери в ръка.

— Чорт возьми! — изруга есаулът мъртвешки бледен.

— Гледай, гледай! — подигра се Сам. — Чудесна история! Досуц както ми предрече снощи духът-жаба, хи-хи-хи-хи!

Шестимата солдати не знаеха какво става и как да се държат. Те отпавиха въпросително очи към слисания началник.

— Хайде, милички! — обърна се Сам към тях. — Седнете там на камъка!

При този подозрително любезен тон и гледката на револверите те бързо-бързо се отзоваха на подканата.

— Хубаво, виждам, че сте послушни и с добра воля. Затова и хич нищо няма да ви се случи, ако си седите кротко и не обелвате нито дума. Сигурно ви е заболяло, когато двамата ви другари бяха ограбени по такъв мерзки начин. А сега ще бъдете и свидетели как правото им се присъжда отново.

Есаулът все още стоеше напълно изгубил ума и дума, Той не можеше да проумее как тези трима души се намериха тук. По едно време сложи ръка на пистолета.

— Какво търсите тук? — кресна вбесен. — Тук аз съм повелителят! Разкарайте се или...

Но беше прекъснат.

— Ей — рече Сам, — остави си пукалото на мястото му. Иначе може да вземе да гръмне, а аз не търпя такива неща.

— Нагъл пес! Ще те застрелям! — изрева есаулът, ала получи един сръчен приложен удар по ръката от Сам и изгърва пицкова.

— Какъв, викаш, си бил? Господар и повелител? Каналия и мерзавец сити! Давай ограбеното!

— Всичко това ми принадлежи! — опълчи се пак есаулът, ала се виждаше, че е загубил каузата и възразява колкото за очи пред хората си.

Но Сам остана равнодушен.

— Кому принадлежи, по този въпрос скоро ще бъдем наясно, ако не се лъжа. Я погледни тези симпатични гърмящи желяза, синчето ми! Имаш думата ми, че в следващия миг ще запукат, ако не се спомниш законите.

Той тикна под носа на есаул а двата револвера.

— Няма да посмееш да стреляш по мен! Не забравяй, че нося мундира на царя!

— Какво ми влиза в работата мундирът ти? Сам Хокинс никога не е бил толкова тъп, да застреля някой мундир, хи-хи-хи-хи! Ти си

разбойник и ще се отнасяме с теб като с такъв. Та на кого казваш, принадлежали парите и документите?

Есаулът мълчеше.

— Скорее! (По-бързо!) Не се шегувам. Отговаряй, иначе ще ти прострелям дупка в тялото! И тъй, едно... две...

Есаулът не дочака „три“-то. Вече познаваше трапера и знаеше, че не бива да стига до крайности.

— Стой! Не стреляй! — задави се той от срам и гняв.

— Така е добре, синчето ми! На кого значи принадлежат въпросните неща? На теб ли?

— Не.

— Ами?

— На тези две кучета, които Дявола...

— Виждаш, синко, как на бърза ръка си подви опашката, хи-хи-хи-хи! Чухте го, братлета — обърна се той към шестимата казаци. — Ако на господин есаула му скимне по-късно да промени пак мнението си, ще ви призова като свидетели, ако не се лъжа. Разбрахте ли ме?

Придружителите на есаула бяха следили хода на събитията мълчаливо и със зяпнала уста. Маниерът и начинът, по който Сам се държеше, им се струваше като някоя приказка, а самият Сам като магьосник, който — невероятно и все пак вярно — бе превърнал коравосърдечния, арогантен есаул в безпомощна, жалка фигура.

Без дума да възрази, той предаде сега всичко. Сам преброи парите, провери документите и върна на двамата казаци имуществото им.

— Тъй — ухили се той. — Вече свършихме, есаулче, и ти пожелавам ездвата разходка дано ти понесе добре. Сега можеш да си препуснеш към къщи.

Ужасният срам, сполетял есаула пред хората му, въздейства. Той се подчини мълком на нареждането на Сам. Отправи се бързо към коня си, скочи на седлото, смушка животното с шпорите в слабините и препусна като бесен.

— Получи си го достатъчно! — захили се Уил Паркър след него.

Двамата бивши иманяри, добрали се по толкова необичаен начин пак до имуществото си, се впуснаха в многобройни благодарствени слова. После се измъкнаха, та час по-скоро да се върнат на мира в

родния си край. А казаците на есаула получиха от Сам пари за водка и подкараха в тръс към града.

Сега и тримата приятели побързаха към конете си и по обратния път Сам разказа какво бе планирал за тази вечер. За другите то бе добре дошло. Колкото повече приключения, толкова по-добре. Те с радост изявиха готовност да опразнят погребя.

В лагера Карпала вече чакаше Сам Хокинс. Тя го заразително и той ѝ разправи, подхилквайки се, преживелицата. После момичето се качи на седлото и препусна към града, за да покани за вечерта семейството на околийския при бурятския княз.

И исправникът, и есаулът, крайно угнетени от събитията в последно време, приеха веднага. Те гледаха на поканата като добър знак за възстановяване на опасно охладнелите взаимоотношения.

Вярно, старият повдигна едно възражение. Той смяташе, че тримата чужденци от Америка също са поканени и открито се изказа пред Карпала, че никак не държи да се срещне отново с натрапчивите ловци. Младата бурятка обаче го успокои. Сам Хокинс щял да направи с двамата си спътници една далечна конна разходка из степта, от която смятали да се върнат едва късно през нощта, така че срещата с тях не беше вероятна. Та нали така бе уговорила блъфа със Сам.

Вечерта настъпи и Сам Хокинс изпрати Дик Стоун като съгледвач до административната сграда. През целия ден дребният трапер не беше излизал от шатрата, определена за него и приятелите му. Дик Стоун и Уил Паркър предано му бяха правили компания. Всички в лагера, с изключение на Карпала и неколцината буряти, които щяха да помагат в нощната авантюра, бяха останали с илюзорното впечатление, че тримата са излезли на разходка с коне.

Когато се мръкна напълно, Сам Хокинс и Уил Паркър се отправиха към задната страна на княжеската шатра и седнаха да чакат в тревата.

След известно време при тях дойде Карпала.

— Вече си тук — зарадва се тя. — Това е добре. Мисля, че гостите скоро ще се появят.

— Гости? Хм-м! Смятам, че им приляга някакъв по-друг израз. Те са овце, които ще бъдат отведени до касапския тезгях, хи-хи-хи-хи! Ако знаеха какво ще се случи по време на отсъствието им, нямаше да се чувстват толкова много като „любимите гости“!

— Те не са за съжаление и предостатъчно са си заслужили едно яко дялане заради местните жители. Не са един и двама бедняците, опитали кнута им, а и имотните са се простили с богатството си, тъй като околийският им е иззел всичко. Той злоупотребява с поста си и го използва единствено за да си докарва пари и пак пари. Нарезда да бичуват всеки, който не може да заплати и за най-малкото прегрешение. Та хак му е значи.

Карпала се върна в юртата и скоро двамата забелязаха долния ѝ край да се разхлабва там, където седяха. Човек сега лесно можеше да се пресегне вътре. Малко след това се чу конски тропот — гостите пристигаха.

В онези местности, където и най-бедният притежава кон, се счита за позор да се отиде на гости пеша. Ето защо въпреки късото разстояние и околийският дойде с хората си яздешком.

Те слязоха и бяха посрещнати от дебелия княз Була и още по-необхватната му съпруга Калина. И Карпала на свой ред се показва толкова любезна, че на есаула отново му стана по-добре.

Тя показва местата на гостите в юртата, констатирайки, че околийшата носеше по обичайному дамската си чантичка. Пое вежливо забрадката и чантата и ги сложи близо до проправената пролука. Същевременно разтърси леко чантичката и за свое задоволство чу подрънкването на ключовете.

След като всички бяха насядали, Карпала поднесе чая и когато гостите бяха достатъчно заети, си намери още малко работа край самовара, тананикайки си няколко строфи от една бурятска песничка.

Междувременно държеше погледа си отправен към дамската чанта и много добре видя как ръката на Сам се появи и скришом измъкна плячката. Но само след няколко мига чантата отново си лежеше на старото място.

Сега момичето се успокои и седна при гостите в най-добро настроение.

През това време Сам и Уил изчезнаха. Пред сградата на Управлението не гореше фенер и при вратата към тях пристъпи Дик Стоун.

— Е? — попита Сам. — Как стоят нещата?

— Добре. Къорав човек няма вътре.

— Тогава да се заемаме за работа.

Сам извади ключовете и започна да ги пробва един след друг. Третият вече пасна в ключалката. Влязоха и заключиха след себе си.

Задната врата нямаше ключалка, а само едно вътрешно резе, което лесно се издърпваше. Сам разведе двамата приятели из двора и зеленчуковата градина, за да се запознаят с терена. После остави Дик Стоун при задната врата, а самият той отключи вратата на спалнята и влезе.

Уил Паркър го последва.

— Сега бързо намери ключа за арсенала! — каза той. — Това е най-главното!

До този момент всичко бе извършвано бързо и безшумно в мрака. Сега обаче се натъкнаха на препятствие — нито един от ключовете не ставаше на помещението, където Сам знаеше, че се намират запасите от оръжия и други неща.

Какво да правят? Просто да разбият вратата? Това нямаше да мине без аларма, а те трябваше да я избегнат. Траперът извади едно фенерче със затъмняваща бленда и предпазливо плъзна един лъч из спалнята.

Тя беше оскъдно мебелирана и съдържаше само леглото, един стол и една маса. Но над кревата се намираше едно шкафче. То висеше на пирон и можеше без усилие да се свали.

Не беше заключено и съдържаше разни дребни, маловажни предмети, няколко шишенца и други подобни, както и на една кука, ключ. Беше ли той търсеният?

Сам Хокинс го пхна в ключалката — наистина ставаше. Езичето се изтегли. Пред тях се откри едно по-голямо помещение, двата прозореца на което бяха затворени с кепенци. Беше благоприятно за тях, понеже така нямаше защо да се опасяват, че някой лъч светлина би могъл да се измъкне навън и да се превърне в издайник.

Един немалък брой малки буренца съхраняваше барута. Около дузина просто сковани сандъци съдържаха патрони. Имаше в наличност също възпламенителни капсули и калъпи за куршуми. Може би двеста нови пушки изпълваха половината помещение.

— Behold! — ухили се Сам доволно. — Та тук имаме всичко накуп, ако не се лъжа! И красиво подредено като за раздаване на Коледни подаръци, хи-хи-хи-хи! Иди сега до стълбището, Уил! Ще ти нося най-напред барута.

Той грабна едно буренце и го предаде на Уил. Този го пренесе долу до задната врата, а Дик го изнесе в градината до палисадната порта.

После всеки се върна бързо на мястото си. Тъй като и тримата бяха сръчни и яки, опразването не продължи дълго. След това бяха заличени всички следи, вратите заключени, а ключът отново увисна в шкафчето за спалнята. Работата беше напълно завършена.

Като се върнаха в палатковия лагер, Сам Хокинс се прокрадна зад юртата на княза, измъкна предпазливо дамската чантичка на околийшата, пхна вътре ключовете и я пробута обратно в шатрата.

Този миг беше чакала Карпала. Тя цялата вечер не беше изпускала чантата от очи. Сега се отдалечи под някакъв претекст и се промъкна зад юртата, където бе очаквана от Сам.

— Успяхте ли? — попита го тихо.

— Да, ако не се лъжа.

— Как я рада! (Колко се радвам!) Ще наредя на хората си веднага да пренесат всичко на сигурно място.

— Значи си доволна от мен, мила дъщеричке?

— Много доволна!

— Слава Богу! Да имаш иначе още някоя заръка за мен? На царя пръстена-печат от пръста, да речем, да задигна? Или пък на китайския император...

— Перестань! (Престани!) — прошушна Карпала засмяно. — Искам сега да отидеш да спиш. Ти стори достатъчно за нас.

— Да спя?... Сега? На Сам Хокинс и през ум не му минава. Не слагам ухо, преди околийският и синът му да са си тръгнали за вкъщи. Трябва непременно да знам дали ще открият веднага историята.

Но изглежда на гостите много им харесваше в юртата на тейша, защото когато си тръгнаха най-сетне, бе станало единадесет часът.

Сам Хокинс пое след тях. Дик и Уил пожелаха да го придружат, ала дребосъкът ги парира. За такава работа и един бе достатъчен.

Достигна Управлението, без да срещне никой. Там светеха само двата прозореца на всекидневната. В спалнята без съмнение още не бе влизано и можеше да се приеме, че след обилната консумация на алкохол исправникът бързо-бързо ще се търколи в кревата, без тепърва да прави дълги огледи, умелият удар днес вече определено нямаше да бъде открит.

Сам се отправи сега към страничната уличка покрай палисадата. Портата беше заключена. Той бръкна през една пролука на оградата и отвори. Като влезе в градината, видя, че задигнатите неща са вече отнесени. Бурятите чевръсто си бяха свършили работата.

[\[1\]](#) верста (рус.) — стара руска мярка за дължина = 1,067 км. (Б. нем. изд.) ↑

11. ...А ЦАР ДАЛЕКО

На връщане за лагера Сам Хокинс долови в близост до странноприемницата тропот от копитата на два коня, които идваха насреща му. Той спря и чу двамата ездачи да разговарят помежду си.

— Сега направо, покрай странноприемницата! — каза единият.
— До Управлението после са само още броени крачки.

— Ще приемат ли там един гост?

— Да, господине... ела, там... наляво!

Но в този момент Сам им се изпечи на пътя.

— Стоп! — извика на английски. — Не наляво, а надясно е правилният път, мастър Адлерхорст!

Херман тутакси позна гласа на трапера.

— Сам, вие?... Да не би да стоите тук на пост?

— Не. Само случайно минавах и чух тропота от копита. Не ви очаквах наистина толкова скоро.

— Работите ми в Хабаровск се уредиха половин ден по-рано, отколкото бях разчел. Ето защо пристигам още днес.

— И така сам в тази чужда страна? При това посред нощ?

— Този казак, когото взех от последната станция, познава пътищата.

— Наредете на водача си да отседне с двата коня в странноприемницата! Там ще се намира в много добри ръце, ако не се лъжа.

— Познавате ли съдържателя?

— Да. Нямайте грижа!

Херман скочи от седлото, разтърси ръката на Сам и се отправи с него към странноприемницата.

Съдържателят се разбърза да изпълни желанията на чужденеца. После двамата се отдалечиха, след като Адлерхорст се бе убедил, че казакът и конете са добре подслонени.

В последно време Херман се бе променил за добро. Напреженията през тези необикновени седмици и месеци не бяха

отминали без следа за него. Те бяха придали на чертите му един помъжествен, по-твърд отпечатък, а един меланхоличен лъх около очите издаваше, че не само от физически теглила бе съзрял младият немец.

— Хайде сега, започвайте! — поде той, когато напуснаха странноприемницата. — Открихте ли нещо?

— По-полечка само! — засмя се Сам. — Почакайте, докато се съберем всички! Преди туй няма да узнаете от мен нито дума.

— Къде ме водите?

— В юртовия стан на бурятите извън града. Там издигнахме ние вигвама си.

— Как се озовахте при бурятите? Струва ми се, че за издирванията ви щеше да е по-добре тук...

— Pshaw! Не ги разбирате вие тези неща. Сам Хокинс знае какво върши. Та търпение значи, докато стигнем в лагера!

— Ама това звучи направо тайнствено. Любопитен съм да чуя вестите ви.

— Good-luck!^[1] Не очаквайте прекалено много! Та ние едва вчера пристигнахме, ако не се лъжа. По-добре кажете защо искате да отседнете в административната сграда.

— Случаят е малко по-особен. При последния си отдых се срещнах с един пълномощник на правителството, който обхожда страната по заръка на губернския от Иркутск, за да следи за спазването на законите. Той е снабден с изключителни правомощия и утре ще наmine насам да направи една визита на тукашния околийски началник.

Сам Хокинс подсвирна тихо през зъби.

— Идва ми тъкмо навреме.

— Какво искате да кажете с това?

— За тези неща по-късно! Смятам, че за исправника се забърква една хубава каша, която не бих желал аз да изгреба, хи-хи-хи-хи! Но разказвай нататък!

— Моите отлични пътни документи направиха на чиновника голямо впечатление. Затова той рече, че не бивало да отсядам в странноприемницата, а да поискам жилище в Управлението. За тая цел ми даде едно препоръчително писмо до околийския във Верхний Удинск.

— Тъй! Хм-м. При това положение май наистина щеше да е по-добре, ако бяхте отседнал в Управлението. Околийският именно щеше от сърце да се радва на разквартируването, хи-хи-хи-хи! Но смятам, че ще можете да пробвате една нощ и юртите на бурятите.

— Защо не? Не съм изнежен.

— Well! И без туй няма да ви е толкова до сън, мисля аз... докато околийският има голяма нужда от почивка след напреженията от последната нощ, ако не се лъжа.

— Отново говорите с недомлъвки, които не разбирам.

— Скоро ще схванете, мастър... Но ето че сме на самото място.

От нощния мрак изплуваха призрачните очертания на юртите и Сам поведе новодошлия между тях към определената за него и спътниците му шатра.

Дик Стоун и Уил Паркър вече си бяха легнали, ала незабавно се разсъниха и поздравиха Херман фон Адлерхорст по своя грубоват, сърдечен маниер. Херман се настани на една възглавница. Двамата дългучи се постараха да направят чай, а Сам сервира на един поднос остатъците от вечерята, които бяха достатъчни да заситят двама мъже като Херман.

— Well, сега си хапнете, не се стеснявайте, мастър! Сигурно сте гладен. Няма да разговарям с вас, преди да сте опустошил овнешките мръвки.

Херман фон Адлерхорст имаше куп въпроси на езика си, ала нищо не му помогна, трябваше да стори хатъра на Сам. Не беше ял нищо от обяд и храбро се пресегна. Но така и не можа дълго да издържи.

— Thank you (Благодаря), стари Сам! Сега навярно няма повече да ме изтезавате.

— Luck-a-day! Вие сте едно нетърпеливо човече, ако не се лъжа! Какво мислиш, старий Уил... да му кажем ли всичко?

— Ако ти нямаш нищо против, скъпи Сам, аз съм съгласен. Мастър Адлерхорст ще има да се диви какво вече сме успели да постигнем.

— Behold! Кои имаш предвид под това „ние“?

— Хайде сега де, нас тримата естествено!

— Good-luck! Я го вижте тоя greenback^[2]! Няма ли да ми кажеш, старий куне, какво ти, тъкмо ти, си узнал? Ако не стоях все зад вас

като някоя квачка зад пиленца, много ми се ще да знам какво ли щеше да излезе от вас, ако не се лъжа!

— Само не си разчеквай толкова зурлата! Нас да сравнява с пиленца! Какво ще кажеш по въпроса, старий Дик!

— Well, още не съм чувал, че пиленцата стават толкова дълги като нас — рече този сухо.

— Да, дълги сте достатъчно — захили се Сам. — Ама комай и това е всичко, което може да се каже във ваша полза. Та вие не бихте могли даже...

Херман фон Адлерхорст бе слушал нетърпеливо тази разправия, която, разбира се, не вземаше насериозно. Сега той прекъсна словесния поток на дребния трапер.

— Стоп, мастър Сам! Не бихте ли имал добрината да си спомните, че аз все още съм тук?

— Egad! Имате право! Но тези двама шмекери хич и не ме оставят да се добера до думата, ако не се лъжа. Та, мастър Адлерхорст, ние го имаме!

— Кого?

— Е, него!... Вашия брат Готфрид!... Че кого иначе другиго? Херман фон Адлерхорст скочи в безмерно изумление от възглавницата.

— Шегувате се!

— Не ми и хрумва.

— Кое то ще рече, ние всъщност го нямаме — подметна Уил Паркър.

— Затваряй си човката, старий куне, когато аз говоря! — сгълча го Сам. — Впрочем ти си почти прав — ние в действителност го нямаме.

— Или по-точно казано, на практика ние все пак го имаме! — отбеляза Дик Стоун по своя сух маниер.

— Имаме го... нямаме го... имаме го! И как пък да се разбира тая работа? На абдал ли се каните да ме правите?

— Успокойте се, мастър Адлерхорст! Рядко съм говорил толкова сериозно, като сега. Дик има право — ние го имаме т.е. говорихме с него и знаем къде се намира понастоящем.

— Наистина... наистина ли го знаете?... Къде е той?... Казвайте бързо, бързо!

— Край Байкалското езеро.

— И не се лъжете?

— Не.

Херман фон Адлерхорст се отпусна бавно на възглавницата и захлупи лице в шепи. Той стотици пъти си бе казвал тайно, че изгледът да намери Готфрид е съвсем нищожен, но въпреки това се бе вкопчвал в тази надежда като за спасително въже. Сега, когато и най-дръзките очаквания отиваха към реализиране, той бе сразен от безспорния факт.

Няколко минути седя неподвижен. Но за Сам мълчанието продължи твърде дълго.

— Още не сме свършили, имаме още една вест за вас. Смятам, че и на нея ще се зарадвате, ако не се лъжа.

Херман вдигна поглед със съмнение.

— Още една вест?

— Да.

— В какво отношение?

— Относно също така изчезналия граф Василкович.

— Той не е ли в компанията на Готфрид?

— О, не! Тръгнал е на лов за соболи, ако не се лъжа.

— На... лов за соболи? Не ви разбирам.

— За което хич не ви и упреквам. Този граф Василкович сега се числи към заточениците и е бил нает от Фьодор Ломонов за лов на соболи.

— Кой е Фьодор Ломонов?

— Един търговец от Оренбург. По-рано обаче е бил дервиш и се е казал Осман.

— Сам, да не сте мръднал? Дервишът тъкмо тук? Звучи наистина като приказка.

— И си е кажи-речи така, хи-хи-хи-хи! Тоя мастър Осман или Бил Нютън, или Флоран е на път към същото място, сиреч към вливането на Селенга, в Байкалското езеро. И още един запраши нататък.

— На кръст ли искате да ме разпънете? Кой е пък сега този?

— Граф Николай Поликев.

Тук Херман сграбчи трапера за раменете и здраво го разтърси.

— Сам Хокинс, не си правете шеги с мен! Моля ви!... Граф Николай Поликев е също тук? Та това направо не е за вярване!

— Мда-а, много неща едва ли са за вярване и все пак са верни, мастър Адлерхорст. Бил съм напълно прав в подозренията си. Графът е извършил спрямо своя роднина едно отвратително престъпление, като тукашният околийски и синът му също са намесени в играта. Имам в джоба си доказателство за това, ако не се лъжа. Считам, че на двамата Рапнини е в кърпа вързано едно безплатно местожителство в сибирските мини.

— Разказвайте! Разказвайте!... Според това, което научих от вас, трябва много нещо да сте преживели през този кратък отрязък от време.

— Вярно е. Можете да благословите идеята да ме изпратите с Дик и Уил напред. Дойдохме ли само ден-два по-късно, щяхме напусто да си пилигримстваме из Сибир, ако не се лъжа. В последните четиридесет и осем часа ние буквално се препънахме по пътя на тези четири персони, хи-хи-хи-хи! Имахме страшен късмет. Сега доволен ли сте от Детелиновия лист?

— Сам, изобщо не мога да ви опиша как се чувствам! Но не забравяйте, че аз в действителност още нищичко не зная!

— Egad! Разправам му аз на този мастър вече цял четвърт час новост след новост, а той да ми заявява накрая, че хич нищо не знаел! Да си преживявал някога подобно нещо, старий Дик?

— No. Ама не съм срещал още и човек, който да си забравя капаните, когато е тръгнал на лов за бобри.

— Silence! (Млъквай!) — кресна му Сам негодуващо. — Как се кани грийнхорн като тебе да знае как се хващат бобри? Това ти през целия си живот няма да научиш, хи-хи-хи-хи! Но мастър Адлерхорст ще си има волята... и ако и след моя разказ все още не е наясно с нещата, вината няма да е моя.

И сега Сам Хокинс започна да осведомява по своя забавен маниер затаилия дъх слушател за благоприятната верига от обстоятелства, благодарение на които му се бе удало в един толкова къс срок да проникне в тайната, обкръжаваща двамата безследно изчезнали. Херман фон Адлехрост слушаше, без нито един-единствен път да прекъсне Сам. Само от време на време някое дълбоко поемане на дъх повдигаше гърдите му и издаваше вълнението, с което следеше доклада.

— Дотук значи сме стигнали — приключи траперът разказа си — и въпросът сега е какви стъпки се тъкмите най-напред да предприемете. Смятам, че сега сте вие на ход, ако не се лъжа.

Херман подаде ръка на дребосъка и после и на двамата дългучи.

— Мешърс, вашите разсъдливи действия са от такива неизмерима стойност за мен, че не зная как да облека благодарността си в думи...

— Благодарност?... Pshaw! В думи да облечете?... Глупости! — беше прекъснат той от Сам. — Предоставете обличането на шивача, хи-хи-хи-хи! За нас е достатъчно да заявите, че сме накарали тоягата да заплава правилно.

— На драго сърце го удостоверявам. Вие описахте наистина така работата, като че всичко е било само едно щастливо преплитане на нещата. Обстоятелствата, разбира се, са били благоприятни, но вие сте ги използвали с такава прозорливост и хитрост, както някой рядко би успял да се справи.

— Well, стига вече. Повече не искаме да слушаме. Та какво смятате да предприемете сега?

— Ние вече имаме в ръка нишките, които ще ни помогнат да разкрием целия мерзък замисъл на граф Поликев. Пристигането на пълномощника на губерния утре подрежда нещата отлично. Ще предам работата на него, а той ще предприеме необходимите стъпки, за да възтържествува справедливостта над брат ми и неговия осиновител.

— Това е и пътят, който щях да ви предложа — рече Сам.

— Само по отношение на Флоран съм още в недоумение. Дали появата му в тази местност има връзка с изчезването на брат ми? Или тя се дължи на гола случайност?

— Хм-м! Аз лично за себе си бих приел последното, защото Готфрид имал усещането, че при срещата в Управлението някогашният камердинер на баща ви изобщо не го е познал. От това следва, че не е възможно Флоран да предполага тук присъствието на брат ви.

— Толкова по-добре. Но въпреки това не бива да го изпускате из очи. Той носи прекалено много вина.

— Изцяло съм на вашето мнение. Още от Долината на смъртта имаме да си кажем една думица с него.

— А сме се закотвили тук! Какво ли не може да се случи през туй време на моя беззащитен брат!

— Е-е, чак пък толкоз беззащитен той не е, смятам аз. Имам още нещо да ви разправа. Карпала, дъщерята на бурятския княз, изглежда е хлътнала по него, ако не се лъжа. Тя ще бди над него, както някой ангел дан... Egad! Тук се сещам нещо. Чухте ли вече за Ангела на заточениците?

— Да, в Нерчинск.

— Well, тогава ще бъда кратък. Вероятно са малцина онези, които си имат понятие кой се крие за този „Ангел“ и към тези малцина се числи и синът на моята майка.

— Възбуждате любопитството ми. Кой е той?

— Ще ви издам, защото приемам, че ще съхраните тайната и няма да ударите голямата камбана.

— И през ум не ми минава.

— Е, това е Карпала, дъщерята на княза.

Херман фон Адлерхорст подскочи изненадано.

— Тогава това момиче трябва да е изключително същество! Любопитен съм да се запозная с нея.

— Well, утре желанието ви ще се осъществи. Не ви съветвам да вземете да се влюбите в нея!

— Защо? Толкова ли е опасна?

— Не това. Ама брат ви няма да е съгласен. Той безнадеждно си е изгубил сърцето по нея, ако не се лъжа.

— Невъзможно!

Херман изрече тези думи с искрено убеждение. Та нали знаеше, че между Готфрид и красивата Закума съществуваше дълбока, макар и неизказана обич.

— Защо невъзможно? Някога той е избавил Карпала от смърт, от удавяне и сега тя го обича.

— А той?

— Well, нека бъда излапан на място от моята добра Мери, ако той, без много да му се мисли, не се ожени за нея при първата отдала му се възможност.

— В такъв случай те вече са единни по въпроса?

— Така изглежда. Аз поне не съм чул да не са единни, хи-хи-хи-хи!

Херман едва ли знаеше какво става с него. Хиляди пъти той се бе опитвал да прокуди любовта към Закума от сърцето си. Та нали момичето принадлежеше на брат му, а неговите права бяха неприкосновени за него. Но колкото и да се стараеше да забрави Закума, не му се удаваше.

Когато след време получи в Сан Франциско от своя приятел Норман вестта, че Готфрид бил изчезнал и обявен за мъртъв, ведно със скръбта той почувства и нещо като освобождаване от тежко бреме.

Щом Готфрид беше мъртъв, то Закума бе свободна и той с чиста съвест можеше да поднови ухажването си. Никой нямаше да може да му отправи упрек, ако отведеше любимата като своя жена в къщи.

Но тази развръзка криеше горчива сърцевина и Херман ясно съзнаваше дълга си — въпреки всичко да издирва обявения за мъртъв брат. А намереше ли го жив, отказът от Закума си оставаше.

Но в тихи нощи, когато сънят бягаше от клепачите му, той не можеше да попречи на мисълта си да полети назад в родината... към онази, която не бе в състояние да забрави, към онази, която обичаше с всяка фибра на сърцето си. Само около очите му постепенно полягаше една морна черта, един полъх на меланхолия разстиляше сериозност върху неговия лик, която дори във весело обкръжение не го напускаше съвсем.

А сега дребният трапер му казваше по своя оригинален маниер, че Готфрид обичал друга...

Онова, на което не бе смеел да се надява и в най-дръзновените си блянове бе станало действителност. Закума беше отново свободна. Че Сам Хокинс можеше да се заблуждава, дори на ум не му идваше. Та нали твърде добре познаваше изострената дарба за наблюдателност на прерийния ловец.

— Е, мистър, какво сте ме зяпнал толкова? Нещо против ли имате, че двамата се обичат? Хи-хи-хи-хи! — пробуди го от унеса дребният трапер.

Херман фон Адлерхорст усещаше сълзи да напират в очите му. Така вероятно се чувстваше и осъденият на смърт, помилван внезапно под бесилката. И из един път той се засмя сърдечно — за пръв път от дълго време насам. В този смях се разтвори теготата, сковавала душата му, и го обгърна едно отдавна чуждо за него необикновено нежно настроение.

Сам Хокинс обаче изтълкува хермановия изблик на веселие другояче.

— Egad! Не ми ли вярвате? Е, и бездруго сам ще се убедите и ще дадете право на стария Сам! Впрочем считам, че достатъчно дълго плямпахме. Направете като мен и си легнете, та утре да сте отпочинал!

И той се изтегна на земята. Дик и Уил последваха примера му и на Херман фон Адлерхорст не остана нищо друго, освен да стори същото, макар и да имаше още куп въпроси на езика си.

Неговият мозък с мъка асимилираше множеството новости и един блед светлик на изток оповести близостта на деня, когато очите му се затвориха най-сетне за кратка дрямка. Но усмивката, разцъфнал а около устните му, издаваше, че неговата душа витае в страната на мечтите. Може би се разхождаше по тучни, цветисти лъчи край онази, единствената, която вече не бе необходимо да чака брата, а щеше да принадлежи на него, на Херман...

Беше доста късен предобед, когато Детелиновия лист представи госта на тейша и фамилията му. Карпала огледа с едва прикрито любопитство мъжа, за когото знаеше, че е брат на любимия, а Херман изучаваше също така ревностно, макар и не тъй очебийно, момичето, което Готфрид бе предпочел пред своята Закума.

Той беше учуден. Тайно си бе поставял въпроса, как ли е било възможно изборът на неговия брат да падне върху едно момиче, което, макар и дъщерята на княз, все пак си бе бурятка. Но сега не можеше да открие нищо азиатско в чертите ѝ. Така, както я виждаше, тя можеше по-скоро да бъде немкия в бурятска носия. Трудно му беше да си представи, че Була и Калина, тези две закръгленички персони, са родителите на това нежно и все пак толкова гордо същество.

Не му остана време да продължи по-дълго наблюденията си, тъй като отвън се чу конски тропот и трополене на колела, ведно с викове „добре дошъл“ и плясъци на камшик.

— Пристигнали са чужденци! — рече тейшът. — Ей сегичка ще чуем кои са.

И не мина много наистина, един от неговите буряти влезе.

— Току-що пристига един с конвоя си. Той възнамеряваше да продължи към града, ала като узна, че чужденецът, когото бил срещнал по път, пребивава при нас, насочи конете и колите насам.

— Ах, от това по-добре не би и могло да се нареди! — възкликна Херман и побърза да излезе.

Четири кибитки, натоварени с нещата на непознатия, спряха между шатрите. Херман фон Адлерхорст се запъти към предната кола и подаде ръка на току-що слезлия мъж. Була, князът, също пристъпи от шатрата, но спря на известно разстояние, за да не стане свидетел на думите, разменяни между двамата. Скоро след това видя да тръгват към него и се разбърза насреща им, за да каже на чиновника добре дошъл.

— Моят млад приятел тук — поде пълномощникът след приветствието, — желае да ми направи няколко важни съобщения. Въпреки оскъдното ми време искам да му окажа тази услуга.

— Ваше превъзходителство няма да си пропилее времето — отвърна Херман вежливо, — тъй като онова, което имам да ви разкажа, се намира в най-тясна връзка със собствената ви задача. Аз имам всички основания да заведа процес срещу местната власт.

— Неужели это възможно? (Как е възможно?) Та вие сте пристигнал едва наскоро и едва ли сте могъл да се запознаете с околийския началник!

— Касае се не за моята персона, а за фамилията ми.

— Възбуждате ми любопитството. Позволявате ли, княже, да пристъпя за кратко в юртата ви?

— За мен ще бъде чест, Ваша превъзходителство! Гледайте на моя мизерен покрив като на своя собственост! — отвърна тейшът любезно.

Отидоха в шатрата, където князът запозна високия гост с присъстващите и му посочи почетното място.

Херман фон Адлерхорст изложи в едри щрихи историята на своята фамилия и разказа какви предположения са го заставили да отпътува за Верхний Удинск. Сетне последва по-обстоен доклад за хода на събитията, разиграли се от завчера тук.

Чиновникът слушаше, без дума да вметне, докато князът, княгинята и Карпала, които едва сега научаваха взаимосвързаността на всичко случило се, често прекъсваха разказвача с високи възгласи на удивление. Херман фон Адлерхорст естествено премълча всичко онова, което би могло да навреди на бурятите, като съдействието им в

бягството на брата, мистериозното изчезване на оръжието и факта, че Карпала беше Ангела на заточениците.

Когато свърши, чиновникът поседя известно време замислен. Една заплашителна бръчка се вдълба между веждите му.

— Покажете ми документа, който имате в ръцете си от околийския! — подхвана накрая.

Сам Хокинс бръкна в джоба и извади листа. Чиновникът го проучи грижливо, после го надипли и го прибра.

— Почти е невероятно... но пък с това признание всичко се доказва. То ще доведе работата, която ме води тук, до бърз край. Трябва да знаете, че до ушите на губернияския управител в Иркутск са дошли разни оплаквания на населението от управлението на Верхний Удинската околия. Аз съм тук, за да проверя техните основания, но едно такова развитие на разследването не ми се е и присъвявало. Сибир е голям — обърна се той извинително към Херман фон Адлерхорст, — а в една страна, чийто владетел разчита толкова много на справедливостта на своите служители, могат естествено да се случат неща, които другаде навярно не биха били възможни. Но бъдете спокоен! Аз ще проведе строг съд над виновните. Василкович и неговият син ще получат всички възможни за случая удовлетворения.

— С това обещание Ваше превъзходителство ме прави щастлив.

— Стига вече. Сега трябва да се сбогувам. Елате след един час със спътниците си в Управлението! Също и вас моля, княже Була, да се явите със съпругата и дъщеря си... Довиждане!

Той се надигна и напусна шатрата, съпроводен от княза и Херман. Скоро останалите доловиха трополенето на тръгващите коли.

— Good-luck! — рече Сам Хокинс. — Работата не е лоша. Не бих желал да се намирам под скалповия кичур на околийския и сина му, ако не се лъжа.

Когато точно след един час малката компания стигна до Управлението, завари го обсадено от многолюдна тълпа. Бързо се беше разчуло, че е пристигнал висш чиновник, и любопитството беше докарало хората насам.

Херман фон Адлерхорст си проби път с придружителите си през навалищата и закрачи към входа на Управлението.

Един казак ги спря.

— Стой! Тук никой няма право да влиза!

— Пошел, дурак! (Разкарай се, глупак!) — сопна му се немецът.
— Можеш все пак да се досетиш, че ни е определена ауденция.

— Вярно ли, бащице?

— Мислиш, че лъжа?

Казакът не се осмели повече да възразява и отстъпи.

Пред вратата на канцеларията се повтори същата сцена. Но когато бе преодоляно и това препятствие и те се намериха най-сетне в служебното помещение, веднага констатираха, че цари буреносно настроение.

Пълномощникът на правителството седеше зад масата. На челото му лежеше още по-дълбока бръчка от преди, погледът му беше мрачно отправен към околийския, застанал пред него в смирена стойка. Есаулът, който бе получил заповед да игнорира всяко безпокойство, стоеше до вратата.

— Какво дирите тук? — попита той ядно, пред още някой от влезлите да е съумял да вземе думата. — Тук нямате никаква работа!

— Кой ти го каза, синчето ми? — отвърна отзивчиво Сам Хокинс. — Ще си останем.

— А аз ви заповядвам незабавно да напуснете стаята!

— Хич нищо не можеш да ни заповядваш! Мълчи, докато те запитам!

Есаулът изпадна в ярост. Напоследък се бе видял принуден да преглътне най-големи унижения, без да съумее да се защити. Сега сметна, че е дошъл моментът да си отмъсти. Присъствието на правителствения пълномощник щеше, както се надяваше, да даде необходимата подкрепа на заповедите му.

— Значи открито непокорство срещу държавната власт! — викна той. — Знаеш ли какво ще последва?

— Да, нищо!

— Охо! Веднага ще узнаеш...

— Глупости! От теб хич нищо не искаме да узнаем, а по-скоро ти си този, който ще чуе нещо от нас, ако не се лъжа.

— Пес! (Куче!) На мен това? Това ще ти е последната наглост!

В следващия миг беше отворил с шум вратата, завтичайки се към сградата, служеща за казарма.

Сам Хокинс се изкиска доволно на себе си.

Отвън се донесе командата на есаула и не мина много, той се затича обратно по стълбището на управлението с неколцина въоръжени казаци.

Правителственият комисар бе кимнал късо, но приятелски на седмината при влизането им, ала в останалото се бе въздържал от всяка намеса. Само тъглчетата на устата му трепнаха. Усърдието на есаула да си отмъсти очевидно го забавляваше. Всъщност уважението към институцията, която есаулът представляваше, изискваше да му обърне внимание, че тези хора са дошли по негово изрично желание. Но тъй като онзи носеше неправомерно мундира си, висшият служител изглежда не счете това съображение за необходимо. И ето как той не каза нито дума за поведението му, задълбочен привидно в лежащите пред него документи.

Отвън прозвучаха стъпки. Приклади на пушки удариха по пода. После вратата се разтвори с трясък и есаулът влезе.

Той метна един унищожителен поглед на Сам Хокинс и сложи ръка на рамото му.

— В името на царя, ти си арестуван!

— От кого?

— От мен.

Траперът присви едното око и измери с другото есаула от главата до краката. После избухна в гръмък кикот.

— Човече, какво пък толкоз смешно има тук? — кресна есаулът.
— Да не си откачил?

Сам Хокинс се обърна не принудено към двамата дълги ловци.

— Дик, бил съм арестуван — каза на английски. — Чуваш ли?

— Well.

— Уил, как го намираш това?

— Wonderfull! (Чудесно!)

— И то от тоя тук! — извиси глас дребният ловец и показа с пръст есаула.

— От тоя тук! — откликна като ехо Дик.

— От тоя тук! — влезе в хармония Уил.

Така стояха тримата, сочейки с показалец есаула и се кикотеха толкова сърдечно, че и дебелият тейш се зарази. Тогава дебелата Калина започна на свой ред да хихика и всичко това създаде такава

възхитителна картинка, че и Карпала повече не бе в състояние да се сдържа.

Стоящите отвън с пушки при нозе казаци можеха да обгърнат с поглед канцеларията през отворената врата. Когато видяха любезния и обичан от всички бурятски княз и съпругата му да се кискат така, че сълзи им течаха от очите, първо един последва примера им, после втори, трети, четвърти, пети... и накрая и десетимата ревяха с пълно гърло.

Ротмистърът стоеше като поразен от гръм. Устните му бяха побелели.

— Това е оскърбление на държавната власт! — кресна той накрая в лицето на дребния трапер. — За тая работа ще наредя да те нашибат с камшик!... Изведете го!

Заповедта беше отправена към казаците. Но никой не я изпълни. Та нали Сам беше мъжът, защитил техния другар Номер десет от есаула... и сега да го арестуват?

— Хайде! — ревна ротмистърът.

Те все още се превиваха от смях.

— Виждаш, синчето ми — подхили се Сам, — че не е толкова лесно да арестуващ мъже, дошли самия теб да окошарят, а? Хи-хи-хи-хи!

— Не задявайте повече тези хора, есаул — прозвуча сега резкият глас на комисаря. — В случая не се касае за натрапници... те дойдоха по мое изрично желание.

Есаулът се вторачи сащисан в говорещия. Значи комисарят също се бе подиграл с него? Та нали само трябваше да го каже преди малко и той никога нямаше да издаде шантавата заповед за арестуване, спестявайки си цялото това ужасно унижение.

— Защо Ваше превъзходителство... не каза веднага... — запъна той объркано.

— Не е нужно да ви давам обяснение. Да оставим това сега! Погрижете се по-добре за столове за моите гости!

И това още! Гости нарече той тези хора и трябвало да седнат, докато той, комендантът, трябваше да стои на стража до вратата като някой пес.

Но преглътна яда си и даде на казаците съответната заповед.

Скоро малката компания можа да насяда.

— Имайте, моля, още малко търпение! — обърна се сега комисарят към чужденците. — Скоро ще свърша и после ще имам време да се занимая с вашата работа.

След това отпрати пронизителен поглед към околийския, който по време на цялата разправа бе играл ролята на мълчалив свидетел.

— Господин околийски началник, аз прегледах книжата ви и констатирах до момента, че доста повърхностно сте изпълнявал задълженията си. Сега ми остава само прегледът на арсенала. Надявам се, тази проверка да завърши по-благоприятно за вас.

Околийският си отдъхна, макар ядът почти да го задушаваше. На него да каже това, пред всичките тези хора! Иначе тайно благодари на добрата съдба, довела правителствения пълномощник сега, а не няколко дена по-късно. Та нали оръжията — по негово мнение — още си бяха тук.

— Ще бъде ли Негово превъзходителство така добър да ме последва? Арсеналът се намира в съседство с жилището ми, за да имам винаги личен надзор.

Комисарят се надигна и двамата излязоха.

Сам смушка с лакът седящия до него Дик и му каза тихо нещо на ухото. Не му се искаше да възбужда преждевременно подозренията на есаула, който не беше напуснал мястото си до вратата.

— Сега може да се започне раздаването на подаръците — изкиска се той, — ако не се лъжа. Хората все още си нямат понятие за посещението ни на оръжейния склад. Бих дал една дебела връзка боброви кожи за наслаждението да видя физиономията на околийския, когато му се стовари неприятната изненада, хи-хи-хи-хи!

Е, Сам нямаше да се лиши напълно от своето „наслаждение“. Вратата се отвори и двамата се върнаха, физиономията на комисаря беше непроницаема, лицето на околийския, напротив, мъртвешки бледо и покрито със студена пот.

— Господин есаул — започна комисарят, след като отново се бе настанил на мястото си, — имам да ви поставя един въпрос.

Есаулът пристъпи покорно към масата.

— Къде откарахте резерва от оръжия и муниции? Кажете истината!

Очите на есаула заподскачаха в безмерно удивление от комисаря към баща му и обратно.

— Моля за извинение, Ваше превъзходителство, не разбирам въпроса.

— В такъв случай ще трябва да бъда по-ясен. На кого продадохте резерва?

Ротмистърът стоеше като засегнат от удар.

— Все още не ви разбирам. Нима резервът не е налице?

Комисарят пусна една пренебрежителна усмивка.

— Това вие май най-добре знаете. Продължавайте да си се преструвате! При мен номерът ви няма да мине.

Беше истински овча физиономията, която есаулът сега демонстрира.

— Татко!... Ама какво, за Бога, се е случило?

— Оръжията са изчезнали! — преглътна исправникът мъчително.

— Чорт возьми! (Дявол да го вземе!) Сериозно ли говориш? Вчера те си бяха още на мястото. Знам го много добре!

— Трябва да са откраднати, а Негово превъзходителство изпитва подозрение към нас двамата, че ние...

— В името на офицерската ми чест! — извика есаулът. — Ние нямаме и представа къде са могли да пропаднат оръжията!

— Не можете да ми хвърлите прах в очите — рече служителят презрително. — А що се отнася до офицерската ви чест, ако взема да я поразгледам под лупа, май няма да остане много нещо от нея.

Ръката на есаула трепна да извади сабята срещу комисаря и на място да отмъсти за оскърблението. Но като че страхът му бе парализирал разсъдъка и крайниците. Какво беше това? Нима всичко из един път се бе обърнало срещу него и баща му?

— Негово превъзходителство обича да се шегува — заекна той с треперещ от ярост глас. — Не мога да приема, че говорите сериозно, иначе...

— ...иначе... какво?

— ...иначе ще трябва да помоля да ми дадете удовлетворение!

— Ще си получите правото, можете да бъдете уверен в това! — отвърна комисарят двусмислено. — Почакайте само още миг! Имам да уредя една малка работа и веднага се връщам.

Той напусна стаята и Сам, който бе пристъпил до прозореца, го видя да е отравя през плаца към казармата. Само след късо време се

върна, следван от старши лейтенанта. Сам подразбра добре накъде отиват работите. Подхилквайки се, той се намести отново на стола си.

Ротмистърът повдигна учудено поглед при влизането на старши лейтенанта, неговият подчинен. Какво правеше той тук? Комисарят седна отново и се обърна към околийския.

— Значи наистина не знаете как са изчезнали оръжията от арсенала?

— Не, понятие си нямаме. Някой нагъл крадец...

— Аз вече познавам крадеца. За толкова скудоумен ли ме считате, че да не прозра машинациите ви? Имал сте нужда от пари... и тъй като от изсмуканите жители на Верхний Удинск вече не е можело нищо да се изстиска, сте разпродали на безценица имуществото на държавата. Така ли е, или не?

— Это постыжно! (Това е позорно!) Няма да позволя да ми се натресе! Нека Негово превъзходителство не забравя с кого говори! Аз съм Василий Рапнин, околийски началник на Верхний Удинск!

Комисарят поклати глава.

— Василий Рапнин! Е-ех, де да бяхте наистина този! Околийски началник... бяхте до днес. Но Рапнин? Тук нещата не се съгласуват. Вашето име, доколкото зная, е Салтиков.

— Салтиков? — изрече с мъка околийският. — Не разбирам Негово превъзходителство.

— Искате да отречете, че сте двама от дълго издирвани престъпници, Салтикови — баща и син?

Околийският мъчително се овладя и си наложи оскърбена физиономия; синът му се постара да изкопира неговия пример. Двамата си казаха след първата изненада, че нищо не може да им се случи, понеже липсват доказателства.

— Престъпници? Салтикови? — попита околийският засегнат. — Как може Негово превъзходителство да бърка мен и сина ми с мъже, обезвредени и тикнати сред заточениците още преди години?

— Преследвани от закона и преди три години по мерзък начин подменени с двама невинни, искате навярно да кажете? Не си давайте труда! Ще ви разкажа една история, макар да е излишно, тъй като тя отдавна ви е известна. Някой си граф Николай Поликев пожелал да наследи богати роднини. Ето защо те трябвало да изчезнат. По онова време били преследвани двама големи престъпници на име Салтикови,

баща и син. Графът успял да постигне с хитрост двамата му сродници да бъдат сметнати за тези Салтикови и наместо тях били изпратени доживотно в девствените лесове на Сибир. Същинските Салтикови пък получили от графа документи на името Рапнин... Отговоря ли на истината, господин околийски? Отговаря ли на истината, господин есаул?

Баща и син бяха слушали с голямо изумление. Как бе достигнала тайната им в ръцете на този мъж? Или по-скоро, как му бе хрумнало това опасно подозрение? Защото само такъв трябваше да е случаят, понеже доказателства за едно твърдо убеждение в ръцете на властите не можеше да има.

А това означаваше просто: всичко да отричат.

— Да не би Негово превъзходителство да иска да намекне, че баща ми и аз сме тези двама престъпници?

— За намек не може и дума да става. Касае се за непоколебимо твърдение, което мога да подкрепя с доказателства, както устно, така и писмено.

Околийският избухна.

— Негово превъзходителство имал писмени доказателства? Това не е възможно, тъй като аз много добре знам, че по онази работа няма налице нищо документирано...

Комисарят го погледна в лицето с хитър израз.

— Тъй ли? По онази работа нямало нищо документирано? Сега се издадохте, драги мой! Щом толкова добре знаете, че не съществува никакъв документ по онази афера, значи тя ви е много добре известна!

— К чорту! (По дяволите!)

Околийският тропна ядно с крак, а синът му процеди едно проклятие.

— Няма защо да се палите. И без това признание нямаше да отидете далеч. Зная, че сте подписал един документ на граф Поликев.

— Нека го представи!

— Той е вече в ръцете ми.

С тези думи правителственият чиновник извади листа, който Сам Хокинс бе измъкнал от джоба на околийския и го поднесе под носа на стария. Когато погледът на онзи падна върху добре познатия документ, очите му кажи-речи щяха да изскочат от орбитите, коленете му

започнаха да треперят и се наложи да опре ръце на масата. Ротмистърът също представляваше картина на безпределен ужас.

До този момент комисарят бе запазвал усмихнато спокойствие. Но сега скочи.

— Все още ли искате да отричате, кучета? — прогърмя той към двамата. — Вашият час удари! Господин старши лейтенант, изпълнете дълга си и отведете престъпниците на сигурно място! Вас ще държа отговорен, ако мерзавците се измъкнат!

Офицерът беше следил хода на нещата с безгранично удивление. На него, свикнал на робско послушание пред своите началници, му се стори едва ли не смъртен грях, че сега трябва да действа против тях. Но и същото това робско послушание го караше да се подчини сляпо на разпореждането на комисаря. Ето защо пристъпи към есаула.

— Предайте ми сабята си, братле!

Заговореният се огледа. По лицето му се изписваха страх, срам и ярост. Първата му мисъл беше да си пробие път с оръжие, но после си каза, че един опит за бягство само би влошил положението му. Но пък трябваше ли да се предаде ей просто така? Погледът му падна върху Карпала и една спасителна идея озари мозъка му.

— Ваше превъзходителство, аз съм невинен. И ако всички се съмняват в това, то има все пак едно лице, което ще се застъпи за мен!

— И кое би могло да е то? — попита комисарят.

— Карпала, моята годеница! Моят тъст, князът на бурятите, няма да допусне да бъда третиран като престъпник. Карпала, искам да ме защитиш от произвола, на който ме подхвърлят! Това е твой дълг.

Едновременно с думите си есаулът бе направил няколко крачки към Карпала. Но момичето отстъпи с презрителен жест.

— Махни се от мен! Отвращаваха съм се от теб още от самото ни запознанство! На устните ми никога не е излизало и слово, че искам да стана твоя жена, а и никога нямаше да се оставя да ме принудят към една такава женитба! Онова, което те чака, ти предостатъчно си си заслужил. Аз няма да направя нищо за теб!

Карпала говореше съвсем различно от обичайния си маниер. Чертите ѝ като че внезапно бяха получили нов отпечатък. По-малко от когато и да е приличаше тя на добродушно-притъпялата родителска двойка.

Херман фон Адлерхорст не откъсваше поглед от момичето и най-своеобразни мисли се преплитаха в мозъка му. Странни догадки проблясваха в него, ала той ги задържа за себе си.

— Е, Иван Салтиков — обади се отново комисарят, — май ти беше достатъчно ясно казано. И за да не бъдеш в неяснота по отношение пълната промяна на положението ти, на теб и баща ти още сега ще бъдат отброени в двора по дваисет камшични удара. Вие изиграхте ролята си тук веднъж завинаги. Пръждосвайте се!

Един знак... и старши лейтенантът извика на чакащите вън казаци да влязат. В края изяснителният процес се бе водил на висок глас, така че сега и солдатите знаеха какво е ударил часовникът.

Една дума на старши лейтенанта стигаше, за да бъде изтръгната за миг сабята на ротмистъра. Минута-две по-късно ръцете на него и баща му бяха вързани на гърба.

После по знак на комисаря бе доведена околийшата. Като съучастница тя щеше да сподели съдбата на мъжа и сина си. Вярно, тя понечи да протестира и се впусна в силни вопли, ала една строга дума от страна на пълномощника я накара да замлъкне.

Тъй като във Верхний Удинск нямаше затвор, предлагащ необходимата сигурност за двамата толкова важни арестанти, старши лейтенантът трябваше да ги окове и да ги отведе под силен конвой в Иркутск. Той самият беше временно назначен на поста комендант и бе натоварен да пази имуществото на арестуваните до вземане на окончателното решение.

Сгромолясването на големците предизвика във Верхний Удинск огромна сензация. Сред жителите навярно нямаше нито един, който при тази новина да не е отдъхнал облекчено. Рапнин-Салтиковичи отлично умееха да стават омразни. Всичко, що можеше да се движи, се стичаше към Управлението, за да стане свидетел на откарването на арестантите. И когато Херман фон Адлерхорст и придружителите му излязоха от къщата, трябваше да преминат през многолюдно множество.

При юртата на тейша един бурят, очевидно чакал господаря си, приближи до Була.

— Какво има? — попита князът.

Бурятът изпадна в леко смущение и поклати глава.

— Бащице, само ти бива да го узнаеш, ти, майчицата и Карпала — принцесата на бурятите.

Но Карпала възрази.

— Онова, което бива да узная аз, могат да го узнаят и тези мъже. Те са ми като братя.

— Е, в такъв случай мога да говоря. Вчера дойде вест, че на голям брой „клетни хора“ се удало да избягат от мините на Чита. Както ми казаха, били изключително мъже. Една-единствена жена имало при тях. Те дали знака на добрата Мила Добронич и тя незабавно ме прати при теб да те помоля за помощ.

— Щом Мила Добронич те праща, значи трябва да помогна. Татко, издай веднага заповед за тръгване! Не бива да се бавим!

— Дъщеричке, какво ти дойде на ума? Трябва да останем още тук. Забрави ли, че имаме гости?

— Тъкмо заради тях сме длъжни час по-скоро да тръгнем, защото лицата, които те търсят, се намират при устието на Селенга — точно там, където трябва да се насочим и ние, ако искаме да помотаем на „клетните хора“!

— Чтосльпиу? (Какво чувам?) — извика Херман. — Искате да се отправите към устието на Селенга?

— Да. И то възможно по-скоро.

— Всички, цялото племе?

— Всички буряти, подчинени на татко.

— Това е добре.

— И ти ли искаш да тръгнеш с нас?

— Да, в случай че се снабдя с необходимите документи, за да мога да взема срещу граф Поликев ответните мерки.

Но когато по-късно Херман фон Адлерхорст се отби при представителя на правителството, оказа се, че този днес не може да посвети повече време на неговата работа. Волю-неволю Херман трябваше да изтрае до следващия ден.

За Детелиновия лист обаче нямаше никаква причина да чакат до утре. Тримата можеха да се присъединят към бурятите. Херман се опасяваше за брат си Готфрид и щеше да бъде спокоен, знаейки, че тримата ловци са вече по следата на Поликев и дервиша.

Докато шатрите биваха събирани, на Херман му хрумна нова идея. Той помоли Сам Хокинс да отиде при Карпала и да я помоли за

едно кратко обсъждане насаме.

Учуден донякъде от поръчението, траперът се отдалечи и не след дълго се върна с принцесата.

— Толкова ли е тайнствено онова, което имаш да ми кажеш? — поде тя.

— Не, но все пак е нещо, което не е нужно някой друг да знае. То касае само теб и... казак Номер десет. Чух, че го обичаш, позволяваш ли да говоря по този въпрос? — подпита Херман.

— Ти си негов брат и наш гост; можеш да говориш с нас за всичко, което намериш за добре.

— Благодаря ти. Бъди уверена, че не питам от безцелно любопитство за неща, за които един чужденец няма право. Мен ме интересува съдбата на моя брат. Много ми се иска да знам, че е щастлив.

Израслата в руската степ Карпала беше наясно наистина със сърдечните чувства, ала не бе свикнала да се впуска в дълги словоизлияния.

— Такова е и моето желание — каза тя. — Ето защо се надявам, че ще му се удаде безпрепятствено да мине границата. Каквото зависи от мен и хората ми да му помогнем в това отношение, ще бъде направено.

Херман бе удивен, като чу, че девойката въобще не засегна собствените си желания. Тя обичаше брат му. В този пункт явно не беше погрешно информиран. Значи за нея не можеше все пак само да е важно, щото Готфрид да избяга необезпокоявано в чужбина. Колко повече би трябвало да мисли как да си спечели място в неговото сърце.

— Много благородно от твоя страна — каза по тая причина той — и аз зная, че ще сторите всичко възможно за спасението на моя брат. Но може би всичко това не е нужно. Убеден съм, че помилването му ще може да бъде утвърдено. Правителственият пълномощник ме увери. Това не би ли било по-добро от всяко бягство?

— За него определено.

— Какво значи това „за него“?

— Това значи, че аз кажи-речи по бих предпочела бягството. Тогава поне ще имам чувството, че съм направила нещо за неговото щастие.

Тук заговори детето на степта, момичето, израсло сред буряти. Херман се усмихна.

— А не ти ли се иска по някакъв друг начин да се погрижиш за щастието на брат ми? Ти го обичаш, той те обича, значи...

— Не — отсече Карпала твърдо. — За това не бива да мисля. Моето място е при родителите ми, които са привързани с цялото си сърце към мен. А него дългът го зове в родината. Ние вече говорихме помежду си по този въпрос.

Херман бе дълбоко поразен от отговора.

— Тогава действително няма какво повече да сторя по тази работа — заяви той. — Би ли доложила сега на родителите си за мен? Искам да се сбогувам с тях, преди да потеглят.

Карпала тръгна.

Херман побърза към шатрата на Детелиновия лист, за да забере Сам, тъй като в действителност имаше нещо по-различно от сбогуването да свърши. Той възнамеряваше ни повече, ни по-малко да хване княза и съпругата му натясно и смяташе, че за очакваното обяснение ще е по-добре да има свидетел.

Откак бе видял Карпала, не можеше да се освободи от мисълта че красивата девойка, притежаваща толкова малка прилика с родителите си, изобщо не беше дъщеря на бурятския княз. Княжеското потекло на Карпала би могло да изправи едно съюзяване на брат му с нея пред непреодолими трудности. Напротив, окажеше ли се, че Карпала има европейски произход — за което чертите на момичето почти неоспоримо говореха, то изгледите на неговия брат вече не се явяваха толкова безнадеждни. А като негов пълномощник той считаше за свой дълг да му изравни пътя към щастието. Че същевременно, макар и на втора линия, благоприятстваше собственото си домогване до Закума, той си признаваше открито.

Семейната юрта на бурятския княз трябваше, както бе възприето, да бъде събрана последна и Херман завари дебелата съпружеска двойка да го очаква. Карпала не присъстваше. Ето защо, след като се бяха настанили със Сам Хокинс, той започна без излишни заобикалки.

— Бащице, дължен съм, защото Мила Добронич ме вика, а когато тя вика, нещата са неотложни.

— Коя е тази жена?

— Тя не е жена, а девойка, приятелка на Карпала, която ѝ помага при прехвърлянето на бегълците през границата.

— Значи е момиче, на което човек трябва да се възхищава също така, както на Карпала.

— Така е наистина. Тя е човек, който знае как да подхване живота.

— Кой е баща ѝ? Според името Добронич, изглежда, е руснак?

— Богат скотовъдец е и живее на брега на Байкалското езеро, където се влива Селенга, сто версти западно от Верхний Удинск. Той ми е стар познайник и се радва, когато го навещавам.

— По какъв начин допринася за освобождаването на затворниците?

— Това е тайна, която не бива да ти издавам. Но понеже в случая се касае за твоя брат, ще ти кажа. Добронич има в стръмните скали на езерния бряг едно отлично скривалище, където крие бегълците, докато им се предостави някоя възможност да прехвърлят границата... За съжаление ще го изгубя. Той дойде в Сибир като бедняк, тук забогатя и сега иска да се върне пак в околностите на Варшава, откъдето е родом. Може би после вече никога няма да го видя — прибави тъжно Була.

— Такава е съдбата на всички хора. Идват и си отиват. Човек често е принуден да се раздели с най-свидното, което притежава. Може би и на теб ще се наложи да го узнаеш.

— Аз? Как тъй? Относно Добронич?

— Не, имам предвид, че един ден ще трябва да се разделиш със своята Карпала.

— Никога!

— Може би все пак... Предопределението на жената е да принадлежи на мъжа, когото е избрала.

— Ако Карпала един ден се омъжи, тя пак ще с остане при нас.

— Чух, че обича избягалия казак, моят брат. Ако пожелае да му принадлежи, ще трябва да го последва в неговата родена.

Херман фон Адлерхорст направи пауза, отправил изпитателен поглед към лицето на княза. После попита със силно акцентиране:

— Действително ли ѝ е при вас мястото?

— Как можеш да питаш? Естествено, че ѝ е при нас мястото, нали е наша дъщеря.

— Тъй! И... тя... е... наистина... такава?

Той изговори всяка дума бавно и многозначително. Князът като че се изплаши. Дълго гледа изпитателно събеседника си.

— Как ти хрумна този странен въпрос?

— Защото знам, че не ви е дъщеря — опипа почвата Херман. Пълнотата не попречи на княза да подскочи от мястото си.

Княгинята нададе крясък и се вкопчи в ръката на Херман.

— Господине, мълчи! — извика. — Никой не бива да го знае! Тя въпреки всичко си е наше дете, макар да не съм я раждала аз!

Адлерхорст изпита искрено съчувствие към безобидните хорица, ала съображението с Готфрид му повеляваше да продължи проучването около произхода на Карпала.

— Защо се боите? — поде отново. — Никой няма да ви вземе щерката.

— О, напротив! — извика княгинята. — Щом така говориш, ти ще ни отнемеш Карпала. Тя винаги е държала на нас, макар да е знаела произхода си. Но сега ще поиска да последва казака в неговата родина, защото тя нали е и нейна.

— Какво? Карпала... немкия?

— Да.

— Не, това не е вярно! — намеси се князът. — Тя е руския.

— Баща ѝ е родом от Германия — отвърна Калина.

— Но майка ѝ беше руския, а и тя е родена в Русия.

Ето как Херман намери предположението си потвърдено. Той реши да се възползва от голямото вълнение, обхванало двамата съпрузи.

— Само останете спокойни! — помоли. — Аз не възнамерявам да ви отнема дъщерята. Но аз съм брат на мъжа, когото тя обича, и вие не може да не осъзнавате, че най-сърдечно им съчувствам. Ето защо може би ще споделите с мен как се е озовала Карпала при вас.

Тейшът погледна въпросително Калина. А тя, по натура по-добродушна и от Була, му кимна одобрително.

— Разказвай, де! Господинът сигурно няма да се разбъбри в наша вреда.

— Няма да кажа нищо, стига мълчанието ми в даден момент да не е в ущърб на Карпала — увери Херман.

— Это хорошо! (Това е добре!) Вярвам ти. Ти ще научиш всичко. Беше през зимата, през една тежка, сурова зима. Дори северните елени

измръзваха, защото се бе образувал толкова дебел лед, че те не можеха да се доберат до мъха, служещ им за прехрана. Бяхме издигнали юртите си край големия път, по който биват отвеждани заточениците на изток. Бурята виеше ужасно и гонеше снега на гъсти облаци пред себе си. По едно време пристигна една върволица затворници и спря при нас да почине.

— С шейни?

— Не. По онова време за тях още го нямаше това облекчение. Те трябваше да вървят. Бяха над шейсет човека — заточеници и членове от семействата им, които ги бяха последвали доброволно. Един мъж държеше в ръцете си момче, което едва ли можеше да закриля срещу лютия студ. Съпругата му носеше едно малко момиченце, нямащо още и годинка. Жената се бе разгърдила и притискаше детето на голо, за да може да го стопли. Но било е напразно. Когато отведох от състрадание жената в юртата си и взех детето от сърцето ѝ, то беше мъртво!

— Да, мъртво, цялото вкочанено и мъртво! — потвърди Калина и захлипа в спомена за онзи час.

— Сърцето ме боли, като си помисля за клетата жена — продължи тейшът. — Тя дълго стоя безмълвна, вперила поглед в малкото трупче. После нададе ужасяващ крясък и се свлече на земята. Клетницата почти си бе изгубила разсъдъка от мъка и се оставяше да правят с нея каквото искат. Хората не можеха да останат, защото местата за почивка им бяха предписани. Казаците ги подтикваха да тръгват. Мъжът поиска да вземе със себе си трупчето на измръзналото си дете. Предводителят не го допусна, но разреши на бащата да погребее детето. Недалеч от юртата ми разровиха твърдия сняг. Но земята беше здраво замръзнала, така че малкото трупче остана временно непогребано — само покрито леко със сняг. По-късно аз щях да го предам на земята. Сетне казаците и заточениците изрекоха една молитва и отново потеглиха.

— А майката?

— Беше притихнала. Продължаваше да държи ръцете си така, сякаш все още носеше малката и тихичко си пееше, както обикновено прави майката, когато иска да приспи детето си.

— Боже мой! Това е ужасно.

— Да, и ние бяхме дълбоко покъртени, ала нищо не можехме да сторим. Те продължиха пътя си в снежната виелица. Скоро се свечери.

Ние седяхме край огъня, пиехме горещ чай и разговаряхме за „клетите хора“, които съжалявахме от цялото си сърце. И тогава... внезапно чухме някакъв странен звук. Първо си помислих, че в далечината вие някакво изгубило се куче. Но скоро установихме, че звуците идват отблизо. Излязох пред юртата и... какво мислиш, откъде идеше жалният вой? От мястото, където лежеше детето!... Втурнах се натам, разрових припряно снега и видях, че детето е живо. Наистина живо! То риташе с крачета, размахваше ръчички и врецеше с все сили. Да го считах ли за възможно?... Беше истинско чудо!

— Не, не е било чудо — подметна Херман. — Дори е лесно обяснимо. Защото когато детето е било заровено в снега, той е изпълнил своя дълг точно както като си разтъркаш носа с него — детето се е затоплило и се е събудило. Разказвай нататък!

— Нямам какво повече да съобщя. Детенцето е...

— ...Карпала!

— Да. Нашата Карпала. Това е всичко.

— Още не. Какво направи, когато отнесе детето в юртата?

— Предадох го на моята жена Калина. Тя се зае с любов с малкото червейче и му даде да яде и пие. Цялото тяло на детенцето беше посиняло. Скоро обаче кожата придоби пак белия си цвят, а когато по-късно му израснаха красивите, ярко блестящи косици, нарекохме момичето Карпала — Сияйна като сняг.

— А родителите й? Та нали сте били задължени да им проводите момичето!

— Как можехме да го сторим? През нощта бурята премина в ураган, който бесня няколко дни. А когато най-сетне утихна, снегът на много версти лежеше толкова дълбок, че бе невъзможно да се тръгне. Останахме седмици наред затрупани от снега и едва когато можеше да се язди, тръгнахме да търсим онази затворническа група. Беше напусто. Ето как всъщност задържахме детето и го имахме като наше собствено.

— По-късно не се ли опитвахте да издирите родителите? Всяка инстанция би ви подпомогнала.

— И ние така си помислихме наистина, но какво ги е грижа властите за някакъв си там заточеник?

— Как се казваше всъщност бащата?

— Не зная.

— Но знаеш все пак, че е бил немец?
— Чух го от казаците, които говореха за него. Бил осъден, а жена му го последвала доброволно с децата.
— Млад ли беше още?
— Да.
— Колко голямо беше момчето?
— Наброяваше може би три-четири годинки.
— И къде се случи всичко това?
— В Тундрата на пълзящите брези. Тя е надалеч известна сред племената на страната.
— Струва си човек да го запомни.
— Да не би да се каниш да дириш родителите?
— Не. Но обичам да се подготвям за всеки случай. Това е привичката на моите приятели и тя вече ни е донесла някоя и друга полза. Предстои ни една дълга езда през сибирската страна. Недопустимо ли е да срещнем някой, комуто е известно местонахождението на кръвните родственици на Карпала? Ако вие наистина обичате момичето, трябва в това отношение да мислите първо за него, а не за себе си и да се надявате заедно с мен, че волята на Провидението е тя да се събере отново с тези, които ѝ са най-близки на земята.

---

[1] Good-luck! (англ.) — Късмет, успех!; радостно възклицание (Б. пр.) ↑

[2] greenback (ам.-англ.) — в случая: новак, новобранец (Б. пр.) ↑

12. БАЛАЛАЙКА СВИРИ

Няколко от полудивите азиатски племена, живеещи в близост до Байкалското езеро, бяха организирани по военному и се задължаваха да изпълняват гранична служба под името сибирски казаци. Те бяха отчасти кавалеристи, отчасти пехотинци, отчасти артилеристи и имаха задачата да възпрепятстват контрабандата между Русия и Китай. В задълженията им освен това влизаше охраната на богатите рудници на Нерчинск и Чита, както и караулът над големия кервански път, водещ от Пекин през Монголската пустиня и на руска територия през Кяхта. Но техен особен дълг беше да не допускат сибирските заточеници да избягат през китайската граница.

Същинската погранична линия се състоеше от станици^[1], между които бяха изградени по-малки шанци. Връзката между отделните шанци се поддържаше от разезди.

В близост до всяка станица и шанец се намираше по една така наречена вишка. Тя представлява висока, издигната от три дървесни ствола пирамида, до върха на която води стълба. Там горе постоянно седи един пост, който може да визира цялата околност. Веднага щом забележи някой беглец да пресича границата, запалва огън от кълчища й катран или сноп вършини, чиято светлина проблясва през нощта надалеч, а пушекът може да се види през деня от разстояние много версти. По този начин „границата“ бива оповестена за чрезвычайното произшествие. Освен това вряка заран няколко конници претърсват местността за следи.

Срещу всеки руски пост беше разположен един китайски. Те бяха задължени да си помагат взаимно, поради което за бягащия заточеник изглеждаше почти невъзможно, дори след като му е провървяло да се измъкне от тежкото си затворничество във вътрешността на страната, да извърши последната, избавителна крачка и да се промъкне през двустранно заетата и строго охранявана граница.

А даже и това да му се удадеше с мобилизирането на всички сили, цялата хитрост и целия кураж, то той се озоваваше сам и без всякакви помощни средства — зад него една страна, където го очакваше най-страшно наказание, в случай че се върнеше, а пред него една необятна пустиня, чийто страхотии и опасности са не по-малки от тези на прочутата с мрачната си слава Сахара в Африка.

И малцина бяха онези, преодолели всички тези препятствия.

Но в самия Сибир има мнозина, които не бяха сполучили да се измъкнат от страната. Тяхната единствена закрила е просто безкрайната пустош, където намират хиляди скривалища. Те водят окаян живот и често си остават злочести, преследвани из дълбоките блата, измъчвани от глад и жажда, изтезавани от ужасните пълчища комари.

И все пак те не бяха без всякаква защита. Ако и русинът е добродушен, то сибирските народи притежават тази добродетел в още къде по-висока степен. Те много добре знаят, че при системата на управление на това огромно царство, някои съвсем невинни или често само заради някаква дребна причина биват заточавани в Сибир. Свободният жител искрено съчувства на тези люде и ги подпомага, наричайки ги не другояче, а „клетни хора“. Той не бива наистина да ги закриля открито, да им оказва очебийна помощ, но затова пък толкова повече го прави тайно.

В безчет къщи има определен прозорец, който никога не бива затулан от кепенк. Той е така устроен, че да може да се отваря както отвътре, така и отвън, като нощем зад него постоянно гори свещица. На перваза биват поставяни храна, вода и разни предмети, от които беглецът се нуждае. Той сетне се промъква потайно и взема каквото намери. Изчезнали ли са на сутринта даровете, то обитателите на къщата си прошепват зарадвано: „«Клетните хора» са били тук и са взели нещата.“ Случва се също в малкото помещение зад прозореца да бъде приготвена и постеля за угнетения... особено през зимата, когато снежната фъртуна вие над равнината. Разбере ли на утрото стопанинът, че някой „клетник“ се е отбил и е преспал и той веднъж под покрив, бива безкрайно щастлив и се радва на доброто си дело.

Вярно, бегълците трябва да бъдат предпазливи, защото се случва зли хора да ги примамват чрез един такъв прозорец, след което ги

залавят и предават на полицията. Но предателят бива заклеен и си навлича всеобщото презрение.

Там, където Селенга излива от изток водите си в Вайкал, граничещите с езерото планини се разстъпват надалеч и дават простор на една равнина, закрияна с високи вериги от гибелните бури и хали. Ето защо тя е много плодородна и в нея виреят култури, каквито не се срещат и в по-южни райони. Равнината образува триъгълник, чиято основа е насочена към вътрешността на страната, докато върхът води като тесен скалист проход към езерото.

Приблизително на половин верста — значи на няма и десет минути път — от брега се намираще внушително поместие (чифлик) с представителен блок от постройки, повечето от които бяха построени от дърво и се състояха само от приземен етаж. Околовръст се простираха тучни пасища, по които пасяха коне, говеда и овце. Всичко говореше за една рядко срещана из онези краища заможност.

Най-гиздавата постройка беше жилищният дом, чиито прозорци бяха снабдени дори със стъкла. Няколко високи, гъсто зашумени дървета надвишаваха ниския покрив.

В сянката на тези дървета няколко момичета чевръсто въртяха чекръците си, изготвяйки неизменната за страната прежда.

При ратайките беше и Мила Добронич, приятелката на Карпала.

Чертите на Мила сочеха западен произход. Руменото лице бе обградено от обилие руси плитки, както това често може да се види из балтийските провинции. Тя носеше къса червена пола, а върху бялата блуза — черен елек със стоманени катарамии.

Усърдната работа не пречеше на девойките да водят оживен разговор. Човек оставаше с впечатлението, сякаш движеха с еднаква прилежност и червените устни, и чекръците.

Мила седеше сред ратайките, ала участваше в разговора само колкото сегиз-тогиз да отговори на някой отправен към нея въпрос, защото въпреки младостта си изглеждаше по-сериозна от другите.

В един миг, когато тъкмо бе престанало бръмченето на колелата, тя чу две от девойките нещо да си шепнат и неволно се заслуша.

— Само я помоли и ще го стори! Това ѝ е любимата песен и ние ще пеем с нея.

Мила се обърна към двете.

— Да — каза. — При преденето трябва да се пее защото тогава работата спори двойно повече. Хайде слушайте! И тя запя с красив, звучен алт:

*„Хей, играй, мое чекръче!
Липсва още в тъканта едно копринено конче да е
пълна шарката.
И платното още липсва в майчиния писан скрин.
Затова, мил чекрък, трябва днес да си незаменим.“*

Други повториха последните четири стиха.
После Мила продължи:

*„Върти се леко, устремно, бърза моя подножке;
мисли безкрайни заедно с тебе въртят се и те.
А веселата песничка времето съкращава —
така преда мойта жичка за тканя рокля нова.“*

Отново бяха повторени последните четири стиха.

*„И безспир ето се плъзгат нишките бързешката.
Така времената бързат; изтича клепсидрата.
Животът ей си отлита изведнъж неусетно и
само за труженика минава благодатно.“*

Тъкмо когато трябваше да встъпи репризът, една от ратайките изкрещя високо и посочи към чешмата, която от три страни бе обградена от сенчест буков жив плет. Беше видяла нещо зад него.

— И какво има пък чак толкоз там, та те изплаши! — попита Мила — И на това отгоре посред бял ден! Трябва да е било някоя птица. Остави ни да изпеем песента докрай!

След това тя започна последната строфа.

*„Криви някоя девойка лика си ехидно там
и дума тя: «До чекръка тук аз не ти седявам!»
Нека си се подиграва, аз го върша ей така:
нея си аз и си преда, весела и радостна.“*

Припевът прозвуча отново на два гласа. А когато бе изпята и последната дума, иззад плета се разнесе одобрително ръкопляскане.

— Чухте ли? — каза ратайката. — Права съм била все пак. Там има някой.

— Тогава нека дойде — рече Мила хладнокръвно.

Погледът ѝ беше отправен напрегнато към платата. Кой ли можеше да е онзи, дето раздаваше там аплодисменти? Баща ѝ беше заминал на кон, майка ѝ се намирал в къщата, а ратаите надзираваха стадата. Само някой външен човек трябва да се бе промъкнал тайно.

При мисълта, че някой е дръзнал да ги подслушва, Мила изпита негодувание. Тя се изправи и понечи да тръгне към кладенеца. Но в този момент смутителят на спокойствието излезе иззад гъсталака. Още като го съгледа и изразът на яд изчезна от лицето ѝ.

Подслушвачът беше млад мъж на около двацет и две години. Носеше сако и жилетка от син лен и панталон в малко по тъмен тон, напъхан в кончовите на ботушите. Ако се съдеше по костюма, той се числеше към нисшите обществени слоеве.

Но високата, горда снага и лицето с големите, пронизителни тъмни очи противоречаха на тази преценка. Който се вгледаше в това лице и в тези очи, щеше да открие по-скоро мъж, свикнал да заповядва.

Човекът не носеше нито тояга, нито някакво оръжие. На гърба му висеше един калъф от ленено платно, от който стърчаха грифът и магарето на струнен инструмент.

— Певец! — извика една от девойките.

— Певец, певец! — подеха другите и заръкопляскаха от радост.

Подобно на старите барди и по-късните менестрели от северните и западните немски държавици по времето, когато се разиграва този разказ, бродеха странстващи певци из обитаемите райони на Сибир. Те бяха навсякъде добре дошли — от една страна, заради песните им, защото русинът обича да пее, от друга, заради новините, които носят от селище на селище.

Та нали бяха кажи-речи единствената връзка на самотните места с останалия свят и ето как бе обяснимо, че пристигането им навсякъде предизвикваше радост.

— Прощавайте, загдето ви обезпокоих! — поздрави непознатият. — Идвам там от гората. Плетът е виновен, че не ме забелязахте по-рано. И понеже песента много ми хареса, не ми се искаше да ви прекъсвам. Ето защо останах скрит, докато я изкарахте докрай.

— Не е нужно да молиш за извинение — отговори Мила. — Ти си добре дошъл при нас. Как е името ти?

Тя му подаде ръка.

— Казвам се Алексей. А ти?

— Мила.

— Тогава ти си Мила Добронич, за която хората толкова много говорят?

— Аз съм Мила Добронич.

Очите му полетяха възхитено по нея и тя се изчерви.

— Отдалеко ли идеш? — поиска да знае.

— От далечни краища.

— Затова никога не съм те виждала. Ти навярно за пръв път идваш насам?

— Да и все пак отдавна те познавам.

Особен, учтив и същевременно топъл беше тонът, с който изрече тези думи.

— Как е възможно? — попита тя.

— Не мога да ти го обясня. Птицата, която никога не е била на юг, сънува разкошни цветя, златен слънчев блясък. Тя не познава всичко това и все пак копнее по него. А когато времето настъпи, стяга се за пътешествие и бърза без път и пътечка към своето заветно желание. Така, точно така дойдох и аз при теб.

В този миг Мила изпита смущение, както никога през живота си. Къде шеговито, къде разсърдено поклати глава.

— Та това направо звучи, като да си копнеем по мене.

— И е така — кимна той сериозно. — Чух толкова много за теб, че пожелах някой ден да те видя.

— И какво си чул за мен?

— Че ти...

Той се наклони и прошепна на ухото ѝ:

— ...че ти си Ангела на заточениците.

Мила си смени цвета и бързо сложи пръст на устата, при което предпазливо обърна гръб на момичетата.

— Тук хората бъркат — отговори после на глас. — Онзи, за когото ме вземаш, е съвсем друг.

— Но ти го познаваш?

— Да. Имаш ли нужда от него?

— Скоро, много скоро.

— Тогава бъди още веднъж добре дошъл при мен! Искаш ли да влезем в къщата?

При тези думи на Мила той се огледа и нещо като угриженост се изписа на лицето му.

— Не, не втрѐ! — извика една от ратайките. — Поне не веднага! Нека ни изпее първо една песен!

— Да, една песен, една песен! Вземи балалайката в ръка! — завикаха и останалите.

Алексей отстъпи под натиска, извади инструмента от калъфа и настрои струните. Същевременно погледна Мила сериозно. Тя разбра немия въпрос и отговори, като пристъпи към него и прошепна скришом:

— Тук ти си на сигурно място. Алексей огледа кръга.

— Е, коя песен искате да чуете?

— Любимата ти — реши Мила.

— Защо тъкмо нея?

— За да те опознаем. Когато чуеш любимата песен на някой човек, ти опознаваш и сърцето му.

Предложиха му да седне. Той отклони и пристъпи към близкото дърво, облегна плещи на него, нагласи балалайката и поде, след като известно време бе зареял бленуващо поглед пред себе си:

*„Далеч, ах, далеч в далнината
лежи долината с леса,
где ме носят желанията за радост и родна стряха.
И взор с копнеж се той отправя над долини и ридове.
Бащин край, дано те поздравя още единствен път
поне!“*

Балалайката на русите има един много особен, меланхолично-нежен тон. С него си хармонираше и текстът на песента, и гласът на певеца. Сега той започна втората строфа:

*„Не мога мястото намеря из необятен свят голям,
ни в дън тъгата да измера, ни нявгаж възделений
блян.*

*И все таки ми се престорване мами ме лъжовен
образ*

някога на мястото това като момче играл съм аз.“

Последните думи бяха звучали все по-тихо, и тихо, а акомпаниментът на струните като че се разтвори в една дълбока, болезнена въздишка.

Никой не продума. Така стоя Алексей още няколко секунди, а после се обърна с рязко движение към девойките.

— Една такава песен няма как да ви хареса, нали?

Но тъкмо обратното се виждаше изписано по лицата на всички.

— Колко хубава, колко хубава! — възкликна Мила. — Значи това е любимата ти песен?

— Да.

— И как се казва?

— „Изгубена младост“.

Мила го погледна изпитателно в очите.

— Да не би да си изгубил своята?

— Не познах нито юношество, нито щастие.

— Тогава добрият Бог ще ти даде в замяна едно радостно бъдеще.

— За това се моля и аз. Надявам се, молитвата ми да бъде чута, защото не се моля за себе си, а...

Той прекъсна. На къщната врата в този миг се появи една позакръглена женска фигура, която повика слугините. Те се завтекоха послушно нататък и ето как Мила остана насаме със странника.

— Сега вече нямаме слушатели — каза тя.

— Та значи търсиш Ангела на заточениците?

— Да.

— Ти самият си беглец?

— Всъщност не. Баща ми е заточеник. Той от много години чезнеше в Якутск. Навремето майка го поел едва доброволно с нас децата в ужасната сибирска зима. Най-сетне, след дълги, дълги години ми се удаде да освободя татко. Трябваха ни месеци, докато се доберем от Якутск дотук. Чух за Ангела на заточениците и разбрах, че това си била ти. Ето защо дойдох при теб. Онова, което са ми разправяли, не е било пресилено. Ти си истински ангел!

Мила сведе клепачи.

— Вече ти казах, че аз не съм Ангела. Не заслужавам похвалата ти. Моля те — о, горко! — там идват... скрий се бързо!

Беше се чул тропот от копита. Иззад една съседна постройка се появи конник — препускаше в галоп насам. Последвах го други двама.

Беше казашкият вахмистър от пограничния гарнизон с двама от хората си. Пред Мила той закова коня си и животното се сгъна силно в коленните стави, заоравайки задните копита в земята.

Мила бе подканила наистина ловеца да бяга, ала бе твърде късно. Това само щеше да възбуди подозрението на вахмистъра. Ето защо Алексей си бе останал спокойно.

Казакът му хвърли бърз, мрачен поглед.

— Помози Бог, миличка! — обърна се той към красивата девойка. — Невъзможно ми беше да мина оттук и да не те навестя. Как е бащицата?

— Отиде до града.

— А майчицата?

— Тя е в кухнята.

— Ами ти как си, гълъбче?

— Много добре, а най-добре, когато никой не проявява интерес към мен.

— Гледай ти! Това за мен ли се отнася?

— За всички.

Мила говореше сухо и отблъскващо. Ерошкин не беше наистина очарователен образ. Голяма чорлава брада покриваше лицето му, оставяйки видими само очите, чийто неспокоен, остър поглед не будеше никакво доверие.

— Всички? — ухили се той. — Не го вярвам. Защо в такъв случай говориш с тоя синковец тук? А-а, ето че виждам още нещо... нещо изключително забележително!

При тези думи казакът подкара коня си с няколко скока към постройката до единствения отворен прозорец, надзърна внимателно вътре и после се върна.

— Вчера минах с коня оттук — заговори той. — Беше късно вечерта и всичко живо спеше. По тая причина нямаше как да ви поздравя. Но там зад стъклото гореше свещ. Надниквайки вътре, открих един самун хляб, сирене и също наденица, махорка и кибрит. На кого бяха тези неща?

— Трябва да питаш татко — отговори Мила. — Аз не се нуждая от махорка.

— К чорту! — изруга казакът. — Да не мислиш, че не зная за кого са били предназначени? Ако сега, да речем, взема да впиша в докладната книга: „При Пьотр Добронич не само че хранят нощем «клетите хора», ами ги черпят и с махорка.“ Какво ще кажеш за тая работа?

— Изобщо нищо. Случайно да си видял „клетите хора“, които са се хранили у нас?

— Не, още не, единствено защото си затварях едното око заради теб. Но сега, когато съм ти толкова безразличен във всичко, ще бдя повече и тогава вероятно ще мога да впиша и съвсем други докладни. Може би тогава ще запиша: „Мила Добронич е прословутият Ангел на заточениците.“ Това естествено бе казано само на присмех, понеже казакът не можеше да има представа за връзките на Мила с Карпала, ала въпреки това сърцатото момиче се почувства тягостно — заради певеца, който се облягаше привидно равнодушно на дървото. Тя се постара да изтръгне весел смях от себе си.

— Как ми се ще да бях този ангел! Кой ли пък не желае да бъде ангел?

— Ангел, вярно, но не този ангел. Той действа против закона. Ако ни падне в ръцете, лошо му се пише. Може би и оня обесник там те счита за ангел. Поне така се държахте преди малко, когато идвах, толкова интимно, като че бяхте вече наполовина в рая. Кой е той всъщност?

— Певец. Не виждаш ли, че има балалайка. Току-що пристигна.

— Тъй, тъй! Трябва май да го поогледам по-внимателно. Аз познавам всички певци на петстотин версти околоръст, ама тоя не съм го срещал ни един път.

Казакът се обърна към Алексей и го огледа изпитателно.

Алексей издържа погледа спокойно и апатично. Мила, напротив, се чувстваше в този миг потисната от силно вътрешно безпокойство — та нали той беше беглец и идваше със зов за помощ към Ангела.

— Е-е — повлече казакът неприязнено, — не чуваш ли, че говоря за теб? Не можеш ли да си отвориш устата?

Алексей му хвърли един поглед, в който се четеше удивление и пренебрежение. Не отговори, свивайки леко рамене.

— Глух ли си?

— Човек обикновено отговаря едвам когато го запитат.

Вахмистърът се изплю пред него.

— Че аз не те ли питах?

— Не. Ти самият пределно ясно каза, че си говорел за мен... чуваш ли ЗА мен, а не С мен! Не ми е в свойщината да правя някакви забележки, когато първият срещнат заговори за мен.

— Охо, момченце! Само ме погледни и веднага ще видиш кой съм!

— Действително виждам. Ти си казак. И какво от това? Ние певците сме свободни хора. На нас никой нищо не може да ни заповядва.

— Когато човек наистина е певец, момчето ми! Но който само се представя за такъв, лесно може да му се случи нещо лошо. Откъде си всъщност?

— От Красное.

— То се намира далеч на север. Имаш ли паспорт?

— Защо? Да не би да ти се струвам подозрителен?

— Много даже. Приличаш ми на един мъж, когото дирих под дърво и камък. Външният ти вид е досущ като на Алексей Борода, известният с лошото си име ловец на соболи, който е освободил толкова много затворници.

Мила за малко да нададе крясък. Този Алексей Борода от известно време беше в устата на всички. Той бе от онези ловци на соболи, които упражняваха авантюристичната си професия по свободен избор, а не по принудата на заточението. Неговата ловна

територия се намираше високо горе на север. Говореше се, че бил спасил свои близки от Якутск. След това се наложило да освободи и известен брой затворници от Чита и сега с всички тези хора се намирал на път за границата.

Ако певецът беше наистина този дързък ловец на соболи, то сега можеше всичко да очаква, защото вахмистърът беше известен като безогледен човек.

Младият мъж обаче се разсмя весело.

— Братле, май че ми оказваш твърде голяма чест! Де да бях този прославен мъж. Ние поетите и певците обичаме да сме малко нещо прочути, ала за жалост аз съм само един беден, неизвестен странстващ занаятчия. Името ми е Максим Робанов.

Когато Алексей назова това име, забеляза добре, че един от другите двама казаки направи много учудена физиономия и остро го изглежда.

Вахмистърът също го бе видял.

— Я си покажи тогава паспорта и също удостоверението, че имаш разрешение да обикаляш страната като певец! — повели той.

— Ето ти ги!

Алексей измъкна документите от джоба. Казакът ги прегледа внимателно и поклати глава.

— В ред са — рече разочаровано. — Значи не мога да ти попреча да упражняваш изкуството си. Но... хм-м... какво имаш на ума си?

Въпросът беше отправен към казака, на когото си личеше, че дава мило и драго да направи някаква забележка.

— Братле — поде оня, — обзалагам се? че човекът не е Максим Робанов. Аз имам сестра в Красное, която се наложи преди две години да навестя. Тогава видях народния певец Робанов. Той имаше светла коса докато този тук е черноок. Също така онзи беше по-дребен и набит и имаше чисто руски черти. Пък тоя тук хич не мяза на руснак.

— Хм-м — изсумтя вахмистърът важно. — Впечатлително наистина. Май ще трябва тоя... хм-м!

Той измери още веднъж обстойно ловеца.

А Алексей шумно се разсмя.

— Какво има тук толкова да се разсъждава? Работата е много проста — този казак се заблуждава и същевременно не се заблуждава.

Ние с други думи сме двама братя. Аз се казвам Максим, а брат ми — Павел Робанов. Него е видял той, не мен. Той бърка малките имена.

— О, не! — отстоя на своето казакът. — Тогава в Красное много се изговори за Максим Робанов. Той няма брат и въобще никакви роднини.

Вахмистър Ерошкин кимна на себе си и направи хитра физиономия. Сгъна двете легитимации и ги пхна в кобура на седлото.

— Работата ми се струва подозрителна — каза натъртено. — Аз ще проуча по-внимателно документите.

Алексей сви вежди и приближи една крачка.

— Нямах такова право! Документите ми са си в ред, значи трябва да ми ги върнеш, без да ми ограничаваш свободата.

— Но съм длъжен да взема под внимание показанията на моя товариш. Ще предам паспорта и удостоверението на моя офицер да ги провери. Ти ще ни придружиш до станицата.

— И през ум не ми минава!

— Внимавай, братленце! Впрочем нещата не са чак толкоз лоши. Ще ни изпееш нещо в станицата, а в замяна ще получиш много водка, па и пари на това отгоре.

— Не пия водка и зная също, че вие солдатите никога нямате излишни пари. Искам да ме оставите на мира, нищо повече.

Маниерът и начинът, по който говореше, не пропуснаха да окажат въздействието си върху вахмистъра. Той посегна към кобура да извади документите, ала тогава казакът, който бе изразил подозрението, сбута коня си току до него.

— Братле — прошепна толкова тихо, че само вахмистърът да може да го чуе, — аз не се заблуждавам! Той не е певец. По-скоро мисля, че е ловецът на соболи, бих се заклел в това. Вчера сотникът ни прочете, че ловецът на соболи имал особен отличителен белег. Веднъж лявата му ръка попаднала в капан за соболи. Следите от него още си личат непосредствено зад китката му. Накарай го да попее! Когато засвири на балалайката, ще издигне магарето с лявата ръка, при което ръкавът му ще се запретне и белегът ще може да се види.

— Ти си умник, братле!

Вахмистърът се обърна сега отново към Алексей.

— Аз поговорих с моя товариш тук. Той все още твърди, че не си бил Максим Робанов. Аз би трябвало всъщност да те арестувам, но

искам по друг начин да се уверя дали си ме лъгал, или не. Ако наистина си певец, то трябва да ти е известна прекрасната песен за лютнята. Я ни я изпей!

Алексей се вгледа мнително във физиономията на вахмистъра. Заподозря, че с някаква особена подбуда го подканват да пее, ала така и не можа да разбере откъде дебнеше опасността.

Привидно непринудено се облегна отново на дървото, та да осигури тила си от казаците и си даде вид, че е ангажиран единствено от задачата си. Въпреки това бе всеки миг готов да се отбранява срещу някое изненадващо нападение.

Сега повдигна балалайката, удари няколко акорда и докато казаците впериха погледи в лявата му ръка, подхвана следната песен:

*„Моята лютня е моето имане драгоценно,
моята лютня е моята гордост, сърце ми тленно.
И аз я не оставям настрана, защото хортува
нейната свирня
кат' ангел от отколешни времена.*

*Моята лютня вижда юношата блажен,
моята лютня вижда поглед а насълзен,
вижда го запял да седи, гордо като бог да върви
на живота пред пролетни лъчи.*

*Моята лютня вижда болката на мъжа,
вижда също в доволство преливаща душа,
и на сърцето ударите повтарят струните,
високо разгласяват и мъка, и радост.“*

Дотук беше стигнал с тази толкова обичана в Русия песен, когато през предпазливо спуснатите мигли забеляза, че вахмистърът кимна скришом на двамата казаци.

Какво ли имаше предвид този мъж? Това не бе кимване на наслада от песента, а по-скоро знак на съгласие; приличаше на заповед, която вахмистърът даде на хората си. Но въпреки това певецът не показва да е заподозрял нещо и продължи:

*„Моята лютня още старика краси,
с глава треперец и побелели коси!
На живота горчилата с лютнята си във ръка
искам аз със звънки струни да възнея.“*

По време на тези четири стиха вахмистърът бе докопал дръжката на нагайката си, издърпвайки я изпод вратния ремък на коня. Сега я държеше, готов да замахне за удар. Без да обръща внимание на това, Алексей запя и последната строфа:

*„Моята лютня в гроба ми дайте,
моята лютня с мене спуснете,
защото умре ли певецът,
друг с нея не умее да свири.“*

Сега трябваше да бъде изсвирена завършващата композиция, ала на певеца бе попречено. Той добре беше забелязал, че тримата казаци бяха наблюдавали единствено лявата му ръка, но си нямаше и представа какво може да търсят погледите им там. Но сега, все още навреме, видя, че ръкавът му се е запретнал. Така съвсем ясно се виждаше едно тъмно оцветено място в основата на китката. Това бе следата, оставена някога от един капан за соболи. Значи го бяха разпознали.

Едва бяха отзвучали последните думи ѝ вахмистърът вече издигаше камшик.

— Напред! — извика. — Това е той, Алексей Борода!

Двамата казаци се изхвърлиха от седлата.

Мила изпищя. Тя беше убедена, че певецът е изгубен... той, беззащитният, срещу трима въоръжени до зъби казаци. Но той изобщо нямаше вид на човек, който се смята за изгубен. Страните му се зачервиха, очите ярко проблеснаха, а снагата сякаш израсна.

— Тъй, тъй! — ухили се той. — Значи аз съм Борода, а? Е, нямам нищо против! Яздете си към къщи и кажете на вашите товарищи как хубаво съм ви попял!

— Напред! — прозвуча повторно рязката заповед.

Сега за казаците вече нямаше място за колебание. Те се втурнаха към Борода. Облегнат все още на дървото, за да е защитен откъм гърба, той вдигна балалайката и удари единия толкова силно по главата, че тя се разлетя с трясък на трески. Другия угости с юмрук в стомашната област. Двамата се търколиха на земята, преди още вахмистърът да е намерил време да им се притече на помощ.

— Сукин сын! (Кучи син!) — изрева той. — Тъпкано ще ти го върна!

Той подкара коня към дървото и вдигна кнута за опасен удар. Та нали сибирските народи си служат с този камшик, за да умъртвят вълците с един-единствен удар.

Борода отскочи встрани. Ударът пропусна целта си. Светкавично сграбчи сега Алексей вахмистъра за ръката и с мощен замах го изтръгна от коня. В широка дъга полетя онзи към земята. После ловецът на соболи му задигна камшика и скочи на седлото.

— Така! — извика той. — Сега знаете как се посяга на Борода! Поразправете го тук-там и останете със здраве!

Няколко крепки удара разгониха в галоп другите два коня. После препусна и той, завивайки бързо зад къщата, за да си осигури прикритие срещу евентуалните им изстрели.

Тримата казаци все още лежаха на земята. Всичко бе протекло с такава изненадваща бързина, че още не бяха съумели да се съвземат.

Мила бе вкопчила от възбуда ръце.

— Слава Богу! — отдъхна, гледайки как Алексей се изгубва зад ъгъла на къщата. — Спасен! Колко силен, колко дързък, колко горд е той! Това значи, това беше Борода!

Двамата казаци и вахмистърът им представляваха окаяна картинка. А единствената свидетелка, Мила, отърча в къщата, за да отбегне задължението да им помогне. Сега стоеше заедно с майка си и ратайките до прозореца и всички се смееха на казаците, които лека-полека, стенийки, идваха на себе си.

---

[1] Станица — укрепено село на гранични казаци (Б. нем. изд.) ↑

13. СЪСЕДЪТ СЕРГЕЙ НА СГЛЕДА

В този миг един ездач изскочи иззад ъгъла — бащата на Мила, помещчикът Пьотр Добронич. Съглеждащи компанията, той обузда удивен коня си.

— Това пък какво е?... Какво става тук?

— Ранени сме — простена вахмистърът жаловно. — Оня проклет Алексей Борода беше тук. Представи се за певец, а когато го познахме и поискахме да го арестуваме, удари тоя с балалайката по главата, разбивайки я на парчета, другия запрати с юмрук на земята, пък мен, без да съм очаквал, събори от коня и всичките ми шейсет и две ребра потроши.

Помещчикът се помъчи да остане сериозен.

— О, горко! — изказа съжаление той. — Това наистина е лошо. Къде е той сега всъщност? И къде са конете ви?

— Двата прогони с камшика, за да не можем да го преследваме, а на моя препусна. Дали не ти се намира глътчица водка, а?

— От нея имам доволно, но при вашето състояние тя не е целесъобразна.

— О, напротив! Добрата водка помага срещу всяка болка.

— По-належащо от всичко друго е да ви прегледам. Знаеш, че подбирам малко от лечение на рани... Та я си покажи главата!

Добронич слезе от коня и пристъпи към ранения от балалайката, за да му опипа главата. Но мъжът тутакси изрева.

— Не ме докосвай! Не мога да издържа!

Помещчикът беше мъж с висок ръст и сериозни, добросърдечни черти. Умното му лице и сега остана безстрастно.

— Значи нещата за теб наистина стоят зле — каза той. — Няма да я караш дълго. Главата ти е изцяло раздробена, а носът ти вече стана остър и бял.

Мъжът отривисто посегна към носа си, опипа го внимателно и изпъшка с пресекващ глас.

— Да, вече е остър — рече плачливо, — остър почти като пика. Свършено е с мен! О, Казанска Света Богородице!

Сетне склучи молитвено ръце и се затвори в себе си.

Междувременно помешчикът се бе заел да прегледа втория казак и посегна към стомаха му.

— Махни се! — изкрещя мъжът. — Ужасно боли!

— Не е трудно да си го представя, клети човече! Та ти имаш под кожата си толкова голяма дупка, че юмрука си да провреш. Тук спасение май няма!

— Ох, не можеш ли да ме излекуваш, бащице?

— Търбухът не е някой стар тъпан, че да му закърпиш дупката!

— Значи и аз ще умра?

— Сигурно. Вземи се в ръце, покай се за греховете и се подготви за кобния час!

Човекът се изпъна на земята и повече не издаде нито звук.

— Сега при мен! — рече умолително вахмистърът. — Аз сигур ще прескоча трапа. Главата ми е здрава. Ама пък ребрата не ми се намират в главата.

— Я покажи!

Добронич коленичи до вахмистъра, сложи ръце от двете страни на гърдите му и натисна силно.

Казакът изрева, като че да го набучиха на шиш.

— Чорт возми! Какво пък ти скимна? Та това са адски мъки! Не забравяй все пак, че всичките ми ребра са изпотрошени!

— Хм-м, да, да. Изпървом не ми се вярваше, ама сега разбирам, че имаш право: те са натрошени. Мен много ме бива в тези неща и не мога да ти дам никаква надежда. И какво ли ще помогне, ако те утеша? Скоро ще си се отървал.

Вахмистърът се вторачи в него с големи, изплашени очи.

— Скоро... отървал? — промълви едва-едва.

— Гарантирано! — кимна Добронич сериозно. — Ребрата ти са така остро поломени, че няма да мине много и ще ти продупчат кожата.

— О, светци! Аз ще умра! Дявол го взел тоя проклет Борода! Помешчик, донеси ми водка, водка, водка!

— Никаква няма да ти е ползата. Водата ще ти помогне къде по-добре.

— Та пред умирачката вода ли трябва да пия?

— Да пиеш? Не, не да пиеш. Не бих го препоръчал на един умиращ казак. Външно трябва да се употреби тя.

— Тогава действай бързо! Ама после ми донеси водка!

— И на мен! — помоли единият казак.

— И аз искам! — изскимтя другият.

— Всеки ще си получи подobaващото. Само почакайте минута-две!

Добронич пристъпи към чешмата, към която бе натъкмено едно съоръжение, много често срещано из южен Сибир.

Тъй като материалът на къщите там е най-вече дърво, опасността от пожар е особено голяма. Ето защо хората издигат — само където е възможно до имението да бъде докаран някой висок извор — край коритото едно дървено скеле с височина на къща, до което водата се отвежда в тръба. Оттам тя се спуска по втора, по-тясна тръба. По този начин се постига силен напор, така че ако долу се завинти някакъв накрайник или пък се прикрепя маркуч, водата може да стигне до покривите на сградите като от пожарна пръскачка.

Изворот на Пьотр Добронич също притежаваше такова съоръжение. Маркучът винаги лежеше край него във водата, за да не се разсъхва.

Сега помешчикът го закрепил към тръбата, насочи мундщука към казаците и отвори крана. Незабавно силна струя вода се стрелна мощно към тримата „обречени на смърт“ и те скоро бяха мокри до кости.

— К чорту! — изврепя вахмистърът и скочи ведно с другите двама казаци. — Куче, какво ти хрумна? Престани, простако!

Само че помешчикът не преставаше, а продължаваше да блъска със струята казаците, едва съумяващи да стоят изправени.

Задъхани за глътка въздух, те се хвърлиха отново на земята. Чак сега помешчикът затвори крана.

Казаците скочиха пак и впериха яростно проблясващи очи в Добронич.

— Ще ти се отплатя за това, Пьотр Добронич! — прецеди вахмистърът. — Да не мислиш, не знаем, че си закрилник на „клетите

хора“? Къде се даят храните, напитките и махорката, които слагаш за нощта там на прозореца?... А?... Пази се!

Помешчикът свъси вежди.

— Чуй, вахмистър, не позволявам да ми се говори с такъв тон! Казвам се Пьотр Добронич и някой досега не е могъл да ме обвини в някаква противозаконност. Ако не се държиш по-възпитано, нямаш работа при мен. Отбележи си го! А сега нямам повече време за вас. Хайде, разкарайте се!

Вахмистърът вдигна заплашително юмрук.

— Куче!... Ние ще те накиснем къде-къде повече, отколкото ти нас сега!

Ругаейки, те се отдалечиха.

Помешчикът закрачи към къщата, където жена му и дъщеря му стояха до вратата.

— Ама, татенце, не беше ли прекалено суров с тях? — попита закръгленичката майчица. — Те ще започнат сега да кроят планове за отмъщение.

— Ба, тези синковци никога не са били мои приятели! Зарежи ги! Нека по-добре Мила ми разкаже какво се е случило.

Мила захвана да разправя, а родителите слушаха внимателно.

— Значи Алексей Борода е бил! — каза помешчикът накрая. — Така съм си го представял — млад, дързък, съобразителен и същевременно силен като мечка! Жалко, че самият аз не можах да разговарям с него.

— Той пак ще дойде, тате.

— Разбира се, детето ми, че пак ще дойде. Та нали е предводителят на заточениците, които очакваме. Борода иска да доведе хората, които в по-голямата част лично е освободил, под наша закрила, за да им помогнем да прехвърлят границата.

— О, горко! Сега казаците таят подозрение към него! Те ще вземат всички възможни мерки да го заловят, при което може би цялата дружина бегълци ще падне в ръцете им.

Добронич кимна замислено на себе си.

— Да-а, положението е сериозно. Все таки аз вярвам, че Борода няма да извърши грешка. Ще ми се бурятите да бяха вече тук.

— Карпала сигурно е потеглила веднага — рече Мил а.

— Естествено. Но с толкова народ човек не може да язди така бързо, както сам. Пък и нашият пратеник е пристигнал едва днес при нея във Верхний Удинск, така че трябва да отчитаме и два дена път до нас. Дано само междувременно да не се случи нещо неприятно! Полека-лека хората май се добират до нашата тайна. Е, добре че няма да се задържим дълго тук.

Неучаствала до този момент в разговора, сега помещицата живо се намеси.

— Значи успя? Ще продаваш?

— Да.

— И скоро ли?

— По-скоро, отколкото си мислиш. Я погледни коня! Той посочи животното си. От двете страни на седлото висяха многообещаващо големи кожени чанти.

Добронич отвори едната. Тя съдържаше малки, четвъртити книжни пакети и продълговати запечатани свитъци.

— Какво ли пък може да е това? — попита засмяно.

— Пари! — отговори помещицата.

— Да, женичке, и то страшно много пари. Купувачът ми наброи за нашето поместъе кръгло сто хиляди рубли.

— Сто хиляди рубли! — възкликнаха двете жени.

— Да, сто хиляди рубли! — повтори помещикът с тон на задоволство. — Ще се върнем в родината и ще можем да преживяваме там без тежък труд и грижи. И знаете ли кой най-много ще се ядоса от цялата работа?

— Не, кой?

— Нашият мил съсед Сергей Пропов.

— Защо?

— Защото много му се щеше да се сдобие с нашия имот?

— Да го купи?

— О, не! За тая цел той е твърде стиснат и твърде... умен. Човек може да придобие едно имение... и... чрез женитба.

— Чрез же...

Думата заседна в устата на помещицата.

— Татко! — извика уплашено Мила. — Тоя Сергей Пропов да не ме е искал за жена?

— Да, това е съкровено му желание. Едва днес го научих.

— От кого?

— От шивача, при когото си поръчал ново сако. Под печата на мълчанието издал на човека, че се нуждаел от това сако, за да ти направи предложение за женитба.

— Света Дево!

— Тази заран сакото трябвало да бъде готово и Сергей отишъл да си го вземе. От това заключавам, че и предложението му е готово, дете.

— Ами ти какво ще отвърнеш? Да не би да...

— Как бих могъл? Та нали продадох помещъето. Нали заминаваме. От това следва, че за този човек хич не искам да знам. Влизайте!

Пьотр Добронич отнесе двете чанти в къщата. Майка и дъщеря обаче останаха още няколко минути пред вратата.

Внезапно Мила посочи надясно, към откритото поле, където се виждаше един ездач да приближава в отмерен ход.

— Мамо, нашият съсед Сергей Пропов! Той идва, идва при нас! Татко има право! Това се казва неприятна изненада. Тоя лицемер ми е противен... бих предпочела да гледам някоя крастава жаба вместо него!

Двете жени изчезнаха във вътрешността на къщата, а броени минути по-късно конникът спря пред входа.

Пропов беше сух като чироз. Главата му имаше дългнеста пъпешовидна форма, така че високият, черен астраганен калпак изглеждаше доста чудато върху нея. Под тясното чело се източваше между две оцветени в зелено очички един остър, извит кажи-речи като сърп нос. Устните бяха широки, лицето — късаво, а устата пълна с почернели зъби.

Дългите, сухи ръце носеха длани, от които би могъл да накроиш четири други; кривите крака завършваха в удивително широки, недодялани стъпала, фигурата бе намъкната в тясно черно сако от вълнен плат, чиито плисирани поли достигаха глезените. Вратът бе скован от висока бяла папийонка, което принуждаваше мъжа да държи брадичката си в хоризонтално положение. На нозете си носеше натрити с лой полуботуши, към които беше закрепил грамадни железни шпори.

Та този горд ездач спря коня пред вратата, смъкна се полека и с достойнство от седлото, върза внимателно крантата за един дирек и

изкачи стъпалата до вратата.

Там спря.

— Странно! — промърмори. — Няма жива душа! Трябва все пак още отдалеч да са видели, че идвам с празничните си одежди!

Че този човек бе най-близкият съсед на Пьотр Добронич, тук просто означаваше, че живее наоколо дванайсетина версти от него. Но като съсед той си имаше — по негово мнение — веднъж завинаги правото да бъде любезно посрещан още на пътната врата с „добре дошъл“. Че това днес не се случи, го ядоса.

Влезе в кисело настроение в къщата и почука на вратата на всекидневната.

Никакъв отговор. Майката и дъщерята се бяха завтекли в задната стая, за да се приготвят за визитата. Помешчикът още не знаеше за пристигането на жениха. Той седеше горе в мансардната стаичка, за да преброи и прибере парите в раклата. Слугините работеха в кухнята, а ратаите бяха на пасището при стадата.

Сергей Пропов изръмжа недоволно на себе си.

Почука за втори път безрезултатно.

Сега отвори и влезе.

— Няма никой! Крайно невъзпитано! Когато Мила стане моя жена, ще въведе един по-строг порядък. Ред и дисциплина, акуратност ще има. Ще я свикна аз да ми изпълнява желанията, и още как.

Внимателно се огледа в стаята. Същевременно чу в съседната стая разговор.

— Аха, там вътре са! Ама и оттам гледат прозорци към лицевата страна на къщата. Трябва непременно да са ме видели!

Той бръкна в джоба на самото, извади една кутийка за енфие от брезова кора и подплати шумно носа си. В този миг майката отвори вратата.

— Гледай ти, Сергей Пропов! — възкликна тя. — Добре дошъл у дома!

И му протегна ръка.

Оня пусна полекичка кутийката в джоба си и се поклони мълчаливо, без да поеме ръката на жената.

— Добър ден, съседче! — повтори тя.

Той се поклони пак мълком, без да докосне ръката.

— Въобще не знаех, че си тук! — продължи жената и дръпна ръката си.

Сега най-сетне Пропов склони да отговори.

— Мария Петровна Добронича, ти толкова много ме оскърби, че никога не бих могъл да ти простя, ако извечната любов не ми повеляваше милосърдие. Ти не ме посрещна при пристигането ми.

— Имахме много работа и не сме забелязали идването ти.

— Такова нещо никому не бива да се изплъзва! — назида той. — Аз съм предан приятел на този дом, ала щом се случват подобни неща, просто ще си отърся нозете от праха и ще се върна.

— Не си прав, Сергей Пропов! Ние не можехме да знаем кога ще ти е угодно да наминеш към нас. Как може да искаш да висим на sluка на прозореца и да дебнем кога ще ти хрумне да ни направиш посещение.

Тези думи бяха изречени с доста голямо негодувание. Сергей Пропов се вкисна отново, измъкна кутийката, смръкна шумно втора щипка енфие и смръщи силно чело.

— Мария Петровна, не подобава на една жена да говори така на мъж. Жената трябва да е винаги хрисима и учтива; тези две добродетели на теб сега ти липсват. Имам основание да се оплача от теб.

— Няма да ти попреча. Ей къде идва мъжът ми, така че можеш начаса да изложиш оплакванията си.

Добронич беше влязъл. Той поздрави приятелски госта. Пропов обаче направи сдържан поклон и отговори на любезното приветствие на помещика много хладно и резервирано.

— Пьотр Добронич, ти ме познаваш. Знаеш, че съм един от най-имотните и уважавани жители в този край. Освен това съм най-близкият ти съсед. Значи аз мога да имам, тъй да се каже, претенции хората да се отнасят към мен с внимание. Защо това не стана?

— Нима не са те зачели?

— Да. Пристигам аз тук на коня си и няма кой да ме посрещне. Трябва да са ме видели, а ако не, ще трябва да внимавате по-зорко когато идвам!

И със спокойствието на помещика се свърши.

— Та ти си даваш вид, сякаш си Генералния наместник на Източен Сибир. Дори царят не може да иска да поддържа постоянна

готовност за него, ако предварително не е известил за себе си. Твоето държане е направо грубо и безогледно. Надявам се, за в бъдеще да го промениш.

Сергей Пропов направи физиономия, като че до слуха му беше стигнало нещо нечувано, и се облеци в помешчика.

— Това... това... сериозно ли е? В такъв случай ти сигурно си нямаш и понятие какво всъщност искам?

— Как бих могъл?

— Работата, по която идвам, вещае много щастие за вас.

— Радвам се. Бива ли да узная какво те води при нас?

Бавно и тържествено седна Сергей Пропов, измъкна отново кутийката, повъртя я между пръстите и изпълни със святост физиономията си.

— Знаеш ли какво се чете в първата книга на Мойсей?

— Сътворението на света.

— Правилно. Там се чете, че Бог създал човека — естествено първо мъжа. После рекъл Господ: „Не е добро човекът да е сам“^[1]... Ето защо създал жената — по-късно, от което всяка жена трябва ясно да проумее, че мъжът стои над нея. Но не може все пак да се отрече, че мъжът се нуждае от жена. Не мислиш ли и ти така?

— Съгласен!

— Аз също го проумях и реших да си взема жена.

— Добре ще сториш.

— Ама не направих избора си по разните там съображения, както го вършат хората по света. Аз искам да водя благочестив живот и с моята жена да славя Господа с арфи, цимбали и псалтир. Но пък искам и да си имам своята наслада за очите от нея. Ето защо наумих да си избира някоя, дето да не е грозна.

— Тук постъпваш много разумно.

— Също не бива да е бедна, за да може да прави благодеяния, когато някой помоли за нещо.

— И това е много похвално от твоя страна.

— По-нататък тя трябва да е въртокъщница. А тази, която имам на ума си, е такава.

— В такъв случай ти желая щастие.

— Благодаря.

Мъжете разтърсиха ръце, а после Пропов подаде десница и на помешчицата.

— Жената в никой случай няма думата в такива работи — каза любезно, — ала аз обичам да бъде вежлив, та затова ще те запитам дали се радваш и ти.

— Радва ме естествено, че ще се сдобиеш с такава жена — отговори помешчицата. — И аз от своя страна ти желая щастие. Кога собствено ще дигнеш годежа?

— Още днес!

— Ама че толкоз ли пък е голяма тайна коя си избрал? Кажи ни, де! — подкани го помешчикът.

Тук Сергей Пропов остави шапката си да падне и плесна ръце.

— О, свещена простота, те не знаят!

— Какво означава това, съседе? Толкова си странен.

— С основателна причина. Ами че ти самият ще си ми тъст!

Добронич направи удивена физиономия.

— Аз? Твой тъст? Та ти още и една думица не си обелил по въпроса.

— Нима беше необходимо да споменавам името ти? И бездруго се разбираше от само себе си, че имам предвид теб. Мислиш, че ще си навлека чисто новото сако само за да те поканя на годежа си?

— А-а, тъй било! Ти искаш нашата дъщеря Мила? Тя да стане твоя жена?

— Да. Вярно, тя си има своите недостатъци, но с Божията помощ аз скоро ще я вкарам в пътя. Аз ще, както се казва в Светото писание, размахам тоягата над нея, та чрез горест да се пречисти и край страната ми да стигне до Вечното блаженство.

— И знаеш ли пък дали тя иска тъкмо край твоята страна да стане блажена?

— Ако не иска, ще бъде принудена. Ти само ми дай съгласието си, а останалото предостави на мен!

— Мога да дам съгласието си единствено, ако Мила обича този, който я пожелава за жена.

— Пьотр Добронич, ти не си никакъв баща, никакъв мъж!

Помешчикът се изправи от софата, сложи ръце на гърба и закрачи бавно напред-назад из собата, за да овладее негодуванието си.

Помешчицата, напротив, едва удържаше гнева си. Лицето ѝ се бе зачервило, дъхът и свистеше. Пьотр Добронич забеляза състоянието ѝ и опита да я успокои.

— Кротувай, майчице! Аз все още имам да си поговоря със съседа. Доведи по-напред Мила! Нека той сам ѝ каже какво желае от нея и тя да му даде отговора си.

Жената излезе и повика дъщеря си. Врата на съседната стая беше само притворена, така че Мила бе чула всичко. Но тя не даде това да се разбере.

— Добре дошъл, Сергей Пропов — каза тя непринудено при влизането си, ала без да му протегне ръка.

Той я оглежда няколко секунди мълчаливо.

— Мила, ти ще благославяш днешния ден чак до късни старини — каза изтежко. — Той е много щастлив за теб.

По лицето на Мил а се изписа израз, който Пропов не съумя да изтълкува. Това бе гняв, съчетан с известна доза насмешливост.

— В какъв смисъл щастлив за мен? — попита тя отзивчиво.

— Защото това е денят на твоя годеж.

— Но аз още нищичко не зная по въпроса.

— Защото това е изненада за теб, гълъбице моя. Аз реших да се оженя за теб!

— А-ха-а, решил си, добри ми съседче? Ох, че ми е жал за теб!

— Жал?... Как тъй?

— От твоето решение нищо няма да излезе.

— Защо не?

Вместо отговор Мила улови сгледника за ръка и го тикна към огледалото. Той се погледна в него и поклати глава.

— Какво означава това?

— Трябва да кажеш как се намираш.

— Добре... естествено!

— В такъв случай имаш много лош вкус, Сергей Пропов! Физиономията ти е, като че си я държал десет години сред кисело зеле. Имаш фигура, създадена да плаши гаргите. Гласът ти звучи като скрибуцането на колело от каруца, а ръцете ти са същински лопати. Ти си най-големият грозник, когото познавам. Как при това положение можеш да си мислиш, че ще пожелаеш да те взема за мъж! Върви си и не оставай за посмешище!

Такова нещо с глуповатия Пропов още никой не бе си позволявал. Той се вцепени от ужас и възмущение. Поиска да отговори, ала изпървом звук не отрони.

— Мария Петровна... Пьотр Добронич... чувате ли... какво заявява... вашата щерка? — изпелтечи накрая.

— Чухме — кимна доволен помешчикът.

— Това, което дъщеря ви каза, е ужасно оскърбление за мен!

— Тъй ли? — кипна девойката. — Ами твоите думи какво съдържаха? Ти се мислиш за красив, пък си грозен. Считаш се за благочестив, а си и покрит! Правиш се като да си най-добрият раб Божи, а имаш най-големите недостатъци, каквито човек изобщо може да има! Изискваш хората да се отнасят с теб като с някакво по-висше същество, а пък си един най-прост мужик! Така, имаш отговора ми. Аз свърших с теб.

Мила се извърна, отиде в съседната стая и зарези вратата след себе си.

А отблъснатият жених зяпаше спазматично за глътка въздух и въртеше малките си очички, сякаш аха-аха да хвърли петалата.

— На мен това! На мен това! — избулва той. — Чухте ли го?

— Чухме го естествено — отвърна помешчикът.

— И си стоите ей така спокойно?

— Че какво иначе трябва да сторим?

— С тояга да я накажете! Библията казва, че бащата не бива да жали тоягата, ако обича детето си.

— Тогава не мога да спестя на баща ти тежките упреци.

— Как така?... Какво общо има моят баща с тая работа? Той си беше един благоугоден мъж, който...

— ...който твърде много е жалил тоягата. Ако те бе възпитавал правилно с тоягата, Сергей Пропов, този горчив урок днес щеше да ти бъде спестен.

Сергей все още се бореше за въздух.

— Какво? — изкрещя най-сетне яростно. — Човече, и ти искаш да си мой съсед? Досега те смятах за боязлив, набожен човек, ама ти... ти си антихрист, змията, на която ще смажа главата! Ти ме оскърби, но аз ще се обгърна с търпение. Ще дочакам своя час, а той ще дойде много по-скоро, отколкото си мислите. Сега си отърсвам

праха от нозете. Вие сте изчадия на Дявола! Не желая да имам повече работа с вас!

Той се измъкна навън с най-голямата бързина, допускана от величавото достойнство, което бе запазил и сега. Качи се отмерено на крантата си и докато се отдалечаваше бавно, започна да крои планове как би могъл най-добре да си отмъсти на своите оскърбители, И ето че изненадващо бързо му се предложи една отлична възможност.

Вече беше оставил помещието далеч зад себе си и се подрусваше в тръс по тревистата земя, когато от гъстите храсти отдясно, спускащи се до Комарената река, чу пръхтенето на кон и веднага след това от шубрака изскочи един ездач.

Беше казашкият вахмистър, който междувременно бе намерил коня си.

Пропов и казакът не се обичаха. Макар и никога да не си бяха разменяли любезности за Мила, те знаеха все пак, че са си застанали един-друг на пътя.

Ето защо физиономията на вахмистъра в никой случай не излъчваше радушност, когато срещна съперника. Той по-скоро веднага се улови за възможността да го ядоса и накара коня си да застане точно пред Пропов, така че оня ще не ще трябваше да спре своето животно.

— Ей, ти май идеш от приятелчето си Пьотр Добронич, а?

Въпросът дойде съвсем навременен на отхвърления жених.

— Какъв съм бил? Приятел на Пьотр Добронич?

— Ще го отречеш ли?

— Бих желал да видя оня, който с право би могъл да твърди, че съм приятел на този проклет човек!

— Тъй! Ама дъщеричката му определено не ти е неприятна!

— Кой те е поднесъл с тези бабини деветини?

Вахмистърът изгледа с подозрение Сергей Пропов. Злорада усмивка плъзна по лицето му.

— Не е нужно някой да ме поднася. Та нали си имам две здрави очи. Да не мислиш, че не съм забелязал погледите, с които поглъщаш момичето, когато си там на гости?

Сергей се изсмя грозно.

— Дори бащата да ми предложеше девойчето, пак не бих го пожелал!

Изважа го така отвисоко и с толкова негодуваща физиономия, че вахмистърът схвана — човекът сега говореше истината. Той кимна на себе си и го изгледа от ъгълчетата на очите.

— Сергей Пропов, ама ти си облякъл ново сако! И ръкавици на това отгоре! Днес за теб май е празничен ден... има си хас да си бил на сгледа! — Той се почука ненадейно по челото и се ухили злорадо. — А-а, днеска си поискал ръката на Мила и не те е огряло?

— Теб какво ти влиза в работата?

Сергей поиска да продължи ездата, ала казакът го улови за ръката и здраво го задържа.

— Стой, приятелче! Толкова бързо няма да ми се измъкнеш! Накъде се каниш да хванеш?

— През реката към къщи.

— Ще те придружа до водата.

Двамата мъже поеха мълком в посоката, която Пропов първоначално бе следвал. Вахмистърът наблюдаваше известно време другия крадешком отстрани.

— Нямам ли право? — попита. — Бил си при Пьотр Добронич и той те е отблъснал като зет?

— Защо да отричам? Оня бездруго ще го раздрънка навсякъде.

— Значи все пак! И какво всъщност изтъкна като причина да отхвърли достолепен мъж като теб? Та ти си богат и тачен! Да не би да се счита за прекалено изтъкнат, за да стане твой тъст, магарето му?

Полека-лека Сергей Пропов наистина започна да вярва, че казакът е искрен с него.

— Ако аз не бях един верен син на Църквата, считащ смирението и прошката за най-красиви добродетели, щях да имам всички основания да се закълна да отмъстя на този човек! — призна накрая. — Сега и на врата да ми метне момичето, пак няма да го пожелае! Знам, че и ти я обичаш и повече няма да ти заставам на пътя. Можеш да я ухажваш.

— Отказвам се.

— Защо?

— Защото... е-е, защото тя ми каза, че не ме желае. Така че и двамата сме отблъснати. Би трябвало да се съюзим и дружно да се заемем с отмъщението.

— Отмъщение? Не, не го искам. Един добър християнин не е жаден за мъст, но пък и не създава пречки на Божието правосъдие.

— Е, то е съвсем същото. Да не спорим с празни приказки! Нека от днес бъдем приятели и помислим какъв номер можем да отиграем на тъпата фуста и нейния вироглав баща!

Вахмистърът подаде ръка на Сергей и оня я пое.

— Ты прав (Прав си) — рече Пропов. — Снизхождението в случая би било грях. Нека се съюзим. Двама мъже като нас все ще намерят път, по който да стигнат до целта.

— Мисля, че на теб вече ти е известен дени такъв път. Пьотр Добронич не ти ли е доверил нещо по отношение „клетите хора“? Винаги съм си мислел, че ти си негов таен помагач.

— Никога не ми е минавало и през ум. Догаждах наистина, че оказва помощ на бегълците, ама нещо по-сигурно така и не узнах.

— Хм, хм! Е, няма да мине много и това „сигурно“ аз ще го знам. Днес например при него беше Алексей Борода, прословутият ловец на соболи.

И казакът разказа на Пропов с няколко лични разкрасявания събитията в двора на помещика Добронич.

— Борода — продължи после — не е яздил кой знае колко надалеч, защото си намерих коня само след четвърт час. Умното животно просто се връщаше там, където ме бе напуснало.

— Имам една идея, която може би не е лоша. Според твоя разказ Борода е още нейде тъдява. Не ти ли се иска да го пипнеш?

— Ама че въпрос! За неговата персона е обявена награда хиляда рубли.

— Би могъл да ги спечелиш.

— Ще опитам. Планът ми е вече готов.

— Мога ли да го узная? — любопитства Пропов.

— Ти спечели доверието ми и затова няма да го крия. Той е дошъл да иска помощ от помещика и вероятно ще се върне, макар да го заварих и разкарах!

— Даже съвсем сигурно! И то през нощта.

— Правилно. А това предлага и отлична възможност да се спипа и Добронич. Аз ще посрещна Борода. За тази цел ще разположа казаците си из двора. Когато после оня се появи, ще го заловя.

— На хитреца Борода нещо може да привлече вниманието. Освен това трябва да вземеш предвид, че Пьотр Добронич сигурно ще му даде някакъв знак за заплашващата го опасност. Значи и самият Добронич не бива да знае, че дворът му се държи под наблюдение.

— Тук действително си прав — призна вахмистърът.

— Виждаш. Аз мисля, че през нощта Борода ще се промъкне насам... Известна ли ти е малката соба, зад чийто прозорец обикновено гори свещ?

— Да. Добронич оставя там храна и напитки.

— Борода ще иска естествено да говори с Добронич и аз предполагам, че ще се вмъкне през този прозорец. Намери ли се веднъж във вътрешността на къщата, ще му е лесно да събуди Добронич и да разговаря с него.

— Ах, и тогава аз ще ги сбарам!... Ама как да подхвана работата?

— Нека това е моя грижа! Аз познавам къщата. В съседство със собичката, на чийто прозорец слагат храна за „клетите хора“, се намира коптильнята^[2]. Ние ще се скрием там.

— Ние? И ти ли искаш да дойдеш?

— Естествено. Трябва да имаш предвид, че сам няма да можеш да победиш Борода.

— Ще взема с мен няколко казака.

— Там има място само за двама и освен това после ще трябва да делиш наградата с тях. А ние двамата сме достатъчно силни да надвием Борода. Ще се въоръжим добре и сетне цялата сума ще принадлежи единствено на теб.

— Щом е така, съгласен съм.

— Кога и къде ще се срещнем?

— Малко след спускане на мрака и то на някое небеищо на очи място... Я почакай!... Известна ли ти е грамадната червена ела, край скалите там на път за езерото? Тя би била най-подходящото място заявка.

— Знам я, разбира се. Та нали е най-голямото дърво на сто версти наоколо.

— Там ще се намерим, един час след настъпване на мрака, сиреч някъде към девет часа.

— Хубаво. Значи до довечера! Ето я реката! Трябва да побързам, ако искам да бъда навреме при елата.

— Не ме карай да те чакам, Пропов! И не довеждай коня си, а го вържи преди туй някъде! Би могъл да ни издаде.

Двамата мъже бяха стигнали до брега на Селенга, която тук, малко преди вливането си в Байкал, притежаваше значителна ширина и дълбочина. Сибирецът в никой случай не се страхува наистина да премине с коня някоя река, ала при това няма как да не се накваси — нещо, което всеки гледа да избегне. Ето защо Пьотр Добронич, комуто тук принадлежаха нивята и полята, беше стъкмил един ферибот, състоящ се от солиден, стабилно сглобен сал, който се придвижваше от единия бряг до другия по въже. Въжето беше здраво закрепено към високите, скалисти брегове.

Пропов подкара коня към сала и едва на него слезе от животното, за да се издърпа по въжето до отсрещния бряг. Но още не бе стигнал средата на реката, когато отвъд се появиха двама конника, които, както изглежда, също искаха да се възползват от ферибота.

Казакът още се бавеше на левия бряг на реката. Забелязвайки двамата, той реши, тъй като мнителността му беше втора природа, да изчака, додето непознатите се прехвърлят отсам.

Ето че Сергей Пропов стигна отсреща. Той добре познаваше единият от ездачите.

— Гиза, ти ли си това? — поздрави. — Как се озова по тия места?

Беше Гиза, старият бурят, когото Карпала даде за водач на своя възлюбен до Селенга. Другият беше Готфрид фон Адлерхорст, избягалият казак Номер десет. Той сега, разбира се, не носеше куртката си, а бурятски одежди, с които го бе снабдил пътем Гиза.

— Да, аз съм, Сергей. Как си?

— Много добре. Но какво те води тук така сам, или по-точно само с един придружител, при Комарената река?

— Трябва да отведа този мъж до Пьотр Добронич.

— Тъй, тъй! И каква работа има той всъщност там?

— Братле, нямаме много време за бърбене. Все ще го научиш, като отидеш при Пьотр Добронич. Та нали си негов добър приятел.

— Бях!

— Братле, братле! Значи си се сдърпал с него? Защо?

— Ще го чуеш от него. Аз също нямам време за дрънкане. Сбогом!

— Само ми кажи още кой е онзи, дето се мотае там на отсрещния бряг! Старите ми очи са слаби. Прилича ми на казак.

— Такъв е и то вахмистърът Ерошкин от горната станица... Да не би да те е страх от него?

Въпросът беше зададен с тон на подозрение, понеже Гиза не бе съумял да овладее лицето си — когато чу името на вахмистъра, по чертите му премина някакво трепване.

— Да ме е страх? — рече бурятът. — Защо трябва да ме е страх от вахмистър? Знаеш, че не съм враг никому.

— Е, да, ама май си и най-добрият приятел на „клетите хора“, братле. Опичай си акъла! А сега остани със здраве!

С тези думи се възкачи на крантата си и я подкара, но не преди туй да огледа още веднъж внимателно Готфрид фон Адлерхорст.

— Опасен човек! — прошепна Гиза на немеца, загледан зад отдалечаващия се помешчик. — Въпреки това той не ме безпокои. Ако изпитвам някакво опасение, то е заради казака там отсреща. Той е кадърен граничар — ден и нощ на седлото, неуморим, хитър, коварен и същевременно винаги с любезна физиономия.

— Да не би да трябва да чакаме тук, докато се махне!

— Както ти намериш за добре.

— Аз не го считам за препоръчително. Ако се бавим тук, оня може би ще си помисли, че имаме основание да се страхуваме от него. Тогава толкова по-малко ще се разкара.

— Това е вярно. Но той ще говори с теб и ще те разпитва. Какво възнамеряваш да му отвърнеш?

— Че съм помешчик от околностите на Екатеринбург и желая да се установя тук, като си закупя земя.

— Ами ако те попита за разрешителното ти за пътуване?

— Предостави тая грижа на мен!

Мъжете отведоха конете си на сала и започнаха да се дърпат по въжето към отвъдния бряг.

---

[1] гл. 2, ст.18 (Б. пр.) ↑

[2] коптильня (рус.) — помещение за опушване на месо, риба и др. (Б. пр.) ↑

14. В СКРИВАЛИЩЕТО НА ЗАТОЧЕНИЦИТЕ

Гиза беше казал наистина на Пропов, че очите му били отслабнали, ала в действителност той си гледаше все още много зорко и веднага бе познал вахмистъра. С подпитването само бе целил да се осведоми дали е видял правилно.

Когато сега привързаха сала и възседнаха отново конете, за да яздят по оттагышния брегови откос, той прие непринудена физиономия. Готфрид фон Адлерхорст също не показваше ни най-малка угриженост. Дори и да бъдеше разкрито, че е избягал арестант, пак нямаше защо да се страхува — имаше чувството, че може да излезе насреща на цял отряд преследвачи. Та толкова по-малко щеше да го е страх от един — тоя вахмистър тук.

А физиономията на казака в действителност не вещаеше нищо добро. Погледът му беше остро и бдително отправен към двамата новопристигнали.

— Ти тук? — обърна се той навъсено към Гиза. — Какво дириш толкова скоро пак тук?

— Какво диря? Комари естествено — пошегува се Гиза. — Че какво ли пък и друго се намира край Комарената река?

— Молчи! (Млъкни!) — обърна се рязко към него Ероцкин. — С един казашки вахмистър на Негово величество царя на Русия не се говори с такъв тон. Още веднъж, какво дириш тук? Доколкото знаа, вие станувате сега край Верхний Удинск.

— Моите съплеменници наистина се намират там, ала аз, както виждаш, съм тук. Кажи, не ме ли считаш за свободен мъж? Не мога ли да язди, накъдето ми е угодно?

— Можеш. Но някои не са свободни. А който язди с подозрителни, самият попада под подозрение.

— Нещо не схващам. Или това се отнася до този господин? Да не би да ти се струва подозрителен?

— Господин? Той да е господин? — присмя се вахмистърът. С тези думи сбута коня си към двамата по такъв начин, че в случай на нужда Адлерхорст можеше да се насочи само към реката. — Бива ли да узная кой си, а? — попита го вахмистърът дебнешо.

— Търговец и земеделец от Екатеринбург съм.

— Името ти?

— Скобелев.

— К чорту! Ами че ти си имал много прочуто име, бе! На ако си мислиш, че не те познавам, много се лъжеш.

— Възможно е някога да си ме виждал в Екатеринбург.

— Там? О, не! По-скоро бях пратен преди известно време от моя сотник да Верхний Удинск, за да предам едно писмо на есаула Рапнин. Там те видях. Аз седях в кръчмата, а ти мина покрай нея. Хората те посочиха и ми разказаха, че си бил спасил от удавяне Карпала, дъщерята на бурятския княз. Ти си казак.

— Аз... казак? — направи се на удивен Готфрид. — Та нима имам чертите на сибирски казак? Я ме погледни!... А европейците при вас ги назначават само като офицери. Ако бях казак, щях да съм офицер и нямаше да позволя да бъда разпитван от теб.

— Не се пали, братле! Има и европейци, които са казаци без офицерски чин — заточениците, зачислени на служба, ти си такъв.

— Смешно.

— Бързо-бързо ще ти секна аз смеха. Ти даже и име не носиш, ами имаш само номер. Ти не си никой друг, а Номер десет!

До този момент Готфрид бе запазвал хладнокръвие. Сега обаче избухна.

— Мислех, че си разрешаваш някаква шега. Сега виждам, че ти в действителност говориш сериозно. Забранявам подобни подозрения към мен!

— Охо! Какво си позволяваш? Щом така се държиш, ще ти заговоря с друг тон! Ти си мой арестант и ще ме придружиш до станицата.

До станицата трябваше значи Готфрид да отиде с него. А озовеше ли се веднъж там, край на бягството му. Той понечи да посегне към оръжието. Гиза забеляза импулса и веднага реши да опита по-скоро с хитрост, отколкото със сила да спаси повереника си.

— Братле, ти наистина се заблуждаваш — каза на вахмистъра. — Мога да те уверя в това.

— Ти? Пет пари не давам за твоето уверение.

— Е, в такъв случай ще ти назова един друг, чиято дума ще тежи повече: Пьотр Добронич. Ти го познаваш. Питай самия него!

Това бе подсецане за Готфрид. Той веднага разбра, че трябва да се позове на Пьотр Добронич. Но как ли щеше да реагира помешчикът, който и представа си нямаше за цялата работа?

Казакът се изсмя.

— Мълчи! Какво ме грее Добронич? Аз нямам време. Ще яздите с мен направо към станицата!

Готфрид се изправи на седлото и изгледа заплашително казака.

— А бе ти познаваш ли законите, устава си? Щом като ти казвам че Пьотр Добронич ще удостовери самоличността ми, значи ще ме придружиш до него. Разбрано?

— Ако на мен ми отърва! Но тъй като на мен не ми отърва, няма да го сторя. Напред!

С това опитът на Готфрид да даде на нещата желания обрат удари о камък. Той стрелна с въпросителен поглед Гиза. Видя, че бурятът му смигна, сякаш искаше да каже: Остави аз да се оправям!

Гиза посегна към лявата ръка на казака, с която държеше поводите.

— Не се горещи толкоз, братле! — предупреди той. — Припомни си добрия урок, който ви даде веднъж в мое присъствие атаманът!

— Какво имаш предвид?

— Спомни си онзи случай преди две години, когато група заточеници избягаха през границата. Тогава вие бяхте пропуснали да си подсигурите помощта на пограничното население. Ето защо получихте нареждане за в бъдеще да не допускате подобни грешки.

Вахмистърът изръмжа, но се предаде победен.

— От мен да мине! Хайде, напред към Добронич!

Тримата мъже потеглиха — казакът редом с Готфрид начело, а бурятът след тях. Той преднамерено оставаше все по-назад.

— Разбързай се, де! Нямам време! — сопна му се казакът.

— Не мога. Конят ми взема-дава.

— Тогава ни следвай! Нямам никакво желание да те чакам.

Това бе искал Гиза. Хитростта му бе успяла. Когато двамата ездачи изчезнаха зад един храсталак, той бързо се отклони от досегашната посока.

И се оказа, че конят му в никой случай не беше изнемощял. Описа в кариер една дъга и препусна после към имението.

Пьотр Добронич стоеше пред жилището си и съгледа ездача.

— Гиза, ти?... Добре дошъл!... Какво те води толкова скоро пак при мен?

— Водя ти един беглец, казака Номер десет от Верхний Удинск! Карпала го праща. При реката вахмистър Ерошкин ни спря. Номер десет се представи за търговец и помещик от Екатеринбург и каза, че го познаваш.

— Хубаво! Как се бил казвал?

— Скобелев, родственик на генерала.

— А малкото му име?

— Него той изобщо не спомена.

— Аз ще го кръстя Дмитрий.

— Добре. Сега трябва незабавно да се махна.

— Как стана, че не си при другите?

— Казах, че конят ми изнемогва, и изостанах. После поех незабелязано по друг път. Сега пак тръгвам и по-късно ще дойда след тях. И още едно, за малко да забравя, Карпала го обича.

И Гиза отново препусна. Когато помещичикът поиска сега да влезе бързо в къщата, Мила стоеше зад него. Беше чула последните думи.

— Карпала го обича? — попита учудено. — Но кого пък?

— Един арестант, когото вахмистърът сега ще ни доведе.

— Боже мой! Тате, мили татенце, тогава трябва да го спасим!

— Естествено! Ела вътре! Искам да ви подготвя с майка ти...

След късо време вахмистърът пристигна с Готфрид в тръс.

Личеше му на казака, че все още не се доверява на придружителя си — яздеше биещо на очи плътно до него.

— Хей! — провикна се Ерошкин. — Пьотр Добронич! Излез!

Най-напред обаче се появи Мила.

— Какво искаш? — попита сухо.

— Баща ти вкъщи ли си е?

— Да, в своята стая.

— Извикай го! Имам да говоря с него.

— Веднага.

Мила даде вид, сякаш възнамеряваше до отиде да повика баща си, ала се сепна, погледна Готфрид и приближи радостно изненадана една крачка.

— Вярно ли виждам?... Та това е нашият добър Дмитрий Скобелев! Или се лъжа?

Готфрид бе стъписан, но не показва удивлението си. Скочи от коня, завтече се към нея и ѝ подаде двете си ръце.

— Аз съм наистина, скъпа сестрице! Значи все още ме помниш?

— Как бих могла да те забравя! И ти ли веднага ме позна?

— То се подразбира. Който веднъж е мярнал красивото личице на Мила Добронич, никога не може да го забрави!

Адлерхорст знаеше името ѝ, понеже Гиза много бе говорил за нея. И тъй като казакът беше питал за баща ѝ, следваше, че тя е дъщерята на помешчика — заблуда не можеше да има.

— Ами хайде влизай, де! — отвърна тя и поиска да го повлече.

Вахмистър Ерошкин беше наблюдавал мрачно сцената.

— Стой! — извика сега. — Толкова бързо тая работа няма да стане. Този мъж е мой арестант. Той е беглец.

— Какво ти дойде на ума? Това е нашият мил приятел Дмитрий Скобелев. Ела, майчице, и виж кой току-що пристигна!

Помешчицата тъкмо пристъпваше от вратата. Тя протегна на Готфрид двете си ръце. Доброто ѝ лице засия от радост.

— Дмитрий Скобелев, сърчицето ми, синчето ми! Ти тук? Каква изненада! Кой можеше да го предполага!... Ама къде е бащицата, мъжлето ми? Трябва веднага да го доведе!

Тя се завтече обратно в къщата и след броени мигове се върна с помешчика.

— Ето го, ето!... Сега сигурно ще повярваш, Пьотр!

Лицето на помешчика изрази радостно изумление.

— За Бога, той е! — провикна се. — Не го счетох за възможно, когато моята женичка ми донесе новината. Дмитрий, синчето ми, ела в обятията ми!

Той прегърна Готфрид, целуна го по челото и страните и запита бурно:

— Ами татенцето ти как е?

— Добре!

— А майчицата?

— Много добре. Искат да изчакат събора във Верхний Удинск и да напазарят още това-онова. Мен проводиха напред да ви известя за пристигането им.

— Какво казваш, сърчице! Каква радост! Ние сме изцяло заплени. Влизай, де!

— Нямам право. Оня там ми запрети.

— Оня? — попита помещикът с остър поглед към казака Ерошкин.

— Защо?

— Аз съм негов арестант. Бил съм беглец, някой си избягал казак. Номер десет или единайсет от Верхний Удинск!

— Че кой пък му го е втъпил?... Луд ли си, вахмистър?

Ерошкин не знаеше какво да отговори, защото начинът и маниерът, по който бе посрещнат така нареченият Скобелев, ясно доказваха, че той наистина трябваше да е този, за когото се представяше. Беше очевидно, че тук бе налице само някаква прилика. Вахмистърът разбра, че се е провалил, ала не искаше да става за присмех. И той веднага намери изход от конфузията. Ами че все още имаше една причина да задържи мъжа.

— За лудост не може и дума да става — рече със смръщено лице. — Даже и да съм се поизлъгал, той пак нямаше право да лае с такъв тон към мен, представителя на царската полицейска власт, гаче ли той е някой светлейши княз, а аз съм негов коняр. Аз въпреки всичко съм длъжен да го арестувам и той ще си изтърпи наказанието.

В този миг приближи Гиза. Идваше пешком и водеше коня след себе си. Помещикът се възползва от случая да отклони гнева на вахмистъра. Той направи няколко крачки към идващия и попита:

— Не е ли това Гиза, нашето приятелче? Но ти едва наскоро тръгна оттук. Как стана така, че си пак насам при Комарената река?

Пьотр Добронич подаде ръка на бурята и се здрависа сърдечно; майка и дъщеря също го поздравиха радушно с добре дошъл. Ерошкин ги следеше с подозрителен поглед:

— Питай този тук! — отвърна Гиза, посочвайки Херман фон Адлерхорст. — С него дойдох. Бях му водач.

— А-а, тъй ли било! Много се радвам! Хайде, влизайте, та да мога да ви предложа храна и напитки!

Всички го последваха. Остана само вахмистър Ерошкин. Той знаеше, че поканата не се отнася за него. Смушка озлобен коня с шпорите.

— Сволоч проклета! Но само почакайте! Тази вечер всички ви ще сбарам!... Че и оня Борода с вас! — изръмжа на себе си, докато се отдалечаваше в галоп.

Междувременно Пьотр Добронич бе отвел гостите си в стаята и сега им предложи питие за добре дошли. После разказа усмихнато на Готфрид по какъв лукав начин Гиза го бе уведомил за спътника си и способствал по този начин за благополучното посрещане от страна на неговото семейство.

Готфрид също осведоми в общи щрихи какво се бе случило до бягството му във Верхний Удинск. Присъстващите го изслушаха внимателно. В края Пьотр Добронич му подаде ръка.

— Обещавам ти, доколкото зависи от нас, да те преведем безопасно през границата. При това ще се намираш в многобройна компания. Предводителят, когото ще следвате, е прочут мъж — Алексей Борода, ловецът на соболи.

— Слушал съм за него. Той кога ще дойде?

— Вече е наблизо. Но тази вечер още не го очаквам вкъщи. Вероятно ще се крие до утре или вдругиден, тъй като с право ще предположи, че вахмистърът на първо време ще си държи очите отворени.

Добронич описа накратко сблъсъка, който бе имал Алексей Борода и той самият с Ерошкин и казаците му и заключи изложението си:

— А сега ще ме извиниш, но ще те помоля да се отправиш към твоето скривалище. Минаха почти два часа, откак вахмистърът си тръгна. Би могъл все пак да направи донесение и да се върне с няколко казака да те прибере.

Когато Готфрид се сбогува с присъстващите, Мила помоли:

— Мили татенце, няма ли да ми позволиш аз да заведа господина?

— Защо ти?

Тогава тя му прошепна на ухото:

— Карпала го обича и ми се иска да поговоря с него за нея.

— В такъв случай върви! И бездруго знаеш всичко добре като мен.

Готфрид благодари на своя домакин и с особена сърдечност на водача си Гиза, към когото се чувстваше задължен, получавайки от него уверението, че ще го посети в скривалището.

Мила се бе оттеглила за няколко минути. Когато сега се върна, носеше блуза от зелено сукно и също такъв брич, напъхан в кончовите на високите до коленете ботуши, без да се бива, тя потегли с Готфрид.

Двамата минаха край чешмата и поеха между храстите към езерото. Ридовете там се издигаха все по-високо и се сбутваха все по-плътно. Мила спря пред една клисура, чиито стени едва ли отстояха на повече от петнайсет-двайсет метра една от друга, и израстваха стръмно нагоре.

— Ние сме при целта.

— Вече? И тук ли е скривалището?

— Да. Опитай да го откриеш!

Готфрид се огледа внимателно, ала не забеляза нищо, което да прилича на скривалище. Вдясно и ляво се извисяваха възбог отвесните скални стени. Вляво растеше една ела, каквато Готфрид никога не бе виждал през живота си. Беше червена ела, висока сигурно над трийсет метра и с чудовищна обиколка. Клоните ѝ започваха още на метър от земята и бяха така гъсти, че човек не можеше да различи стеблото.

— Е — усмихна се Мила, — виждаш ли нещо?

— Не.

— Тогава ела!

Момичето се огледа предпазливо — таен наблюдател наблизко нямаше. Мила пристъпи към дървото и посочи върха.

— Трябва да се изкатерим там!

С един мощен отскок се метна на най-долния клон. Готфрид я последва.

Човек можеше да се изкачва из гъстия клонак като по стълба. В близост до ствола нямаше разклонения, така че и в това отношение не съществуваха пречки. Елата можеше да се сравни с огромна, облицована в зелено кула, която наместо стълбище криеше във вътрешността си многобройни, възкачващи се един над друг, многократно кръстосани клони.

Така се изкачваше Мила, следвана от беглеца, все по-високо и по-високо. На няколко пъти почиваха, защото изкачването все пак си бе уморително.

Трябва да бяха изкатерили около две трети от дървото, когато момичето спря.

— Сега сме кажи-речи на мястото. Я се поогледай!

Ала Готфрид така и не видя нищо повече освен стеблото на елата, от което излизаха клоните на безчетните годишни прирасти и гъстата, непроницаема зеленина наоколо.

— Да продължим!

Мила закричи по един дебел клон, израсъл под прав ъгъл от ствола. Начинанието не беше опасно, тъй като на височината на раменете имаше втори клон, за който човек можеше да се държи, а два клона, макар и на тази височина, бяха достатъчно здрави да понесат товара на двама души.

Внезапно Мила коленичи, бръкна с две ръце в гъстата, зелена, иглолистна стена и я раздели.

— Сега виждаш ли го? — попита.

— Не.

Готфрид не бе съгледал нещо повече от едно тъмно място и не знаеше как да го разбира.

— Продължавай, но предпазливо!

Момичето се шмугна в гарнирания с иглички клонак. Готфрид направи още три крачки напред по клона и на свой ред проникна в хаоса от иглички.

Около него беше съвсем тъмно. Той се почувства малко несигурно, ала продължи да върви в права посока от ствола и по клона — при елховия клонак, който го шибаше по лицето. Клонът по негови сметки трябваше скоро да свърши.

Тогава почувства да го улавя ръката на Мила.

— Стой! — каза тя. — Сега е достатъчно. Искam да светна. Почакай мъничко!

Готфрид видя да припламва клечка кибрит, после загоря лоена свещ, която Мила държеше в ръката си, и нейното миловидно, румено лице се усмихна насреща му. Тя се държеше с Готфрид съвсем непринудено, коренно различно отколкото пред Борода.

Той все още стоеше на долния клон и се държеше здраво с две ръце за горния. Но за свое изумление нито вдясно и ляво, нито над себе си и под себе си забеляза други клони от дървото. Странично напред съгледа Мила. Тя създаваше чувството, че витае във въздуха. Под нозете си определено вече нямаше елхов клон.

— Боже мой! На какво всъщност стоиш? — попита той нервно.

— На твърда земя — отговори тя. — Хайде, опитай и ти! Опитай с крак! Не е нужно повече да се държиш.

Адлерхорст се отзова на подканата и почувства каменлива земя.

— Ама каква е тая работа? — запита я. — Къде сме?

— В нашето скривалище. В отвесната скална стена, до която опира елата, тук горе има пещера. Два от клоните са израсли навътре в нея — този, на който стоеше и онзи, за който се държеше. Сега имаш под себе си камениста земя.

— Ах, това е забележително!

— Нали? Кажи ми сега, може ли някой, който търси скривалището ни, да открие това потайно кътче?

— Никога! Ами на вас пък как ви стана известно наличието на пещерата? Сигурно случайно.

— Да. Един бурят я открил, преследвайки дива котка. Животното се покатило по елата и изчезнало тук в пещерата. Но да продължим сега нататък!

Мила закрачи напред със свещта.

Ходникът, в който се намираха, представляваше триметрова скална цепнатина, която все повече се стесняваше нагоре. Вероятно имаше над четири метра височина.

След известно време момичето спря и седна на един стол, на истински стол.

До този момент тя така бе държала ръка пред свещта, че спътникът ѝ можеше да различава наистина пътя, ала не виждаше какво има пред него. Сега забеляза, че скалният процеп внезапно се бе разширил, да, да, той се намираше в едно скално жилищно помещение, в което имаше маса и няколко стола!

— Е, как ти харесва тук? — попита тя.

— Превъзходно е! Кой би го помислил!

— И още повече ще видиш. Но по-напред трябва да се заема с един малък служебен акт.

Мила посегна усмихнато към една ниша и взе някаква книга, мастилница и поставка за перодръжки.

— Тъй! Впиши си, моля, името!

Готфрид седна на масата, отвори книгата, приближи свещта и започна да разгръща листата. Какви имена само срещна! Князе, учени и неуки, артисти и занаятчий бяха записали имена, бележки, стихове.

Беглецът постави на свой ред името си под последната отметка.

Мила взе книгата и надникна. Високо и ясно прочете:

— Готфрид фон Адлерхорст!

Той надигна удивено глава.

— Как? Ти можеш да четеш немски? Кой те е учил?

— Майка. Тя е немкиня, родена край Кьонигсберг. И сърдечно ще се зарадва, като научи, че си й съотечественик. Но тук вече свършихме.

Тя взе отново свещта и поведе беглеца по-нататък по ходника, който след късо време отново се разшири, образувайки очевидно едно по-голямо помещение.

— Ще запаля лампата.

Безгранично изумление се изписа по чертите на Адлерхорст, когато се огледа — намираше се в... библиотека. Пълна с книги етажерки се издигаха почти до високия таван, а няколко маси и пейки предоставяха възможност за многобройни читатели да се вдълбочат уютно в неизброимите четива. От средата на потона висеше голяма газена лампа, която пръскаше достатъчно светлина в помещението.

— Но, Мила! — възкликна Готфрид. — Нима това е истина? Или сънувам?

— Да, виждаш, че сме се постарали да създадем възможно най-приятни условия за нашите нелегални гости. Татко е рендосвал и сглобявал всичко това и на отделни части го е издърпвал горе. Случва се някой „клет човек“ да е принуден месеци да прекара тук, додето се предложи безопасна възможност за измъкване. Можеш да си представиш при това положение от каква ценност са тези книги за него.

— И кой го изхранва този беглец?

— Ние. Всеки ден получава визита от нас. Но когато бурятите се намират наблизко, за тази пещера и квартирантите ѝ се грижи Карпала.

О, тя е умна! Научила е много от учените господа, които са пребивавали тук.

— Всичко ми е като сън!

— Нека тогава веднага ти покажа, че си буден. Ела!

Мила закрачи отново напред по ходника до едно помещение, от чийто таван и стени висяха в изобилие наденици, сушени бутове, меса, разни пушени риби. Сред тях имаше няколко огромни съомги, каквито често се улавят в Байкалското езеро.

Освен това тук се виждаха бъчонки с брашно и други готварски продукти.

— Нашите гости в никой случай не са принудени да страдат от глад — усмихна се момичето. — Всеки може да си вземе каквото му се хареса. Но нататък!

Стигнаха до едно голямо помещение, чийто под бе покрит със суха шума и кожи.

— Ах — удиви се Готфрид, — та това е истинска, добре обзаведена обща спалня!

— Тук могат да спят много бегълци — кимна Мила. — Въздухът през лятото е хладен, а през зимата-достатъчно топъл.

— Ама всичко това е направо чудесно! Сага само една кухня липсва.

— И нея я има. Но се ползва само когато тук има толкова много гости, че да представлява трудност снабдяването им от къщи с топли гозби.

— А как качвате яденето горе?

— После ще ти покажа. Нека по-напред инспектираме още нещо.

Тя тръгна със свещта напред и скоро Готфрид видя да проблясва слънчевата светлина. После една цепнатина ги изведе на доста голямо, открито пространство.

Мястото имаше фуниевидната форма на кратер. Вътрешните стени, гъсто обрасли с дървета и храсти, се издигаха стръмно, но все пак бяха изкатерими.

Вляво долу бликаше от скалите на дъното малък бистър ручей и после изчезваше вдясно сред пропускливия камънак.

— Какое чудо! (Какво чудо!) — възкликна Готфрид. — Човек остава с чувството, че Господ е създал това място единствено и специално за нелегално местожителство на бегълци!

— Така е. По-добро и подходящо изобщо не би могло да бъде. Друг вход или изход освен този, през който дойдохме, няма, тъй като външните стени на кратера се спускат отвесно.

— И никой неканен не може да открие пещерата.

— Да, отвън човек по нищо не може да забележи скривалището. Но който живее тук, може да обгръща с поглед цялата околност. Ако се изкачиш горе и се скриеш сред храсталаците, ще виждаш надалеч в страната. Долу до възвишението се намира нашата къща, а в далечината ще съзреш града. От другата страна пък се вижда голяма част от езерото, до което можеш да стигнеш от голямата ела за пет минути. Следователно си в състояние да съгледаш всеки враг, който приближава „квартирата“ ти.

Сега Мила посочи ниска каменна зидария.

— Основа там е оджакът, на който можеш да вариш, печеш и пържиш. Посудата е зад него.

— Ами че тогава е налице всичко, от което човек се нуждае. Само още едно ме учудва. Как сте домъкнали всичко това горе?

— Ела, ще ти покажа.

Тя се обърна и поведе Готфрид през цялото бежанско жилище до входа при елата. Там момичето посочи една странична ниша на ходника. В нея имаше един кош, вързан за здраво въже, което се навиваше на нещо като дървен скрипец.

— Спускаш коша навън над канарата и развърташ скрипеца — обясни Мила. — Хващаш въжето, след като се е извъртяло, за да можеш да почувстваш, когато бъде дръпнато. Това е знакът, че можеш да изтеглиш коша. Но ако идва някой от нас, той се изкачва по дървото и дръпва ей тази връв тук вляво за звънеца. Звъненето предизвестява скрития беглец, за да не се стресне от появата му. Вторият шнур там вдясно води до звънец в нашето жилище.

— Сестрице, удивен съм колко грижливо сте организирали всичко.

— Тук ти си на сигурно място. За всеки случай татенцето ще ти направи днес едно посещение, за да види как се чувстваш. Можеш да му изкажеш желанията си. Ти си ни препоръчан от Карпала, така че ще ти предложим всички удобства, които изобщо са възможни.

— Не го ли правите за всеки?

— Не, това би означавало прекалено много ангажименти.

— Защо тогава тъкмо за мен правите изключения, добра ми сестрице?

— Защото зная от Гиза, че... че Карпала те обича — отвърна Мила усмихнато.

— В самом деле? (Наистина ли?) тя ме обича? — извика Готфрид възбуден. — Кой го е споделил с Гиза?

— Може би самата му го е казала, когато те е поверила на него. И ти я обичаш, нали?

— Да, от души! (Да, с цялата си душа!)

— Тя го заслужава! — каза Мила простичко. — Карпала не ти ли каза кога ще бъде тук!

— Не. Но ще дойде.

— Това ме радва. Но за днес остани със здраве! Утре пак ще се видим.

— Бог да те пази!

Те си подадоха ръце, после Мила му предаде свещта и изчезна сред тъмния клонак на дървото.

Готфрид се върна във вътрешността на скривалището и подложи всички помещения на щателно проучване. Там намери още много неща, които Мила не беше му показала. Всички възможни удобства, за които можеше да става дума при един изнемощял от гонитба беглец, бяха създадени с истинска любов и грижовност.

В библиотеката Готфрид угаси все още горящата лампа и се отправи навън към кратера като изкачи стръмната му стена. Височината възлизаше далеч над трийсет метра.

Скрит зад храсталака, той огледа далечината.

Вляво можеше да погледне отсреща до реката. На далечно разстояние вдясно лежеше градът. По-натам следваха станиците — онези малки укрепени казашки села, между които се намираха отделните постове с вишките за огневи сигнал.

Готфрид фон Адлерхорст започна да обхожда бавно и предпазливо ръба на кратера.

Видя Байкалските планини и различи между ридовете Монголската пустиня, която се източваше на юг застинала и пуста. По-нататък, на запад се ширеше езерото. Водите му проблясваха като течно сребро в слънчевата светлина и сред тези искрящи водни маси се издигаха потънали в зеленина острови.

Там на запад, далеч, далеч в далнините беше родината, свидната немска родина...

Очите му овлажняха. Колко дълго се бе намирал далеч от нея — навсякъде чужденец, заточеник, беглец!

Той седна, оброни глава на една скала и потъна в меланхолични спомени. Замисли се за нещастieto, сполетяло неговото семейство; за граф Василкович, при когото бе намерил втора родина; за дивия, изпълнен с опасности войнишки живот в Кавказ и за... единствената звезда, изгряла там за него — Закума.

Да, беше я ухажвал той... Закума, прекрасната. Ала после нейният образ бе избледнял в далечината и едва дълго време след това той бе узнал какво е истинска любов. Вярно, беше обожавал Закума, сърцето му се бе разтупкало по-силно, когато я видя... но какво беше всичко това в сравнение с неимоверно мощния ураган, който бе раздухала в него Карпала? Както беше признателността и благодарението пред всемогъщата Любов!

Слънцето бе достигнало хребетите на планините и бавно потъваше зад тях. Възвишенията започнаха да хвърлят дълги, тъмни сенки върху езерото. Беше време да се оттегли в скривалището.

Адлерхорст се спусна, напи се от чистия извор и се отправи към библиотеката. Там запали отново лампата, избра си една книга и започна да чете.

Но не бе седял кой знае колко дълго и звънецът се обади. Той се надигна бързо от пейката. Кой ли можеше да е?... Най-вероятно Пьотр Добронич.

Правилно! Помешчикът дойде да го успокои още веднъж в неговото настоящо положение, да го увери в своята подкрепа и да го помоли да бди през нощта внимателно върху елата и да го уведоми, в случай че казашкият вахмистър мине с хората си оттук, за да залови, както сигурно предполагаше, Борода в двора. Готфрид с радост изяви готовност.

— Само ми кажи къде трябва да застана!

— Дойде ли вахмистърът с хората си откъм езерото, то непременно ще мине покрай дървото. Така че слез до най-долните клони. Оттам ще можеш всичко да виждаш, без самият ти да бъдеш забелязан. После ще се покатериш да дръпнеш шнура, водещ до звънца в моето жилище.

— Кога да застъпя на пост?

— Веднага. Вече се смрачава. Предполагам, че казаците ще се появят своевременно.

Угасиха лампата и напуснаха пещерата. При входа Добронич още веднъж обърна внимание на своя повереник върху звънчевия шнур за неговото жилище и му показва забития в един клон гвоздей, служещ за разпознавателен знак при изкачването.

В клоната на елата беше тъмно като в рог.

При спускането мъжете трябваше да разчитат изцяло на осезанието си. Въпреки това стигнаха без инцидент долу.

— Тъй — прошепна Пьотр Добронич, — остани тук на последния клон. Така никой няма да може да те открие.

После скочи на земята и бързо се отдалечи. А наблюдателят се намести удобно на седалището си.

Скоро се мръкна напълно. Наоколо цареше дълбока тишина. По едно време на Готфрид се стори, че чу тихи стъпки. Той се сепна защото си нямаше и понятие, че тъкмо червената ела, на която седеше, бе явката на вахмистъра и Сергей Пропов.

Под елата стъпките замряха и Готфрид различи една висока, мършава фигура.

— К чорту! — изръмжа непознатият. — Още го няма! Само да не ме накара да го чакам цяла вечност!

После човекът седна на земята и се облегна на дървесния ствол.

Само след късо време се появи втори.

— Пет!

— Пет!

— Я гледай, вече си тук, Сергей Пропов?

— Да, приближи се, вахмистър!

Готфрид сега знаеше точно с кого си имаше работа. Мъжете стояха точно под него и макар да не говореха високо, можеше всичко добре да разбира.

— Къде е конят ти? — попита Ерошкин.

— Скрит сред дърветата. Самичък ли дойде, или си довел и хората си?

— Сам съм. Искам само аз да спечеля хилядата рубли, определени за Борода. Беше ли вече при къщата?

— Не.

— Аз ще отскоча да проверя дали въздухът е чист. Синковецът може би пак е налагал разни храни на прозореца.

Вахмистър Ерошкин се отдалечи дебнешком и мина доста време, преди да се върне.

— Прозорецът е отворен и на перваза наистина има храна за бегълци.

— Много добре. Значи всичко се нарежда.

— Добронич рано си ляга. Изчакваме го да се намъкне в кревата, влизаме през прозореца и се шмугваме в коптильнята.

— Както речеш.

Сега настъпи пауза и Готфрид обмисляше какво да прави. От разговора на двамата бе узнал, че са тук сами и възнамеряват да спипат Пьотр Добронич и ловеца на соболи. Казаки вахмистърът не беше довел.

При това положение не беше ли добре още сега да уведоми помещика? Готфрид реши да го стори.

Започна да се катери — бавно и тихо, за да не бъдат чути движенията му от двамата. Така достигна до входа на скривалището, попила в мрака за шнура и го дръпна няколко пъти. Сигналът беше даден.

После пое обратно и колкото по-надолу се спускаше, толкова по-тихи и бавни ставаха движенията му. Когато стигна най-долните клони, долови гласа на Пропов.

— Нищо ли не чу? Беше нещо над нас в клоните.

— Сигурно някоя катерица.

— Възможно. Искане ми се само да знам какво означаваше онова звънене преди малко.

— Вероятно сигнал за ратаите и ратайките да се прибират в къщата и да отиват да си лягат. Да изчакаме още малко! После искам да се промъкна още веднъж дотам, за да хвърля едно око дали хората са се оправили по леглата.

Отново измина може би четвърт час, през който мъжете под дървото мълчаха. После вахмистър Ерошкин се отдалечи пак.

— Наистина са налягали — уведоми при връщането си. — Всички свещи са угасени с изключение на една лампа в собата, на чийто прозорец е яденето и поркането.

— В такъв случай ловът ни, изглежда, ще успее. Да потегляме.

След известно време двамата напуснаха мястото си при червената ела, придържайки се плътно към скалите.

Готфрид скочи бързо от клоните на земята и ги последва, като се прокрадваше в силно приведена стойка зад тях и се стараеше да не изпуска мъжете от очи.

Ерошкин и Пропов бяха достатъчно предпазливи да се възползват от всяко прикритие и спираха зад всеки храст, преди да пресекат някоя открита площ.

Така стигнаха в непосредствена близост до къщата и се отправиха най-напред към лицевата страна, за да видят дали в стаята на помещика още свети. Готфрид постъпи по същия начин, но се придържаше толкова далеч от тях, че в никой случай не можеха да го открият, фронтонният прозорец беше тъмен.

Сега Пропов и Ерошкин плъзнаха към осветения прозорец.

Вахмистърът тикна едното крило, което беше само притворено, и се вмъкна.

Сергей Пропов го последва. Когато двамата се намериха в собата, бутнаха отново крилата на прозореца.

Сега се примъкна и Адлерхорст, но застана така, че светлината да не пада върху лицето му и вече бе в състояние да огледа малкото помещение.

Върху една масичка трепкаше малка газена лампа, която осветяваше достатъчно собата. На прозоречния перваз лежеше половин самун хляб заедно с един брус сланина и до тях шишенце с ракия. Вляво имаше врата, извеждаща вероятно в коридора, а срещу прозореца — втора, по-тясна и ниска от предишната и облицована с желязна ламарина.

Към тази врата пристъпиха двамата, отвориха я и се шмугна навътре.

„Аха! — помисли Готфрид. — Това е споменатата коптильня и те се скриха, за да заловят Борода, ако влезе оттук да потърси помещика. Това може да се окаже съдбоносно за него, който е беглец като мене. Какво да предприема?“ Време за дълго размишление Готфрид нямаше. Той трябваше и щеше да действа. Същевременно се сети за изявлението на Добронич относно Борода. Помещикът очакваше преследвания. Само че къде? В къщата или при червената ела? Борода може би знаеше скривалището. Или по-точно, сигурно го знаеше,

иначе Добронич не би си легнал толкова спокойно. Помешчикът, изглежда, разчиташе, че Борода временно ще се подслони в пещерата. Значи към червената ела! Борода трябваше да бъде предупреден!

И Готфрид се измъкна нататък. Тъкмо се канеше да пристъпи под широкия покрив на дървото, когато му викна някакъв груб глас:

— Стой! Нито крачка повече!

Готфрид не знаеше страх наистина, ала да бъдеш спрял посред нощ ненадейно по този начин, няма как да не се стреснеш.

Той вдигна крак да направи крачка напред. Веднага изщрака петле.

Очите на Готфрид пронизаха мрака. Видя до ствола на дървото да стои висока фигура, чиято протегната към него ръка държеше пистолет.

През главата на Адлерхорст се стрелна една мисъл.

— Послушай меня! (Чуй ме!) — прошепна той на непознатия. — Да не би да си Алексей Борода, прочутият ловец на соболи?

Отговори само някакво неясно ръмжене.

— Можеш спокойно да си признаеш. Защото ако си този, аз съм твой приятел и другар по неволя и искам да те предупредя за една опасност. Вахмистърът е тук, за да те залови. Той те дебне.

— Или аз него. Кой си ти всъщност?

— Един избягал казак с номер десет, когото Пьотр Добронич прие в къщата си.

— Добре, ще ти повярвам. Но ако въртиш някаква двойна игра, тя ще ти е последната, приятелче! Та тъй, аз съм Алексей.

— Почти така и очаквах, помешчикът ми разказа за теб. В действителност той не знаеше дали ще дойдеш тази нощ, защото вахмистърът дебне да те залови.

— Аз трябва да говоря още днес с Добронич и не ме е страх от някакъв си там вахмистър. Дори и целия двор да обградеше тоя с казаците си, пак бих се промъкнал.

— Няма да ти се наложи. Там казаци няма. Вахмистърът е придружаван само от един човек — някой си Пропов, когото Добронич и дъщеря му отблъснали като жених, и който сега вероятно иска да им отмъсти.

— Знаеш ли къде се таят хайкаджиите?

— Да. В коптильнята. Те очевадно предполагат, че ще влезеш през прозореца на „клетите хора“. Ще ти го покажа.

— Знам го. По-добре ми отговори още на един въпрос. Ти русин ли си?

— Не. Немец.

— Какво? — изплъзна се от Борода на немски. — Та ние тогава можем да си служим с немския! Моят баща също е немец. Едва по-късно, когато се изселил в Русия, се нарекъл Борода. Каква щастлива среща — съотечественик и другар! Сега мога да ти окажа и пълното си доверие. Един съотечественик и беглец няма да издаде другия. Нека бъдем добри приятели и взаимно да се подпомагаме, за да се измъкнем най-сетне от тоя пуст Сибир.

Те разтърсиха сърдечно ръце. После тръгнаха един до друг мълчаливо към къщата. Борода — висок и напет, Готфрид — повече строен и гъвкав.

На хармана пред къщата младият Адлерохорст показва осветената соба.

— Сега какво ще правиш?

— Ще ми се да им изиграя някой номер — щур, какъвто го заслужават. Да знаех само къде спи Добронич.

— В мансардната стаичка там вдясно.

— Ще го събудя. Ако имаме стълба, можехме да стигнем до прозореца му.

— Стълба навярно ще се намери. Ела! Да потърсим.

Те се отправиха тихо към задната стена на къщата. На нея действително висеше, както бяха предположили, една стълба. Отнесоха я бързо до фасадата и я облегнаха. Стигна до билото на покрива. Борода се качи и почука на прозореца — веднъж... втори път. И Добронич отвори. От сигнала на камбанката той бе предизвестен за визита само не и за появата на Борода.

— Аз съм Борода и желая да говоря с теб.

— Борода, ти? Каква непредпазливост! Обзалагам се, че вахмистърът и казаците му са вече тук.

— Той е тук, но казаци с него няма.

Ловецът на соболи сега разправи на помещника всичко, което бе видял и чул Готфрид.

— За тая работа зле ще си изпатят двамата обесници — разгневи се Добронич. — Веднага слизам. Чакай ме долу!

Добронич затвори прозореца, а Борода слезе при Готфрид фон Адлерхорст. След броени минути помещикът излезе от къщата и пристъпи предпазливо към осветената стаичка.

— Да — каза след малко. — Влезли са. Вратата на коптильнята е отворена а хлябът и сланината лежат различно от положението, в което ги оставих. Хайде, внимавайте само как ще ги подреда синковците!

С тези думи помещикът тръгна и скоро след това двамата бегълци го видяха да влиза в собата.

— По дяволите! — чуа го да гълчи високо. — Някой е оставил врата на коптильнята отворена и вятърът ще изкара всичките сажди навън!

Той затръшна шумно вратата и тикна тежкото желязно резе, така че Пропов и казакът Ерошкин се оказаха заключени. Сега се отправи отново навън при наблюдателите.

— Запрени са — ухили се той — и нека покиснат до утре в коптильнята. Тези мошеници искаха да ме вкарат в беда... сега за тая работа ще бъдат най-малко надлежно опушени. И страшно ще се радвам, когато ги пусна да излязат пред всичкия народ посред бял ден.

И сега, след като помещикът така блестящо бе заловил двамата си врагове в собствения им капан, Борода изложи своите желания относно заточениците. Той разказа, че с около петдесет бегълци е преминал благополучно Селенга и е отвел отряда си в един голям гъсталак край Комарената река, но който все пак не предлагал достатъчна закрила за по-дълго време. Накрая попита помещика дали не може да му назове някое друго, по-добро скривалище.

— О, отлично даже! — отвърна Пьотр Добронич. — И то тъкмо над високата червена ела, под която си се срещнал с нашия приятел тук. Там има достатъчно пространство за твоите петдесет бегълци. После ще ти го покажа. От това по-чудесно убежище не може и да съществува.

— И ти си на мнение, че после с твоя помощ ще ни се удаде да минем границата?

— Надявам се. Каквото можем да направим, ще бъде направено. Ето ръката ми като гаранция.

— Ние непременно трябва да се прехвърлим — каза ловецът на соболи решително. — Не стане ли по един, или друг начин, ще изпълня намерението си, което още от самото начало е залегнало в ума ми. Потърсваме някоя станица, където държат на склад резервни униформи, нападаме я, обмундиrowаме се и си присвояваме наличните коне. Така ще можем сетне преспокойно да яздим като царски казаци до Оренбургската околия. Оттам тръгваме през Туркестан за Персия... после сме спасени!

— Но за тая цел ще трябва да си изберете някой предводител с енергия и замах!

— Вече го имаме — полковник Ендевич, който е служил в царската гвардия. Той говори персийски и туркменски и е дързък и съобразителен мъж. На него ще поверим предводителството.

— Въпреки това тази работа трябва добре да се обмисли. Тя е опасна и без дъщерята на бурятския княз Була едва ли ще може да се осъществи. Е, аз се надявам, че тя веднага ще потегли насам с хората си от Верхний Удинск. Пратил съм ѝ един благонадежден куриер. А сега да навестим скривалището!

Борода бе удивен от богато оборудваната пещера не по-малко, отколкото преди туй Готфрид. Той почти не намираше думи да изрази възхищението си от постиженията на Добронич. Да, тук действително се предлагаше достатъчен подслон за цялата му дружина.

— Щом теб те задоволява и аз съм доволен — рече помешчикът простишко. — Но кога смяташ да доведеш хората си?

— Идната нощ. Ще ги доведем наблизко и първо ще се промъкна сам да се поогледам. После ще действам според обстоятелствата.

— Е добре, нека сега си вървим. Предполагам, че ще потеглиш още по тъмно, за да не бъдеш открит от някого.

— Да. Но за целта имам още достатъчно време. Остави ме още мъничко тук! Бих желал да побеседвам още малко с моя съотечественик.

— Както искаш. Останете и двамата със здраве!

Добронич тръгна, а двамата бегълци още дълго седяха заедно в библиотеката. Борода разказа фамилната си история.

— Когато татко бе заточен, майка го последва доброволно с нас двете деца. Преживяхме много неща. Сестричката ми умря по път. Аз още като момче реших да се занимавам с лов на соболи и печелих

хубави пари. Когато струпах достатъчно, да покрия пътните разноси, освободих татко и избягах с него и майка. Тя е единствената жена в нашата група и споделя всички опасности заедно с мъжете. Срецахме бегълци, които се присъединяваха към нас. Други пък пътем освобождавахме и сега сме тук. Това е, разказано накратко житейският ми път. Възнамеряваме да се отправим към Германия. Дали ще стигнем до нея, това знае само Господ Бог.

Накрая Борода се стегна за път. Готфрид го придружи до вълн и там за своя изненада забелязаха, че денят вече настъпва.

Сбогуваха се сърдечно и Борода се спусна по червената ела.

Когато напусна укритието на дървото, той се огледа предпазливо в дрезгавеещото утро. Наоколо не се виждаше жива душа.

Борода се промъкна още веднъж до двора на Добронич, за да види дали там всичко си е още по старому.

Двете прозоречни крила на стаичката бяха още откренати. Хлябът и сланината си бяха все там, ракията също бе налице. Изглежда, всичко живо още спеше, а благочестивият съсед Сергей Пропов и казашкият вахмистър явно все още се намираха в коптильнята.

Къде ли можеше да е помещчикът?

Борода се промъкна бързо и безшумно до лицевата страна и погледна нагоре към прозореца на Пьотр Добронич. Беше затворена. Помещчикът се бе отправил в стаичката си и противно на намерението си бе заспал.

Тогава Борода чу зад къщата да пее звучен женски глас и той ясно разбра текста на песента. Беше меланхоличен напев, изпълнен с момински копнеж по любимия.

Борода познаваше гласа — беше го чул вчера, когато стоеше дебнешком зад гъсталака при чешмата. Надникна предпазливо зад ъгъла.

Да, там беше Мила Добронич, в градината зад къщата. Береше си утринен букет и си пееше.

Сега тъкмо отпусна ръката с цветята, облегна се на едно дърво и погледна на изток, където една бледа заря предизвестяваше изгрева на слънцето. Кого търсеше тя там? Кого поздравяваше със своята изпълнена с копнеж песен?

Борода излезе с няколко бързи крачки иззад ъгъла на къщата и се отпрати към Мила. Силна червенина покри мигновено страните ѝ.

— Изплаши ли се, сестрице? — попита той. — Нима съм толкова нежелан компаньон, че стряскам хората?

— О, не! Аз съм само... само стъписана от твоята дързост. Нима нямаш представа каква опасност те дебне тук?

— Много добре зная, че няма от какво да се боя.

— Значи не си наясно. Вахмистърът е ужасен!

Борода се разсмя весело.

— Имаш право, Мила, той е ужасен. Ако го огледаш по-отблизо, ще видиш, че е още по-ужасен, отколкото си мислиш. Питай баща ти, той ще ти го покаже!

— Та това звучи като някоя тайна.

— Такава си е наистина, и то чудесна, сестрице.

— Имам чувството, че си говорил с моето татенце?

— Да, снощи. Но ти няма да кажеш на никого, нали, Мила?

В този миг Пьотр Добронич се зададе от ъгъла на къщата.

Съглеждайки двамата, той ги заплаши с пръст.

— За Бога, какво ви хрумна! Мислех, че отдавна си изчезнал, Борода! Вече е толкова светло, че изобщо не ми се ще да те пусна. Ще те видят по пътя.

— Не се безпокой за мен!

— Нека Бог те закриля!

— Къде мога да те срещна в полунощ? — попита Борода, подавайки ръка на Добронич.

— При червената ела.

— Добре. Бъди здрав, бащице! Бъди здрава, сестрице!

Борода се изгуби зад плета, ограждащ малката градинка.

— Отдавна ли беше при теб? — попита помещникът.

— Не. Току-що бе дошъл.

— Твърде рисковано е да бърби с теб тук в светлото утро. Ако ви беше чул някой казак, свършено бе с Борода.

— И вахмистърът бил тук, а?

— Той ли ти каза? А знаеш ли също къде?

— Не. Когато го попитах, той ме препрати при теб.

— Правилно е било. Чуй, детенце, ти не бива нищо да знаеш — нито сега, нито по-късно. Ще видиш както вахмистъра, така и един

друг, но трябва да бъдеш без всяка представа. Те своето
прегрешение... ах, слушай! Чувам коне... да погледнем кой е!

15. ЕДИН ПОМЕШЧИК ЗАЩИТАВА ДВОРА СИ

Пьотр Добронич побърза към предната страна на къщата и съгледа тринайсет ездачи с няколко тежко натоварени коня. Един от пришълците тъкмо бе скочил от коня и се запъти сега към помешчика.

— Кому принадлежи този дом? — попита.

— Мой е.

— Как ти е името?

— Пьотр Добронич.

— Значи сме при целта. Ти ми беше препоръчан и сигурно ще позволиш да отдъхнем малко при теб. Яздили сме цяла нощ?

— В името Божие! Кажи какво искате да ядете и пиете и ще го получите!

— Месо и хляб за нас, овес за конете. Това е всичко.

— А ти кой си?

— Фьодор Ломонов, търговец от Оренбург. Възнамерявам да отида на лов за соболи. За тази цел наех слугите, които ме съпровождат.

Помешчикът плъзна поглед по останалите ездачи.

— Слуги си наел? — попита усмихнато. — Сигурно го каза по погрешка? Поне онзи мъж там познавам достатъчно добре и знаей, че никога не би позволил да бъде нает и квалифициран като слуга.

— Тъй ли? И кого имаш предвид с хвалебствената си реч?

— Онзи там! Той е прочутият ловец на соболи Номер осемдесет и четири. Ти го оскърби със словото „слуга“.

Номер осемдесет и четири, за когото ставаше дума, на пръв поглед не се отличаваеше от своите спътници. Но при едно повнимателно вглеждане човек все пак забелязваше, че си има работа с образован мъж.

Облеклото му беше пострадало от затрудненията, ала неговият собственик с особена грижливост бе съумял да го приведе в ред. Лицето му бе покрито с проблясваща в сиво голяма тъмна брада. Също

и с начина и маниера, по който я бе подрязал — неговите другари носеха брадите си неподдържани, — бе успял да си придаде благороден облик. Въпреки ниското си обществено положение той, изглежда, искаше да подчертае кой е. Възрастта му бе трудно да се прецени — трябва наскоро да бе достигнал шейсетте.

Мъжът седеше безмълвно на коня си и при думата „слуга“ не бе трепнал с лице, ала очите му бяха проблеснали. Той и сега нищо не каза и се престори, сякаш всичко това не се отнасяше за него.

— Ба! — изсмя се търговецът Ломонов. — Аз им плащам, следователно са мои слуги! Те ще лагеруват тук. Изнеси им каквото имаш за ядене, прибави и ракия! А за мен пригответи стая, за да мога да си отпочина. Физиономията на Добронич изрази удивление.

— Стая да приготвя? — отвърна. — Моят дом не е хан, Фьодор Ломонов. И аз не допускам нещо да ми се заповядва. Ако искаш да се отмориш, при твоите другари има достатъчно място на тревата.

И той тръгна да влезе в къщата си. Но когато беше вече на вратата, като че му дойде по-добра идея.

— Но ако пък много се налага — викна назад, — тук имам една малка соба, която мога да ти дам, в случай че ти хареса. Ела я огледай!

Някогашният дервиш се отзова на поканата, докато придружителите му насядаха по тревата.

Товарът на конете се състоеше най-вече от капани за соболи и друг дивеч с ценна кожа, по които не се стреля, за да не се повредят кожухчетата им. Вързопите бяха снети от крантите — сигурен знак, че търговецът възнамерява да направи тук по-дълга почивка.

Това изглеждаше учудващо, понеже чифликът на помещчика не бе обществена странноприемница, а собственикът в никой случай не бе поканил непознатия за по-дълъг престой.

Ломонов беше влязъл с Пьотр Добронич в къщата. Там помещчикът отвори приземната стаичка, с която граничеше коптильнята.

— И тук ли трябва да остана? — попита търговецът кисело.

— Че кой говори за оставане? — отвърна Добронич, оглеждайки Ломонов с поглед, който ясно говореше, че не го намира за голяма наслада. — Аз нямам подслон за всеки. Необходимо е само да яздиш

още няколко версти, за да стигнеш до града, където можеш да си избереш странноприемница по свой вкус.

— Нямам намерение до ходя до града. Ето защо ми позволи поне да се отморя тук за кратко!... Хм-м! Една маса и два грубо сковани стола — това наистина е доста скромно. Ами там вътре пък какво има?

Той показва малката, обкована с желязо врата.

— Коптильнята.

— Бива ли да надникна, а?

— Защо не?

Ломонов издърпа резето, отвори и надзърна. Тутакси обаче отскочи и се прекръсти ужасено три пъти.

— Всички добри духове!... Две привидения!

Пьотр Добронич се изсмя високо.

— Май си доста плашливичък!

— Не ми ли вярваш? — викна търговецът.

— Ами надникни сам тогава!

— Не ми и хрумва.

— Заклевам ти се! Те клечат като маймуни на прът!...

Вахмистър Ерошкин и Сергей Пропов в никой случай не бяха изкарвали приятна нощ зад себе си. Вратата беше устояла на всичките им усилия да я отворят. А да вдигат дандания, не смееха, понеже искаха да избегнат голямото посрамване, което неминуемо щеше да последва при откриването им. По тази причина бяха поседели до утрото на прътите, монтирани напречно на помещението за окачване на разните там неща за опушване. Тъй като саръците бяха поставени на височината на рамото, те се надяваха да не бъдат забелязани веднага при отварянето на вратата. В първия подходящ миг се канеха да го ударят на бяг.

При опипването наоколо и още повече при покатерването върху върлините бяха влизали в досег с окадените стени. Ето как по дрехите и лицата им здраво себе установил черен налеп, така че ужасът на Ломонов от двете „привидения“ си бе съвсем основателен.

Още по-голям обаче беше собственият им ужас, когато при отварянето на вратата бяха открити. Та нали не можеха да подозират, че помещикът знае за тяхното нахълтване и разиграваше фарс. Какво да правят? Да скочат от прътите и открито да излязат от вратата пред очите на всички? Останаха нерешително да клечат.

Ломонов отвори сега повторно вратата и Пьотр Добронич пристъпи да погледне.

Двамата омазани със сажди натрапници действително седяха там горе на върлините и предлагаха вдъхваща ужас гледка. Имаха вид, сякаш току-що са ги изтървали от преизподнята. На това отгоре кривяха неописуеми гримаси. Страх ли бе това, или ярост?

Пьотр Добронич симулира ужас и викна с пълно гърло:

— Привидения! Да, да, две привидения!

Той тръшна вратата, тикна отново резето и отърча от стаята. А Ломонов, който хич не се почувства добре сам в компанията на тези необичайни, черни хубостници, хукна подир него.

— Да, да! — закрещя на свой ред. — Живи-живенички привидения!

Ловците на соболи наскачаха.

В този миг отново се чу конски тропот. Откъм реката приближаваха две коли, придружавани от трийсетина казаци с един лейтенант.

— Кой живее тук? — попита един мъж в цивилни дрехи, който седеше в първата кола.

— Пьотр Добронич — отговори помещчикът.

— Аз съм граф Николай Поликев. Търсим един казак, заточеник, който избяга от Верхний Удинск. Да е минавал оттук такъв синковец?

— Не.

Когато графът назова името си, един от присъстващите бе трепнал изненадано — сивобрадият ловец на соболи Номер осемдесет и четири, който до този момент спокойно си бе седял на земята. Той направи движение встрани и метна остър, изпитателен поглед към говорещия. После се извъртя така, сякаш не желаше физиономията му да бъде разпозната.

— Наистина ли? — попита графът. — Ако премълчиш истината, ще заиграе кнутът, помещчик! Ще ти направим домашен обиск!

— Кой?... Да не би ти? — попита Добронич, при което веждите му се свиха. — Опитай, ако държиш да бъдеш изхвърлен.

Графът слезе и пристъпи плътно до помещчика.

— Подлец! Как си позволяваш?

Пьотр Добронич не беше някой раболепен азиатец. Той вдигна заплашително ръка и графът побърза да се отдръпне.

— Как ме нарече?... Подлец?... Кажете още една-едничка такава дума и ще те науча на благоприличие!... Пръждосвай се, негодяй!

Той така силно тресна графа, че оня залитна назад.

— Куче!... Ще се разкайваш за това!... Хванете го! — изкрещя Поликев.

Подканата беше отправена към казаците. Те слязоха от конете, но не изпълниха заповедта, а отправиха погледи към лейтенанта Добронич скочи към къщната врата и викна навътре:

— Ратаи, насам!... На оръжие!... Мила, пушката!

— Чухте ли? — подстрекваше графът казаците. Той иска да ни окаже въоръжена съпротива!... Заловете го и го вържете!... Кнутът ще го приучи на послушание!

Лейтенантът, изглежда, нямаше намерение да последва подканата на графа. Засега той само изтегли сабята си.

Казаците му обаче се насочиха към вратата, където помещчикът стоеше вече със заредена двуцевка в ръка. Зад него бяха застанали ратаите му почти всички въоръжени.

Графът се обърна отново към солдатите.

— Застреляйте го, ако не се предаде! — кресна той. Помещчикът се разсмя.

— Така бързо тая работа не става, приятелче! Аз съм собственикът на тази къща и в случай на нужда мога да отблъсна всеки неканен натрапник с оръжие в ръка. Ти нищо не можеш да ми заповядваш!... Омитай се!

Сега се намеси и търговецът Ломонов.

— Насечете на късове гада! — извика той. — Той е метежник. Той и срещу мен се държа размирно.

Графът погледна говорителя удивено.

— Срещу теб? Кой си ти всъщност?

— Търговецът Фьодор Ломонов от Оренбург. И се поставям под ваша закрила срещу този бунтовен човек.

Ах, стрелна се през ума на графа, Фьодор Ломонов! Та това е мъжът, при когото се намираше търсеният ловец на соболи! В такъв случай действително трябваше да му се окаже нужното внимание.

— Ще ви закрилям — отговори покровителствено Поликев. — По-късно ще поговорим повече... Хайде, махай се от вратата, помещчик!

Ала Добронич взе пушката за прицел.

— Нито крачка повече, иначе ще те застрелям като разбойник! Разкарай се оттук! Едно... две...!

От решителността, с която помешчикът се държеше, на графа му стана зловещо. Той се озова със скок зад казаците.

— Човече, луд ли си? — намеси се сега лейтенантът. — Нима не виждаш кои сме? Направи място!

— До този момент вие все още не сте се поинтересувал от мен! Досега си имах работа единствено с този човек, който се нарече граф, а се държи като селяндур — отвърна Пьотр Добронич. — Пред него няма да се отдръпна.

— А аз ти заявявам с цялата сериозност, че той е знатен господин!

— Обноските му не са на такъв!

— Но че аз съм офицер, вярваш?

— Виждам го.

— Тогава поне на мен няма да запретиш достъпа в къщата ти, на мен и хората ми.

— Действително няма да го сторя — би било противозаконно. Но преди туй искам да те помоля да ми кажеш защо желаеш да прекрачиш прага на дома ми.

— Графът вече ти го съобщи.

— Какво ми влиза в работата този арогантен човек? И той е също така поданик на царя, както аз. Говори ти! Ти единствен тук разполагаш с извънредна власт.

— И ако я пусна в ход тая власт, без да ти давам преди това дълги обяснения?

— Тогава ще те държат отговорен за последиците. Аз ще браня дома си срещу всяко незаконосъобразно нападение. Вярно, че съм само един помешчик, но си знам правата!

Сега лейтенантът се насочи към графа.

— Човекът действително си е в правото — нашепна му той. — Щяхме по-гладко да стигнем до целта, ако бяхте разговарял по-учтиво с него.

— Да не би да трябва да се мазня с благи думи на един такъв пършивец? Държането му тъй и тъй доказва, че избягалият казак се намира при него!

— А аз мисля, че тъкмо защото брани честта си по този начин, няма нищо общо с беглеца. Аз ще претърся щателно къщата му. Внимавайте!

Лейтенантът пристъпи отново към Добронич.

— Като офицер от царската армия ти заявявам, че търсим тук един беглец. Убеден съм, че човекът се е скрил в твоята къща.

— Тук се лъжеш.

— Тогава толкова по-добре за теб! Значи можеш спокойно да пуснеш хората ми.

— Така съм удовлетворен и ви разрешавам да търсите беглеца.

Добронич се обърна после към хората си:

— Пуснете солдатите да влязат! Майката и Мила нека разведат господин лейтенанта навсякъде. Аз ще остана тук, за да не попадне заедно с тях и някой паразит в къщата. Но заявявам, ако обискът причини и най-малката вреда на имуществото ми, ще накажа човека, който и да бил той. Казвам се Пьотр Добронич и в такива неща не разбирам от шегата.

Офицерът май нямаше голяма вяра на казаците си.

— Ще вляза само с унтерофицера — обяви той. — Нека хората образуват тук полукръг, та вратата и площадката пред къщата да са добре заети и никой да не може да се измъкне.

Така и стана. Казаците се разтеглиха от единия ъгъл на къщата до другия в дъга, вътре в която сега се намираха всички присъстващи. После лейтенантът влезе с унтерофицера.

Графът, който се бе отдръпнал от входа, кипеше от ярост.

— Господарю — обърна се Фьодор Ломонов към него, — не е ли срамота човек като вас да е принуден да допусне някакъв си селяк да се държи по този начин с него?

— Мълчете! — изхока го графът. — Нямам охота за безполезни приказки.

Поликев се отвърна, а Ломонов го проследи с поглед, в който не се четеше никаква симпатия.

Междувременно лейтенантът се бе огледал в коридора и посочи вратата вляво.

— Какво има там? — попита.

— Дневната и съседната стая — отвърна Мила.

— Може ли да влезем?

Вместо отговор момичето отвори вратата и двамата солдати пристъпиха прага. Претърсиха грижливо помещенията, ала не откриха нищо.

— По-нататък! — повели офицерът, като се върна в коридора и се осведоми за срещуположното помещение.

— Една стаичка, в съседство на която е разположена коптильнята — обясни Мила.

— Коптильнята... нелошо! Такова място лесно може да се използва като скривалище!

Лейтенантът пристъпи рязко с унтерофицера си в стаичката и посочи железната врата.

— Там вътре ли се опушва? — обърна се към жената.

— Да.

Той издърпа резето и разтвори широко вратата, за да може дневната светлина да проникне в окаденото помещение. Най-напред не видя нищо подозрително, но когато погледна нагоре, различи две свити, маймуноподобни фигури, клечащи една до друга на саръците.

— Все светии! — възкликна. — Тук май даже и хора се опушват!

— Хора? — попита Мила удивено.

— Погледни нагоре, сестричката ми!

Двете жени надникнаха предпазливо в камерката и видяха за свой ужас две фигури, които дума не казваха и само по треперещите им ръце и крака се разпознаваше, че са живи същества. Обладани от страх, те отскочиха назад. На офицера му стана ясно, че изобщо не са знаели за присъствието на двамата. Той се приведе и влезе в коптильнята.

— Кои сте вие?

Никакъв отговор.

— Чорт возьми! (Дявол го взел!) Не можете ли да говорите, хубостници?

— О, да, да, можем да говорим — обади се плачливо съседът Сергей.

— Е, говори тогава! Кой си?

— Сергей Пропов ми е името. Имотът и земята ми се намират наблизо.

— Човече, струваш ми се крайно подозрителен! Ами другият пък кой е?

Двамата опушени се намираха в отвратително състояние — както физически, така и душевно. Бяха поискали да си отмъстят, ала с отмъщението бяха засегнали единствено себе си. Бяха възнамерявали да заловят Борода, а в замяна се бяха кадили... цяла една дълга, изпълнена с горчицина и теглила нощ!

Сега бяха открити. И то от офицер. На вахмистъра му идеше сам да се шамароса. Макар и да не го очакваше точно наказание, той виждаше все пак да се задава кастрене и... кикот, който сигурно щеше да отекине по цялата граница. Такава излагация никога нямаше да се забрави.

Ето защо на всички въпроси към Сергей Пропов той си бе мълчал, дори и сега, когато лейтенантът се осведоми за него и всъщност бе негов дълг да му отговори, яд и срам задушаваха всяка дума в пресъхналото му гърло.

— Той е мой приятел, казашкият вахмистър Ерошкин от близката станица — отвърна вместо него Сергей Пропов.

— Какво?... Казак?... И на това отгоре вахмистър? Хиляди дяволи!

Дрехите на злощастния спътник на Пропов наистина не можеха да се различат от сажди като военна форма. Той изглеждаше просто ужасно.

— И как всъщност, магарета, се озовахте тук? — продължи лейтенантът.

— Искяхме да заловим ловеца на соболи Борода и същевременно да арестуваме Добронич.

— К чорту! Че Борода в тази местност ли се намира?

— Да. Аз го видях тук в двора — възвърна най-сетне говора си вахмистър Ерошкин.

— А-а! Значи тоя Пьотр Добронич е все пак лъжец! Ама вместо да заловите Борода, вие сте се оставили вас да запрат?... Чудесно, това ще ти донесе едно хубавичко мъмренийце, вахмистър. Та такова нещо хич не е допустимо. По-късно ще ми обясниш... А сега слизайте!

Лейтенантът измъкна постоянно висящия на хълбока му камшик и така изплющя Ерошкин по краката, че оня извреця от болка. В

следващият миг уплашеният казак стоеше на земята. По същия начин лейтенантът свали на нозе и дългия Пропов.

— Сега вѣн! — заповяда офицерът и подпомогна двамата с камшика, додето се намериха пред къщната врата.

Крайно удивени, присъстващите се вторачиха в двете черни фигури.

— Пьотр Добронич — обърна се офицерът към помещчика, — познаваш ли ги тези двамата?

Запитаният приближи и оглежда доста време дебело наклепаните със сажди лица, после поклати глава.

— Не, не ги познавам.

— Та те бяха в твоята къща!

— Тѣй като ти ги измъкна, значи трябва наистина да са били вътре. Но аз не ги познавам и не зная също как са попаднали в дома ми!

— Нали ти си ги затворил в коптильнята!

— Аз... съм ги затворил? Не, щях да го зная. Ама какво пък са дирили там?

— Това май ти самият най-добре знаеш.

— Хм-м! Сигурно са се вмъкнали да крадат. Но за щастие няма много нещо в коптильнята!

Пьотр Добронич направи толкова простодушна физиономия, че трудно бе да не му се повярва.

— Те обаче твърдят, че ти си ги бил заключил — продължи лейтенантът.

— Тези нагли лъжци!

— Не, не лъжем... вярно е! — викна вахмистърът дрезгаво. — Не дойде ли снощи в предната стаичка, където гореше лампа?

— Да. Имам навика, преди да си легна, още веднѣж да прегледам дали в къщата всичко е наред.

— Не зарези ли вратата на коптильнята?

— Нея ли?... Да, правилно! Сега се сещам! Зарезих я, защото зееше отворена. Някой от хората ми трябва по невнимание да не я е затворил. Такова нещо аз не мога да търпя и ето как я заключих.

— Ама така затвори и нас!

— Вас? Че какво сте търсили без мое знание и позволение в коптильнята ми?

Вахмистърът замълча объркан, после изръмжа:

— Няма нужда да знаеш.

— Охо! Няма нужда да знам, когато двама непознати синковци се вмъкват през нощта в моя дом? Нещо да не си мръднал?... Сега работата започва да ми става подозрителна! Кажй, защо не се обадохте, когато зарезих? А?... Нека ви кажа: защото сте имали нечиста съвест и не сте искали да ви спипат! Вие сте мошеници и сте искали да ме окрадете!

— Аз?... Теб да окрада? Аз, вахмистър Ерошкин?

— Как?... Какво?... Ти си вахмистърът?

— Да.

— Гласът е същият, вярно. Ами другият пък кой е?

— Твоят съсед Сергей Пропов.

— Той ли?... Въпреки всичко питам отново: Какво дирите нощем у дома?

— Е, искахме да заловим ловеца на соболи Борода!

— При мен?

— Да. Мислехме, че пак ще дойде.

— Ето какво било!... Да, детки, вие сте извършили голяма грешка, Когато човек иска да залови някого, не бива да се оставя самия него да окошарят. Та нали в крайна сметка си е мое пълно право да си зарезявам вратите. И как ли пък ще мога да знам, че някой се е намъкнал в къщата ми! Не, драги ми приятелю, тая работа с Борода е плосък претекст! И дори да не сте се канили да крадете, то сте дошли по още по-лоша причина! Двамата бяхте турили око на дъщеря ми Мила, а когато ви бяха отрязани квитанциите, надрънкахте заплахи. Сега сте се сдружили, за да ловите тайно риба в мътна вода. Кой знае какво щеше да се случи, ако не бях тикнал резето! Тая работа ще я оставя съдията да я разследва.

Това безпощадно обвинение не пропусна да окаже възнамерявания ефект върху лейтенанта.

— Сволоч — кресна той на Ерошкин, — заслужаваш си кнута! Щастие е за теб, че не съм ти началник. Но аз няма да оставя нещата току-така. Твоят сотник ще се погрижи за това. Един солдат, на всичкото отгоре вахмистър, да бъде заловен в подобно деяние... по дяволите, главата му трябва да падне! Да те няма, отивай на чешмата и

се мий! После ще ми се представиш!... А ти, бостанско плашило, да се махаш веднага оттук! — кресна и на Пропов и го шибна с камшика по прасците.

Сергей Пропов изрева високо и понечи да търти да бяга. Само че Добронич го улови за ръката.

— Стой, съседче! Вярно, господин офицерът те подкани да си вървиш, но аз още не мога да ти го разреша. Залових те в жилището си, в което си проникнал тайно през нощта. Оставаш тук! Ще те предам на съда и междувременно ти определям същото помещение, което вчера сам си си избрал.

Пропов се изплаши. Такова нещо не беше очаквал. Поиска да се възпротиви и едва когато офицерът го угости с още един удар, се остави да го отведат и заключат отново в коптилнята.

За офицера целият този инцидент беше твърде неприятен. Той съзнаваше, че вахмистърът, изиграл тук толкова жалка роля, беше навредил опасно на престижа на войската. Ето защо не си хаби повече думите за съмнителния ход на събитията, макар да таеше леко подозрение към Пьотр Добронич.

И може би ръководен тъкмо от това недоверие, държеше да продължи обстойно претърсването чифлика на помещчика — мансардните стаи, тавани, мазета. Отново го придружаваше унтерофицерът, като самият Добронич ги водеше.

В крайна сметка твърдението на Добронич, че го подозират напразно, се оказа вярно. Лейтенантът не намери и следа от беглец — нито в жилищната постройка, нито в съседните.

16. ДВАМА МОШЕНИЦИ НАСАМЕ

По време на разправията между Добронич, лейтенанта и двете „привидения“ от коптильнята граф Поликев беше дръпнал настрани някогашния дервиш и сегашен търговец Ломонов.

През двудневното си пътуване той бе имал достатъчно време да обмисли следващите стъпки. Не криеше от себе си, че с бягството казак Номер десет положението му значително се бе утежило. Вярно, човек можеше да се обзаложи сто към едно, че младият Орьолчашча ще бъде заловен, ама кой му го гарантираше? Какво щеше да стане, ако безследно изчезналият и обявен за мъртъв човек из един път се появеше в Москва и предявеше претенциите си за наследството? Това при всички случаи трябваше да се предотврати. Та нали иначе то щеше да означава финансовия крах на Поликев, ако не и нещо по-лошо.

След дълги размишления и съображения той накрая бе наясно със себе си. Неговият първоначален план бе да накара двамата пречеци му мъже завинаги да замлъкнат, за да може да се радва на спокойствие на владенията си. Бягството на Номер десет обаче промени ситуацията и направи необходими съвсем други стъпки. Може би щеше да е възможно да уреди мирна спогодба с граф Василкович — Номер осемдесет и четири.

Ловецът на соболи не можеше още да знае за бягството на своя храненик дори и да му е било известно досегашното местопребиваване на казака-заточеник. А Поликев беше убеден, че графът е сломен от стоварилото му се нещастие и няма да отблъсне по тази причина ръката, която му предложи помощ и спасение. Василкович сигурно щеше да приеме предложението, което неговият сродник щеше да му направи, да, и колкото и странно да се виждаше, щеше даже да го приветства като избавител от едно безнадеждно положение.

Имаше ли веднъж Поликев честната дума на стария Василкович, че няма да го обезпокоява като наследник на имуществото му, е, тогава щеше да види как ще процедира по-нататък. Един бърз куршум или един сръчен удар с нож... и бъдещето на предприемчивия Поликев

щеше да бъде освободено от всякакви опасения. Флоран — някогашният дервиш и сегашен търговец Ломонов — също не беше без грижи. Ако изненадващата поява на Детелиновия лист сама по себе си го бе хвърлила в такъв ужас, че бе побягнал презглава от Верхний Удинск, то нещата допълнително се утежняваха и от поразителния факт, че онзи казак пред вратата на околийския не само знаеше името му, ами му бе известно и в каква връзка се е намирал с фамилия Адлерхорст.

Как беше възможно? Казакът беше още млад, значи във въпросното време трябва да е бил дете. Къде и при какви обстоятелства беше видял той Флоран? И как се обясняваше, че чертите на тогавашния слуга се бяха съхранили в паметта му? За миг Флоран бе споходен от мисълта, че би могло да се касае за някой член на фамилията Адлерхорст и то за Готфрид, ала в следващата секунда се изсмя на самия себе си. Май му се привиждаха призраци посред бял ден! Един Адлерхорст щеше да познае — така си мислеше Ломонов — още от пръв поглед. Рязко изразените черти на Адлерхорстови щеше да открие — пак по негово мнение — измежду стотици. А и как ли ще се е озовал Готфрид в Сибир? Вярно, съдбата бе въвлякла няколко члена от разпръсваната фамилия Адлерхорст в странна игра... но от робския пазар в Суакин до Верхний Удинск пътят все пак бе твърде дълъг.

Колкото и да мислеше и си блъскаше ума, така и не намираше обяснение къде можеше Номер десет да се е запознал с него. Това го безпокоеше повече отколкото смееше да си признае. Този мъж беше само един казак наистина и на туй отгоре заточеник, ала въпреки всичко можеше да стане опасен. Преди време Ломонов беше напълно убеден, че е унищожил всички следи зад себе си. При появата на дребния трапер във Верхний Удинск това убеждение бе понесло могъщ удар. И какво ли, ако въпреки всички очаквания казакът и Сам Хокинс се натъкнеха по някакво стечение на обстоятелствата един на друг? Невероятна и фантастична мисъл наистина... но какво ли не е възможно, когато Дяволът кара каруцата! Флоран-Ломонов нямаше и представа, че тази опасна възможност вече бе станала факт. Той не беше познал Готфрид фон Адлерхорст, защото този се беше променил извънредно много през трите години на своето заточение. Суровите лишения и несгоди не бяха минали безследно за него; гъстата брада, която обрамчваше лицето му, също не позволяваше да изпъкне

приликата с братята му. Освен това в бързината Флоран-Ломонов не бе имал време да се вгледа по-внимателно в чертите на казака.

Поликев измерваше Ломонов с изпитателни погледи. Той обмисляше как най-добре да напипа слабото място на този мъж, когото не познаваше, Флоран също беше любопитен какво имаше да му каже графът.

— Фьодор Ломонов — подхвана Поликев най-сетне предпазливо, — чувам, че си тръгнал на лов за соболи.

— Да, батюшка. (Да, бащице.) За тази цел наех във Верхний Удинск неколцина ловци.

— Желая ти добра sluка. Щастливо пътуване и не забравяй преди всичко да потеглиш веднага с хората си.

Ломонов облещи удивено очи.

— Какво да направя? Да потегля веднага? Това не е възможно. Ние сме от два дни на път и аз непременно трябва да позволя отдиш на мъжете.

— Колко дълго се каниш да останеш тук, приятелче?

— До утре заран, бащице.

— Не става, в никой случай. Вие трябва да тръгнете незабавно! Аз искам така.

Удивлението на Ломонов се преобрази в слисване.

— Ти го искаш? Кой си ти всъщност, че да ми раздаваш такива заповеди?

— Знаеш името ми. Аз съм граф Поликев.

— Ама защо трябва да напуснем това прекрасно място?

— Това е моя работа и тя не те засяга.

— Превосходно! (Превъзходно!) А моята работа пък теб не интересува.

— Что слышу (Какво чувам!) Ти ми се инатиш?

— Ваше високоблагородие обича да се шегува — рече Ломонов подигравателно. — Въпреки това бих ти се подчинил, ако имаше съответното право. Само че случаят не е такъв. Покажи ми правомощията си, които ти позволяват да ми заповядваш!

Поликев бе хранил убеждението, че ще е необходима само една дума, за да наложи на Ломонов волята си. Че търговецът не бе някой смирен русин, а французин, това той не можеше да знае. Та ето как се видя принуден да промени тона, защото много държеше да отдалечи

ловеца на соболи от тази местност. Графът предполагаше, че казак Номер десет се крие нейде наблизко. А за неговите сметки щеше да означава една дебела черта, ако някоя случайност събереше баща и син.

— Нямам никакви правомощия естествено — отби Поликев. — Хайде да не си мерим думите на златарски везни. Аз наистина нищо не мога да ти заповядвам. Изложих само едно желание.

Ломонов се ухили доволно.

— Желание? Това е нещо друго. С удоволствие бих изпълнил някое твое желание... при известни обстоятелства.

— И какви биха били те, друже?

— По-напред кажи защо трябва да се разкараме оттук.

— Причината бездруго ще ти е безразлична.

— Не, бащице. Настоявам на искането си.

— Ама това са маловажни неща, защо...

Ломонов се изсмя високо.

— Учудвам ти се! Ние сме цели два дена на път и почивката ни е крайно необходима. А ти искаш да ни я отнемеш, че и още се чудиш и маеш, задето искам да знам причината?

— Добре де! Мислех да ви отдалеча оттук, защото не желая избягалият заточеник, когото търсим, да се срещне случайно с някого от хората ти.

Ломонов подсвирна през зъби.

— А-а, такава ли била работата! Струва ми се, напусто се безпокоиш. Ако офейкалият казак наистина се намира тук наблизко, в което впрочем не вярвам, то той ще се пази да напусне скривалището си и да отиде сред хората.

— Не си наясно с нещата. Казвам ти, ако беглецът си имаше и най-малкото понятие кой се намира сред хората ти, никакви съображения за собствената сигурност нямаше да го възпрат да установи връзка с него.

Ломонов се слиса. Ако самият факт, че графът участва в преследването на един беден избягал казак, бе предизвикал удивлението му, то толкова повече му се натрапваше усърдието, с което той се опитваше да отдалечи него и хората му. Тук нещо не се връзваше. Ако се касаеше само до обикновени заточеници, на графа сигурно и през ум нямаше да му мине да се поинтересува от тях.

Работата очевидно се въртеше около някаква тайна и Ломонов реши да проникне в нея. Може би щеше да извлече някаква изгода.

— И кого пък от хората ми не бива да види беглецът? Ако искаш да осуетиш срещата между казака и моя човек, то не е нужно все пак да се вдигнем всички оттук. Достатъчно е да разкарам въпросния с някоя заръка.

— Имаш право. Това е най-простото. Касае се за ловеца на соболи Номер осемдесет и четири.

— За него ли? Че какво общо ще има той с беглеца?

— Биха могли да обединят сили и да офейкат заедно.

— Нещо не ми се вярва. Никой не храни по-голямо недоверие към себеподобния си, както заточеникът. Страхът от предателство сам по себе си му запрещава да се присъедини към някой непознат.

— Случаят тук не е такъв. Двамата се познават много добре. Те са баща и син.

Поликев съвсем не бе възнамерявал да отиде толкова далеч в разкритията си, ала подигравателната, изпълнена с превъзходство физиономия на Ломонов го бе накарала да се увлече.

— О-о! — възкликна бившият дервиш удивено. — Това наистина е нещо друго. А ти сигурно се боиш от тях, а?

— Как ти хрумна?

— Е, все пак трябва да си имаш някаква причина да се кахъриш за двама обикновени заточеници!

— Грещиш. Аз само изпълнявам дълга на всеки верен поданик на царя, извършвайки своето, за да си получат престъпниците заслуженото наказание.

— За какви престъпления собствено се касае?

— Те са двама разбойници и убийци.

— И как им е името?

— Салтиков.

Ломонов не повярва нито дума от всичко това. Той не познаваше казака отблизо, но за ловеца на соболи смяташе, че може да се закълне, че не е убиец. Той действително нямаше вид на такъв.

— Не ме увещавай! — отхвърли. — Номер осемдесет и четири не е разбойник и убиец или познанията ми за хората трябва съвсем да са ме зарязали. Впрочем от него не мога да се лиша. Той е най-добрият в групата ми.

— Ти няма да се разделиш с него. Желая само да го отведеш незабавно оттук.

— Не си давай труда! Не може и през ум да ми мине да изпълня желанието ти, след като не си откровен с мен.

— К чорту! (По дяволите!) Поставяш търпението ми на сурово изпитание, приятелче! Какво всъщност искаш от мен?

— Само истината, братле! Кой е казакът, на чието арестуване толкова много държиш?

Граф Поликев размисли. Неговите родственици в никой случай не биваше да се срещнат тук. Ама пък не можеше и да му хрумне да съобщи пълната истина на досадния разпитвач. Така би предал и себе си, и тайната си на един свършено непознат човек. Ето защо реши да премълчи връзката, съществуваща между казака и Василкович от една страна и неговата персона от друга, но в останалото да отговори на въпросите.

— Искаш да знаеш името на казака? Добре, ще ти сторя хатъра. Той е бил по-рано капитан на кавказките казаци и се казва Орьолчашча.

— Орьолч...

От смайване Ломонов не успя да доизрече името. Значи все пак един Адлерхорст! Но кой? Руски клон фамилията Адлерхорст нямаше. Това той знаеше от по-рано. В такъв случай съществуваше единствената възможност казакът да е вторият по възраст от тримата братя Адлерхорст, а именно Готфрид.

Срещата във Верхний Удинск отново изплува в ума му. Постът в Управлението го познаваше от някогашната му длъжност като прислужник. Тук вече нямаше място за съмнение — онзи казак беше Готфрид фон Адлерхорст.

Граф Поликев много добре забеляза какво въздействие оказва изявлението му.

— Нима познаваш този мъж?

— Не го познавам. Известна ми е само фамилията му, при предпоставката че произхожда от Германия-отвърна сдържано Флоран-Ломонов.

— Така е. Орьолчашча е само руският превод на немската дума „адлерхорст“.

— Значи преди малко не си ми казал истината, като обяви Номер осемдесет и четири за баща на казака. Аз със сигурност знам, че Адлерхорст-баща е мъртъв и то от много години.

Поликев захапа долната си устна. Този човек го принуждаваше да каже повече отколкото му бе приятно.

— Не съм те излъгал. Номер осемдесет и четири е негов приемен баща. И аз като теб зная добре, че съдбата е отредила ужасна смърт на баща му, и че с изключение на Готфрид всички останали членове на фамилията са изчезнали безследно.

Ломонов обмисляше.

Този граф Поликев познаваше семейната история на Адлерхорст удивително точно, значи трябва да имаше по-близка връзка с казака, отколкото признаваше. Той искаше да залови Номер десет, следователно отношенията им бяха враждебни. Той, Флоран-Ломонов, нямаше защо да се страхува, ако информира графа за събитията от последните месеци. Напротив, можеше да го спечели като съюзник. А това му се струваше полезно, защото не криеше от себе си, че над главата му витае опасност. Готфрид фон Адлерхорст се намираше на свобода и трябва да пребиваваше наблизко, ако преследвачите имаха право. Причина, достатъчна за Ломонов да бъде нащрек, толкова повече че появата на опасния Детелинов лист в Русия трябва да бе в най-тясна връзка с беглеца.

Тези съображения се стрелнаха светкавично през главата му.

— По-правилно би било да кажеш — отвърна, — членовете на фамилията Адлерхорст бяха безследно изчезнали.

Графът трепна.

— Не те разбирам. Как да тълкувам думите ти?

— Точно както гласят: Сестрата и братята Адлерхорст вече не са в робство, а са свободни и са се открили.

Новината дойде така изненадващо за графа, че за миг не намери и дума за отговор. Той изгледа Ломонов все още с неразбиране.

— Ама... това... няма как да е възможно! — изрече мъчително накрая.

— Защо не? Известно ми е и още повече. Сестрата и братята не само че са се намерили, но са узнали и че брат им пребивава в Русия... да, изглежда, знаят даже че е заточеник.

— Чорт взьми! Как стигна до тази мисъл?

— Защото са тук и го търсят!

— Те... го... търсят?

— Убеден съм в това. Във Верхний Удинск не ти ли обърнаха внимание трима странно облечени мъже? Двама дълги, тънки и един по-дребен?

— Разбира се. Забелязах ги близо до Управлението. Приличаха на скитници от американските прерии.

— Не само че изглеждат така, ами са си и такива. И главата да си отрежа, ако нямат пръст в бягството на Номер десет.

— Ама как тези хора ще...

— Много просто! — прекъсна Флоран-Ломонов въпроса. — Те бяха в Америка и освободиха там Мартин фон Адлерхорст. Сега са прехвърлили океана, за да търсят последния от братята — Готфрид.

Графът пое тежко дъх, фаталните вести го завариха напълно неподготвен.

— Откъде узна всичко това?

— Ще ти разкажа. Не знам наистина какво имаш против фамилията Адлерхорст, но от всичко разбирам, че си техен враг. И тъй като аз имам всички основания да им пожелаая да идат по дявола, то нямам причина да бъда сдържан пред теб но за откровеността си очаквам същото и от теб!

— Можеш да разчиташ на това. Разказвай!

И някогашният дервиш започна разказа си.

Граф Поликев го слушаше с голямо напрежение.

Двамата така се бяха вдълбочили в разговора, че на нищо друго не обръщаха внимание, така не бяха забелязали също как ловецът на соболи Номер осемдесет и четири се бе изправил от мястото си, за да заобиколи къщата и се спре до ъгъла, зад който се намираха те.

Там той се облегна привидно безразлично на стената и даде вид, че се е унесъл в мисли. Ето как стана свидетел на странния разговор, който разтърси душата му в цялата ѝ дълбочина. Трябваше да свика цялото си самообладание, за да съхрани външно спокойствие и да не появи изумлението си. Гърдите му конвулсивно се повдигаха и спускаха; ръцете се свиваха в юмруци, а ноктите се врязваха в месото.

Как беше копнял през тези три години за новина от своя питомник, от когото бе откъснат непосредствено след мистериозното арестуване!

Контролната служба в онези райони е толкова строга, че на заточениците е невъзможно да влязат един с друг във връзка.

Граф Василкович вече беше причислил своя приемен син Богумир към безследно изчезналите. А ето че днешният ден му поднесе по силата на случайността една вест, на каквато не бе дръзвал да се надява и в най-смелите си представи.

Неговият син беше още жив и... избягал!

Нови грижи налегнаха тутакси стария. Та нали твърде добре знаеше колко трудно, да, че бе почти невъзможно да се изплъзне човек от бдителните очи на граничните постове. А жребият на онези бегълци, които не биваха залавяни, бе най-често смърт — от глад или студ. Те изтегляха непечеливш билет в играта за свобода и живот.

Присъствието на Поликев, когото той още от пръв поглед позна, за него вече не беше загадка. Той подозираше, че на него дължи нещастията си и че този измамник е дошъл заради него, макар и все още да не отгатваше същинската причина. В първите дни на своето заточеничество той стотици пъти си бе поставял въпроса кой му е нанесъл този удар. На няколко пъти бе поискал следствие, в замяна на което му бяха отворявали с подигравки и камшични удари. После се беше успокоил. Кой, питаше се, би имал полза от неговото нещастие? Кой можеше да извлече изгода, вкарвайки него и сина му в това безнадеждно положение?

Отговорът не беше труден. И под съмнение попадеше една-единствена личност — граф Поликев. Василкович го познаваше достатъчно добре, за да го счита за способен на някое мерзко дело, особено що се касае да наследи богатство. Колко често бе опитвал заточеникът през тези три години да разбие веригите и изпрати или получи вест от външния свят — напразно. Струваше му се, че пръстенът около неговата персона е сключен много по-тясно, отколкото около който и да е друг заточеник и сякаш всичките му началници полагаха специални усилия да го оставят в неведение относно определени неща.

Един и два пъти ли се бе мъчил да узнае нещо от търговците, от които биваше наеман — напусто. Съществуваха най-строги разпоредби за общуването на частни лица със заточеници. На определени въпроси на нещастниците въобще не биваше да се отговаря. Всяко престъпване на тези предписания биваше наказвано

като умишлено подпомагане за бягство. Вероятно хората, на които Василкович биваше предоставян, получаваха специално инструкции. Във всеки случай от тях не можеше да узнае и най-малкото, свързано с неговата съдба...

Трудно би било да се прецени кой слушаше разказа на дервиша с по-голямо внимание: Василкович или неговият погубител. Известието, което Поликев сега получи, събуди у него най-лоши опасения. Оръолчашча беше свободен; братята и сестра му го търсеха; трима отракани мъже се бяха съюзили с него, за да му помогнат да прехвърли границата... А той, граф Поликев? Беше все още твърде далеч, едва в самото начало на прибиране плодовете на своето скверно дело. Все повече му се натрапваше убеждението, че единственият път да се обезпечи, се крие в мирното разбирателство с Василкович. Получеше ли от него желаното съгласие, после... е, после щеше да навакса онова, което бе пропуснал преди три години...

Когато дервишът приключи доклада си, граф Поликев още дълго мълча. Нуждаеше се от време да асимилира чутото и да вземе някакво решение. Най-сетне мислите му изкристализираха.

— Разказът ти звучи като някоя басня от Крилов^[1] — заяви той, — но съм убеден, че всичко си е така, както го казваш. Сега ме остави сам и прати при мен Номер осемдесет и четири! Имам да говоря с него.

— Какво искаш от него, бащице?

— По-късно ще ти кажа.

— Защо не сега? Аз бях откровен и ти ми обеща същото. Имам право да науча от теб истината. Кой е Номер осемдесет и четири и какво искаш от него?

— Само търпение, братле! Нямам време за губене. Номер осемдесет и четири трябва да се махне, час по-скоро да се махне! Ще поема работата в свои ръце и след като постигна целта си, ще ти разясня всичко. Ще трябва да си наложиш спокойствие дотогава!

Първата цел на Поликев беше да спечели време. Той и насън не мислеше да запознава Ломонов със своята тайна. И без това му беше позволил да проникне в нея повече, отколкото му бе приятно. Флоран метна колеблив поглед на графа и тръгна да доведе ловеца на соболи.

Номер осемдесет и четири беше напуснал поста си още веднага щом помисли, че изчезването му може да бъде забелязано. Той зае

мястото си при другите и потъна в размисъл, от който скоро го изтръгна гласът на Ломонов.

— Графът стои там до чешмата. Той иска да говори с теб и желанието ми е да отидеш при него.

— Слушаюся, господин! (Слушам, господине!) Ловецът се изправи и тръгна към Поликев, който се бе отправил към задната страна на буковия жив плет. Ломонов тутакси се прокрадна нататък и ето как стана свидетел на разговора между двамата мъже.

Странно беше чувството, с което Поликев очакваше идването на ловеца. Той беше лишил Василкович от родина, син, имущество и свобода, накратко казано от всичко и от онова време се бе надявал повече да не го среща. Сега щеше да го види за първи път. Как ли щеше да се държи нещастникът с него? Всичко това му тегнеше на сърцето.

Приблжиха бавни крачки. Номер осемдесет и четири идваше наглед спокоен и равнодушен. Лицето му беше невъзмутимо и неподвижно. Не му личаха бурите, вилнеещи дълбоко в неговата душа.

— Наредил си да ме повикат, господине — поде той.

— Да. Желая да говоря с теб. Онова, което имам да ти кажа, не е нещо тривиално.

— Тривиално или не, за мен е все едно. На заточеника нищо вече не може да му бъде приятно или неприятно.

— Дори родината?

— И тя. Заточеникът няма родина, няма име, няма право, няма душа. Той е една цифра, една нула.

Ловецът го каза така безучастно, сякаш това изобщо не го засягаше.

Тогава графът премина към изненадваща атака.

— Значи не ме познаваш?

Номер осемдесет и четири огледа говорителя с удивен поглед.

— Никога не съм те виждал — отвърна безразлично.

— Лъжеш се. Аз съм граф Николай Поликев.

По време на тези думи държеше погледа си прикован към заточеника. Очакваше, че онзи ще подскочи от изумление, ала се излъга.

— Тъй! — каза Номер осемдесет и четири с добре изиграно равнодушие. — Може и някога да съм чувал името, ама съм го

забравил.

— Името ми е свързано с най-важните събития от твоя живот. Кой и какъв беше ти по-рано?

— Аз съм заточеник. Кой съм бил по-рано, това вече не е от значение за мен.

— Кое беше името ти?

— Наричат ме Номер осемдесет и четири. В това отношение някогашното ми име е като отвеян лист.

— Но, човече, нима сърцето ти е съвсем окаменяло? Нямах ли деца?

— Какво ме ползва днес, ако наистина съм имал деца? Нищо.

— Мисля, че имаш син — не роден, а храненик.

— Като говориш така, ми се струва, че те слушам като в просъница.

— Не е сън. Ти беше голям, знатен господар.

Василкович беше облегал гръб на ствола на една елха със скръстени на гърдите ръце. Лицето му беше замръзвало и неподвижно, гласът звучеше без интонация.

— Трябва да е било отдавна, много отдавна. Вече нищо не зная за тези неща.

— Нима изобщо не можеш да си спомниш името си?

— О, да, зная, че бях наречен Салтиков, Василий Салтиков.

Поликев стана несигурен. Той много добре разбираше, че Номер осемдесет и четири си играе с него и че неговото външно безразличие е само една маска, зад която се криеха истинските чувства. Заточеникът, от друга страна, беше достатъчно умен и хитър да отгатне, че графът таи нещо в сърцето си. Но бе решил да не го подпомага с абсолютно нищо. Поликев трябваше сам да се разкрие.

— Нека не си играем на криеница — каза последният ядосано.

— И двамата много добре знаем кой кой е. Ще говоря открито. Ти си граф Василкович и си осиновил Богумир Орълчашча. Той щеше да наследи богатствата ти, а аз да остана на сухо. Тогава съдбата ми се притече на помощ, отреждайки ти и Богумир да попаднете по погрешка под подозрение. Бяхте заточени като престъпници и обявени по-късно дори за мъртви. Ето как влязох във владение на твоето състояние. От него аз вече няма да се откажа. Не съм глупак. Но съм

готов да проявя отзивчивост. Боли ме да гледам роднината си в такава несрета. Ето защо искам да ти направя едно предложение.

— Слушам — отвърна Василкович с тон, сякаш изобщо не ставаше въпрос за неговите собствени дела.

— Спасявам те от изгнание и ти давам един милион рубли. Чуваш ли, цял милион!

— Благодаря ти. По-нататък какво?

— Не е трудно да се досетиш, че имам едно условие.

— Изкажи го!

— Даваш ми дума, че на свобода ще живееш под друго име и няма да предприемаш никакви стъпки, за да ме изгониш от веднъж извоюваните права. Отбележи си добре, граф Василкович остава мъртъв, но пък ти заживяваш като състоятелен гражданин. Аз те познавам и зная, че мога да разчитам на думата ти. Какво ще кажеш за предложението ми?

— В сметките си не включваш една много важна точка — какво ще каже синът ми за цялата тая работа.

— Синът ти? Той няма никакво отношение към нещата — изрече грубо Поликев.

— Мамиш се. И той е в същата злочестина като мен. Освен това говориш против убежденията си. Много добре ми е известно, че тъкмо сега синът ми ти отваря много работа.

— Не те разбирам.

— Разбираш ме даже много добре. Мислиш, не знам, че казак Номер десет, по чиито пети си хукнал като Дявола след някоя душа, е Богумир Орълчашча?

Графът отскочи стъписано назад.

— Как... ти знаеш?

— Да, знам — кимна Номер осемдесет и четири спокойно.

— Кой ти го издаде?

— Не е важно.

— Е, след като вече си го научил, нямам причина да отричам. Но той няма да се радва дълго на свободата си.

— Да изчакаме! А дотогава и през ум не ми минава да ти предоставям никакви концесии.

Поликев беше изумен. Той си беше въобразявал, че Василкович с две ръце ще сграбчи спасителното въже, което му подхвърляше. За

Поликев бе много важно да постигне целта си при стария — за случай че опасението му се потвърдеше и бягството на казак Номер десет успееше. Споразумееше ли се веднъж с бащата, то нямаше защо вече да се опасява от сина. А ето че старият слагаше кръст на сметките му. Но Поликев не беше склонен току-тъй да се откаже от плановете си.

— Не отхвърляй лекомислено предложението ми — рече с принудително нехаен тон.

— Не си давай труда! Аз съм Василий Салтиков, а думата на този заточеник ни най-малко не може да те ползва.

— Я хайде да не се занасяме! — кипна Поликев нетърпеливо. — Аз чисто и просто те поставям пред избора: или се съгласяваш, или оставаш до кончината си този, за чието име сега по много странен начин претендираш... Та отбележи си добре! От една страна ти маха свободата и една безгрижна старост, а от друга — заточение до смъртта ти.

— Добре. Да приемем, че не съществува друга възможност!

— Гласът на стария все още звучеше безстрастно както в началото.

— Каква гаранция можеш да ми дадеш, че аз наистина ще бъда свободен и ще получа един милион рубли, ако ти дам думата си?

Спокойствието, с което Номер осемдесет и четири водеше разговора, започваше лека-полека да лази по нервите на Поликев. От него той се дразнеше повече, отколкото ако Василкович бе ругал и беснял. От тази неподатливост на противника започна да му става зловещо.

— Каква гаранция искаш? В момента мога да ти платя единствено със същата монета. Давам ти честната си дума, думата на един почтен човек.

— Думата на един безчестен мерзавец!

Кой беше изрекъл това ужасно оскърбление? Номер осемдесет и четири? Едва ли бе така, тъй като старият бе все още облегнат със скръстени ръце на дървото, а физиономията му не изразяваше ни най-малко вълнение. Той приличаше по-скоро на някоя говореща восъчна фигура, а не на жив човек, в когото пулсира свежа, живителна кръв.

Поликев остана изпърво занемал, с широко отворени очи и вторачен в събеседника. После обаче рязко измъкна камшика от пояса.

— Човече, как се осмели? Знаеш ли, че ти не си нищо повече от един заточеник, един безправник, затворник, нищо повече от Номер осемдесет и четири? Хвърли се на земята и запълзи пред мен в прахта, иначе ще опитах кнута!

Заплашеният не направи никакво движение на отбрана. Той запази и досегашният си безстрастен тон.

— Остави камшика на мястото му! Ако ме докоснеш, това ще ти струва живота. И не кряскай толкова! Мислиш, че разговорът ни не интересува никого, и че ловецът на соболи Номер осемдесет и четири няма очи и уши? Отдавна забелязах хубостника, който ни подслушва.

С тези думи той направи ненадеен скок в храстите и измъкна за врата търговеца Ломонов, някогашният дервиш.

— Ти? — извика графът. — Ти си ни подслушвал?

— Не!

— Не лъжи! — повели ловецът на соболи, който от един път се бе преобразил. Ти стоиш вече доста дълго тук! А мен ме радва, че на разговора ни присъстваше и свидетел. Сега налице е и трети, който знае кой съм... Е, оставям ви насаме. Побъбрете си добре! Дано не ви доскучае!

И изчезна.

Другите двама се гледаха няколко секунди безмълвно. После дервишът подигравателно се изсмя.

— Ама че смехория, да ме спипат като подслушвач! Но най-главното е, че сега знам защо си дошъл на Селенга.

Поликев кипеше от ярост, ала вече нямаше как да промени нещата. След като Ломонов веднъж знаеше тайната му, той се примири с този факт, нещо повече — веднага реши да се възползва от това. А постигнаше ли после целта си, щеше да се отърве от неудобния свидетел.

— Унижението да бъдеш открит като подслушвач — рече той със съзнателно лекомислен тон, — можеше да ти бъде спестено. — И бездруго бях решил да ти разкрия всичко, както те уверих преди малко.

— Твоите човеколюбиви намерения май не намериха особен отклик при тоя ловец на соболи — подигра се Ломонов. — Е, от един удар не пада никое дърво. Аз ще обработя Номер осемдесет и четири. И мога да предвардя казак Номер десет да го открие. Необходимо е само да се отправя с моите собольники бързо и много надалеч в

девствените лесове. Знаеш, че си имам причини да държа казак Номер десет далеч от себе си.

— Тук най-сетне желанията ни се срещат. Слушай, правя ти изгодно предложение. Помогни ми Номер осемдесет и четири да стигне дотам, че да приеме предложението ми и това няма да ти е във вреда!

— Съгласен съм с най-голямо удоволствие.

— За да постигнем целта си, се изисква естествено тоя Орьолчашча да изчезне.

— Ще ти помогна с радост.

— Тримата американци също биха могли да заминат при дедите си.

— От все сърце ще се радвам, ако мога да ги пратя там. С тях имам да уравнявам доста висока сметка.

— Така си мисля и аз.

— Дотук сме единни по въпроса. Ще действаме заедно. Но по-нататък, какво ще получа за усилията си?

— Успееш ли да промениш мнението на Номер осемдесет и четири, давам ти сто хиляди рубли.

— Я гледай! Хич не знаех, че този човек има такава стойност за теб. При това положение сигурно ще ти е неприятно — прибави Ломонов дебнещо, — ако в близко време случайно го сполети някое нещастие?

— Не зная защо точно на него в близко време ще му се случва нещастие, но признавам, че това ще сложи дебела черта на сметките ми... освен ако Номер десет също изчезне съвременно и завинаги. Разбираш ли ме? Но засега достатъчно дълго се таихме тук. Имаш нещо на сърцето си?

Графът погледна събеседника си изпитателно. Със същата лека ръка можеше да му обещае и три милиона, защото нямаше намерение да плати и една-едничка рубла на човека, проникнал кажи речи насилствено в тайната му. Но в негово лице той виждаше една сродна душа тъкмо от каквато се нуждаеше в момента. Той добре беше разбрал намека на търговеца, ала поклати глава.

При последния въпрос от шубрака се отдели гъвкавата фигура на ловеца на соболи. Когато преди малко остави двамата насаме, той

въобще не си тръгна, а веднага приклепна зад един храст близо до мястото, където стояха, за да чуе за какво още ще говорят.

Сега бързо се отдалечи и когато Поликев и Ломонов излязоха пред къщата, вече седеше спокойно и привидно непринудено при другарите си по съдба.

[\[1\]](#) Крилов, Иван Андреевич (1769–1844) — руски баснописец (Б. нем. изд.) [↑]

17. „КЛЕТИТЕ ХОРА“

Лейтенантът стигна пред къщата от безрезултатното си претърсване на всички постройки тъкмо когато граф Поликев и Ломонов се връщаха от чешмата.

— Готово! — извика офицерът. — Номер десет не е тук и вероятно изобщо не се намира в тази местност. Ще трябва да го търсим другаде.

През туй време вахмистър Ерошкин беше приключил с почистването си, доколкото това тук бе възможно. Сега стоеше пред вратата, за да се представи на лейтенанта съобразно заповедта. Ето как чу да се поменава казак Номер десет. Това привлече вниманието му. Той застана чинно пред началника и се осмели да го заговори.

— Чух, че търсиш Номер десет, бащице. Той наистина ли е избягал?

— Защо питаш?

— Защото го видях.

— Кога?

— Вчера подир пладне.

— Ами залови ли го?

— Да. Аз го арестувах.

— К чорту! А аз лазя тук да го търся по всички дупки и къшета. Човече, защо не ми каза веднага? И сега къде е?

— Не знам. Бях принуден да го пусна да си върви.

— Защо?

— Защото по-късно се оказа, че не бил търсеният, ами някакъв приятел на Пьотр Добронич от Екатеринбург.

— А-а, тъй, тъй! От това излиза, че си арестувал съвършено невинен човек. Ти си един пършивец, който явно не умее да върши нищо друго, освен идиотщини. Марш по дяволите! Карай си коня към станицата и гледай друг път да бъдеш по-умен!

Вахмистърът се измъкна начаса. А офицерът се отправи към графа, за да обсъди с него по-нататъшното преследване на избягалия

Номер десет.

След минута-две хората видяха от къщата да излиза жалката фигура на иначе толкова самомнителния Сергей Пропов, когото Добронич най-сетне бе освободил от коптильнята, той се прокрадна покрай къщата с цялата бързина, на която бяха способни изтръпналите му клечали часове наред крака и се изгуби зад ъгъла. Беше получил урок, който сигурно цял живот нямаше да забрави.

Едва беше изчезнал и от другата страна се появиха нови пришълци — един старши лейтенант с отделение от петнайсетина казака.

Съглеждайки лейтенанта от Верхний Удинск, той препусна изненадано към него.

— Ты здесь, товарищ? (Ти тук, другарю?) — попита. — Какво те води насам?

— Търся един беглец, казака Номер десет! Да си чул случайно нещо за него, приятел?

— Не.

— А иначе да сте заловили някого?

— Жива душа. По границата ни от дни не се е случвало нищо. Едва днес ни се отвори работа. Сигурно вече си чул за Борода?

— Избягалият ловец на соболи? Да.

— Е, ние се каним да го заловим и да спечелим хилядата рубли, определени за него.

— Желая ви сполука! Знаете ли всъщност къде се намира?

— Да, съвсем точно. Той и бандата му.

— Как? Открили сте скривалището на другарите му?

— Не ние, а един мъж от станицата. Той отишъл през нощта до реката да лови раци. Забелязал там проблясъците на огън, промъкнал се и видял да лагеруват около него „клети хора“ — някъде към петдесет човека. Осмелил се да приближи максимално и подслушал разговора на двама мъже, от които се разбрало, че Борода е предводителят на този отряд и само за кратко се бил отдалечил.

— Какво откритие! И къде са се спотаили?

— Само на няколко версти оттук в гъсталака на един завой на реката. Мъжът се върна едва преди малко, защото после били разставени постове, през които на първо време не могъл да се

промъкне. Те били изтеглени чак на разсъмване и той съумял да се измъкне незабелязано.

— И вие се каните да спипате цялата компания?

— Ние сами? Петнайсет мъже? На такова нещо не бива да се осмеляваме. Тези хора без съмнение ще бранят кожата си. Не, ние като цяло сме петдесет казаци пехотинци и трийсет кавалеристи под командването на един майор. Пехотинците маршируват към мястото. Конницата е разделена — по петнайсет мъже на фланг, така че представлява двете крайни точки на полукръга, в който ще бъдат обкръжени „клетите хора“. Ако ни се удаде да приближим незабелязано, никой няма да ни се изплъзне.

— Ще позволиш ли да участвам с хората си в ездата? Ние сме също трийсет мъже.

— С най-голямо удоволствие, братле!

— А бива ли и аз да се присъединя? — попита графът. — Аз съм граф Николай Поликев, а и моят приятел тук Ломонов от Оренбург с радост би помогнал за залавянето на хубостниците.

— Всички сте добре дошли — отговори старши лейтенантът вежливо. — При предпоставката естествено, че никой няма да предяви претенции за наградата.

Скоро така подсиленият отряд препусна, ловците на соболи не влизаха в сметката. Пьотр Добронич тъкмо бе излязъл от къщата, когато казаците пристигнаха. Двамата чуха ужасени какво се подготвя. Мила дръпна баща си незабелязано настрани.

— За Бога, татко! — прошепна му. — Трябва да ги спасим! Длъжни сме да уведомим Борода!

— Много е опасно! Никой няма така лесно да иска да се съгласи. Ще трябва аз самият да препусна нататък. Може би ще стигна, преди да се е сключил казашкият фронт.

— Ама сетне пък няма да съумееш да се измъкнеш!

— Тъкмо това е голямото ми опасение. Погледни, те вече тръгват!

Хайкаджиите още не бяха напуснал и всички двора, когато ловецът на соболи Номер осемдесет и четири дойде при Пьотр Добронич.

— Да спасиш клетниците ли искаш? — прошушна той.

— Да.

— Имаш ли за тая цел някой способен мъж?

— Не. Аз самият ще яздя.

— Остави тази работа на мен! Така е по-добре. Иначе имаш ли да предадеш нещо на Борода?

— Благодаря ти, приятел. Кажи му какво си видял и чул тук! Това е достатъчно. Не бих приел тази услуга от теб, ако не се опасявах, че тук може би ще бъда много по-полезен. А и знам кой си. По-добър не бих и могъл да пратя.

Номер осемдесет и четири яхна коня, сложи напреко на коленете си двуцевката и вече се канеше да смушка коня, когато се сети за още нещо и се обърна към спътниците си.

— Братя, бихте ли подкрепили в евентуалната битка „клетите хора“?

— Естествено! С тях сме!

— Хубаво! Разчитам на вас. Побързайте към реката и чакайте до ферибота! Може би ще дойда да ви взема.

И Номер осемдесет и четири подкара коня — в началото бавно, а когато остави двора зад себе си, в тръс.

Видя казаците вдясно пред себе си да се движат право на изток. Те не образуваха верига, а се придържаха към скупчен отряд.

Това бе за него добре дошло, защото така можеше да се промъкне незабелязано между тях и реката.

Сега той смушка коня, приведе се силно напред и препусна в кариер.

Скоро беше оставил казаците зад себе си, без да е бил видян от тях.

Беше от едва половин час на път, когато реката направи една извивка на север и се върна после отново на юг. По този начин се образуваше полуостров, обрасъл с непроходим гъсталак и отделни дървета, на това място се криеха „клетите хора“.

Ездачът започна да навлиза в гъсталака, докато няколко човешки фигури отскочиха стреснато пред него.

— Къде е Борода? — попита той, обуздавайки животното си.

— Борода? Не познаваме никакъв Борода — отговори един.

— Знам, де, знам. Само че сте в заблуда. Настоячиво ви съветвам, имайте ми доверие! Вие сте „клетите хора“ и почивате тук.

Казаците са ви открили и са вече на път, за да ви заловят. Ако не ме отведете бързо при Борода, вие сте изгубени!

— О, Казанска Света Богородице! Виждаш ли гъсто зашумения ясен отсреща вляво? Той е там!

Ловецът на соболи последва указанието. Той препусна нататък, като подвикваше предупреждението си на всички, които срещаше по път. Те скачаха възбудено, когато стигна ясена, целият бивак беше вече на крак.

Под дървото стояха петима въоръжени мъже.

— Кой от вас е Борода? — попита той. Един от тях пристъпи напред и вдигна ръка.

— Аз. Какво искаш?

— Идвам от двора на Пьотр Добронич, откъдето преди малко потеглиха четиридесет и пет конни казаци; от другата страна идват петнадесет, а право отпред ще бъдете нападнати от петдесет пехотинци.

— Всемиловичи небеса! Значи сме издадени!

— Един рибар ви е открил.

— Остава ни само един-единствен път за спасение: изтегляме се с бой към двора на Добронич и веднага изчезваме в скалното скривалище, което помешчикът вече ми показва. Или някой от вас има по-добър план?

— Прощавай, братле! — каза Номер осемдесет и четири. — Икаш да се насочиш към двора на Пьотр Добронич? Ще ти се удаде ли?

— Трябва!

— Пътя към Добронич ти препречват четиридесет и пет добре въоръжени конници. През техните редици ли се каниш да си пробиеш път? А отляво имаш петдесет пехотинци, зад себе си пък още петнадесет кавалеристи.

— Отчайващо положение наистина, ала по-добре да умрем, отколкото да се предадем!

— Искам да ти направя едно предложение, братле. Опитай да позадържиш солдатите с парламентьор! Аз ще се върна да уведомя Добронич, че съм успял да ви предупредя. При ферибота имам единадесет храбри другари, които искат да ви помогнат. Ако ги поведеа в гръб на четиридесет и петимата кавалеристи, преследваните ще

попаднат между два огъня и може би ще побегнат. После пътят ви към двора ще бъде свободен. Останалото ще си дойде от само себе си!

— Великолепна идея! Кога можем да очакваме казаците?

— Всеки момент! Но бъдете разумни и щадете човешкия живот! За вас при всички случаи така ще е най-добре. Стреляйте само по конете! По този начин ще се създаде по-голяма бъркотия, отколкото ако падат ездачите.

— Добре, ще бъдем хуманни, но никой от нас няма да се предаде. Кога ще ни се притечеш на помощ с твоите приятели?

— Най-много след половин час. Бъдете здрави дотогава?

— Бъди и ти здрав, братле!

Ловецът на соболи обърна коня и препусна.

Крайно време беше, ако искаше да се измъкне. Беше оставил едва една верста зад себе си, когато забеляза вляво четиридесет и петимата казаци. Те възнамеряваха да образуват фронт, който да се разпростре отсреща до реката.

Сега той съвсем се притисна към гърба на коня. Дори и вече да го видеха, то поне нямаше да го познаят.

И правилно. От отряда внезапно се отделиха няколко казака и се заеха с преследването му. Но тъй като той подтикна коня към най-голяма бързина, те скоро стигнаха до убеждението, че няма да го настигнат и се върнаха.

След като ловецът на соболи бе оставил отново две версти зад себе си, видя към него да приближава една ездачка — Мила, дъщерята на Пьотр Добронич.

Страхът и тревогата не й бяха дали мира. Тя се стрелна към Номер осемдесет и четири.

— Как стоят нещата? Срещна ли Борода?

— Да, той е предупреден.

— Ще се бие ли?

— Да. Препусни към къщи и кажи на баща си да подготви скривалището!

Борода възнамерява да се изтегли с хората си към двора и да изчезне в убежището.

— Това е умно... Така е добре... ще побързам... Имаш ли още някоя вест?

— Кажи на баща ти, че аз също ще взема участие в битката! Другарите ми веднага ще потеглят с мен. Сега отивам да ги взема.

Те се разделиха. Мила препусна обратно към двора, а ловецът на соболи — към ферибота. Там завари хората си готови. Вниманието им беше насочено към другия бряг, където трима ездачи тъкмо бяха развързали сала и сега се издърпваха навън по въжето.

Бяха двама сухи, неимоверно дълги мъже и един по-дребен. И тримата носеха дрехи, каквито по тези места не се употребяваха, и предлагаха гледка, която накара Номер осемдесет и четири да забрави, че бърза. Той остана с хората си, докато тримата стигнаха до отсамната страна.

Те изкачиха бавно с конете си стръмнината и оглеждаха известно време с остри погледи дванайсетимата сибиряци. После дребният докосна с ръка периферията на шапката си.

— Добър ден, добри хора! Позната ли вие тукашната местност?

— Горедолу — отговори Номер осемдесет и четири. — В такъв случай ще помолим за малка информация. Търсим един мъж, който се казва Пьотр Добронич.

— Той живее съвсем наблизо.

— Познавате ли го?

— Да. Ние сме негови приятели.

— Това ме радва. Ние също искаме да станем негови приятели, ако не се лъжа.

— Някой ви е изпратил?

— Да. Була — бурятският княз и Карпала — неговата дъщеря.

— Значи ще бъдете за него добре дошли. Яздете направо и скоро ще бъдете там!

— Спосибо! (Благодаря!)

Ловеца на соболи приближи коня си току-до Сам Хокинс и огледа дребосъка, който с понятно нетърпение бе избързал пред бавно придвижващите се буряти.

— Лошо сте подбрали времето за посещението си.

— Как тъй, братле?

— Може би... тук... е, може би край помещьето на Пьотр Добронич много скоро ще възникне кървава битка.

— Behold! На по-добро от това хич и не бихме могли да се натъкнем!

— Да не би да се радваш?

— Е, няма да си изплача очите, ако тук и там попадна сред люде, които си разменят сърдечни приказки, хи-хи-хи-хи!

— Ти си май голям особняк.

— Хм! На човек всичко чуждо му се вижда особено.

— Не сте тукашни? Вече си го помислих. Откъде идвате?

— Отвъд океана, от Америка.

Като светкавица се стрелна през главата на ловеца на соболи споменът за онова, което бе подслушал преди малко от графа и Ломонов.

— От Америка? — попита той бързо. — Да не би да сте прерийни ловци? В такъв случай сигурно познавате мъж, който се казва Адлерхорст?

— Как ти хрумна да назовеш точно това име?

— Чух го само преди малко от един човек, наричащ се граф Поликев.

— Поликев?... Egad! Значи гадината е тук? Е, почакай, хубостнико, ще ти вземем ние скалпа!

— Знам, че го търсите и ще го пипнете... още днес!

— Той къде е?

— Там нагоре край реката! Помага на казаците срещу... Боже мой стоя си аз тук и брътвя, вместо...

Той поиска да смушка коня в хълбоците, ала Сам посегна към юздата.

— Само още миг! Говориш за битка и за графа, който щял да помага на казаците. Че срещу кого пък са извадили ножа тези типове?

— Срещу една дружина „клетни хора“, които искат да прехвърлят границата.

— К чорту! Колцина са казаците?

Ловецът на соболи запозна тримата чужденци с няколко думи с положението на нещата.

— Тъй, тъй! — изхъмка траперът. — Значи графът помага на казаците. Ами вие пък кому помагате, братлета?

— На бегълците.

— Това ме радва. Ние също ще им помогнем.

— Вие? Та вие не сте тукашни. Какво ви влизат в работата тези „клетни хора“?

— Egad! Че какво изобщо му влиза на един добър тип в работата ближният? Какво? Нима ме считаш толкова малко способен на порядъчни принципи? Ето какво ще ти кажа: бой ще ядат казаците, порядъчен бой, ако не се лъжа! Ще ни вземете с вас! А ако не искате, е, тогава ще водим битката на своя глава. Сам Хокинс винаги е бил там, където има нещо да се свърши за „клети хора“. Любопитен да видя какви физиономии ще облещят господа казаците, когато затрещят нашите американски пушкала, хи-хи-хи-хи! Вземаш ли ни или не?

Номер осемдесет и четири все още не можеше добре да се ориентира.

— Ще опитаме — отвърна уклончиво.

— Да, братлета, я опитайте! — ухили се траперът. — Убеден съм, че няма да се разкайвате за опита. Ти кой си всъщност?

— Ловец на соболи съм и се наричам Номер осемдесет и четири. Сам Хокинс килна от изненада старата си филцова шапка.

— Behold! Ти... си Номер осемдесет и четири?

— Да.

— Well, в такъв случай ние отново се препънахме пътем в мъжа, когото търсим! Е, да, човек трябва да си има късмет!

— Какво говориш? Вие ме търсите?

— Така е! Имам цяла кратуна новини за теб. Какви очи ще ококориш, хи-хи-хи-хи! Само че сега нямаме време за тая работа, ако не се лъжа!

Мъжете си подадоха ръце, после поеха в галоп нагоре по реката. Поведението на Сам беше направило благоприятно впечатление на Номер осемдесет и четири. Той се придържаше до страната му и по време на ездата му обясни плана на казаците и контрамерките на преследваните.

— Тъй — рече Сам. — Значи тук доблестните юначаги на Борода искат да си пробият път? В такъв случай трябва да им създадем хубав простор, иначе ще заседнат и ще трябва или да хвърлят петалата, или да се предадат. Ще отстреляме крантите измежду краката на казаците. Голям майтап ще падне.

Препускаха по речния бряг — Номер осемдесет и четири със Сам, Дик и Уил начело. Държаха очите си отворени на четири и не след дълго забелязаха стърчащи над ниските храсталаци фигури, които образуваха дълга линия.

— Ездаци са — каза Сам. — Конете са закрити от храстите. С други думи неприятелската кавалерия е там пред нас. Това ме радва, защото сега танцът може да започне.

— Well! — ухили се Уил Паркър. — Битка с казаци! И това не бях преживявал.

— По-добре ще е наистина, ако не могат да ни видят в подробности, та да не знаят по-късно, че ние сме тези, които сме им пресолили супата. За щастие типовете не очакват никакъв враг зад себе си; те с пълно незачитане и неучтивост са ни обърнали гръб, хи-хи-хи-хи! Яздете всички в колона зад мен и се снишете върху конете, за да не бъдете разпознати, ако някой от тези добри джентълмени вземе, че се обърне!

Подканата бе последвана и така бе изминато още едно голямо разстояние по опасания с храсталак бряг.

Същевременно приближиха, което едва ли би им се удало при червенокожите в Дивия запад, на около триста крачки от яздещия враг. Сам Хокинс вдигна десница.

— Стой! Слизай! Връзвай конете! Ще се промъкнем още малко нататък, докато съумеем да вземем крантите на мушка.

Заповедта беше изпълнена и странното бе, че ловците на соболи признаха без сръдня трапера за свой водач. Това навярно бе последица от неговото стегнато, решително и същевременно разумно държане.

Петнайсетимата мъже се запромъкваха в плътен фронт през храстите, докато Сам повели „Стой!“ с тих глас.

Сега бяха отдалечени от конниците само на двеста крачки. Храсталакът на това място беше много нисък, така че конете предлагаха добра цел.

Казаците седяха на седлата почти неподвижно.

— Борода се е вслушал в съвета ми — каза ловецът на соболи. — Той още преговаря, за да спечели време.

— Вече не е необходимо — рече Сам. — Та нали Детелиновият лист сега е тук.

И точно сякаш чули тези думи, бегълците дадоха да се долови един остър гърмеж, последван веднага от други.

— Започва се — ухили се Сам. — Ние ще почакаме още малко. Но когато си кажем после думата, ще помоля нито едно олово да не отиде на вятъра! Петнайсет мъже сме и ще стреляме в две отделения

— от по осем и седем човека. Докато едното отделение зарежда, другото стреля и приспада съответно осем или седем коня. Така всеки ще знае къде да се цели. Но щадете ездачите! Те от само себе си ще духнат.

Стрелбата отсреща при бегълците стана по-оживена. Вероятно се намираха в неизгодно положение, защото ездачите насочиха пики и се приготвиха за атака.

— Сега е моментът, ако не се лъжа! — викна Сам. — Отделение от осем мъже, огън!

Осем изстрела проехтяха почти едновременно. Миг по-късно отсреща осем коня се изправиха на задните си крака. Няколко рухнаха под ездачите си. Останалите бяха само ранени.

Казаците бяха напълно стъписани от тази неочаквана атака. Те се обърнаха към скритите врагове.

— Второ отделение, огън! — изкомандва Сам.

Седем пушки пропукаха със същия добър резултат като предишните.

Казаците зареваха високо. Чувахе се как предводителят им ругае и псува. Той се стараеше да задържи хората около себе си, ала когато петнайсетте мъже дадоха още един залп, остатъкът от кавалеристите — едно виещо, объркано кълбо — препусна, врязвайки се в петдесетте мъже от пехотинския отряд.

— Напред! — извика сам. — Бавно и приведено! Пролуката, която искахме да проправим, е налице. Сега не трябва да се показваме. Противникът не бива да види, че сме малцина, за да има толкова по-голям страх от нас... Аха, гледайте там!

Виждайки десния си фланг да отстъпва, сотникът бе извикал петнайсетте мъже от лявото крило. Те пристигаха в строен ред като хала и тъй като не съзираха никакъв враг, язدهа право пред мушките на стаилите се в храстите противници.

Сам Хокинс не пропусна да се възползва от това обстоятелство.

— Щадете ездачите, избивайте конете! — заповяда той отново.

— Огън!

Изстрелите изтрещяха — първо осем, после седем.

Почти всичките петнайсет куршума попаднаха в целта. Дванайсет коня рухнаха, хвърляйки ездачите, които с див крясък

удариха на бяг. Цялото отделение изпадна в безпорядък и обърна гръб на опасния и невидим враг.

— Беше знаменито! — ухили се Сам. — Помогна! Сега обесниците имат целебен ужас в костите си! Сигурно ще забравят да се върнат! Сега трябва и пехотата им да се оттегли... пита се само дали все пак не превъзхождат още „клетите хора“.

— По брой — не, но по оръжия! — заяви ловецът на соболи.

— Те ще търсят своята безопасност!

— Която ще намерят при Пьотр Добронич.

— До двора му далеч ли е?

— Само няколко версти.

— Хубаво. Тогава ще се изтеглим в този двор. От едната страна отрядът ни е прикрит от реката, а от другата защитата ще представляваме ние, понеже сме най-добрите стрелци. Ще го съобща на предводителя на бегълците, хем ще използвам възможността да се поогледам.

Сам яхна мулето си, но не седна изправен, а увисна по индиански маниер с десния крак на седлото и с дясната ръка във вратния ремък на животното, така че бе скрит зад тялото на крантата. По този начин нямаше как да бъде видян, докато той можеше всичко внимателно да наблюдава.

Сега подкара в безметежен ход да потърси Борода при завоя на реката, където се намираше бивакът на бегълците. Един млад мъж препусна там насреща му, оглеждайки го изучаващо и спря коня си.

— Кого търсиш?

— Алексей Борода.

— Аз съм.

Сам Хокинс му хвърли изненадан поглед.

— Съвсем другояче си представях в действителност този прочут ловец на соболи.

— Кой си ти? Не те познавам. Кои са стрелците, които ни подкрепиха така мощно? Ти идваш от посоката, от която се стреляше и ще можеш да ми дадеш информация.

— Мога. Стреляха ловците на соболи, предвождани от Номер осемдесет и четири.

— Аха. Помислих си го. Ами ти кой си?

— Един чуждестранен пътешественик, който си вървеше по пътя със своите двама другари. Чухме, че „клетите хора“ се намират в опасност и решихме да им помогнем с нашите добри пушки. Сега те потърсих, за да ти кажа, че за вас ще е най-добре да отидете на някое сигурно място. Казаха ми, че помещикът Пьотр Добронич...

— Зная вече, зная вече! — прекъсна го Борода. — Да, ние ще се изтеглим към помещьето на Пьотр Добронич. Там има едно скривалище, което ще стигне за всички ни. Никой не може да го открие. Най-главното е да имаме открит път дотам.

— За това вече ние ще се погрижим. Ние сме петнайсет мъже и аз дадох вече заповед на другите при отстъплението да образуват левия фланг. Така че можеш спокойно да застанеш начело на хората си. Хайде!... Ние ще държим казаците настрани от теб.

Борода препусна обратно към своя отряд. Планът беше реализиран и всичко мина без инциденти. Казаците не се впуснаха в нова битка. Те следваха бегълците бавно и предпазливо, с твърдото убеждение, че ги държат в ръцете, защото „клетите хора“ не можеха току-така бързо да преминат реката, а пред тях се простираше Байкалското езеро, към което бе необходимо само да ги избутват и после преспокойно да ги изловят.

Отстъплението се оформяше по следния начин: начело бегълците, водени от Алексей Борода, след тях петнайсетимата ловци под заповедите на Сам Хокинс и накрая, на едно почтително разстояние, тъй като мистериозната и блестяща стрелба още не бе забравена, казаците.

Умният и хитър трапер се изтегляше с хората си много бавно, за да имат бегълците достатъчно време да се озоват в безопасност. Същевременно много внимаваше, както и по-рано, да не се мярка с приятелите си ясно пред очите на казаците.

Бегълците отдавна бяха достигнали двора на помещика, докато Сам се придържаше още на почти четвърт час от него и с единични изстрели тревожеше казаците, за да спечели още повече време.

Междувременно Пьотр Добронич разумно бе събрал ратаите, на които нямаше голяма вяра, в дневната, тъй като не бе уместно да стават свидетели на такива случаи. Самият той седна и остана при тях, давайки вид, че хич не го е грижа за случващото се вън.

Ратайките също бяха събрани в една стая. Докато помещчикът се грижеше да си създаде алиби, та по-късно да не може да бъде обвинен в съучастничество, дъщеря му Мила се бе заела въвн с благонадеждните ратаи със спасяването на бегълците.

Конете бяха предадени на няколко души, за да ги разседлят и отведат на пасището. Трябваше да се направи всичко възможно казаците да не открият животните на бегълците.

Пещерата беше набързо подготвена от Мила за посрещането. Бегълците се изкачиха един след друг по червената ела. Необходимо бе момичето да води само първия. Който бе имал кон, си носеше седлото и сбруята.

Алексей Борода завършваше шествието. Както капитанът не напуска кораба си, преди да са били спасени всички хора, така и той искаше първо спътниците му да се озоват в безопасност. При това не си губеше времето безцелно, а усърдно заличаваше всички стъпки на бегълците.

Когато и последният от тях бе изчезнал на дървото, Борода поиска да се върне при Сам Хокинс и да се погрижи той и храбрите му бойни другари да не попаднат в опасност. Но Мила възрази.

— Не е нужно. За този мъж аз самата ще имам грижата. Ти само се качи! Най-важното е да сте безследно изчезнали, когато казаците дойдат.

Петнайсетимата ловци все още държаха преследвачите в шах, когато Мила стигна при тях.

Сам Хокинс огледа ухилено енергичното момиче и се приготви да я последва с малкия си отряд до двора на баща й.

— Хайде, братлета! — обърна се той към ловците. — Пък нека видим дали господа казаците ще дръзнат за нещо да ни ядат кокалите!

Поеха в галоп към двора.

Номер осемдесет и четири отново зае там с хората си мястото, на което бяха седели преди туй. Сам, Дик и Уил също се наместиха при тях и направиха най-невинните физиономии на света.

Едва когато казаците забелязаха, че точните пушки на неизвестните противници са окончателно замлъкнали, се осмелиха да се раздвижат. Стигнаха необезпокоявано до двора на помещчика.

Ловците седяха там един до друг с доволни лица и гледаха отряда казаци, който пристигаше с коне.

Старши лейтенантът, предвождащ този авангард, бе същият, който беше тук заранта. До него яздеше лейтенантът от Верхний Удинск. Те спряха при ловците и троснато се осведомиха за бегълците. Но офицерът скоро бе принуден да осъзнае, че тук няма кой знае какво да се научи. Той изпрати разезд от неколцина казаци напред да разузнаят дали теснината, водеща край червената ела до езерото, е заета от преследваните.

За свое изумление той чу, че там нямало и един-едничък враг. Така че навлезе със своя авангард в прохода.

Сам Хокинс се изкиска на себе си, радвайки се на сполучливия номер. „Клетите хора“ бяха в безопасност и той отново можеше да помисли за своята задача. Веднага се обърна към ловеца на соболи.

— Одеве ти спомена за граф Поликев. Сигурен ли си, че той се намира тук?

— Зная го много добре. Той се присъедини към казаците при настъплението им към бегълците.

— Е, в такъв случай навярно и с тях ще се върне. Хей, Дик, Уил, елате с мен в къщата! Нека се представим на този почтен Пьотр Добронич. Добре ще е, освен това, господин графът да не ни забележи веднага.

Двамата кимнаха в знак на съгласие и се отправиха с дребосъка към всекидневната, където сега и Мила се намираше при баща си. Пьотр Добронич ги поздрави радушно.

— Бъдете сърдечно добре дошли, скъпи мои братя — каза той. — Седнете при нас!

— Дойдохме да ти съобщим — уведоми Сам, — че Карпала е вече на път. Тя скоро ще пристигне с родителите си и цялото племе, може би още днес. А сега трябва веднага да те питам за един, когото търсим при теб. Мъжът се нарича Фьодор Ломонов и се представя за търговец от Оренбург. Къде се е дянал той?

— При казаците, които настъпиха срещу „клетите хора“. Пожела си при мен стая, ала не се намери подходяща.

— Хм-м! Той ще получи подслон, където ще трябва да му се хареса, независимо дали иска, или не, хи-хи-хи-хи! Ние с други думи сме тук, за да го вземем малко под крилото си. Я виж, там се задава основната дружина казаци!

Той пристъпи към прозореца. Един многоброен отряд солдати тъкмо влизаше с марш в двора. Само неколцина ездаци имаше между тях.

— Behold! — рече траперът, когато откри Ломонов сред конниците. — Той е. Дик, Уил, елате насам и огледайте типа!

Двамата веднага разпознаха някогашният дервиш и сетнешния Бил Нютън.

— Well! — ухили се Уил Паркър. — Каква небивала радост ще обхване негодая, когато из един път наскочи на нас!

— Да, той ще бъде направо извън себе си от възторг, когато му припомним какво се случи преди време в Америка, особено в Долината на смъртта. Ще ми се сега да влезеше.

Майорът спря пред къщата и огледа бдително целия двор. И той не допусна, че дванайсетимата ловци са имали нещо общо с неговата работа и поради това изобщо не ги удостои с внимание.

В този момент долетя в галоп командващият авангарда старши лейтенант.

— Не се вижда никакъв беглец, господин майор!

— Глупости! Не могат да отлетят! Трябва да се крият някъде тук!

— Ама наистина не се мярка жива душа.

— Невероятно! Не може да се приеме все пак, че са се измъкнали през езерото с няколкото лодки на Пьотр Добронич. Те са толкова малки, че и половината бегълци не биха намерили място в тях. Какво ще кажете по въпроса, драги господа? — обърна се майорът към офицерите си.

Отговорът бе едно колективно свиване на рамене.

— По дяволите, ама сволочите все пак нямат крила! — викна той ядосано.

— Ба! — намеси се сега графът. — По мое мнение има само една възможност. Тези хора се намират в някое скривалище.

В този миг помещникът се появи на вратата.

— Добронич, тук! — повели майорът и посочи от коня си с пръст земята. — Знаеш ли какво се случи?

— Не.

— Нима? Значи се каниш да твърдиш, че не си говорил с никого от бегълците? Ти си приятел на „клетите хора“ — това ми е известно!

Прозорецът ти е винаги отворен през нощта. Ти ги закриляш и този път също си им помогнал да ни се изплъзнат!

— Не съм разговарял с никого от тях!

— Беше ми докладвано, че вчера при теб е бил Борода. Ще го отречеш ли?

— Не. Той е бил в двора ми, когато не си бях вкъщи. Никой не е знаел кой е, докато вахмистърът и хората му не го разпознали. Тогава той избягал.

— Но после сигурно се е върнал и вие сте се споразумели какво да се прави по-нататък. Ти си скрил бегълците от нас.

Помешчикът направи слисана физиономия.

— Скрил? Свети Иван! Че къде пък?

— Ти най-добре си знаеш. Толкова много хора не могат да изчезнат просто ей така. Трябва да са намерили тук някое място, което само ни предстои да открием!

Добронич вдигна рамене.

— Днес вече бях веднъж обвинен несправедливо, че съм криел в къщата си някакъв беглец. После домашният обиск категорично доказва моята невинност. Сега пък тук съм бил скрил цяла дружина заточеници...

— Спри! — пресече го майорът. После даде знак на старши лейтенанта да приближи. — Вие наистина ли огледахте внимателно двора на Пьотр Добронич? Всичко ли претършувахте?

— Тъй вярно, господин майор! Всяко кътче и близката околност.

— Хм-м! — приглуши майорът глас, за да бъде разбран само от офицера си. — Какво ви е мнението за Пьотр Добронич?

— Трудно е да се каже, господин майор. Той определено е приятел на „клетите хора“...

— Значи е подозрителен.

— Разбира се. Но пред мен и лейтенанта от Верхний Удинск се държа безупречно.

— Фокуси! Било го е страх.

— О, не, господин майор! Страхът за този Пьотр Добронич със сигурност е непознато чувство. Напротив, мъжът има гръбнак. Вижда се, че произхожда от западните райони на царството. Тук в Сибир такива хора не виреят. Ако позволите един съвет...

— Моля!

— При този мъж аз бих опитал с добро. Силата с нищо няма да помогне. Тук най-много може да стане дума за хитрост.

— Да го накараме да проговори чрез хитрост? Знаете ли някаква?

— Не, господин майор.

— Значи се връщаме в изходна позиция. Благодаря! Добронич също като придружителите на майора бе изчакал мълчаливо края на този таен диалог. Сега предводителят на казаците се обърна отново към него.

— Пьотр Добронич, съветвам те да направиш доброволни признания. Защото скривалището на бегълците вече ни е известно.

Това бе капан, който майорът в последния миг не особено хитро бе стъкмил. Помешчикът само трябваше да отговори: „В такъв случай не е необходимо аз да ви го показвам.“ И с това щеше да бъде заловен. Но майорът напразно остави една дълга пауза да последва думите му. Пьотр Добронич изобщо не каза нищо. Той изчакваше, без да променя лице.

Това разстройване на плана извади офицера извън нерви. Той измъкна гневно една тънка жилава пръчка от кончова и я накара да изсвисти заплашително във въздуха.

— Помешчик — избухна той, — аз ще сломя вироглавието ти! Не си ли признаеш, ще отнесеш пердаха!

Тогава откъм къщната врата прозвуча едно високо „Стой!“. Всички очи се насочиха нататък. Сам, Дик и Уил излязоха с пушки в ръце.

— Проклятие! — прошепна някогашният дервиш на графа. — Това са тримата американци! Не го ли казах? Те са по дирята ми.

Поликев го накара да млъкне с нервно движение на ръката. Сега той имаше очи и уши само за Сам Хокинс, който закричи с най-добро настроение към възбудената група и се тикна между офицера и помешчика.

— Пьотр Добронич — каза Сам високо, — това бе само една шега от страна на майора.

Помешчикът и сега не обели дума. Майорът обаче зяпна слисан дребосъка.

— Човече! Какво ти скимна? — запита грубо.

— О, нищо особено! — захили се Сам Хокинс. — Ти просто си правиш рисковани шеги, а аз вземам предпазни мерки някой да не ги приеме на сериозно. Това е всичко, хи-хи-хи-хи!

— Наглец! Кой си ти?

— Попитай оня там!

Той посочи Ломонов. Майорът погледна с недоумение мнимия търговец.

— Познавате ли този мъж?

— Не — поклати Ломонов глава.

— Нима? — ухили се Сам Хокинс. — Не е трудно да си го помисля, защото веднага щом си признаеш, с теб е свършено, ако не се лъжа! Ти си най-големият негодяй, който може да съществува на земята. Сега си търговецът Фьодор Ломонов от Оренбург, а?

— Така е наистина.

— А кой беше преди туй? Не се ли подвизаваше в Америка, където се наричаше Бил Нютън?

— Не.

— Не се ли представяше по-преди в Константинопол като дервиша Осман?

— Никога не ми е хрумвало!

— И Флоран не е истинското ти име? Поне под него си се водил като камердинер.

— Ти бълнуваш! Остави ме на мира!

— Както речеш. Много скоро ще си я имаш своята мира.

От изумление майорът почти бе забравил същинската причина на тази сцена — конфликта с Пьотр Добронич.

— Как смееш да се месиш в моите работи? — сопна се той на трапера. — Как ти е името?

— Казвам се Сам Хокинс. Ето, хвърли едно око на книгата ми!

Той измъкна легитимациите на Детелиновия лист от джоба си и ги подаде на майора. Онзи ги прочете. Погледна изумено трапера и другарите му и сбърчи чело.

— Е, и какво от това? — каза накрая. — Ти се казваш Сам Хокинс, а придружителите ти — Стоун и Паркър. Властите се призовават по всякакъв начин да ви съдействат.

— Така е. Виждаш значи, че мога да предявя претенции за твоята помощ!

— Това е вярно. Но от документите не е видно, че имаш право да поставяш препятствия по пътя на тези власти. Пьотр Добронич ще си получи кнута!

— Не, няма да го получи! — оспори Сам с решителен тон.

— Човече, ти си откачил! Ще наредя да те арестуват. Достатъчен е един знак.

— Не си прави труда! Ако някой има правото да извърши тук арестуване, то това сме ние. И веднага ще ти го покажем.

Сам Хокинс пристъпи към коня, на който седеше Флоран-Ломонов.

— Бил Нютън — заговори той високо, така че всички можеха да разбират думите му, — обвинявам те в убийство, грабеж, измама, фалшификаторство и ред други престъпления! Ти си мой арестант!

— Твой арестант? Ха, че хвани ме, де! — изсмя се Бил Нютън, смушка коня си и рязко го обърна с намерение да препусне.

Но беше подценил трапера. Дребосъкът посегна отривисто, улови ездача за крака и измъкна стъпалото му от стремето... едно дръпване, Бил Нютън излетя от седлото и се сгромоли на земята. Конят се стрелна без ездач.

— Вдигнете го и го отнесете в малката соба вдясно на коридора! — нареди Сам на двамата си другари.

Разпореждането изобщо не бе необходимо, защото едва бившият Бил Нютън бе докоснал земята и двамата ловци вече го бяха пипнали и рязко изправили.

Ломонов зарева високо. Майорът беше почти колкото него разгневен.

— Стой! — кресна. — Няма да търпя такова нещо!

— Май ще трябва да го изтърпиш — рече Сам Хокинс хладно.

— Аз ти обърнах внимание на допълнителните клаузи в моя паспорт... Откарайте го!

Помешчикът беше наблюдавал мълчаливо хода на събитията. Сега се обърна към Дик Стоун и Уил Паркър.

— В собата не ви е гарантиран. По-добре го отведете в коптильнята! Аз ще ви я покажа.

Той тръгна напред и двамата го последваха с Бил Нютън, който напразно се противеше на здравите им пестници.

Майорът ругаеше, та се късаше. Заплашваше трапера с арест и затвор и отново и отново заявяваше, че било дързост някакъв си чужденец да запира руски поданик. Но Сам Хокинс не се остави да бъде объркан. Така че на майора не му оставаше нищо друго, освен да употреби сила, ала той не смееше да го стори. Траперът стоеше толкова самоуверено пред него, че нямаше кураж да му посегне. Тогава граф Поликев сметна за уместно да подхвърли една дума. Та нали според онова, което му бе разказал Ломонов, Сам Хокинс бе и негов противник. Ако този трапер бъдеше обезвреден, то играта беше спечелена.

— Господин майор — поде той, — нима ще го позволите? На някакъв непознат човек, който няма нито ранг, нито обществена положение?

— Имате право. Той ще се разкайва за това. Лейтенант, доведете казаците!

— Господин майор, моля най-покорно за позволение да направя едно служебно съобщение.

— Какво е то? Говорете!

Лейтенантът се наведе от седлото към командира и направи един доста дълъг доклад. Разказа какво бе чул във Верхний Удинск за Сам Хокинс. Това бяха кое от кое по-смайващи неща; също изявлението на дребния трапер, че в Царское село пиел кафе и играел карти при царя, излезе на дневен ред.

Майорът облещи очи.

— Вие сте на мнение, че човек не бива да предизвиква този мъж?

— За препоръчване е това да се избягва, господин майор.

— Благодаря! Работата е уредена.

Сам Хокинс бе наблюдавал всичко това с тайно удоволствие. Той подозираше, че става дума за него и смигна на Дик и Уил, които току-що бяха излезли с Добронич от къщата.

— Господин майор — настоя сега Поликев нетърпеливо, — моля още веднъж да арестувате този човек! Аз поемам отговорността.

Траперът весело се разсмя.

— Господин майор, направете, моля, забележка на този човек най-сетне да миряса! Освен това трябва да ви помоля да го арестувате. Той е съучастник в престъпленията на мнимия Ломонов.

— Мътните ви взели! Измивам си ръцете от вашите работи. Ако имате нещо помежду си, уредете си го, ако обичате, сами!... Но с теб Пьотр Добронич, имам още някоя приказка да разменя. Ясно? Няма да ме мамиш повече. Съвсем сигурно е, че ти си скрил бегълците. Заповядвам ти за последен път да покажеш скривалището!

— Не зная за никакво скривалище — отстоя твърдо помещчикът. — Търси да видим дали ще намериш такова!

— Няма да ти се удаде да ми правиш кавал на носа! — процеди майорът. — Ще наредя да обкръжат имението ти, та и мишка няма да може да се измъкне. После ще си покаже къде се таят сволочите, които ми изпозастреляха конете.

Той обърна коня си и препусна, следван от казаците. Поликев метна един изпитателен поглед към все още седящия на земята ловец на соболи Номер осемдесет и четири и се присъедини към солдатите.

Когато след известно време помещчикът разпрати ратаите си на разузнаване, те му докладваха, че цялото поместъе е блокирано от казаците в една широка окръжност. Започвайки от езерото и свършвайки пак до него солдатите отстояли един от друг в обсега на чуваемостта. По брега на езерото също била разставена силна стража, за да се предотврати изплъзването на бегълците по вода.

— Това сега наистина е лошо — забеляза Пьотр Добронич. — Хората ни няма да могат да се измъкнат.

— Ба! — ухили се траперът. — Ще намерим средства и пътища да пратим вкупом казаците за зелен хайвер. Та нали са заели само околността, значи ние тук сме без надзор и можем безпрепятствено да контактуваме с „клетите хора“. Ще проявиш ли желание да ми покажеш скривалището?

— Ще го видиш. Но не бива аз да те придружавам. Докато казаците са наблизко не ми се иска да напускам двора си. Ще ти дам дъщеря си Мила. Тя ще те води.

Докато Дик и Уил останаха настрана при Флоран-Ломонов, Мила поведе дребосъка към червената ела. Бяха достатъчно предпазливи да не ги забележи нежелано око. Дребният трапер източи смаяна физиономия, когато бе подканен да се изкачи по исполинското дърво.

— Не ми е влечение всъщност да се катеря като маймуна по околните дървета!

Но още повече нарасна удивлението му, когато достигнаха пещерата. Тя беше осветена и във всички помещения цареше сподадено оживление. На оджака вече бяха сложени гърнетата, в които се приготвяше храна за гладните. Тук един си охлаждаше и превързваше крака, който бе разранил от ходене, там — друг си изкърпваше дрехите, по които се виждаха следи от нощно бягство през гъсталаци и трънаци.

Заточениците посрещнаха Мила Добронич, която считаха за Ангела на заточениците и придружителя ѝ с радостни лица. А когато чуха че дължаха благополучния изход от нападението най-вече на енергичната намеса на непознатия ловец, всички поискаха да изкажат няколко сърдечни думи и на дребния трапер.

Повечето от хората се намираха на открито, на кратерното дъно, където бликаше изворът. Там Сам срещна и казак Номер десет, който му протегна радостно двете си ръце.

— Слава Богу! Ти наистина си тук, братле! — извика той. — Вече чух за пристигането ти и за онова, което хората ти дължат! Ела и седни при нас! Мисля, че трябва добре да си побъбрим.

18. КОГАТО МИШКАТА Е ПО-ХИТРА ОТ КОТКАТА

На една скална плоча, към която казак Номер десет поведе Сам Хокинс, седяха двамина възрастни, посивели хора — мъж и жена с достопочтен вид — родителите на Борода. При тях се бе настанил и техният син. Той веднага се надигна и поздрави трапера.

Бяха подробно обсъдени днешните събития. После дойде ред на бъдещето и всеки се надяваше, че след като бяха преодолены най-големите мъчности, бягството ще успее. Та нали вече бяха близо до границата.

— Засега се опита само още накъде да се насочим, когато оставим границата зад себе си — рече възрастният Борода. — Съществуват различни пътища, но всичките имат неудобството, че са безкрайно дълги. През Китай, към Индия, Персия, Афганистан, през Киргизката степ.

— За посоката сега още нищо определено не може да се каже — произнесе се Сам Хокинс. — Да изчакаме, докато дойде моят доверител. Нека той избере.

— Доверител? Ти господар ли имаш? Слуга ли си? Не ми изглеждаш на такъв.

— Е-е, връзката между нас двамата действително е нещо съвсем различно от тази между господар и слуга. Ние сме спътници. Моите другари и аз помагаме на този мъж да постигне една определена цел.

— Това е нещо съвсем друго. Как се казва той всъщност? — продължи да пита старият.

— Адлерхорст.

— Та това е немско име!

— Действително.

— И ние ще го срещнем тук?

— Да, той идва. Възможно е да пристигне още днес.

— Това ме радва... защото е щастие да можеш да поговориш отново с един немец, с един съотечественик, който идва от родината.

Сам Хокинс направи слисана физиономия.

— Охо! — извика. — Съотечественик? Нима и вие сте немци?

— Да.

— Heavens!^[1]

— Защо се сепкаш?

— Защо? Защото моята баба беше истинска, чистокръвна немкиня.

Сам беше скочил, другите го последваха. Само казак Номер десет остана седнал и се засмя доволно.

— Ами че тогава ние можем да разговаряме на майчиния си език! — извика старият Борода.

— При мен даже бабиният език, ако не се лъжа! — рече траперът на немски и килна в радостна възбуда старата си филцова шапка ведно със скалпа от едното ухо към другото. — Да натъкна нос ей така на един немски сънародник, хи-хи-хи-хи! И то какъв! Ама я кажете, как всъщност попаднахте от Германия в този благословен Сибир, където човек в най-благоприятния случай зимата премръзва, а лятото бива оплюскван от комари? Вижте ме! Сядам тук и ви уверявам, че няма да се изправа, додето не съм се запознал със съдбата ви, ако не се лъжа!

И Сам се намести отново на земята, посочвайки мястото пред себе си. Двамата родители Борода и Алексей се отзоваха на подканата. Старият гледа известно време нерадостно пред себе си, преди да надигне глава, за да започне да разправя миналото си.

— Историята ми е кратка и лесна за разказване. Бях немец, бях такъв с цялата си душа и днес все още съм. Но в мен ферментираше първичният копнеж към далечни простори, залегнал в кръвта на всеки немец. Искях да се изселя, исках да вървя с пионерите до места, където хората не живеят така нагъсто на тясно пространство, както в родината. Продадох цялото си имущество и потеглих за Русия, където след късо време — бях вече посвикнал — ме последва и моята съпруга. Имахме късмет. Земята, с която се сдобихме, беше евтина и добра и благодарение на моите агрономски познания можехме да се издигнем далеч над средните руски помешчици... де да не беше само моята буйна глава, която всичко погуби. Аз не се числя към онези хора, които гледат да омаловажат и прикрият нещата. И макар да считам размера на моето наказание за прекалено, все пак съм далеч от мисълта да се окачествявам като невинен. Още в отечеството бивах от

време на време недоволен от порядките. Дойдох в Русия... е от трън та на глог. Сърцето ми се възмущаваше от неправдата, с която се отнасяха към този народ. Не мина много и се набърках в тайните политически движения. По-нататък какво да кажа? Съзаклятието беше разкрито и възмездието се стовари върху ми като опустошителна буря. Бях осъден на доживотно заточение в Сибир. Съпругата ми, която в любовта си не искаше да се дели от мен, ме придружи с децата...

— С децата? — попита Сам Хокинс. — Значи Алексей не е единственото ви дете?

— Не. Имахме и едно момиченце, беше още малко, кърмаче, когато трябваше да тръгнем. По време на пътуването то почина и беше погребано в снега на сибирската тундра... Успокой се, майко, не се вълнувай! — прибави той, като видя как жена му оброни лице в шепи при спомена за онова събитие.

— Хм-м! — изръмжа Сам. — От какво умря всъщност сукалчето?

— Малката си отиде от студа. Прехвърлянето ни се случи в една от най-лютите зими, а това означава нещо за Сибир. Отгоре на туй при пътуването ни беше отказано всяко удобство, трябваше да изминем огромен път пеша. Можете ли да си представите какво означава това?

— Мога да си го представя — кимна Сам съчувствено.

— От студ нашата колона, която се състоеше от шейсет затворника.

— Били сте шейсет затворника? Вярно ли?

— Да. Защо?

— Хм-м! Имам си понякога моите мисли. Карайте си спокойно нататък!

— Бяхме полумъртви от студ и изтощение, когато направихме почивка при един номадски лагер. Днес вече не мога да кажа дали бяха тунгусци, буряти, или якути — толкова бях затъпял и нечувствителен към всички външни възприятия, само едно все още си спомням — вождът изпита състрадание към моята жена и я взе в шатрата си.

Старият помълча известно време, завладян от спомена. Жена му също гледаше пред себе си с втренчени, пусти очи.

— За съжаление помощта на вождя дойде твърде късно — продължи старият. — Когато жена ми сне детето от гърдите си, където бе опитала да го топли, то беше мъртво... измръзнало. Мъртвешкото

вцепенение беше вече настъпило. Онова, което последва сетне, беше ужасно и не мога да говоря за него. Съпругата ми се съвземаше мъчително бавно от душевното сътресение, предизвикано от смъртта на любимката ѝ, а аз, сега мога да кажа за себе си, че оттогава станях съвсем друг. Смъртта на малката ми отвори очите. Осъзнах, че съм извършил прегрешение спрямо моето семейство и взех решение да поправа провинението, ако добрият Господ Бог ми даде възможност за това.

Леко, съвсем леко попипа ръката на съпругата си. После дълго седяха мълчаливо с болезнена, но кротка усмивка по преждевременно състарените черти.

Сам Хокинс от известно време вече мърдаше неспокойно на мястото си, сякаш мравки бяха намерили път в индианските му легинси. По брадатото ум лице трепкаше нещо особено. Ръцете му опипваха периодично ту големия червен „светещ нос“, ту се плъзгаха замислено и сякаш търсецо по резките на неговата Лиди, от която и тук, в сигурната пещера не се бе разделил.

Дребният трапер се намираше в дълбока душевна възбуда. Той мислеше за разказа на бурятския княз Була, който бе чул заедно с Херман. Благодарение на него сега категорично знаеше, че има пред себе си родителите на Карпала.

Старият Борода наруши мълчанието.

— Пътуването премина под неизразими теглила...

— Стоп! — обади се Сам Хокинс. — Назовете ми мястото, където сте погребали сукалчето!

Старият го погледна учудено.

— Защо искате да го знаете?

— Имам си причина, ако не се лъжа.

— Е, въпреки вълненията през онези дни в паметта ми се запечатаха няколко думи от разговора на казаците. По онова време се намирахме в Тундрата...

— ...в Тундрата на пълзящите брези — довърши Сам горделиво.

Тримата го погледнаха с отворени уста.

— Значи вярно, щом кокорите така очи! — ухили се дребосъкът доволен. — Така ли е?

Старият Борода поклати смаяно глава.

— Да, така е, но откъде знаете...

— Зная го, защото съвсем наскоро срещнах това измръзнало сукалче!

Изявлението въздейства като бомба — по-сащисани от това тримата нямаше как да бъдат.

— Ама... това... е... невъзможно! — изпелтечи старият Борода.

— Защо не?

— Защото аз лично присъствах, когато заровиха малкото телце в снега!

— О-о, това нищо не значи, нищичко, хи-хи-хи-хи! Сукалчетата имат жилав живот. Могат много да понесат, понякога дори заравяне в сняг, ако не се лъжа!

Жената беше пребледняла и държеше десницата си притисната към сърцето. Алексей гледаше с разширени очи мъжа, говорещ толкова непонятни неща, а старият Борода сякаш се бе вцепенил от ужас.

— Човече! — извика накрая Алексей. — Всички ние ви дължим много, но сега съм длъжен да ви кажа, че не проумявам как можете да си правите такава ужасна шега с моите родители!

— Шега? — престори се на учуден Сам Хокинс. — Уверявам ви, че точно сега хич, ама хич не съм в настроение за шеги, ако не се лъжа.

— Но моля ви! — намеси се старият. — Аз мога само да повторя, че ние прегледахме малката и установихме, че смъртното вцепенение вече беше вече настъпило. Детето беше погребано пред собствените ми очи.

— Да, приятелю, в снега. Онова, което сте сметнали за мъртвешко вцепенение, не е било нищо друго освен вкочанение от студ. Докато лежало после в снега, малкото телце се затоплило и скоро си било пак живо-живеничко. Тънкото гласче сетне сторило своето за спасението на безпомощното същество.

— Не можем да го повярваме... не можем да го повярваме! — извика хрипливо старият, а жена му започна да плаче.

— Вярвате или не, но аз видях и говорих със сукалчето! И мога само да ви кажа, че е станало прелестно сукалче, хи-хи-хи-хи!

— Ама откъде пък знаете, че вашият случай се отнася за нашето дете? Навремето все пак не бяхте с нас, а момиченцето ни беше още толкова малко, че е невъзможно да има някакъв спомен от онези дни.

— Вярно е! Но пък имам най-добрите свидетели в лицето на онази състрадателна съпружеска двойка, която се е погрижила за

детето.

Тримата Борода все още не бяха на себе си. После обаче се нахвърлиха с многобройни въпроси върху Сам: Къде е дъщерята и как се чувства? Знае ли изобщо нещо за своята съдба?...

— Стоп! — защити се усмихнато трапера от напора на тримата. — Сега не е време да ви разправам изчерпателно всичко това. Вашето момиче се чувства добре! — успокои той старите. — Въоръжете се с търпение до утре, тогава ще научите всичко!... Мисля — продължи после, обръщайки се към Алексей, — че сега ще се откажете да потеглите още утре със заточениците, както бе уговорено, а ще останете да чакате с родителите сестра си. Полковник Сендевич може да се нагърби с водачеството на хората.

И Сам тръгна да си върви, оставяйки тримата в най-голяма възбуда.

В пещерата дребният трапер трябваше дълго първо да пита за Мила Добронич, която просто му се беше изгубила в кипежа на работата.

Най-сетне Сам Хокинс откри търсената и известно време наблюдаваше подсмехнат как се грижи за бегълците. Когато го съгледа, тя му кимна засмяно, но не изостави самарянската си дейност. Най-сетне приключи и те се върнаха заедно в двора на Пьотр Добронич.

Помешчикът не си беше вкъщи. Отишъл бе на пасището да се поогледа за казаците. Траперът се възползва от случая да хвърли едно око на някогашния дервиш. Той се упъти към коптильнята, пред която бяха седнали Дик Стоун и Уил Паркър.

— Как се държи оня?

— Много спокойно — отговори Уил.

— Това е подозрително. Ако дигаше дандания и немирстваше, за мен щеше да е по-добре. Който се покорява безропотно на една такава съдба, той си има своите мисли планове. Я да взема да я огледам по-внимателно тая коптильня.

Резето отлетя назад и той отвори вратата. Флоран-Ломонов беше седнал на черния под, облегал гръб на стената. Той хвърли ненавистен поглед на трапера.

— Я гледай, настанил си се удобно! — подхили се прерийният ловец. Жалко, че не мога да ти предложа плюшен стол.

— Куче!

— Това пък какво беше?... Спокойно би могъл да бъдеш малко по-учтив. Иначе като нищо може да ми хрумне да ти отвърна с кнута.

— Посмей само!

— Няма да ми представлява трудност — отговори Сам. След миг беше откачил кнута от пояса и угости негодия с един крепък удар.

— Виждаш — продължи после, — че не е никакъв риск да те нашибам! И кой ли пък си в действителност? Едно голямо нищожество, носещо много имена! Един опасен престъпник, комуто бесилката помахва! А какъв си бил преди? Един жалък лакей, тласнал семейството на господаря си към гибел! С такъв тип мога да разговарям единствено с камшика.

— Хулител! — изрева удареният. — Приведи доказателства!

— Всяко нещо с времето си! А сега искам преди всичко да се уверя дали птичката няма да съумее да се измъкне от кафеза си.

Той изследва грижливо коптильнята и се убеди, че за Флоран-Ломонов не съществува никаква възможност за бягство. После отново заключи пленника.

— Налага ли се изобщо да пазим нехранимайкото? — попита Уил Паркър.

— Разбира се. Този човек е твърде важен, за да го оставим без надзор. Той вече на няколко пъти има късмет да се изплъзне. Този път това не бива да му се удаде. Пък и нали можем да се сменяме. Аз всъщност сега имам да поговоря още с помешчика.

Пьотр Добронич междувременно се бе прибрал и Сам Хокинс го намери в дневната стая.

— Е, как ти хареса скривалището на заточениците, братле? — посрещна го Добронич.

— Много е добро. По-добро място за бегълци изобщо не би могло да има, но как си представяш продължението на тяхното бягство?

— Трябва да приспим бдителността на казаците. После ще преведа „клетите хора“ през граничните постове.

— И сетне?

— Ще се намират на китайска територия.

— Където все още могат да бъдат заловени и екстрадирани, хи-хи-хи-хи!

— Те вече ще могат да бранят кожата си. Казал съм на Карпала да се погрижи за оръжия и се надявам, че това вече е сторено.

— Сторено е. Двамата ми приятели и аз самият опразнихме на околийския началник от Верхний Удинск целия арсенал, който достопочтения човечец всъщност се канел да изтъргува, хи-хи-хи-хи!

— Слава Богу! При това положение бягството трябва да успее!

— Така мисля и аз. Като нищо можем да си пробием път, което впрочем днес доказахме на казаците. Но какво ще стане, след като бегълците се озоват на отвъдна територия? Как ще се снабдяват с провизии по безкрайните пътища на Монголия?

— Това е въпросът, който винаги ми създава главоблъсканици, колчем се касае за незабавното преминаване на някой по-голям отряд през границата. Този път е особено лошо. Запасите ни не са достатъчни да обезпечим задоволително всички, а пък нали трябва да отбягват станиците, където биха могли да се запасяват.

— В такъв случай май ще е най-добре — рече Сам след известен размисъл — да се разгледа по-обстойно първоначалния план на Борода, според който те трябва да си набавят униформи и да се придвижват през Сибир като казаци.

— Идеята е добра, но реализирането се натъква на множество мъчнотии.

— Е, от тях Сам Хокинс не се бои, ако не се лъжа! Къде е всъщност най-близката станица със склада за униформи на тукашните казаци? Ще ми се да й хвърля едно око.

— Разположена е на един час път пеша оттук. Складът с униформите е наместен в една постройка в съседство с къщата на майора, постоянно пазен от два поста.

— От които ние не се боим. Смятам, че е възможно складът да се опразни през нощта.

— Но в станицата са на гарнизон осемдесет казаци.

— Забравяш, че те сега не са там, братле. Та нали са обкръжили имението ти.

— Вярно. Но това дълго няма да продължи.

— Е, в такъв случай ще се погрижим ударът да бъде осъществен час по-скоро.

— И дори да успееш, то пак ще е напразно. Защото липсва най-главното — конете. Бегълците имат малко животни и те са откарани на

пасището.

— И на това ще се намери лек.

Сам Хокинс закричи замислено напред-назад из стаята. По едно време спря пред Добронич.

— Имам го! Ще се сдобием с коне и то от казаците.

— Как? От казаците? Не разбирам.

— Е, ще отида малко на разузнаване. Предполагам, че войската е заградила имението ти до реката. Ако допускането ми е правилно, животните ще са събрани някъде под надзора на няколко души. Как стои в това отношение работата, бездруго ще видя, когато яздя сега към станицата. Ти няма ли да ме придружиш?

— За съжаление не. Но ще ти дам един благонадежден ратай. Няколко минути по-късно Сам Хокинс и един ратай възседнаха и препуснаха към станицата.

Не бяха се отдалечили много от двора и се натъкнаха на казаците, които имаха заповед да не пропускат никой подозрителен. Двамата бяха отведени при командващия този участък. За щастие това бе лейтенантът от Верхний Удинск, който вече познаваше Сам. Той веднага махна с ръка.

— Нека минават! — Двамата подкараха конете в галоп и стигнаха станицата в рамките на половин час.

Един пограничен казашки лагер по онова време не оказваше впечатляващо въздействие. Укрепяването се състоеше само в един вал и ров околоръст селището. Понякога този вал биваше увенчан с проста едноредова палисада.

Къщите бяха малки и повечето построени от дърво. Гостилница естествено не биваше да липсва, също така малко бакалия с дребните неща за ежедневна употреба на казаците.

Тесните улички предлагаха безотрадна гледка, толкова повече сега, когато гарнизонът бе потеглил.

Сам Хокинс и ратаят вързаха конете пред гостилницата и се отправиха към пустата постройка, където си поръчаха чай, примесвайки го с водка.

Съдържателят, който много добре познаваше ратая на Добронич, веднага седна при двамата. Той беше добродушен човек, иначе любопитен и ненадарен с особена интелигентност.

— Бива ли човек да говори открито пред бащицата с гъстата брада и достопочтения нос? — попита той, посочвайки Сам Хокинс.

— Разбира се — кимна ратаят. — Той е добър познат на моя господар.

— От къщи ли идвате? Как стоят нещата там? Солдатите нали са при вас да дирят „клетите хора“. Бащицата Добронич бил скрил цяла чета.

— Глупости! Нека си търсят! Нищо няма да намерят казаците, та ако ще с месеци да препускат около двора на Пьотр Добронич.

Изразът „препускат“ ратаят преднамерено употреби по знак на Сам. Той искаше да знае къде се намират конете. И постигна целта си.

— Препускат? Това и през ум не им минава. Основният отряд е на пост спешен.

— Значи са оставили някъде конете?

— Да. Намират се от източната страна извън насипа, пазени от трима казаци. Тези трима и двата поста при арсенала са единствените солдати, останали сега в станицата.

— Значи войската се кани да варди и през нощта?

— Естествено. Толкова повече тогава.

— Каква глупост! Те хранят към нас съвсем безпочвено подозрение. Докато внимават за нас, „клетите хора“ отдавна ще са съумели да изчезнат.

— Няма да е беда. Всички им го пожелаваме...

Сам и ратаят напуснаха гостилницата, за да направят една обиколка из селището.

Траперът искаше да види постройката, удостоена с почетното име „арсенал“. Ратаят му я показва това бе една дълга сграда, състояща се само от приземен етаж с високо, вероятно просторно таванско помещение. Предната стена беше снабдена с много врати и прозорци с капаци.

— За какво служи приземният етаж?

— Той включва зимните обори и помещенията за съхраняване на конските такъми. Горے под покрива е фуражът за конете, отляво са складовете за униформите и разните там неща по екипировката. Там в другия край виждаш открити сайванти с кибитки и шейни за офицерите.

— Аха, това е направо чудесно! Сега бих желал да се запозная и с мястото, където се намират понастоящем крантите.

Те се изкачиха на билото на вала и видяха пасящите във коне. Там беше и заеманата от майора постройка. Задната стена на къщата гледаше в долина, на три метра от почти отвесно изкачващото се тук земно съоръжение. Между къщата и вала следователно имаше едно дълго, тясно пространство, където бяха складирани какви ли не стопански сечива и покъщнина. Сред тях се намираше и една стълба.

— По-добре изобщо не би могло да се нареди — подхили се Сам Хокинс. — Човек лесно може да стигне от вала до къщата. Сложиш ли стълбата тук на насипа и отсреща на покрива, където се намира голямата отворена капандура, ще имаш мост, по-удобен от който здраве му кажи. Ела, да си вървим. Продължителното застояване би могло да привлече внимание.

Те се върнаха в гостилницата, изпиха още по една водка, яхнаха после конете и поеха към дома. По-точно Сам предостави малко преди двора на Добронич своето животно на ратая и се отправи към червената ела, за да се качи в пещерата.

Там потърси предводителите на бегълците. Това бяха Алексей Борода и бившият полковник Сендевич — възрастен мъж с енергично изрязани черти на лицето. Изкачиха се заедно до височината на вулканичната котловина, откъдето местността можеше да се обгърне с поглед на голямо разстояние. Насядаха там и дребният трапер изложи пред другите двама плана, който бе нахвърлял за бягството на заточениците.

— Аз премислих грижливо всички възможности — завърши той словото си — и стигнах до убеждението, че най-доброто ще е, ако прекосите Сибир като казаци, понеже в пущинаците на Монголия и Киргизката степ ще ви е още по-трудно.

— Това е и моето мнение — кимна Борода. — И тъй като сега аз самият не мога да тръгна, защото искам да изчакам тук сестра си, полковник Сендевич ще командва отряда като ротмистър. При всяко селище той ще получава порле свежи коне и достатъчно провизии.

— За Бога, каква дръзка идея! — запали се Сендевич. — Но можем без колебание да се съгласим с този план. Ако противно на очакванията бъде открито кои сме, то все пак ще имаме добри коне и

достатъчно оръжия. Ще се бием за свободата и живота си, така че сигурно ще им е трудничко да ни надвият.

— Какво блаженство да погледим един такъв номер на всички тези хайкаджии! — засмя се Борода. — И каква шумотевица ще се вдигне, ако начинанието успее! Една дружина заточеници да язди посред царската територия, такова нещо никога не е бивало!

— На вестникарските дописки се радвам аз! — захихика Сам, незабравил обаче в хиленето си сериозността на положението, добави обективно: — Значи сме единомудри. Ами как стоят нещата с паричните средства, Борода?

— Налице са. Приятелят Сендевич подготви почвата. Благодарение на добри приятелски връзки получи пари за... една благотворителна цел. Та нали една такава дружина няма как да проси из Сибир, Монголия, Китай или Персия. В това отношение следователно сме обезпечени. За мен остава само желанието днес да ни помогнеш. За останалото ще се потрудим после сами.

— Съгласен! Тази нощ естествено идвам с вас. След като веднъж съм се заел с нещата, ще ви помагам и занапред, където мога.

— И кога ще напуснем пещерата?

— Точно в полунощ. Това е най-доброто време.

— Хубаво. Сендевич и аз ще уведомим сега другарите за намеренията ни.

— А аз ще побързам да направя приготовленията. Погрижете се в полунощ всички да бъдат екипирани!

Сам Хокинс се върна при Пьотр Добронич.

— Уредено! — ухили се. — Днес ще се освободиш от гостите си.

— Днес? Как ти дойде на ума, братле?

— Не казвам.

— В такъв случай и аз няма да питам. За мен е по-добре да остана извън играта.

— Така и ще направиш. И дори трябва да можеш да докажеш, че си непричастен. Знаеш ли къде се намира казашкият майор?

— Не. Оглеждах се, но не открих откъде ръководи обкръжението.

— Тогава го потърси! Иди при него и го покани на вечеря с офицерите, които могат да се отлъчат! Лесно ще ти е да ги задържиш

до след полунощ. По онова време работата ще е станала. Препусни веднага, защото до половин час ще се мръкне!

Помешчикът потегли. Той бързо се справи със задачата си, понеже не мина много и се върна с отговора, че майорът бил малко учуден наистина, но приел поканата.

Сам поиска да му каже още къде понастоящем пребивава майорът. После потърси бурята Гиза, който бе придружил дотук по заповед на Карпала казака Номер десет и го попита дали е готов да помогне за бягството на заточениците. Гиза се съгласи и траперът му повери намеренията си. Тяхната най-близка задача бе да навестят тайно майора.

Предпазливо се запромъкваха по тъмната равнина. В близост до посоченото място удвоиха бдителността и запълзяха бавно напред. Най-сетне видяха на няколко крачки пред себе си една неясна маса. Беше един вид защитна колиба, която казаците бяха скалпили от клони и вейки, та командирът им да не ношува под открито небе.

— Това е бърлогата, в която се е напъхал майорът — прошепна Сам на бурята. — Сега трябва да сме нащрек. Той сигурно обхожда от време на време постове. Ще го последваме и ще дадем вид, че двамата с теб се срещаме случайно. Ще разменим няколко приказки, при което той трябва да повярва, че е невидим слушател. След това сме спечелили играта.

Чакаха дълго време. В колибата загоря огън, чийто проблясъци трептяха през клонците. Най-сетне майорът излезе с лейтенанта. Двата ясно се различаваха.

— И тъй — каза майорът, — проверете постове! Аз самият искам да се промъкна още веднъж до двора. Поканата на тоя помешчик ми се струва подозрителна. Може да е замислена с добро намерение, но може и той само да иска да ни подмами да се махнем оттук, за да отведе заточениците на безопасно място. Нека не си въобразява, че може да ни измами. Дали ще се върна по-рано, или по-късно, ще зависи от обстоятелствата.

После офицерите се разделиха.

— Ще опишем една дъга — инструктира Сам Хокинс своя придружител — и после бързо ще хукнем към Добронич, защото трябва да стигнем преди майора.

Те бързо се отдалечиха и действително стигнаха при двора на помещика преди майора. Сам повели на бурята да почака там и се промъкна към чешмата, където се притаи зад шубрака.

Не след дълго долови тихи, прокрадващи стъпки. Майорът идваше и пристъпи между храстите, без да забележи трапера. Сам се измъкна бързо и безшумно обратно при Гиза.

— Сега иди до чешмата, Гиза, и се престори че имаш нещо там да вършиш! Аз ще дойда веднага след теб. После ще заговорим достатъчно високо да ни чуе она.

Гиза тръгна и след късо време Сам го последва.

— Кой е там? — попита дребосъкът високо.

— Аз — отговори бурятът, без да назовава името си.

— А-а, ти ли си! Дай да пия!

Сам се престори, че пие, после рече:

— Довечера Добронич ще е много зает. Поканил е офицерите. Точно тази вечер можеше да се откаже от тая работа заради заточениците.

— На тях ще им е все тая дали господата ще са тук на гости, или не. Те отдавна са зад всички баири.

— Така си мислех и аз, но това не е вярно, те са още тук. Внимавай какво ще ти разкажа! Когато бях днес отвъд скалите при езерото, непосредствено до устието на реката и бърхтих в тъмницата обратния път, чух внезапно пред себе си гласове. Помислих, че са казаците, които бродят дебнешком наоколо и тихо приближих. Двама мъже разговаряха помежду си под едно дърво и за свое изумление разбрах, че бяха „клети хора“.

— Но сигурно само двама, които са се откъснали от другите?

— О, не! Всичките са още там. Двамата мъже го казаха. Те навлезли направо в езерото и плували досами крайбрежните скали, докато намерили място, където съумели да излязат на сушата. Лошите плувци седели на конете. По този начин се измъкнали без злополука.

— Е, да, ама само временно. Утре през деня казаците сигурно ще претърсят брега отвъд скалите и ще открият бегълците.

— Какво си мислиш! По онова време те отдавна ще са се измели. Единият го спомена. Те не възнамеряват да се отправят към границата, сиреч към станицата, а в посока ферибота.

— Я гледай! Това е една идея! Вярно, по този начин те ще се отдалечат от границата, ама после пък толкоз по-сигурно могат да я достигнат по околен път.

— Правилно! Ще минат реката със сала, яздят от другата страна по брега срещу течението и по-късно отново преплуват на отсамната страна. Така бързо-бързо ще минат границата, докато казаците си дремят тук долу и мислят, че птицата е още в гнездото.

— Много разумно! Ами как се канят да стигнат до ферибота, като по пътя им стоят казашки постове?

— Хе, нищо по-лесно от това! Няколко богатири се промъкват пеша напред и нападат въпросните постове. Та нали не е кой знае какво изкуство да стиснеш за гърлото един нищо неподозиращ човек, че да не може да се развика.

— Ти говори ли с двамата?

— Не. Не желая да имам нищо общо с тях. Техните действия са противозаконни.

— Би трябвало да уведомиш майора.

— Нали няма да ми повярва. Изобщо си е най-добре човек да не се меша в чужди работи. Не ми се ще да си горя пръстите на чужд огън. Ако казаците си изпълняват дълга, няма да изтърват бегълците. Мен какво ме боли главата за тая работа?... Ти сега вкъщи ли отиваш? Аз още не съм ял.

След този разговор Сам и бурятът се отдалечиха.

Майорът беше разбрал ясно всичко и страшно се зарадва. Та това беше знаменито откритие! Той се завтече по най-бързия начин към колибата си и веднага даде необходимите заповеди.

Разпореди целия постови пръстен да се раздели и да потегли към онова място на реката, където се намиреше фериботът. Ето как страната към станицата и границата бе напълно оголена от казаци... и това бе, което хитрият Сам бе целил.

Траперът почака още известно време и се промъкна после до реката. Близко до ферибота се убеди, че неговият план е успял. Казаците стояха в две гъсти редици вдясно и ляво на мястото за прехвърляне и чакаха приближаването на заточениците, които по тяхно мнение щяха да наскочат, нищо неподозиращи, в капана.

Сам се върна удовлетворен.

Междувременно майорът беше пристигнал с двама от офицерите си при Добронич. Господата вече се бяха заели храбро с яденето и преди всичко с пиенето. Виното много им се услади, ала те не пиеха без мярка, забравяйки проекта в полунощ. Когато отмина единайсет часът, майорът се надигна.

— Пьотр Добронич, изказваме ти благодарност за гостоприемството. Беше отлично.

— Това ме радва. Ама вие да не би пък вече да се каните да си вървите?

— Действително. Наумили сме нещичко, което ще ти достави удоволствие. Не искаш ли да ни придружиш донякъде?

— На драго сърце! — отвърна помешчикът, макар да се почувства тягостно.

Мълчаливо извървяха един до друг известно разстояние. Внезапно майорът започна с остър тон:

— Пьотр Добронич, призовавам те да ми кажеш истината. Ти приятел ли си на така наречените „клетни хора“, или не?

— Аз съм приятел на всички хора.

— Това не ме задоволява. Изисквам еднозначен отговор на въпроса си.

— Тогава ще ти кажа, че съм приятел на всички поданици, които изпълняват своя дълг.

— Добре! Ако това е вярно, ти не би оказал помощ на „клетните хора“. Но въпреки всичко ти си ги скрил?

— Аз?... Не.

— Наистина ли не знаеш къде са?

— Не, бащице.

— В такъв случай аз зная повече от теб. Те са още тук. Зная дори мястото, където се крият, също и мястото, където се канят да се промъкнат през моята постова верига. Но аз съм взел предохранителни мерки, така че няма да ми се изплъзнат.

— Ако успееш, ще се радвам — рече Добронич въпреки страха си.

— Убеден съм в това — ухили се майорът подигравателно. — И за да се удвои радостта, ще те взема сега със себе си. Ще присъстваш, когато примамя тези мишки в капана.

— Господине, не желая да имам нищо общо с тези неща! Не ме набърквай в играта!

— И през ум не ми минава! Ако сега те пусна да си вървиш, като нищо ще предупредиш сволочите. Значи напред!

На Мила и майка ѝ се стори подозрително, дето майорът бе взел със себе си бащата. Когато след известно време той не се върна, те се обърнаха угрижено към Сам.

Дребният трапер се засмя доволно.

— Очаквах нещо подобно. Но нямайте страх! На помешчика нищо няма да се случи. Той само трябва да присъства на залавянето на „клетите хора“, когато ни напуснат.

— Какво? — извика Мила изплашено. — Те сега ли искат да тръгнат?

— Така е, в полунощ.

— Господи Исусе! Та това е само след четвърт час!

— Действително — рече Сам Хокинс най-спокойно. Мила беше на път да се разплаче. Поиска да се втурне навън, ала Сам улови ръката ѝ.

— Не така припряно, детето ми! Всичко си е съвсем наред — и, подхилвайки се, добави: — Впрочем няма и всички да заминат. Неколцина остават. Например Номер десет.

— А фамилията Борода? — изплъзна се от нея.

— Също остава — усмихна се малкият доброжелателно. Мила постоя известно време смутена. Почувства, че се бе издала с прибързания си въпрос.

— Трябва да отида при заточениците — каза сега по своя решителен маниер. — Преди да потеглят, бих желала поне да си взема сбогом с тях. Ама ти нали каза, че майорът искал да ги залови?

— Иска, но няма да му се удаде. Аз се погрижих да ги търси по грешна следа. Иди горе в пещерата и кажи на бегълците, че ги очаквам!

Мила побърза навън в мрака.

Разсъдливият Сам беше вече разпоредил принадлежащите на бегълците коне да бъдат тайно доведени от дискретни ратаи.

Няколко минути преди полунощ бегълците се спуснаха по червената ела. Конете бяха оседлани и нощният поход започна.

Начело яздеха Сам Хокинс, Дик Стоун, полковник Сендевич, Алексей Борода и Готфрид фон Адлерхорст, досегашният казак Номер десет. Уил Паркър беше останал като пазач при дервиша.

Номер осемдесет и четири също поиска да се присъедини със своите ловци, ала Сам успя да го разубеди. Не беше нужно толкова много хора да се подхвърлят на опасността от откриване. По същата причина му идваше добре дошло, че само част от бегълците притежаваха коне. Само тях взе той със себе си. Останалите трябваше да го следват пеша под предводителството на един надежден мъж, когото избраха от своите редици.

По път отрядът на Сам не срещна нито един казак. Пред станицата ездачите слязоха от конете. По-възрастните останаха като стража при животните, а останалите проникнаха предпазливо в станицата през неохраняваната порта на вала.

Навсякъде беше тъмно. Жителите на селището отдавна спяха. Сам си избра неколцина съобразителни мъже, сред които Алексей, Сендевич, Готфрид фон Адлерхорст, както и Дик, свали шубата си и зае палтото на един от заточениците. След това извади наяве някакъв малък съд.

— Тук има чернилка от комина на Пьотр Добронич — рече делово. — Почернете си лицата! Трябва да посетим най-напред жилището на командващия, защото сигурно там се намират ключовете от склада, а и разни други неща, от които настоятелно се нуждаем, ако не се лъжа. Хората не бива да ни разпознаят.

Малкият отряд се отправи към издигащата се непосредствено до вала къща. Кепенците бяха затворени. Но през зирките на единия се процеждаха тънки ивици светлина. Значи тук хората бяха все още будни.

Сам надзърна през един процеп. Видя една добре обзаведена стая. До масата седеше една жена и четеше. Очевидно бе сама. Готфрид пристъпи до Сам и също погледна вътре.

— Това ще е жената на майора — рече траперът.

— Ще потропаме ли?

— Не. Преди да отвори, тя ще пита кой е и може би ще ни създаде ненужни спънки.

— Е, ами как иначе ще влезем?

— През капандурата. Пред деня вече всичко огледах. Ще отида да взема една стълба. Почакайте малко!

Той се промъкна зад къщата и скоро се върна със стълбата.

Сега закричи пред другите към насипа и намести стълбата горе на канта и отсреща на покрива, така че да стигне точно до все още отворената капандура.

— Първо ще премина аз — прошепна. — Веднага щом видите оттатък да загори свещ, идвайте и вие. Леко и чевръсто той се прехвърли отвъд. Измъкна там една лоена свещ и я запали. Намираше се в малка мансарда, съдържаща само вехтории. Вратата беше съоръжена с просто мандало.

Сега дойдоха и другите.

— Изуйте ботушите! — повели Сам тихо.

Отвориха сега вратата. Недалеч от нея едни стълби водеха надолу. Насреща се виждаше втора врата, зад която се чуваше шумно хъркане.

Сам остави там един пост, за да се подсигури срещу някое неочаквано безпокойство. После слязоха безшумно по стълбите.

Вляво бе разположена дневната стая, през чиито кепенци бяха погледнали преди малко. Вратата от дясната страна беше заключена. Можеше да се приеме, че там се намираше някое домакинско помещение, в което не се очакваше да има обитатели на къщата.

Сам угаси свещта.

— Веднага ли влизаме? — попита Дик.

— Не — отговори траперът. — Жената може да припадне от ужас. Ще почукаме.

Но на тропането не последва отговор. Жената явно бе вече така уплашена, че не бе в състояние да говори. Сам разтвори сега вратата толкова широко, че да погледне вътре, без почерненото му лице да бъде видяна и предупреди любезно жената с преправен глас:

— Не се плаши, майчице! Не идваме като врагове при теб.

Жената беше скочила от стола и стоеше неподвижно посред стаята. Когато мъжете влязоха и тя съгледа лицата им, поиска да изкрещи, ала до устните и така и не достигна звук и само притисна ръце към сърцето.

— Вярно, че днес сме арапи, но иначе съвсем свестни типове, хи-хи-хи-хи! — закиска се Сам. — Нищо няма да ти сторим и искаме

само да те помолим да ни отговориш на няколко въпроса, добра ми майчице.

— Кои сте вие? — заекна тя.

— „Клети хора“ сме.

— Да не би тези, които моят мъж търси?

— Да, точно тези сме. Той не ни мисли доброто. Въпреки това ние няма да му се отплатим със същата монета. А сега слушай! Ти вероятно си жената на майора, ако се съди по думите ти?

— Да.

— Кой друг е още в къщата?

— Само Катинка, моята стара прислужница. Тя спи горе в нейната стаичка.

— Вярно е. Виждам, че говориш истината, а това е добре за теб. Да знаеш случайно къде се намират ключовете за арсенала?

— Там в шкафчето за ключове.

Сам го отвори и намери връзка ключове и до тях отделно един друг, който той сравни с останалите.

— Аха — каза, — това сигурно е главният ключ?

— Да. Той отваря всички врати на арсенала.

— Хубаво! Аз ще взема него, ти дръж връзката!

Сам я подаде на Дик и после се огледа внимателно в собата. В ъгъл а до прозореца бе наместено едно писалище.

— Мъжът ти сигурно тук работи?

— Да.

— Я да надникна в чекмеджетата.

Претърсването, изглежда, го задоволи, защото кимна самодоволно и даде знак на полковник Сендевич да приближи.

— Погледни — прошепна му, — печатът и щемпелът на полка са тук, както и бланки, и всичките му там принадлежности! Останалото сега е твоя работа.

— Разбирам! Тук мога да си изготвя няколко заповеди, които ще да достатъчни да легитимират всички ни и същевременно да ни подсигуряват помощта и закрилата на всички инстанции. Само да знаех имената на тукашните офицери! Щемпелът с инициалите на майора нали вече имам.

— А тук в другото чекмедже видях един списък, който сигурно съдържа желаните имена.

Сендевич придърпа един стол, а Сам Хокинс му донесе лампата. После полковникът започна да прелиства списъка.

Жената, изглежда, осъзна най-сетне, че нищо не застрашава персоната ѝ и се обърна към Сам.

— Даваш ли си изобщо сметка какво вършиш?

— Да, майчице, много добре — ухили се онзи. — В това няма нищо нередно. Само посъветвах бащицата да си направи тук няколко бележки. Нали няма как да пише навън в тъмницата. Не ти ли се намира тук чашчица водка, а?

— Оттатък, не в тази стая.

— Да отидем тогава! Запали свещ! Ние сме жадни.

Сам Хокинс прилъга жената да тръгне с него — тя не биваше да види какво прави полковник Сендевич и особено, че се обслужва с щемпел а и печата.

Когато после се върнаха, Сендевич тъкмо се бе надигнал от писалището и прибираше няколко сгънати листа.

— Готово? — попита Сам.

Сендевич само кимна.

— В такъв случай да изчезваме оттук и да вървим в арсенала!... А ти ще останеш при майчицата и ще имаш грижата да се държи спокойно.

Последните думи бяха отправени към Готфрид фон Адлерхорст, който не се нуждаеше от мундир, защото нямаше да язди със заточениците.

Постът горе при вратата получи заповед да слезе тихо, после всички с изключение на Готфрид напуснаха къщата и се запромъкваха заедно с чакащите вън към арсенала.

— Аз намерих даже един план на складовите помещения — каза полковник Сендевич на трапера, — както и опис на всички съхранявани в тях вещи. Майорът явно много държи на реда и съвсем наскоро е протоколирал инвентара. Знам например и къде ще намерим фенери.

— Великолепно! Но най-напред трябва да се обезвредят двата поста. Аз се заемам с единия, а ти, Дик, с втория. Ние двамата сме най-опитни в тези неща. Чукни го леко, че да изгуби съзнание! После го донеси отпред. Ще вържем двете момчета и ще ги тикнем някъде, където няма да могат да ни навредят.

В близост до постройката Сам и Дик продължиха да се промъкват сами.

Само след късо време траперът изсвири тихо. Другите го последваха и го видяха изправен до поста, който лежеше в безсъзнание вързан на земята. Малко след това дойде и дългият Дик, носейки своя казак като чувал на раменете.

— Сега към фенерите! — изкиска се Сам доволен.

— Тук през средната врата! — насочи Сендевич дребосъка. Сам опита главния ключ — ставаше. Намериха се в едно просторно помещение и при светлината на лоената свещ видях наоколо по стените да висят седла с необходимата сбруя.

Намериха също фенери и ги запалиха. После полковник Сендевич поведе хората си към помещенията с униформите.

За щастие всички жители на станицата спяха дълбоко и безгрижно. Нощен пазач нямаше, тъй като тук всичко бе под надзора на казашките постове, така че нямаше от какво да се боят и малко по малко всички помещения на „арсенала“ засветиха. Оживената, мистериозна шетня продължи повече от час, след което хората най-сетне излязоха. Светлините бяха угасени, вратите — заключени. Всичко си беше отново тихо и тъмно като преди.

Бегълците, влезли в цивилни дрехи, напуснаха постройката вече в казашки униформи. Всеки носеше на гърба си едно седло заедно със сбруята, някои даже две или три. Други пък се бяха натоварили с различни части от обмундировката. Всичко това беше предвидено за спътниците, които ги следваха пеша и едва тук щяха да получат коне. Неколцина се бяха снабдили дори с оръжия. Напуснаха станицата през портата и се насочиха надясно, за да се прокраднат покрай насипа към казашките коне.

Сам се промъкна напред да разузнае колко казака пазят конете и къде се намират. Бяха само четири души и спяха, проснали се на земята.

Траперът отиде да доведе останалите и преди пазачите да са се пробудили както трябва, бяха вързани и със запушени уста.

Оседлаха конете. На излишните животни натовариха запаса от провизии и муниции, намерен в арсенала. После „клетите хора“ поеха обратно до мястото, където бяха оставили собствените си животни, и

където вече чакаха другарите им по неволя, следвали ги пеша. Те също се преоблякоха и скоро бяха готови за потегляне.

Хората се стълпиха около хитрия Сам да му изкажат благодарностите си. Той само захихика тихо в брадата си.

— Не си заслужава да се говори! — рече ухилен. — И къде различни дяволии съм извършил. Сторете ми само услугата да не издавате, че и аз съм участвал в излета! Руският закон иначе може да ме пипне малко за врата, а това ще причини болка на апачите и команчите отвъд океана, защото те после вече няма да видят стария Сам, хи-хи-хи-хи!

— Никой нищо няма да узнае — увери полковник Сендевич.

— Да се надяваме, че и продължението на бягството ще бъде също така успешно, както началото! Всичко, от което се нуждаете за целта, е налице — коне, оръжия, провизии и документи.

— Оръжия всъщност малко намерихме. А и с мунициите нещата не са добри.

— Е, недостигът лесно може да се набави. Та нали на първо време ще яздите по посока Верхний Удинск. Ако внимавате добре, немного далеч оттук ще срещнете бурятския отряд, който идва насам под командването на тейш Була, за да ви донесе оръжия, барут и патрони. Кажете на княза, че вие сте тези, за които се предназначени нещата и ще ги получите.

— Ако ни повярва.

— Нямай грижа за това! Аз потеглих с бурятите от Верхний Удинск, ала по-късно избързах напред, защото шествието се движеше прекалено бавно за мен. Ще ти кажа едно средство, което ще те удостовери пред тейш Була. По време на ездата ни насам ни настигна един добър приятел, който и сега е още при бурятите. Неговото име е Херман фон Адлерхорст. Обърни се към него и му кажи, че аз те пращам! Съобщи му, че трябва да побърза, защото вече съм пипнал дервиша!

— Кого... какво?

— Дервиша. Това ще е достатъчно. А сега не си губете повече времето! До настъпване на утрото трябва да сте отишли далеч оттук, ако искате бягството ви да успее, Бог да ви помага!

Едно последно ръкостискане и една къса уговорка къде Сендевич по-късно да изпрати вест за изхода на бягството... и

„клетите хора“ препуснаха мълком в нощта.

Траперът се отправи с Дик и Борода отново към къщата на майора. Там трябваше да се вземат още някои мерки.

Готфрид фон Адлерхорст отвори на предпазливото им почукване. Майоршата седеше с покрусена физиономия до масата. През цялото време не беше се помръднала от мястото си.

— Е, майчице, дойдохме да се сбогуваме с теб — каза Сам Хокинс. — Виж, окачвам си обратно ключовете в шкафчето! Следователно нашата визита не ти костваше нищо повече от едно малко шише водка, която навярно ще съумееш да прежалиш.

— О, светии! — изпъшка жената и поиска да се надигне.

— Не, не, майчице! — продължи Сам. — Остани спокойно да си седиш! Нищо няма да ти се случи.

— Кой може да остане спокоен, когато в къщата му е извършена кражба с взлом! — протестира тя сега.

Сам Хокинс ѝ смигна приятелски.

— Я гледай, майчице, това ли трябваше да чуя от теб. Ти си възбудена. Но аз желая да се държиш тихичко с прислужницата си, докато мъжлето ти се върне. Ето защо ще се наложи малко да ви позавържа... Доведи прислужницата долу! — нареди той на Дик Стоун.

— Мен да вържете? — извика майоршата. — Известно ли ти е, че съм жена на старши офицер?

Тя пристъпи с горда стойка към Сам Хокинс.

— Не се вълнувай, майчице! Имаш пълно право. Тъкмо с оглед на твоя ранг се отнасяме изключително деликатно с теб. Също и връзването ще стане много нежно, хи-хи-хи-хи!

Дик Стоун сега доведе стреснатата в безметежния си сън прислужница.

Сам Хокинс пристегна два стола с облегалките един към друг, на които двете жени бяха принудени да седнат и бяха вързани гръб с гръб.

— Тъй! — рече Сам удовлетворен. — Ще отворя кепенците. Когато настане ден и прозорците са затворени, добрите жители на станицата лесно биха могли да си помислят, че ви е сполетяло някое нещастие. Хем пък да не крещите! Инак лошо ви се пише. Отвън остава един пост, който ще бди.

Той разтвори кепенците. После угаси светлината, зарези отвътре пътната врата и скоро след това четиримата напуснаха къщата по същия път, по който бяха дошли първоначално.

Сам смени палтото на беглеца отново с шубата си. После поеха обратно към двора на Добронич.

При коритото на чешмата те се освободиха най-напред от саждите, след което Сам и Дик влязоха в къщата, а Готфрид и Алексей Борода се отправиха към скривалището, където родителите на беглеца чакаха угрижено.

В дневната на помешчика гореше свещ — Мила и майка й все още будуваха. Безпокойството по бащата не им бе позволило да заспят. Сам ги успокои и ги уведоми, че заточениците са се измъкнали, и за Добронич вече не съществува никаква опасност.

След това посети Уил Паркър, към когото Дик Стоун вече се беше присъединил. Заключениеят в коптильнята Флоран-Бил Нютън, настоящ търговец Фьодор Ломонов, се бил държал тихо.

Поуспокоена донейде от думите на Сам, помешчицата отиде в спалнята да опита малко да дремне.

Мила обаче остана будна. Беше й се струпало толкова много, че не можеше да помисли за сън. Залови се с някакво ръкоделие, ала скоро забеляза, че й липсва необходимата съсредоточеност.

Ето как се отправи навън, за да се успокои с една разходка в хладния утринен въздух.

Машинално насочи крачка към червената ела и се покатери, без да си дава сметка защо го върши.

В пещерата беше тихо. Мила прекоси безшумно помещенията, за да не разбуди спящите и излезе вън в кратера, в чийто дълбочини тъкмо проникваше зарята на новото утро. Тя се изкачи до кратерния ръб и плъзна поглед по ширната земя.

Бреговете на реката бяха забулени в гъста мъгла. Девојката седна на земята, преплете ръце пред коленете и се загледа мечтателно в сивата далечина.

Така седеше неподвижно, изчаквайки слънчевия изгрев. Внезапно чу зад себе си стъпки. Съгледа Алексей Борода, който се бе изкачил тихо и бавно приближаваше.

— Дал Бог добро, Мила Добронич! — каза той. — Позволено ли е човек да се поогледа малко оттук?

— Кой ще ти го забрани? — попита тя изчервена.

— Но може би ти е неприятно, че те обезпокоявам?

— О, никак! Аз... аз се качих тук, за да опитам с настъпване на утрото да открия татко.

— Тревожиш ли се за него?

— Да.

— Няма причина. Обратното, фактът, че се е намирал цяла нощ при майора, е от голямо предимство за него. В друг случай би могъл да попадне под подозрение, че е участвал в номера, който заточениците изиграха на казаците. А пък сега нали се доказва, че не е присъствал. Чуждоземният ловец много умно и хитро нагласи цялата работа. Не мога да не му се възхищавам.

— „Клетите хора“ действително ли се изплъзнаха?

— Да.

— Слава Богу! Радвам се за тях от все сърце. Ти също вече можеше да се намираш в безопасност.

— Е, толкова голяма тази безопасност все още не е. Те имат още много опасности пред себе си, защото пътят е страшно дълъг — рече Борода замислено.

— Но води към свободата — акцентира Мила.

— Моят също води към свободата — заяви младият Борода с голяма увереност. — Заедно с родителите ще обърне завинаги гръб на Русия.

— И ще го сториш с удоволствие?

— Разбира се. Не се живее добре в царство, в което кнутът е постоянно надвиснал над главата на свободния човек. Не го ли чувства и баща ти?

— Не зная. Мога само да кажа, че вече не се чувства добре в Сибир. Ето защо иска да се пресели в околностите на Варшава. Майка, която е родена немкиня, напротив, предпочита да се изтегли още по на запад. Тя обича Германия и много говори за родината си.

— Чуй, Мила — подхвана разпалено Алексей, — трябва да питаш баща си дали не желае да тръгне с нас!

— За Германия? Как си го представяш? Татко е свободен помещик и няма причина да напусне страната завинаги.

— Вярно, но може би все пак има една уважителна причина.

Алексей погледна усмихнато надолу към Мила, която го изглежда въпросително. После продължи многозначително:

— Ако трябва да вземеш някой немец за мъж, това би било основателна причина!

Мила сведе изчервено глава.

— Аз изобщо още не съм мислила за омъжване.

Тя погледна покрай Алексей. Страните ѝ бяха облети като с кръв.

— Мила Добронич, наистина ли? Никой ли още не е идвал да ти иска ръката?

— Беше тук един действително. Но аз не го пожелах.

Тя си беше възвърнала душевното равновесие и се разсмя. Тогава Алексей, без много да му се мисли, намери верния тон.

— Мила — поде, — в такъв случай искам да ти поставя един въпрос по съвест. Надявам се, сърцето ти да е още свободно, и... много те обичам. Виж, аз искам да отида в родината си и там да стана това, което е баща ти — земеделец. Мила Добронич, кажи, не би ли желала да станеш моята чифликчийка?

Той обви ръка около кръста ѝ... и тя го позволи, ала без да отговори.

— Мила — помоли Алексей, — говори! Не би ли могла да ме обикнеш дотолкова, че да пожелаеш да станеш моя жена?

Той наведе глава към нея и я погледна в пламтящото лице.

— Да — отвърна девойката тихо.

Беше кажи-речи само едно придихание. Но ушите на любовта са остри.

Той притисна Мила към себе си и я целуна. Тя отвърна боязливо на целувката, ала тутакси отскочи стреснато назад.

Зад тях прозвуча кискане.

— По-полечка, по-полечка! Почакайте още малко, защото и аз искам да взема участие, хи-хи-хи-хи!

Сам Хокинс се изкачи чевръсто.

— Приятелю! — извика Алексей. — Ти си видял какво става тук?

— Привидя ми се, че току-що бе скрепен един брачен договор! — подхили се дребният трапер. — Моите сърдечни благопожелания! Бива ли човек да попита дали някой вече знае за тая работа?

— Не — заяви Алексей Борода, докато Мила стоеше объркано.
— Ти си първият и единствен свидетел.

— В такъв случай ще се погрижа поне щастливият баща на младоженката, Пьотр Добронич, да бъде уведомен.

— Искаш да отидеш при него?

— Да. Казаците все още дремят като пънове край водата и настана време да освободим нашия Добронич от ръцете им. Пък и не искам повече да преча. Защото не е трудно да се досетя, че тук има още някои и други неща за обсъждане, хи-хи-хи-хи!

И той вече бързаше по нанадолнището.

От елата Сам пое по посока реката и възприе поведението на безобиден турист, който, потънал в мисли със забит в земята поглед, не поглежда ни наляво, ни надясно. Внезапно един вик го пробуди от мнимия размисъл.

— Стой!

Сега Сам вдигна поглед. Един казак стоеше пред него, насочил срещу му дулото на пушката си.

— К чорту! Прибери си пукалото! — рече Сам. — Ако из един път вземе, че гръмне, куршумът може да сбърка посоката и през приклада да се намърда в тялото ти, хи-хи-хи-хи!

— Кой си ти?

— Сам Хокинс. Гост съм на Пьотр Добронич.

— Ще трябва да го удостовериш пред майора.

Казакът изсвири и след броени секунди пристигна един унтерофицер, който пое Сам и го поведе към командира.

Майорът седеше в лошо настроение на един куп вършини пред колибата си. При него стояха офицерите му, а сред тях и Пьотр Добронич.

— Водя един заточеник — доложи унтерофицерът.

— Заточеник?... Пършивец, какво ти дойде на ума? Това не е заточеник... Пошел! (Марш оттук!)

Човекът се отдалечи тичешком.

Майорът заруга сега Сам също като казака.

— Как смееш да се мяркаш тук? Какво дириш насам?

— Охо! — отговори прерийният ловец. — Не съм свикнал да се разговаря така с мен. В паспорта ми не пише, че ми се запретява разхождането до Селенга.

— Затова пък аз ти го запретявам!

— С какво право? Аз съм гражданин на Съединените американски щати, с които Русия живее в най-добър сговор и нямам никакво желание да се оставям да ме арестува всеки стаил се зад някое дърво казак, ако не се лъжа!

Сам Хокинс говореше много високо. Чул гласа му, граф Поликев излезе от колибата.

— Що за език пред един руски щабсофицер! — извика той удивено.

— Дрън-дрън! Хич не ми пука! — изръмжа Сам. — Имам навика да отговарям така, както са ме заговорили.

— Ама какво намерение пък може да те доведе тъкмо тук, където съм се разположил с казаците си? — попита майорът по-спокойно.

— Нямах представа, че ще те заваря тук! Аз просто се разхождах, това е всичко.

— В такъв случай ще те помоля да се разхождаш някъде другаде. Теренът сега не е свободен за всеки.

— На една такава мирна и разумна приказка аз естествено ще се подчиня. Знам, че военните не обичат да ги смущават при полево учение.

— Полево учение... ще ми се да беше такова!

— Значи преследваш тук някаква друга цел?... А-а, сега ми иде на ум, че може би дебнеш тук заточениците!

— И какво, ако е така? — попита майорът подозрително.

— Хм-м! Ще ми е жал, защото ще си попаднал в капан.

— Капан? Как тъй?

— Ще ти кажа. Снощи подслушах нещо важно. Трябва да знаеш, че от по-ранните си скитания съм свикнал и предпочитам да спя на открито, отколкото в някое тясно, душно помещение. Ето защо вчера си потърсих едно местенце пред къщата и то край чешмата, чието ромолене така харесвам. Нали знаеш как монотонната игра на водата приспива като някоя люлчина песен?

— Какво ми влиза в работата твоят сън? — изръмжа майорът нетърпеливо.

— Моят сън? Нищо! Но може би моето будуване! Внимавай! Едва се бях опънал и чух да идва някакъв човек, който спря току до мен. Веднага след това се появи втори. Двамата се заговориха. „Тръгна

ли си оня?“ — попита единият. „Да — отговори другият. — Аз повървах донякъде след него. Наистина беше майорът!“ После се разхилиха, а когато продължиха приказката си, разбрах, че единият от тях беше самият Борода.

— Дяволът да го отнесе! — подскочи майорът. — За какво говориха още?

— За някакъв номер, който ти изиграли.

— Какъв номер?

— Били ти внушили нещо, както заключих от разговора им. В тъмното те някак си те срещнали и уж случайно подхванали разговор, следствие на който трябвало да пратиш казаците си в погрешна посока. А те възнамерявали да потеглят в обратното направление към границата.

— Свети Николай! И аз наистина хлътнах в клопката! Но защо веднага не ми доложи, че си подслушал този разговор?

— Аз не съм нито казак, нито руснак и хич не ми се налага по закон да ме е грижа за вашите работи! Но въпреки това реших да те потърся и уведомя.

— Ама не го стори!

— О, напротив! Само че никъде не те открих. Дори и в станицата. Един дърт грубиян, когото срещнах, ми каза, че никой не знае къде точно се намираш. Ето защо си тръгнах обратно. По път се натъкнах на голяма тълпа ездачи и пешаци.

— Това са били те, това са били те! — изкрещя майорът. — Кога беше тая работа?

— Може би малко след полунощ.

— Съвпада, съвпада! Тогава ги очаквахме ние тук! Кожицата им ще съдере!

— Ако ги пипнеш, бащице!

— В каква посока удариха? — попита майорът, загубил забележимо важността си и без да обърне внимание на подигравателното подмятане.

— Към станицата.

— К чорту! Значи са минали край нея и през границата?

— Ако са били те-много вероятно!

— Трябва да тръгна след тях! Бързо, бързо!

— Може ли и аз да дойда?

— Нейсе!

— Добронич също? — Сам кимна невинно усмихнат на помешчика.

— Да, особено той! Той трябва да бъде свидетел, когато спипам все пак кучетата! Напред! Който има кон, да възсяда! Предните постове насам! В ускорен марш към станицата!

Не мина много и съставът потегли. Графът — любопитен за развързката на нещата, яздеше до майора. Пьотр Добронич се придържаше към Сам Хокинс, който подтичваше в лек тръс с другите.

За сравнително късо време стигнаха до станицата. Пред портата завиха наляво и поеха покрай насипа към мястото, където обикновено пасяха конете. Само че животните вече не бяха налице, а казаците... лежаха вързани на земята.

Яростта на майора не можеше да се опише. Той хич и не си губи времето да заповядва да ги освободят от въжетата. Само запушалките им бяха махнати от устата, след което трябваше да докладват.

Те благоразумно премълчаха, че са спали и единодушно разказаха как след полунощ пристигнали стотина казаци, които те сметнали за своите, докато се установило, че е някакъв чужд полк, който искал да задигне конете. Отбранявали се, ала превъзходството в силите било твърде голямо.

— Кучета! — кресна майорът. — Какви ги дрънкате? Що за хора били?

— Казаци.

— Лъжете!

— Не, бащице! Казаци бяха, истински казаци! Можем да се закълнем! Тъкмо това ни заблуди да ги допуснем толкова близо до нас!

— Вие сте напълно откачили! Ако ме лъжете, кнутът ще играе по вас, додето месата ви се отделят от костите! Срежете въжетата на псетата! А сега бързо към станицата! Предчувствам нещо лошо!

Майорът се устреми право към арсенала. Другите го последваха. Сам Хокинс започна да върви по-бавно и задържа и Добронич.

— Вече не толкова бързо — рече той. — Майорът веднага ще се върне. Той ще потърси майчицата, защото трябва по-напред да отиде при нея да вземе ключовете за арсенала.

Така че те изостанаха и скоро се оказа, че правилно е предположил Сам. Вярно, майорът не отиде лично, но пък един казак

отърча с най-голяма бързина назад.

— Накъде си се разбързал така, братле? — попита го Сам.

— При майчицата-майор. Отивам за ключовете!

— Внимавай, Добронич — ухили се Сам, — той ей сегичка ще се върне безрезултатно!

И наистина, само след минута казакът профуча обратно като шибнат с камшик.

— Взе ли ги? — извика Сам.

— Не.

С това късо известие той се стрелна покрай тях. След броени мигове майорът сам се затърча, следван от няколко офицера. Сам и Добронич се присъединиха, сякаш имаха пълно право, към тях. Пред къщата майорът най-напред напразно звъня на заключената врата. После задумка по нея. И това не помогна. Ето защо пристъпи към един от прозорците и надникна вътре.

— Отвори прозореца, Катинка! — извика сърдито.

Беше видял в сивкавата светлина на утрото старата прислужница. Тя седеше на стола, обърнат към прозореца. Понеже беше вързана, нямаше как да изпълни заповедта.

— Защо не отваряте, проклети врани? — изкряска майорът вбесен.

— Защото не можем, бащице! Та нали сме вързани!

— Вър...!

Думата му заседна между зъбите. Вгледа се по-внимателно и сега забеляза, че там стояха два стола с облегалките един към друг. На онзи от другата страна вероятно седеше друга персона.

— Ами кой пък е другата?

— Майчицата, господарю!

— Какво?... Жена ми?

— Да, Грегорий, аз съм — отговори майоршата през сълзи и обърна, доколкото ѝ бе възможно, глава към прозореца.

Майорът забарабани необуздано по прозореца, додето едното крило отхвъркна.

— Дяволите да го вземат, тая пък работа каква е? — изкрещя той.
— Кой всъщност го стори?

— „Клетите хора“ — отговори майоршата. — Бяха намазали лицата си със сажди и нахълтаха тук.

— Гръм да ги удари! Какво диреха тук?

— Ще ти разправя всичко. Само първо ни развържи!

С един скок прехвърли майорът прозореца. Другите последваха примера му. Сам стори същото, сякаш там му бе мястото, и преди още офицерът да е осъзнал какво най-първо трябва да стори, дребосъкът се упъти към двете жени и преряза въжетата, пристягащи ги към столовете.

— Тъй, майчице! — каза с естествения си глас, така че тя не можеше да го разпознае. — Я ни разкажи сега какво се случи!

Майоршата заосведомява в пълна бъркотия за нощните събития, доколкото самата беше видяла и чула нещо от тях. Едва след много въпроси и отговори майорът узна каквото искаше да узнае и скоро след това се увери в арсенала, че са откраднати голям брой униформи, оръжия и разни други неща.

Лошата новина тръгна като по огнепроводен фитил от уста на уста.

Майорът беше извън себе си. Той заповяда сбор на жителите и ги разпита, ала не можа да научи нищо повече, освен че в своя здрав сън не били хич нищичко усетили.

Комендантът го заплашваше яко кастрене от неговия началник, може би даже наказание, преместване. Той не знаеше какво да прави.

Офицерите му бяха по-спокойни и предприеха необходимите стъпки за преследване на бегълците. Заповядаха да се запалят сигналните огньове, секвестираха наличните коне на гражданите и допълвайки по този начин недостигащият резерв от ездитни животни, разпратиха бързи куриери по границата. Бегълците нали не можеха да са още далеч. Може би са били забелязани от китайските военни постове, когато са яздили покрай границата. Та нали носеха казашки униформи. В крайна сметка всички разпореждания касаеха граничната територия. Че на бегълците бе хрумнала безумно дръзката идея да побягнат към вътрешността на страната, това на никого не мина през ума.

Сам Хокинс беше видял и чул достатъчно. Ето защо реши да се върне в помещието и Пьотр Добронич, уморен от безсънната нощ, го подкрепи.

Ето как напуснаха станицата и поеха безметежно към къщи.

Пътем траперът разказа подробно какво се бе случило през изминалата нощ в станицата и защо избореният от заточениците път бе най-безопасният.

После насочи разговора към Алексей Борода и Мила и попита Добронич дали младият ловец на соболи ще е добре дошъл при него като зет.

Помешчикът се загледа пред себе си и продължи да крачи известно време умълчан.

— Изглежда, имаш някакви опасения-подметка Сам.

— По отношение личността Борода — не, но той е немец, а аз — руснак. Борода ще иска естествено, ако се ожени за дъщеря ми, да тръгне с нея за Германия. И така аз и жена ми ще трябва може би завинаги да се разделим с нея. Такова нещо в никой случай не желая. Съпругата ми също ще се възпротиви... Иначе казвам чистосърдечно да на решението на двамата.

— Превосходно! (Превъзходно!) Няма да се разкайваш, смятам, а ще изпиташ голямата си радост покрай тях. Но сега да побързаме да се приберем. Аз очаквам мъжа, от чието име действам тук и мисля, че той скоро ще пристигне. Дори е възможно да е вече тук. И ще намира Сам Хокинс да му отнесе последните новости. Хайде, приятелю Добронич! Като си представя какви очи ще облеци човекът, ме обзема нетърпение в старите крака.

---

[1] Heavens! (англ.) — Небеса! (Б. пр.) ↑

19. С НЕОГРАНИЧЕНИ ПЪЛНОМОЩИЯ

Херман фон Адлерхорст не беше вече много далеч, както предположи Сам, от имението на Пьотр Добронич.

Мъжете бяха с добри коне. За жените имаше каруци — от онази солидна конструкция, каквато бе на употреба по онова време при тези полудиви народи.

Малко по-изкусно изработена бе кибитката, в която седеше княгиня Калина с Карпала.

Була, князът, се придържаше най-вече в близостта на Херман.

Голямо удоволствие му доставяше да му разказват за непознати страни и често изпадаше от незначителни неща в такова удивление, че зейваше широко уста и забравяше да я затвори.

Така язدهа и днес в тръс един до друг, непосредствено пред кибитката на жените.

Внезапно Херман посочи напред.

— Виждаш ли тъмната точка в далечината там? Тя се движи.

Князът се изправи малко на седлото, засенчи очи с длан и погледна в указаната посока.

— Да — каза. — Трябва да са ездачи... Точката бързо се уголемява... Тя се разширява. По моя преценка са около петдесет мъже.

— Може би са казаци. Идват от посоката, накъдето сме се насочили и ние. Странно!

Двата отряда бързо приближаваха един към друг. Скоро можеше да се различи, че онези наистина бяха казаци.

Те се движеха в бърз тръс. Начело яздеше само един, носещ мундира на ротмистър. Той извика на хората си някаква висока заповед и те спряха, докато той самият напълно приближи.

Насочи животното си към Була и Херман, които бяха начело на кавалкадата, спря пред тях и поздрави по военному.

— Правилно ли е било предположението ми, че сте буряти?

— Да, братле — отговори тейшът.

— Откъде идвате?

— От Верхний Удинск.

— А-а, много добре! Вашият предводител е може би княз Була със своята княгиня Калина?

— Така е, скъпи мой — кимна тейшът добродушно усмихнат. — Това съм аз самият.

— Великолепно!

— Погледът на ротмистъра плъзна изпитателно от Була към Херман фон Адлерхорст. — Търся един господин, който се бил намирал при теб. И ако нещо не се заблуждавам, вече го имам пред себе си.

Той поздрави още веднъж учтиво към Херман.

— Прощавайте, драги господине! Името ви не е ли Адлерхорст?

— Да, така е, господин ротмистър.

— В такъв случай трябва да ви предам поздрави.

— От кого?

— От Сам Хокинс.

— Благодаря! При него отиваме и ние. Значи сте го срещнал?

— Да. Той поръча да ви кажа, че трябва да побързате, защото бил спипал дервиша.

— Ей това наричам аз приятна вест! Къде всъщност срещнахте моя приятел?

— При Байкалското езеро, където той оказа на всички ни една голяма услуга — спаси ни от смърт и затвор. Казаците бяха плътно по петите ни.

— Казаците? Та нали самите вие сте такива! Мъжът в ротмистърската униформа се усмихна.

— Само привидно. В действителност сме „клети хора“. Какво означава това, навярно не е необходимо тепърва да ви обяснявам.

— Известно ми е. Но как се сдобихте като бегълци с вашата обмундировка?

— Това е майсторски номер на вашия приятел Сам Хокинс, с когото опразнихме арсенала на една станица от нещата, които ни бяха необходими — засмя се запитаният.

— Прилича му! По това познавам стария уестман, за когото няма нищо невъзможно!

— Да. Само с оръжията работата ни е зле, понеже от тях намерихме твърде малко. Но Сам Хокинс ми каза, че по този въпрос мога с пълно доверие да се обърна към тейш Була. Но за да сте сигурни, че не искам да ви измамя, ще ви осведомя накратко какво се случи. От това ще разберете, че твърдението ми отговаря на истината.

Тейшът даде знак за кратка почивка и тутакси възцари пъстро лагерно оживление, сред което се намериха и бегълците. Була, жена му, дъщеря му, Херман и Сендевич седнаха малко настрани.

— Името ми е Сендевич — поде предводителят на бегълците. — По-рано бях полковник в царския гвардейски полк.

Адлерхорст вдигна изненадано очи.

— Сендевич? — повтори. — Имал сте някаква разправия с един велик княз и последицата била, че ви изпратили в Сибир, нали?

— Правилно! — кимна полковникът. После без заобикалки започна да разказва за начина, по който се изплъзнали на казаците.

— Дръзко начинание наистина! — удиви се Херман. — Но сега не бива да се застоявате, ако не искате ненужно да поставяте успеха на вашето бягство под въпрос.

И сега повече нямаше никакви съмнения относно предаване оръжията на бегълците и след сърдечно сбогуване „клетите хора“ продължиха пътя си на изток към неизвестното, а бурятите поеа пак към помещьето на Пьотр Добронич.

След два часа стигнаха до ферибота, прехвърлиха се и разпънаха юртите на землището на помещчика.

А Херман фон Адлерхорст закрачи с княжеската фамилия към чифлика. Влязоха незабелязано в къщата и после в дневната, където Пьотр Добронич седеше заедно с жена си, дъщеря си и Сам Хокинс. Съглеждайки приятелката си, Мила скоочи зарадвано.

— Карпала!... Най-сетне!

И двете полетяха в обятията си.

Помешчицата също прегърна красивата девойка и притегли дебелината Калина до сърцето си.

Новодошлите насядаха и Добронич поднесе питие за добре дошли. Но Херман скоро се надигна и даде знак на Сам Хокинс да го последва.

— Well! — подхвана Сам, когато се намериха наоколо. — Знам, че обичате краткостта, затова няма да ви разпъвам дълго на кръст. Имаме

ги и четиримата, ако не се лъжа, а именно: брат ви, стария граф Василкович, дервиша и също граф Поликев. По-точно четвъртия още го нямаме, но е наблизно. Необходимо е само да сложите ръка на него. Няма да ви се изплъзне.

Въпроси и отговори допълниха сега разказа на полковник Сендевич.

— А сега — заключи Сам, — след като притежавате необходимите пълномощия, няма да ви е трудно вече да доведете руското приключение до една удовлетворителна развръзка. Точно както в някой роман, където добродетелта побеждава, а пороку бива наказан, хи-хи-хи-хи! Вярно, аз никога, откак се помня, не съм чел такова нещо, ала един кадърен уестман ми каза, че така ставало по книгите. А той трябва да го знае, защото самият драще такива книги, и се казва Олд Шетърхенд. Ще се отнася до моята персона, аз предпочитам да ги изживявам тези истории, ако не се лъжа.

Херман само кимна, унесен в мисли. Погледът му потърси скалите, където се намираше скривалището на неговия брат. Сърцето му припираше да се втурне нататък и да склочи тъй дълго търсения в прегръдките си, ала преди туй трябваше да се уредят още няколко важни неща.

— Къде е граф Василкович? — попита после и погледна през прозореца към лагериращата в двора групичка ловци на соболи.

— Седи там отсреща, ако не се лъжа! Той е онзи достопочтен сивокос мъж!

Херман фон Адлерхорст огледа внимателно споменатия.

Това беше значи осиновителят и благодетелят на неговия брат! Какви страдания имаше този възрастен човек зад себе си! Един мъж, който се бе наслаждавал на почти неограничена свобода, бе изпратен като обикновен престъпник в Сибир, жертва на една подла интрига.

Обхвана го нещо като умиление. Но времето на изпитания беше вече отминало. Херман имаше в портфейла си документи, които с един удар щяха да сложат край на всички страдания на клетия заточеник.

Той се отправи сега със Сам към собата пред коптилнята, където Дик Стоун и Уил Паркър отново стояха по двама на стража. Те го поздравиха зарадвано и по един знак на малкия отвори вратата на Ломоновия затвор.

— Я излез за малко! — викна Сам навътре. — Един човек иска да поговори с теб.

Някогашният дервиш се отзова колебливо на подканата. Силен страх премина по крайниците му, когато позна сина на бившия си господар.

Херман огледа престъпника с видима погнуса.

— Май не ме очакваше тук, а? — попита на немски. Дервишът не отговори.

— Е, все ще си възвърнеш говора — имам едно отлично средство за тая цел... Тикнете негодия пак вътре!

Херман излезе пред външната врата.

— Сега ще поговоря с Василкович — каза на прерийния ловец, — но на някое местенце, където да не мога да бъда подслушай нито от Поликев, нито от кой да е друг. Нещо да ми препоръчате?

— Идете в малката градинка зад къщата! Ще се погрижа никой да не ви безпокои.

След това Херман се приближи към групата ловци са соболи.

— Нали теб — заговори той Василкович — наричат Номер осемдесет и четири?

— Да, господине — отвърна ловецът на соболи, при което погледът му обследва питащия.

Но само за секунда, после по лицето му премина силно вълнение. Той скочи и се вторачи, кажи-речи изгубил ума и дума, в Херман. Чертите на този мъж му напомняха за неговия приемен син. Като светкавица премина през ума му разговорът, който бяха провели граф Поликев и неговият настоящ господар, търговецът Ломонов и на който той бе станал свидетел. Този чужденец, приличащ така явно на неговия приемен син, можеше да е само онзи Херман фон Адлерхорст, тръгнал да търси брат си.

— Кой си ти? — отрони се най-сетне от устните му.

— Ще научиш. Ела с мен, бих искал да ти съобщя нещо!

— С удоволствие!

Херман го отведе в градинката, където го покани да седне на една пейка.

Той самият остана пред него прав.

— Нося ти поздрав от далечни роднини.

— От... далечни... роднини? Не те разбирам. Или... да, зная все пак какво имаш предвид. Но почти не мога да го повярвам. Изречи понапред името ми! Да, назови го, за да го чуя от чужда уста и да се науча отново да си вярвам!

— Ти си граф Василкович.

— Граф Василкович! — повтори ловецът на соболи бавно и замислено. — Всемиловичи небеса, благодаря! Сега зная, не съм сънувал, че съм граф Василкович!

— Граф Василкович, аз повтарям предишните си думи, нося ти поздрав от далечни роднини, по-правилно казано от близките на твоя син!

— Значи е вярно? — отвърна старият с пресекуващ глас. — Сестрата и братята на моя приеман син Орьолчашча отново са се намерили?

Сега бе ред на Херман да се удиви.

— Как? Вие знаете...

— Да, знам. Известно ми е също и вашето име. Вие сте Херман фон Орьолчашча, по-големият брат на моя Богумир!

Удивлението на Херман нарасна.

— Но откъде сте научил... а-а, сега се сещам! Сам Хокинс ви е посветил в нашата тайна!

— Заблуждавате се! — възрази Василкович разгорещено. — Траперът не е споделил с мен и думица. С този мъж съм разменил само няколко думи за граф Поликев. Сведенията ми са от друга ръка. Но отговорете ми, моля, на въпроса: Вие сте Херман Орьолчашча, нали?

— Аз съм.

— И е вярно, че и Мартин, и Лиза са намерени?...

— Вие го казахте.

— Господи Исусе! И днес все още се случват знамения и чудеса! Как ли ще се зарадва синът ми Богумир, като научи...

— Той вече знае всичко от няколко дена.

— Значи сте говорил с него?

Тежка въздишка повдигна гърдите на Херман.

— Не, все още не съм го видял, защото не бях пристигнал във Верхний Удинск, когато Готфрид се е впуснал в бягство с помощта на тримата трапери.

— Какво говорите? Тримата са му помогнали да избяга? Това... не го знаех!

— Значи Сам така и го е премълчал, което се очаква от него!... А сега още нещо.

Херман се позабави и изглежда многозначително ловеца на соболи.

Василкович вдигна въпросителен поглед към него.

— От днешния ден — поде отново Херман със сподавен глас — вече няма Номер десет и... също Номер осемдесет и четири.

Нещо като вцепенение връхлетя Василкович. Той беше скочил и дълго време се взира неподвижен в събеседника си.

— Това... е... невъзможно! — промълви най-сетне на пресекулки.

— Защо не?... Аз притежавам необходимите пълномощия. От днес вие сте свободен, вие и Богумир Орьолчашча, моят брат.

— Свободни... свободни?

От гърдите на заточеника се откъсна стенание. Той се олюля и попипа с ръце около себе си за опора. Херман го подкрепи и го задържа здраво, додето посивялата глава се облегна на рамото му.

Така застинаха дълго време дълбоко разтърсени и неми. Най-сетне граф Василкович се изправи бавно и улови ръката на Херман.

— Знаете ли каква вест ми носите? Вест на избавление и райска блаженство! Сега имам само още една молба. Кажете ми бързо всичко което трябва да зная!

С прости думи и без разкрасявания Херман разказа забележителната съдба на фамилия Адлерхорст. Разказа за Константинопол и Тунис, за Уилкинсфийлд и Долината на смъртта и описа как му се е удало с помощта на тримата прерийни ловци да открие следата на своя брат в Русия, а после и него самия. Тъкмо се канеше да разправи събитията от Верхний Удинск, когато бе прекъснат — Сам Хокинс се появи с известието, че граф Поликев пристигнал на кон в двора.

Това върна двамата в настоящето. Херман помоли Сам да заведе граф Василкович в скривалището при Готфрид и после да се върне с двамата пак в имението. Самият той възнамеряваше да се отправи към стаята в съседство с всекидневната, тъй като Поликев не биваше веднага да го види. После възнамеряваше да влезе в подходящото

време, докато Дик Стоун и Уил Паркър щяха да стоят пред вратата на стража, за да попречат на едно евентуално бягство на графа. По даден знак Сам щеше да пропусне един след друг ловеца на соболи Номер осемдесет и четири и Готфрид.

Херман се вмъкна в къщата през задната врата, а Сам се отдалечи с Номер осемдесет и четири — граф Василкович.

Поликев беше вече слязъл и престъпил в коридора. Животното си беше вързал вън. Че военните не му го бяха поискали при този недостиг на коне в станицата, трябваше да си има особена причина.

— Пьотр Добронич! — започна граф Поликев по своя високомерен маниер при влизането си в дневната на помещика, където седяха заедно бурятската княжеска двойка, Карпала и фамилията Добронич. — Колко коне имаш на пасището?

— Защо искаш да знаеш?

— Пес! — кипна графът. — Недей да шикалкавиш!

— Не ругай! — предупреди помещикът. — При мен с грубости нищо не се постига. Който иска нещо от мен, трябва да ми говори вежливо. Така изисква правото ми на свободен мъж.

Граф Поликев сви юмруци и пристъпи една крачка към Добронич. Но все пак навреме се осъзна. Та нали беше сам срещу всички обитатели на имението и в случай на крамола определено би опрал на бърза ръка пешкира. Ето защо си наложи спокойствие. Но гласът му трепереше от бяс.

— Сега ще ме заведеш на пасището, за да преброя конете и определя кои да бъдат отведени в станицата!

— Нищо няма да определяш. Конете са си мои. Освен това ти тук си външен човек и без всякакви права за упражняване на власт.

— Дошъл съм при теб в качеството си на пълномощник на майора!

— Дори и да е така, това не ме плаши. Аз съм свободен земеделец, не граничен казак и нито съм задължен да върша на военните услуги, нито ми е по угодата да позволявам нещо да ми се секвестира. Казаците са получили земята си в дар, в замяна на което са длъжни да постъпват на военна служба и да правят армейски доставки. Аз моята земя съм си я купил и не съм задължен да предам и един-единствен кон. Ако нямаш какво друго да искаш, ние приключихме.

— Не, още не сме приключили! Аз веднага ще препусна до станицата да доведа военна помощ.

Поликев се насочи разярен към вратата.

— Почакайте само още миг! — прозвуча тогава зад гърба му. Херман фон Адлерхорст беше влязъл тихо.

— Кой сте вие? И какво искате от мен? — запита Поликев сприхаво.

— Кой съм? Предпочитам по-късно да ви го съобщя, ако междувременно сам не отгатнете. А какво искам? Това може да се изкаже с няколко думи. Познавате ли случайно един мъж, който се казва Салтиков?

От лицето на Поликев се отдръпна всякакъв цвят.

— Не — заекна той. — Не познавам никакъв Салтиков.

— В такъв случай ще си позволя да се притека на помощ на паметта ви. Онзи Салтиков беше престъпник, а се говори, че вие сте се намирал в близки отношения с него. Хората казват, че сте си послужил с него, за да погубите граф Василкович. С други думи, погрижил сте се графът да бъде сметнат за тоя Салтиков.

— Празни приказки!

— Графът после бил пратен в девствените лесове като ловец на соболи под номер осемдесет и четири, а вие сте встъпил във владение на имотите му.

— Клевета!

— Едва ли бих сметнал за възможно някой сам себе си да клевети. Защото вие сте се изказал, че и идеята, и осъществяването са лично ваше дело.

— Не ставайте за присмех!... Аз? Кога? Пред кого?

— Пред Салтиков, за когото току-що стана дума и то преди няколко дни във Верхний Удинск.

— Аз действително бях там. Ама при това положение нали и Салтиков би трябвало да е бил.

— И той е бил. Вие даже сте отседнал при него!... В Управлението.

— Там посетих само околийския началник Рапнин.

— Чието истинско име е Салтиков.

— Вие сте чисто и просто смахнат!

— Та вие самият сте го заявил пред Рапнин!

— Кой го твърди?

— Моят достоверен източник. Той ме информира за всяка дума разменена между вас, Рапнин и сина му. Подслушал ви е в зимника, където се е бил скрил зад някакъв стелаж. В случая не помага никакво отричане... А сега говорете! Как стоят нещата с граф Василкович? Може би и за него ще твърдите, че не го познавате!

— Ама че глупост! Познавам го естествено. Та нали ми е рода. Но от три години той вече не е между живите.

— Сигурен ли сте в това? А какво, ако ви докажа противното?

Сега Поликев загуби самоувереността си държане. Той не знаеше какво да мисли за цялата тая работа. Този човек по някакъв начин се бе добрал до неговата тайна — дали изцяло, или само отчасти, по този въпрос не беше наясно. Та нали би могло познанията на непознатия да се разпростират само върху отделни подробности, а в останалото сега просто да иска да го подпитва.

За графа нещата опираха на живот и смърт и по тая причина за него имаше само един изход — отричането! Отричане до последно. И в този смисъл отговори на последния въпрос на Херман.

— Да докажете противното? — изсмя се той. — Ба! Да не искате да се изкарате по-умен от съда, който безрезултатно предприе най-грижливи издирвания на безследно изчезналия и въз основа на това трябваше да го обяви за мъртъв? И кой впрочем сте вие, че да ме разпитвате по този начин? Аз не съм длъжен да ви давам и най-малката информация!

— Ще видим — отвърна Херман хладно и необщително. — Значи все още твърдите, че граф Василкович е мъртъв?

— Не аз, а властите го твърдят. Издирванията го доказаха неоспоримо. А аз нямам основание да възразявам на следствието.

Херман отвори мълчаливо вратата. Влезе Номер осемдесет и четири.

Сам Хокинс го беше отвел, както бе уговорено, в скривалището, където той след тези печални години видя отново своя приеман син. Те се погледнаха за миг в очите и безмълвно потънаха после в обятията си. Много време за разказване в момента нямаше, защото трябваше да си бъдат на поста, когато ги повикат.

И не бяха чакали наистина дълго в коридора, когато Херман отвори вратата и даде знак на Василкович да влезе. Той прекрачи прага

и застана пред смъртния си враг.

Поликев се изплаши не на шега. Мислите препускаха в главата му. Той отгатна кой беше мъжът, подложил го на този разпит. Приликата на Херман с Богумир Орьолчашча му беше направила впечатление в хода на разговора и той си припомни вчерашния диалог с търговеца Ломонов. Сега знаеше, че има пред себе си брата на Богумир. Какво да прави? И сега не се сещаше за никакъв изход и ето как отново му оставаше само едно — отричането!

— Познавате ли този мъж? — попита Херман и посочи ловеца на соболи.

— Разбира се. Той е един от ловците, които търговецът Ломонов е наел за лов на соболи.

— Не го ли познавате и от по-рано?

— Чорт вземи! Не!... Я ме оставете най-сетне на мира с вашите въпроси! Какво ми влиза в работата този мъж?

Василкович пристъпи към него с мятащи мълнии очи.

— Граф Поликев, ти твърдиш, че не ме познаваш, а не ми ли каза вчера самият, че съм бил граф Василкович?

— Нито дума!

— Лъжец!

Поликев стисна юмруци. Как му се щеше само да се нахвърли върху говорещия, ала не посмя.

— Вие сте откачили! — изкряска. — Но с вас и бездруго ще се отнесат по подходящия начин!

— Може би, ако бяхме откачени — отговори Василкович рязко. — Тогава щяхме да понасяме по-леко и страданията, които дължим на теб!

— Граф Поликев — посъветва Херман, — вие можете да облекчите положението си единствено чрез признание.

— По дяволите, нямам нищо за признаване!

— Вие сте наистина непоправим. Но аз имам и други доказателства срещу вас... Сам Хокинс, Номер десет!

Гласът му потрепери, когато извика високо тези думи, за да могат да го чуят отвън. Погледът му се прикова с най-голямо напрежение към вратата.

Казак Номер десет влезе. Погледът му се плъзна по присъстващите. За миг очите му се спряха върху Карпала, която го

гледаше радостно изненадана, после се отправиха уголемени и широко отворени към Херман.

Много години бяха братята разделени, ала въпреки това се познаха от първия миг. Ръцете им се склчиха в крепко здрависване. Само погледите им се поздравиха безмълвно. Присъстващите ги гледаха дълбоко развълнувани. Василкович, както княжеската двойка и Карпала знаеха за какво се касае, а семейство Добронич можеше да отгатне.

Поликев го побиха тръпки. Появата на Номер десет за него беше удар, който надмина най-големите му опасения. Богумир Орълчашча тук и в компанията на граф Василкович! Това означаваше най-голяма опасност. Само хладнокръвие и безочливо държане можеха да го спасят.

Тези мисли и съображения го споходиха като светкавица и когато Херман се обърна отново към него, видя едно напълно променено, спокойно лице.

— Е, господин графе, какво ще кажете сега? И този мъж ли не познавате?

— Този ли? — в гласа на графа звучеше простодушно удивление. — Ставате все по-непонятен и трябва най-сериозно да ви помоля да сложите край на тази пошлост.

— Край?

Херман се изправи заплашително.

— Добре! Както искате!... Сам Хокинс, моля!

Траперът се появи начаса.

— Временно ще окошарим графа при бившия дервиш в коптильнята! — заяви Херман.

— Охо! — провикна се Поликев. Протестирам. Вие нямате право да ми отнемате свободата!

— Дявола ще питам за вашето схващане на правата!

— Тогава вие сте един...

— Молчите! (Млъкнете!)

— Ще ви подведа под отговорност, ще... ах, слава Богу! Помощта идва съвсем навреме!

Погледът на графа беше паднал през прозореца към двора, където майорът тъкмо скачаше от коня.

Поликев се втурна към прозореца и го разтвори с трясък.

— Господин майор!... Влизайте, влизайте!... Има нужда от помощ! Тези ме нападнаха и искат да ме затворят!

— Глупости! — извика майорът и побърза да дойде, звънтейки с шпорите.

— Не, не са глупости! Този човек тук — Поликев посочи Херман — е скроил съзаклятие с онези типове срещу мен! Заточеникът там твърди, че бил някой си граф Василкович!

— Номер осемдесет и четири?... Фантасмагории!

— Аз съм бил причината да го заточат!

— Ще угостим ние синковеца с кнута.

— А този тук е избягалият казак Номер десет и заявява...

— Номер десет! — извика майорът в безгранично изумление. — Какво говорите? Този тук да е Номер десет?

— Попитайте го сам! Той ще го потвърди, при условие че има куража да каже истината.

— Пес! — обърна се грубо майорът към Готфрид. — На парчета ще те разкъсам, ако излъжеш. Номер десет ли си наистина?

— Номер десет — отвърна Готфрид спокойно и без всякакъв страх, — бях някога, но сега вече не.

— Скотина казашкая! (Говедо казашко!) Още си това! Или може би мислиш, че ще ми се изплъзнеш? Ти попадна в капан, от който измъкване няма. Ще бъдеш разстрелян като дезертьор.

Готфрид поиска да отговори. Той се чувстваше сигурен, тъй като не можеше да си помисли, че Херман ще го повика открито през деня от скривалището, ако съществуваше и най-малката опасност. Но брат му го изпревари, пристъпвайки, без много да се замисли, към майора.

— Позволете, господин майор — каза вежливо, — че се намесвам! Тук има някаква заблуда. Този беглец се намира под моя закрила. Моля!

Той бръкна в портфейла и извади един документ, който бързо разгърна. Майорът хвърли само един поглед на подписа, после почти го пресече в коленете.

— Ваше благородие, извинявайте! — заекна офицерът. — Аз съм ваш покорен слуга...

Този рязък поврат се обясняваше така: Самодържецът на Велика Русия снабдяваше понякога своите представители в тези отдалечени райони с изключителни пълномощия. За целта бяха необходими преди

всичко така наречените бланки — един вид формуляри, снабдени със собственоръчния подпис на царя, а в останалото иначе празни. Те се попълваха едва от дадения притежател според желанието и необходимостта.

Такъв един приказ с подписа на царя беше документът, който Херман показва на майора. Правителствения комисар във Верхний Удинск, комуто бе изложил своята работа, му бе връчил тази безценна грамота. Извън това висшият служител беше сторил и още повече. Херман беше изцяло екипиран да проведе мисията си докрай.

— Вие естествено не можехте да знаете как стоят тук нещата — обясни той учтиво усмихнат на майора. И без малко да хлътнете в машинациите на един измамник и престъпник.

— Измамник? Престъпник? — запита майорът сакисано. — Кой ще е той?

— Ей този човек, който се нарича граф Поликев.

Майорът погледна безпомощно от единия към другия. Поликев стана бял като тебешир. Започна яростно да убеждава офицера. Онзи обаче, изглежда, изобщо не го слушаше.

— Престъпник? — повтори майорът. — Бих казал, направо невероятно! Но след като вие го заявявате, Ваше благородие, значи е вярно.

— Така е! Ще изживеете и други изненади.

Херман извади сега от портфейла два големи документа, снабдени с подписа и печата на Генералния наместник. После каза високо и ясно:

— Най-напред трябва да ви съобщя, господин майор, в качеството ви на местен военкомандващ, че бившият капитан Богумир Орьолчашча, който стои пред вас като Номер десет, е вече свободен. Ето заповедта!

Той предаде приказа на майора. Онзи го изчете и го връчи на доскорошния казак Номер десет.

— Ето ви заповедта! — каза — От този момент вие сте свободен човек.

Готфрид фон Адлерхорст прочете със светнали очи бегло редовете и понечи да се спусне към брат си. Но в този миг Карпала пристъпи към него.

— Ти си свободен? — възкликна тя. — Напълно свободен? Какво щастие! Сега не ти се налага да бягаш оттук!... Ти можеш да останеш при нас!

— По този въпрос нека поговорим по-късно — усмихна се Херман, докато Готфрид въобще не съумя да отговори. — А тук имам втори указ и моля да се запознаете с неговото съдържание.

Той предостави на майора документа, който го прочете удивен и после оповести пред присъстващите:

— „Осъденият на доживотно заточение в сибирските лесове ловец на соболи Номер осемдесет и четири да бъде незабавно освободен! Установи се, че той е граф Василкович и без да има вина му е стоварено престъпление. С настоящето нареждам на всички служебни инстанции в царството, както и на всички селищни ведомства, да му оказват безвъзмездно съдействие при неговото пътуване към дома.“ Тази наредба предизвика буря от радостна възбуда.

— Татко, мили татко! Свободен! — извика Готфрид и се хвърли на гърдите на бившия ловец на соболи.

Другите също побързаха към него да му предадат благопожеланията си, но той махна с ръка — из един път се бе почувствал слаб от изненадата.

Граф Поликев присъстваше на цялата сцена като занесен. Когато бяха оповестени двата документа, връщащи свободата на неговите сродници, сякаш земята се разтвори пред нозете му. Минаха няколко минути, додето се съвземе и започне отново ясно да мисли. Беше изгубил играта. Съзнаваше, че дори и твърдоглавото отричане няма с нищо да му помогне, защото съществуваха свидетели, срещу чиито показания неговите нищо не чинеха.

Сега за него оставаше само едно — незабавно бягство. Трябваше да замине за западна Русия, където се намираха имотите му... трябваше по най-бързия начин да опита да събере пари и да духне с тях нанякъде.

Най-важното беше да действа бързо. Вън стояха оседлани двата коня, които бяха ползвали той и майорът. Значи навън, на седлото и бегом!

Той видя, че сега всеобщото внимание е насочено към Василкович и Орьолчашча. Към него самият като че никой не

проявяваше бдителност. Мигът беше благоприятен за неговите намерения. И той направи един бърз скок към вратата.

Дори Сам Хокинс, иначе такъв хитрец и предпазливец, мислеше сега за всичко друго само не и за граф Поликев. Но за щастие имаше един, който държеше очите си отворени и нащрек. Едва бе разтворил Поликев вратата и надникна в дулата на два револвера.

— Stop, my boy! (Стоп, момчето ми!) — изрече Дик Стоун радушно. — Where do you go? (Накъде си се запътил?) — Away! Go back! (Да те няма! Назад!) — сопна му се Уил Паркър по-малко радушно и го сграбчи за ръката.

Поликев вдигна юмрук да повали Паркър дори с риска до получи един или няколко куршума. Но не стигна дотам. Сам Хокинс бе притичал и го приклещи. Кратка схватка... графът се отбраняваше с всички сили — напразно. В миг ръцете и краката му бяха вързани.

Бягството не сполучи.

Вързаният беше насаден на един стол. Крайниците му трепереха, дъхът излизаше със свистене от устата. Изпълнен с ненавист и бяс, той затвори очи.

Херман него остави дълго в неведение относно очакващата го съдба. Той измъкна следващия документ от портфейла и го връчи на офицера.

— Четете, моля, господин майор!

— „Приносителят на този приказ е упълномощен да арестува граф Николай Поликев, където и да го намери.“

Заповедта за арестуване беше подписана от Генералния наместник.

— Гледай, гледай, какво пълновластие! — дивеше се майорът.

За него иначе цялата работа беше неприятна и той побърза да се махне, като предаде поздравленията си на Василкович и Готфрид по случай освобождаването им и се сбогува учтиво с Херман фон Адлерхорст.

Всички отдъгнаха облекчено. Най-сетне спокойствието отново се бе върнало в двора на Пьотр Добронич. Лицата на присъстващите се разведриха и, докато графът бе замъкнат при Флоран в коптильнята, пред къщата загоря тържествен огън.

Княз Була свика хората си и нареди да заколят едно говедо и няколко овце, които трябваше да бъдат изпечени по бурятски. Скоро из

цялата околност се разнесе ухание на печено и хората насядаха мирно да пируват.

Само Херман и брат му Готфрид стояха настрани от веселото оживление и погълнати в разговора си, като че бяха забравили всичко около себе си.

Или може би все пак не всичко... От острите очи на Сам не се изплъзна, че Готфрид сегиз-тогиз пращаше един скришен поглед към Карпала, която също така поглеждаше честичко насам и не внимаваше особено в думите на родителите си.

Дребният трапер се подхилкваше доволно в гъстите шубраци на брадата си. Тоягата беше заплавала добре, даже много добре. И макар и много нещо да се дължеше на ред щастливи обстоятелства, то той си казваше все пак с дълбоко вътрешно удовлетворение, че един хубав дял за успеха на общото е допринесен от него и приятелите му. Детелиновият лист можеше с чест да слезе от сибирската арена.

Но преди туй имаше да се уреди още една работа: той трябваше да отведе в обятията на фамилията Борода отново намереното „прелестно сукалче“. Тъкмо сега Карпала погледна отново насам. Сам Хокинс се изкиска на себе си и й даде знак да го последва в къщата.

— Князът — подхвана той после в коридора — разказа във Верхний Удинск на мастър Адлерхорст и мен, че всъщност не ти е баща. Ти знаеш ли го?

— Да — отвърна тя. — Аз съм дете на беден заточеник. И откакто го узнах, правя всичко да помагам, където мога, на „клетите хора“.

— Никога ли не си пожелавала да се запознаеш с истинските си родители?

— Ох, колко често!

— Но никога не си ги търсила, сестрице?

— Как да ги намеря? Те вероятно отдавна са мъртви, може би още навремето са загинали в снежната виелица! — Тя сведе чело. — Сега навярно схващаш, скъпи ми приятелю, защо Карпала залага всичко, дори живота си, за да съдейства на заточениците да се сдобият отново със свободата си. Не бих желала и на други да провърви като на мен.

— Но на теб все пак не ти е зле! Тейш Була и майка Калина те обичат и прочитат по очите ти всяко твое желание.

— Това е вярно и аз обичам своите приемни родители — каза тя тихо, а в очите ѝ заблестяха сълзи. — Но копнежът по собствените родители е вкоренен дълбоко в сърцето и не дава покой.

— Хм-м! — изсумтя хрипливо Сам Хокинс и прекара ръка по малките очички, от които две едри капки се отцедиха в гъстата четина. — Хм. Но не е изключено все пак родителите ти да са живи.

— Не!... Минаха толкова години, а ние никога не узнахме и най-малкото, което да ни наведе на следите им.

— Това хич нищо не значи, ако не се лъжа. Сам Хокинс е стар скитник из Запада и умее да открива всяка дия, колкото и да е заличена тя. И ще ти кажа, този Сам Хокинс не само намери едно известно нам кърмаче, ама и надлежните му родители!

Това подежда. Карпала беше така слисана, че не съумя да отрони нито дума.

— И освен това момичето си има брат, брат, казвам ти, който...

— Сам! — изкрещя Карпала, сграбчвайки с две ръце ръката му. — Моля те, заклевам те, не се шегувай с една толкова сериозна, свята работа?

— Че кой пък говори за шегата? Аз съобщавам само голи факти!

— В самом деле? (Наистина ли?) Боже, о, велики Боже!...

Моите родители са живи?

— Така е, ребенок! Поне до вчера си бяха все още живи, здрави и бодри, хи-хи-хи-хи!

— Къде... къде?

— Съвсем наблизичко. Те са от дружината на „клетите хора“, но не тръгнаха с тях през границата. Аз им предложих да останат, защото биха намерили тук своята дъщеря... е, и тогава те последваха мъдрият ми съвет.

— Къде са? Води ме бързо при тях!

— Не толкова припряно! Можеш да се досетиш навярно, че те не търчат открито наоколо, а се крият. Сега аз ще ги навестя. Ти междувременно можеш да подготвиш твоите приемни родители, за да не бъдат прекалено изненадани.

И той побърза да се отдалечи, опасявайки се, че някоя капка ще поиска отново да се провери през дъбравата косми към старата козинява ловджийска шуба.

Тейш Була изпадна от разказа на дъщеря си, че родителите ѝ се намират наблизно, в безкрайно изумление, а и Калина дълго време не отрони дума. Накрая тя обвини ръце около момичето.

— Мое дете! Мое мило дете! Ти не бива да ни напускаш, това ще ми сломи сърцето!

Карпала не знаеше какво да отвърне. Тя искрено обичаше приемните си родители. Беше свикнала с мисълта, че е осиротяла, а сега...

Цветът на лицето ѝ се променяше от бледо до червено. Очите ѝ се изпълниха със сълзи. Сълзи на болка ли бяха това, или на радост? Тя самата не знаеше.

— Майко! — извика. — Та аз толкова ви обичам! Но вие да ми забраните да видя клетите си родители ли искате?

— Не, в никой случай не ти го забраняваме — отговори княгинята. — Но те нямат право да те отведат! Ти трябва да останеш при нас!

— Калина, о, Калина! — обади се тейшът. — Днес е най-нещастният ден на нашия живот!

Тогава Калина обвини ръце около врата на княза и сълзи задавиха гласа ѝ.

— Татко, майко, ама не плачете, де! Та вие също сте мои родители, мои мили, обични родители и ще си останете завинаги такива!

Срещата се състоя високо горе в скривалището, в недрата на скалите. Всички се бяха изкачили и всички взеха участие в щастието на семейство Борода. Особено се радваше на събитието, от което любовта му получаваше нова надежда, младият Орълчашча. Щом като Карпала не беше бурятка, а немкиня, то най-значителното препятствие, стояло на пътя на бракосъчетанието им, бе отстранено. А Мила Добронич пък се радваше, че като избраница на младия Борода сега вече ще встъпи в роднинска връзка с тази, която бе наричала своя най-добра приятелка.

В стегнатия доклад, който беше направил на Херман за събитията от двора на Пьотр Добронич, Сам Хокинс нищичко не бе споменал, че е намерил родителите на Карпала, така че и Херман беше напълно изненадан. Но на това развитие на нещата той можеше само да изкаже една сърдечна благословия. Та нали и за неговото собствено

сърдечно желание работата на Карпала и брат му по-благоприятно не би и могла да потръгне.

Единствените опечалени от цялата история бяха Була и Калина. Но тяхното вродено добродушие скоро утеши и отстрани първата болка. Те притежаваха достатъчно сърдечна доброта да поставят съдбините на това младо създание над собствените си и да не създават препятствия по пътя му.

И докато в скривалището цареше едно радостно безредие, Детелиновия лист се бе изкачил до ръба на кратера, където погледът се губеше в безкрайната шир на Байкалското езеро.

Дълго време тримата седяха мълчаливо един до друг.

В един момент гърдите на Дик Стоун отприщиха могъща въздишка. И сякаш само това чакал, на свой ред въздъхна дълбоко и Уил Паркър.

После отново настана задълго тишина. Дик беше пак този, който наруши накрая мълчанието.

— Таман сега е времето на бизонското преселение — отбеляза той:

— Yes! И на преминаването на мустангите! — допълни Уил сухо.

— А ние не сме там! — кимна Дик. Дватамата изпаднаха отново в мълчание и се загледаха тъжно пред себе си. Беше ги обхванала носталгия, носталгия по саваните и прериите на Запада, по радостите и опасностите на Dark and bloody grounds^[1].

— Уил! — поде иначе толкова скъпия на думи Дик след известно време отново. — Срещна ли барем веднъж тук някой бизон?

— No.

— Или пък гризли?

— No.

— Или поне някой мизерен скункс^[2]?

— Трагична местност!

Отново потънаха двамата в черни мисли, неподвижно вторачени в далнините, сякаш диреха там нещо. Накрая, изглежда, Дик постигна яснота със себе си.

— Сам! — обърна се той към дребния трапер, който досега и с една сричка не се бе намесил в разговора на двамата.

— Какво искаш, старий куне?

— Говори ли вече с него?

— С кого? No.

— Nonsense!^[3] — кипна Дик негодуващо. — Имам предвид естествено мастър Адлерхорст.

— А-а, това ли било! — отвърна Сам с невинна физиономия. — И за какво пък ви е тупнало да говоря с него?

— За нашето отпътуване.

— Струва ми се, работата не е спешна, ако не се лъжа.

— Какво ти скимна! — разгорещи се Дик. — Та нали си решихме тук задачата и можем по всяко време да си вървим!

— Yes! — допълни Уил. — Какво дирим в тая опака местност, където нищо не можеш разбра от дрънканиците на туземците. Мастър Адлерхорст намери брат си и оттук нататък те вече ще си помагат.

— Не тъй, дечица — възрази Сам на двамата нетърпеливци. — Не мога да позволя да се говори за Детелиновия лист, че си бил свършил работата само наполовина. А и нека не прехвърляме единствено на Херман фон Адлерхорст отговорността за онова, което има тук още да се върши. Освен това трябва да прекараме безопасно семейство Борода през границата, а за тая работа мастър Адлерхорст не е най-подходящият човек, ако не се лъжа.

— Може да си прав. Ама нали е налице младият Борода — рече Уил.

— Престани! — прекъсна го на думата Сам. — Забравяш, че той самият е заклеен и обявен въвн от закона, и че граничарите ще са нащрек и за него.

— Това наистина е така, ама по този начин завръщането ни в Щатите се забавя още повече.

— Примири се, старий Дик! — утеши Сам. — Дори на часа да поемем обратния път, пак ще пристигнем твърде късно за есенния лов на бизони. Деца, помислете за огромното разстояние! Та я не закачайте този път бизоните, те няма да ви избягат, ако не се лъжа!

---

[1] Dark and bloody grounds (англ.) — Мрачните и кървави поля (Б. пр.) ↑

[2] скункс — животно от рода на поровете, изхвърлящо от специална жлеза воняща защитна течност (Б. нем. изд.) ↑

[3] Nonsense! (англ.) — Глупости! (Б. пр.) ↑

20. ИБРАХИМ БЕЙ И НЕГОВИЯТ КЪСМЕТ

Лек източен вятър къдреше синята повърхност на Кара дениз^[1].

По курса на Ерегли за Одеса плаваше едно текне^[2], една от онези трудно повратливи гемии — текне означава всъщност корито, — каквито се срещат в употреба най-вече в трафика между крайбрежни селища. Ето защо изглеждаше толкова по-учудващо, че този толкова непригоден за силно вълнение съд се бе осмелил да излезе в открито море.

На релинга на недодялания ветроход се бе облегал един чернобрад, богато облечен турчин. До него стоеше мъж, който някой непосветен би могъл да сметне за слуга в работно облекло. Но този човек с мръсните дрехи и опърпания фес не беше прислужник, а повелителят, който се разпореждаше с живота и смъртта на плавателния съд, сиреч капитанът.

Екипажът на кораба по нищо не отстъпваше на своя господар по мръсотия и нечистоплътност, а едно внимателно оглеждане на съда можеше само да потвърди впечатлението за запуснатост и немара, създадено още при повърхностния обзор.

— И кога, мислиш — продължи чернобрадият разговора с капитана, — това ески чьомлек^[3] ще влезе в пристанището на Одеса?

Капитанът метна неодобрителен поглед на турчина.

— Това знае само Аллах. Но ако не се случи нищо непредвидено и сегашният бриз се задържи, след пет дена ще туриш по живо по здраво крак на брега на Москов мемлекети^[4].

— Пет дена!

Турчинът тропна нетърпеливо с крак по талпите на палубата. Погледът му се спря с някаква особена угриженост на линията, която известяваше чезнещите далеч на юг брегове на Анадола^[5]. После очите му се плъзнаха по издутите платна и накрая се приковаха върху мръсното, но почтено лице на капитана.

— Не можеш ли да поставиш още платна и да увеличиш по тоя начин скоростта?

— Сус! (Мълчи!) От тая уйдурма ти хал хабер си нямаш! Казвам ти, поставил съм всяко късче ленено сукно, което мога да ползвам. Няма чалъм да издигна и едно-единствено платно, дори то да не е по-голямо от дланта ти.

Чернобрадият замълча.

— Ами ти пък защо нае моя „Юрдек“^[6]? — продължи капитанът. — Нали вчера веднага ти обясних какво можеш да очакваш от него.

„Патица“ бяха кръстили тези нощви. И плавателният съд наистина лежеше във водата нашироко и уютно като патица и се движеше с мудност, можеща да докара до отчаяние всеки, който бързаше.

— А аз повтарям каквото вчера вече ти обясних — отвърна пасажерът, — че моята мисия е спешна и не търпи никакво отлагане. Знаеш, че падишахът, Аллах да го дари с хиляда години, ме праща по важна работа в Одеса.

— Да, зная, че милостта на Повелителя на правоверните сияе над теб. Само своите особени любимци дарява той с някоя ада^[7] като онзи, който ти принадлежи, о, бей!

Южните брегове на Черно море, значи азиатските, в противоположност на северните са твърде малко разчленени. Полуострови там се срещат рядко, а чак пък острови човек напразно ще търси и по най-големия и подробен атлас. И все пак такива има, но те са толкова малки, че най-много на морските карти да са отбелязани. Носят облика на брега и се извисяват стръмно и непристъпно от морето. Погледнати от далечина, те наподобяват по-скоро някой риф, отколкото обитаем остров. Но грубата обвивка често съдържа нежна и прелестна сърцевина. Ето защо големците и пашите на империята се боричкат за притежанието на тези острови, на които обикновено прекарват летните месеци.

За един такъв остров се отнасяше забележката на капитана.

— Учудва ме само, че не поиска да изчакаш с отпътуването до утре — продължи господарят на „птицата“. — Тогава можеше да пътуваш с „Балък“^[8] и щеше да стигнеш два дни по-рано в Одеса. Вместо това ти се реши на моя „Юрдек“.

Беят се смути.

— Пак не разбираш — отби той нервно. — Моята заръка гласи да се отправя с първия намиращ се на разположение кораб към

местоназначението си. Първият кораб беше твоят „Юрдек“ и аз го наех. Знаеш, падишахът, Аллах да го дари с дълъг живот, обича думите му да се изпълняват стриктно и буквално.

— Но в такъв случай трябва и да си доволен от това, което постига моят „Юрдек“ — отвърна другият. Гневеше го, дето беят говореше така пренебрежително за кораба му. — Утеши се, понеже всичко е предопределено в късмета!

Бейт не отговори. И какво ли можеше да каже? Нали капитанът и хабер си нямаше за късмета, който го бе принудил да напусне на бегом райския си остров! Защото тайната мисия в Одеса беше измислена само за да потули истинската причина на неговото внезапно отпътуване.

В последно време Ибрахим бей^[9] беше изоставен от щастието. От мисията му в Тунис, намерила един направо плачевен край, благоволенieto на падишаха към него бе значително намаляло. Слънцето на милостта вече не огряваше така ярко неговия покровителстван от щастието житейски път. Позицията му при Портата от ден на ден ставаше по-неудържима. В крайна сметка Ибрахим бей сметна за уместно да направи една смяна в местожителството си. Той се пресели на ада, който падишахът му бе подарил в по-добри дни. Като се махнеше от очите на своите врагове и завистници, те щяха, надяваше се той, да му посвещават по-малко внимание. Така щеше да може да прекара остатъка от живота си в спокойна наслада на състоянието, което бе струпал с годините чрез разни далавери.

Решаващо за избора на местопребиваването му беше и едно друго обстоятелство. Внезапната поява на децата на Ана фон Адлерхорст в Стамбул му бе вдъхнала силен ужас. Твърде глупаво беше и признанието му, че джобният часовник, носещ герба и името на техния баща Бруно фон Адлерхорст, е негова собственост. Подозираха ли те нещо за участието му в орисията на тяхната фамилия?

Колкото и често да си поставяше този въпрос, не можеше да стигне до яснота. И какво, ако двамата се появят някой ден при него и му поискат равносметка? Равносметка за престъплението и бащиното им състояние, което си беше присвоил? Той опитваше да се отърси наистина от породените от страха мисли, ала не бе в състояние да се освободи от тях. В края на краищата тази възможност не можеше да

бъде отхвърлена току-тъй. Та нали имаше ортак в престъплението — дервишът Осман. А той си нямаше и представа какво е станало с него. Ибрахим беше станал свидетел на Османовото озаптяване в Тунис, което го бе принудило незабавно да обърне гръб на града. Досега не бе съумял да разбере нищо за съдбата на затворника. Нито „Agence Navas“, нито някой друг вестник съобщи нещо за атентата срещу Мохамед ес Садок паша. Очевидно по политически причини се избягваше да се даде гласност на нещата.

Какво ли можеше да е станало с дервиша? Още ли седеше зад дуварите на хапсаната, или беше осъден на смърт и екзекутиран? И което беше още по-важно за Ибрахим: беше ли се разплямпа Осман за неговите, ибрахимовите, връзки с фамилията Адлерхорст? Боят смяташе, че на този въпрос може да се отговори отрицателно, защото от онова произшествие беше изминало бая време, без да се е случило нещо. Той биваше следователно да се надява, че всичко е останало скрито-покрито.

Но... човек не можеше да знае! И ето как неговото плакнато от морето владение му се стори по-сигурно от Стамбул, където земята се клатеше под краката му, и където консулите на западните страни притежаваха влияние, което той добре умееше да оцени.

Та Ибрахим бей се беше преселил на своя ада в Черно море. Но той не бе тръгнал, без преди туй да си е подсигурил гърба. Предпазливостта открай време си беше негова силна страна. Така и сега си имаше в Стамбул своите добре заплатени задкулисни лица, които добросъвестно му докладваха най-важните събития в Дивана. По-голямата част от имуществото си той беше обърнал в пари и вложил в една московска банка. Така мажеше да гледа на бъдещето без прекалено големи дертове.

И на своите информатори от Стамбул всъщност дължеше, че своевременно узна за опасността, застрашаваща състоянието и даже живота му. Вчера беше получил хабера, че в резултат на разни интриги бил напълно изпаднал в немилост пред падишаха. Конфискацията на имуществото му била решена; била определена дори награда за главата му.

Ибрахим не пропусна нито миг. Той си стегна по най-бързия начин багажа и съумя да се прехвърли с една лодка в Ерегли, откъдето мислеше да продължи ускорено бягството си към Одеса.

Но няма късмет. Единственият съд, който лежеше тук на котва, беше „Юрдек“-а, който ставаше само за леки плавания в крайбрежните води, но не и за открито море. Какво да прави? Потерята можеше да е тук още утре. Тогава всичко би било изгубено. Намереше ли се обаче веднъж в открито море, имаше повече шанс да се измъкне. Може би щеше да срещне някой руски параход, който да го приеме. После беше спасен.

Ето как не му се мисли много. Приказката за тайната мисия и изгледът за едно голямо възнаграждение, превъзможнаха опасенията на капитана относно плаването. Мъжът познаваше големия господар, а разказът на Ибрахим не предизвика у него ни най-малко подозрение. Той вдигна възможно най-скоро котва и „Юрдек“ напусна пристанището на Ерегли.

Боят не беше хранил наистина прекалени илюзии за бързината на плавателния съд, на който бе поверил живота си и драгоценното имущество в пътната чанта, ала действителността надмина неговите опасения — в първите часове на плаването му се струваше, че разстоянието между кораба и брега изобщо не иска да се увеличава. Това бе причината да попита капитана дали не е възможно да се изкопчат от „патицата“ още няколко възела.

А общоприетата максима за късмета в действителност не вливаше ни най-малка утеха на Ибрахим. Де да знаеше капитанът каква сума е обявена за залавянето на неговия пасажер, то навярно нямаше да може да устои на изкушението да даде заповед за обръщане на платнохода и да поеме курс право към Стамбул, за да спечели обявената награда...

Последните думи за късмета капитанът беше изрекъл с тон, който отне ищаха на Ибрахим да продължи разговора. Другият прояви още по-малко склонност и скоро се отдалечи, за да си гледа в каютата кефа. Ибрахим за първи път в живота си се замисли сериозно за онова, което капитанът беше намекнал — че всичко е предопределено от късмета, от Книгата на живота.

Късметът! Кое му беше късметът — да бъде експедиран с копринения шнур от живота в смъртта или щеше да му бъде позволено все пак да си изконсумира на рахат състоянието в някой град на чужбината? Каква му беше файдата в първия случай, че опитваше да се изплъзне с „Юрдек“-а? Късметът щеше да съумее да го пипне и да

му предложи със студена усмивка страховития шнур. И ако му е било писано да стигне спасителното прибежище, защо, Шейтана го взел, се насади на тоя проклет от Аллах сандък? Никакъв ти падишах и никакъв Диван нямаше да може да се добере до него — късметът щеше да го закриля.

Така или иначе на късмета не можеш убегна. Но тогава можеше да си остане и на своя райски красив остров и там да чака идването на късмета. Или още по-добре — изобщо нямаше нужда на напуска Стамбул, а да остави всичко да си дойде от само себе си. Беше глупост от негова страна, че бе избягал, щуротия беше, най-голямата гламавщина в неговия живот!

Хм-м. Ама наистина ли пък себе проявил като голям будала? В крайна сметка неговият начин на действие си бе напълно обясним. И кучето отбягва ръката, която го бие. А той... е, той нали също нищо друго не бе сторил. Съдбата — или това бе късметът? — му бе показала бича и той бе опитал да го отбегне. Та това си беше съвсем естествено! И ако в края на краищата се намираше тук на един кораб, който той с радост би пратил при Шейтана, то това си беше също така естествено и съответстваше на хода на събитията.

Ибрахим поклати глава. В Джехенната^[10] да вървят безплодните размишления и всички философии, които объркват главата! Философията не означаваше нищо за него и даже с късмета не беше напълно наясно. Друг да се трепе с тези неща! Той повече не искаше да знае за тях.

Ибрахим се оттласна, обърна се и закри по палубата към кабината си... към своя късмет.

Източният вятър се задържа през целия ден. „Патицата“ направи, ако не добро плаване, то все пак един забележим напредък към своята далечна цел. Но вечерта източният вятър се обърна внезапно в силен северен, срещу който тромавият съд трудно можеше да кръстосва. А през нощта бедата дойде с мощ. Северният вятър се засили още повече и макар да не прерасна в буря, той все пак беше повече, отколкото „патицата“ можеше да понесе. Малко след полунощ кормилото се скърши. Плавателният съд се предостави безпомощно на произвола на вятъра, който го подгони пред себе си — в южна посока, отново към азиатския бряг, от който Ибрахим едва се бе измъкнал.

Екипажът се предаде с чисто ориенталско равнодушие на късмета. Капитанът се задоволи само да даде необходимите разпореждания „Патицата“ да не дрейфа прекалено по вятъра. За поправяне на кормилото, изчезнало до половината в морето, не можеше и да се мисли по време на пътуването, а трябваше да се отложи до пристигането в някое пристанище. След като нещата веднъж бяха стигнали толкова далеч, то за него силният северен вятър беше даже много удобен, защото тласкаше кораба към по-оживени води. Тук повече можеха да разчитат да се появи в кръгозора им някой кораб, който да вземе на буксир безпомощния съд и да го замъкне в някое пристанище — не беше задължително да е точно Ерегли.

Когато нещастieto, разбило внезапно надеждите на Ибрахим, се случи, той спеше в кабината, без нищо да подозира, съня на осъден. Капитанът даже не си даде труда да го събуди. И за какво ли? Нали мъжът с нищо нямаше да му помогне. Най-много щеше да му се пречка на пътя. Така Ибрахим узна случилото се едва когато на утрото стъпи на палубата.

Изпървом хукна като побеснял по горната палуба, сви в безсилен гняв юмруци към небето. После хвърли, както обикновено правим хората, цялата вина върху капитана, обсипвайки го с най-оскърбителни за честта хули. Изискваше най-невъзможни мерки, поиска капитанът да ремонтира незабавно кормилото и да възобнови пътуването на север, заплашвайки в случай на отказ с най-ужасяващи наказания от страна на Аллах и падишаха.

Шкиперът остана дълго време спокоен. За него всичко беше късмет, следователно и думите на този мъж, който търпеше със самообладание. Не отвърщаше нито със сричка, ала си имаше своето на ум. Турчинът има една сполучлива поговорка: „Ит хавлар, керван гетшер“ — „кучето си лае, керванът си върви“. Тази поговорка противопоставяше капитанът като щит срещу пороя думи на вбесения бей.

Но когато ругатните не искаха да вземат край, той сметна най-сетне за добре да защити своето достойнство.

— Сус! (Да мълчиш!) — сопна се на Ибрахим, когато онзи направи една пауза, за да си поеме дъх. — Я не ставай за сеир! Та ти се държиш като някой делия! Отбележи си едно! Господарят на кораба съм аз и ако не промениш тона си, ще те изхвърля в морето или ще те

сложаваше в пранги... долу в трюма. Имам това право. Който се държи сербес на борда, мога да се отнеса с него като с бунтовник.

Поддейства. Ибрахим зяпна сащисано капитана. Имаше вид на човек, отрезвен внезапно от студен душ. Започна да осъзнава, че се е държал като серсемин. Бясната му ярост затихна, отстъпвайки място на убийствен страх.

Там долу на юг чакаха на брега, към който „Юрдек“ все повече приближаваше, потеряджиите. Едно акостиране на този бряг означаваше за него арестуване т.е. краят му, а това на всяка цена трябваше да бъде предотвратено. Той много добре можеше да се досети, че в акъла на капитана се въртеше да поиска от някой срещнат кораб да го извлочи до някое турско пристанище. Ето защо неговата грижа бе да го отклони от тази мисъл.

Но за тази работа той намери в капитана, който нали не подозираше истинската причина за неговата тревожност, малко разбиране. Човекът трябваше да мисли най-напред за кораба си и едвам на втора линия за желанията на своя пасажер. Всичко, което Ибрахим успя да постигне, беше обещанието на капитана да го качи на борда на някой пътуващ на север кораб, ако срещнеха, разбира се, такъв. Повече повелителят на „Патицата“ не можеше да стори за своя пътник.

Волю-неволю Ибрахим трябваше да се задоволи с този отговор. Беше от невероятно по-невероятно да се натъкнат баш на пътуващ на север кораб, ала Ибрахим се вкопчи в тази слаба надежда. Той се облегна на релинга с далекогледа си и започна да обследва хоризонта по всички направления на розата на ветровете, докато „Патицата“ бавно, но неотклонно се носеше към опасния турски бряг. А жадуваното платно не искаше и не искаше да се покаже.

Затова пък нещо друго даде ново подхранване на Ибрахимовите надежди. Вятърът, който от снощи бе духал постоянно от север, се обърна внезапно на западен. Плавателният съд се насочи сега на изток.

Ибрахим си отдъхна. Непосредствената опасност — едно приставане на азиатския бряг, за момента бе отминала. Да, беглецът из един път дори се одързости да повярва на късмета си. Необходимо беше само вятърът по-нататък да се обърне и от юг, за да се превърне източният дрейф в северен и перспективата му щеше да е направо блестяща.

Но вятърът не му стори хатъра да се обърне. Духаше си стабилно от запад, сякаш си бе наумил да ядоса Ибрахим. Целият следобед и вечерта минаха. Никакво подобрение. И не се показваше и късче от платно. Така си останаха нещата цялата вечер и цялата нощ. Вярно, Ибрахимовите тревоги в последните часове, когато забеляза, че корабът вече не приближава брега, значително намаляха, но мислите му странстваха с неотслабващ копнеж на север, където му махаше златната свобода...

На следващия предиобед „Патицата“ се носеше приблизително на ширината на Амасра, когато Ибрахим съгледа — той беше напуснал мястото си при релинга само за през нощта — през далекогледа далеч на изток по водната повърхност една точка. Тя бързо се уголемяваше и скоро се видя — нямаше съмнение, един съд, който държеше западен курс и то, както изглежда, право към дрейфация „Юрдек“.

Могъщо вълнение овладя Ибрахим. Какъв ли флаг носеше съдът? Ако се касаеше за западноевропейски кораб, то преспокойно можеше да се качи на борда. Ами какво ли, ако покажеше турски флаг? И за този случай решението му бе взето. Тогава присъствието му на „Юрдек“ трябваше да остане под секрет. Някаква наложителна необходимост за капитана на приближаващия кораб, да стъпи на борда на „Юрдек“, не съществуваше дори да изявише готовност да влачи аварирания съд. Възможността да остане скрит следователно бе налице. После нещата за Ибрахим опираха само да слезе на сушата, без да бъде заловен.

Ибрахим наблюдаваше с напрегнато внимание постоянно уголемяващата се точка. Скоро различи мачтата, после от вълните израсна корпусът и накрая се установи, че явно се касаеше за увеселителна яхта, каквито си строяха богатите „франки“ (западноевропейците), за да обикалят с тях света.

Различавайки външността на приближаващия съд, капитанът се намръщи. Към този вид кораби, които по негово мнение бяха напълно безполезни и без право правеха морето несигурно, хранеше той неуважение, както впрочем към всичко, излизащо извън неговия кръгзор. Но все таки приближаващата яхта не беше за пренебрегване. Въпреки насрещния вятър малкият съд пристигаше с бързина и лекота, които даваха да се заключи за голяма парна сила. Във всеки случай тя

бе напълно достатъчна да отведе неговия „Юрдек“ до безопасен пристан.

Докато капитанът гледаше на яхтата с едно изпълнено с надежди очакване, Ибрахим бе овладян от някакво тягостно неспокойствие. Онова нещо там, което виждаше през тръбата ясно пред себе си, и което идваше насам с учудваща лекота — като изстреляно, му се струваше, че някога вече го е виждал... и то в Тунис. То принадлежеше на онзи побъркан англичанин, който му бе станал толкова неудобен в Стамбул и който вероятно също бе имал пръст и при злощастния изход на туниското начинание.

Или може би все пак не? Ибрахим си припомни, че тогава яхтата имаше една грамадна картина на форщевена — фигурата на лорд Линдсей. На приближаващия съд обаче не се виждаше нищо подобно. Но можеше и картината да е махната. Тогава все пак щеше да е яхтата... Ибрахим се изтегли предпазливо зад мачтата. Следващите мигове щяха да донесат развръзката. Тогава предпочиташе да не се мярка пред очите на екипажа на яхтата.

Очертанията на кораба изпъкваха все по-ясно. Най-напред само за Ибрахим, който единствен притежаваше далекоглед. Капитанът не се занимаваше с такива ново модерни франкски неща. Сега се различаваха хората, които стояха на предната палуба и гледаха със съчувствие насам, а сега... Ибрахим трепна, нямаше съмнение, там отсреща се облягаше оня дангил — англичанинът, в същото онова смахнато облекло, в което го беше опознал навремето. А до него — ла и лаха илла 'ллахве Мохамед расул Аллах — не стоеше ли оня проклет немец, с когото отново и отново си бе имал работа в Истанбул? Който твърдеше, че бил син на проклетия Адлерхорст? Вярно, той беше! Тъкмо сега обърна лице към своя съсед, така че Ибрахим можеше ясно да разгледа чертите му.

Беят не отдели време да оглежда останалите хора от яхтата, колкото и иначе да възбуждаха любопитството му. Той повика капитана на „патицата“.

Трябваше да се действа, и то бързо. Тези хора на никаква цена не биваше да узнаят, че той се намира на борда.

— Бана бак! (Слушай!) — поде дрезгаво, когато капитанът дойде, — Аз познавам мъжете, които се намират на приближаващия кораб. Сред тях има мои смъртни врагове.

— Герчекми? (Наистина ли?) — рече капитанът невярващо. — Откъде претендираш да го знаеш? Та корабът е още толкова далеч, че суратите на хората не могат да се различат.

— Аз ги различих през моята тръба. Това ти стига. А сега те питам, какво ще преговаряш с ония?

— Не е трудно да се досетиш? Ще ги помоля да вземат кораба ми на буксир до някое пристанище.

— Очаквах този отговор. А какво, ако те помоля да се откажеш от това?

— Какво ти скимна? Как стигна до тая непонятна мисъл? Речта ти звучи направо безумно и също така бих бил безумен и аз, ако се съгласях.

— Знаех, че ще отговориш така и одобрявам твоята гледна точка. Но не можеш ли и ти да ми влезеш в положението?

— Сигурно мога, но не бива. За мен на първо място стои моят „Юрдек“. Защо впрочем имаш такъв голям страх от тези хора? Та нали не е задължително да разберат, че се намиращ тук.

Ибрахим кимна доволен.

— Ти откликваш на желанието ми. Аз в никой случай не бива да се показвам пред моите врагове, иначе няма да мога да изпълня заръката на падишаха. Те ще ми попречат.

Капитанът поклати замислено глава.

— Тогава ще трябва да дам на хората си съответните наставления как да се държат.

— Ти сигурен ли си в екипажа си?

— Мисля. В случай че им обещаеш голям бакшиш, те не драго сърце ще ти сторят тая или оная услуга.

— Няма да им липсва. Ти само направи, което ти е по възможностите!

— Много добре. Как смяташ да постъпиш?

— При първа възможност ще напусна скришом „Юрдек“ и ще опитам с лодката ти да достигна брега.

— Машаллах! — рече капитанът удивено. — Не те разбирам. Защо не искаш да останеш на кораба, докато стигнем някое пристанище?

Ибрахим потърси подходящ отговор. Та нали не можеше да каже на капитана, че султанските хора дебнат да го уловят и че не бива да се

показва в оживени селища.

— Трябва да избира най-сигурния път — рече накрая. — Нямам право да подхвърлям целта на пътуването ми в опасност. А това мога най-добре да сторя, като си тръгна тайно.

— Може би имаш право, готов съм да ти предоставя лодката, ако заплатиш щетите, които моят кораб понесе.

— Ще бъдеш доволен от възнаграждението ми.

— Тогава работата е наред. Предполагам, че ще искаш да напуснеш „Юрдек“ през нощта?

— Да. Разбира се, ще ми е приятно, ако тогава разстоянието до брега не е прекалено голямо.

— Как мога да ти го определя още отсега?

— Като придумаш господаря на ябанджийския кораб да поеме курс близо до брега. Сигурно няма да се затрудниш да намериш някоя правдоподобна причина.

— Все ще измисля нещо.

— И внимавай преди всичко някой да не се натъкне на дирята ми!

— Не се кахъри! Тия франки са като малки, още непрогледнали палета.

Ибрахим поклати неодобрително глава.

— Не знаеш какво говориш. Не подценявай западниците! Аз ги познавам и знам, че човек трябва да се варди от тях.

Капитанът се усмихна с превъзходство.

— Е, бездруго скоро ще видя за какви трябва да ги смятам.

— Аз отсега нататък повече на палубата няма да се мяркам и до изчезването си ще се оттегля в моята кабина. Но имам още една молба към теб. Много е вероятно владетелят на франкския съд да пожелае да стъпи на „Юрдек“, за да уговори с теб необходимото. Стори ми услугата и го отведи в твоята каюта, която граничи непосредствено с моята! Така ще чуя всичко и може би от думите му ще узная каква цел води ябанджиите насам.

— Ще си имаш хатъра.

— Сега тръгвам, защото времето напират. Та бъди нащрек, че от цялата уйдурма да не пострадаме ни аз, ни ти! Виж, яхтата вече съвсем приближи! До пет минути ще легне борд до борд с „Юрдек“.

Ибрахим се шмугна в своята кабина. Капитанът се отправи към екипажа, за да даде необходимите инструкции за поведение.

Параходът междувременно бе приближил дотолкова, че на форщевена ясно се различаваха големите златни печатни букви — „ЛИНДСЕЙ“ блестеше там на европейския кораб.

А най-отпред до релинга стоеше самият той в пълния си ръст, добре известният мастър Фаулингбул^[11]. Той беседваше оживено с двама мъже. Единия Ибрахим правилно беше разпознал като Валерт ефенди, от който после се беше излюпил един Адлерхорст. Другият, безспорно приличащ на Херман, беше Готфрид Орьолчашча.

Фрапантно облеченият лорд възбуди във висша степен удивлението на целия екипаж на „Патицата“. Но той не беше единственият мъж на яхтата, в когото те се звереха. Там имаше още две групи, за които си разменяха най-противоречиви гледища. Трима души стояха заедно, двамина от които бяха еднакво облечени и толкова дебели, че грамадните стигащи до земята кожуси обгръщаха опнато до прациене техните телеса. Дълбоко нахлупените върху главите им кожени калпаци позволяваха да се видят само тлъстите, сияещи от здраве и добродушие бузи. Третият в компанията беше едно момиче с носия, каквато турският екипаж никога не беше виждал, макар в Стамбул да беше влизал вече в съприкосновение с хора от всички възможни народности.

— От коя ли страна може да са? — дивеше се един.

— Не знаеш ли? — осведоми го друг важно. — Та то веднага си им личи, че могат да бъдат само ескимоси.

— По какво позна?

— По кожата им. В Ескимов мемлекети^[12] е толкова студено, че при изгрева си слънцето се вкочанява и вече не е в състояние да дарява топлина. Едвам когато стигне до границата на страната се съвзема отново. Затова всички хора там трябва да носят дебели кожи.

— Машаллах! Трябва да си е бая студено!

— Да, ужасно студено. Та нали другояче хич и не е възможно, защото цялата страна се състои от чист лед. Падишахът на Ескимов мемлекети притежава даже сарай, построен от прозрачен лед. Цялата покъщнина е от лед, дори миндерлъците и възглавниците.

След тези думи мъжът се огледа с физиономия, сякаш току-що бе обогатил човечеството с едно разтърсващо етнологическо откритие.

— Ахмак! (Глупак!) — обади се друг. — Невъзможно е тези хора да произхождат от страната, която преди малко назова.

— Да не искаш да го знаеш по-добре от мен, който познава джографията на всички страни на земята наизуст?

— И други са понаучили нещичко. Ако тези хора идваха от една толкова студена страна, то те хич нямаше да могат да издържат на жегата при нас. Още по-малко щяха да носят тук кожуси. Разликата в температурите е прекалено голяма. Не, тъкмо наопаки е случаят. Тези хора са родом от някоя страна, където е толкова жежко, че щяха да измръзнат тук на място, ако не бяха загърнали крайниците си в кожи.

— Такива страни няма — оспори познавачът на ескимосите, когото възражението на другия раздразни.

— Брей, че си бил умен! Значи още нищо не си чувал за Атеш вилаети^[13], чиито жители се молят на Шейтана и плюскат огън?

— Чувал съм за нея — съгласи се другият, който знаеше географията на целия свят наизуст и поради това му беше невъзможно да признае невежеството си в този пункт.

— Виждаш ли? — заликува противникът му. — Те са съседни на Чин ве-Мачин^[14], живеят край река Лех^[15] и открай време воюват със султана на Юстралия^[16]. Тяхната единствена храна се състои в огъня, който блика от много дупки на земята и за тях той представлява точно толкова вкусна гозба, както за османлият една паница коюнети^[17].

— Ла илаха илла 'ллах! Машаллах! — прозвуча удивено наоколо. — Вярно ли?

— Как може още да питате? Или сред вас има някой, който да го знае по-добре?

Не, никой не го знаеше по-добре, също и „географът“. Хората значи постигнаха единодушие по въпроса, че си имат работа с огнеземци.

Не толкова бързо си изясниха нещата с втората група на чуждоземната яхта. Любопитството на турците беше може би простимо. Защото групата, която се облягаше на релинга, щеше да предизвика всеобща сензация вероятно и на други места.

Двамата бяха неимоверно дълги и сухи, намъкнати в плътно прилепнали кожени дрехи. Третият, напротив, беше дребен и облечен с дълго, подобно на чувал кожено палто. За разлика от своите спътници, който бяха напълно голобради, той имаше по лицето си гъста, чорлава

гора от косми, която позволяваше да се различат само две малки, живо шарещи наоколо очички. Една допотопна шапка с плачевно увиснала периферия допълваше цялата му външност. През рамото на мъжа висеше някаква безформена сопа, чието предназначение не беше лесно да се отгатне, двамата дългучи също притежаваха подобни криваци, в които само един познавач, и то след грижливо изследване, би предположил, че се касае за пушки.

На утрото след събитията в помещието на Пьотр Добронич бе проведено съвещание относно способа и начина на осъществяване на обратния път.

Още преди участниците да са се споразумели по въпроса, се случи едно заслужаващо отбелязване произшествие. Когато отвориха вратата на коптильнята, за да хвърлят едно око на двамата затворници, се установи, че граф Поликев беше избегнал всяко земно наказание — намериха го обесен на един ригел.

Неговата смърт сведе въпроса за връщането до бързо решение. Граф Василкович трябваше естествено да отиде до Москва да предяви претенциите си към своя имот. За целта съпътствието на приемния му син беше наистина желателно, но не задължително необходимо. Старият граф в края на краищата се съгласи Готфрид да поеме в компанията на брат си обратния път за Германия.

И тук два пътя идваха на дневен ред. Единият водеше през границата на китайска територия и предлагаше наистина за бегълците Борода най-голяма сигурност, но в замяна бе свързан с безкрайни трудности, с които бащата и майката Борода навярно нямаше да се справят. Другият път водеше... през степите на Русия. Вярно, тук заточениците се подхвърляха на риска да бъдат разпознати и заловени, ала тази опасност можеше да се предотврати.

Херман фон Адлерхорст притежаваше отлични паспорти, в които се споменаваха и неговият съпровод. Така че предлаганите привилегии се споделяха и от другите. Освен това Була и Калина решиха да придружат за известно време дъщеря си Карпала в Германия. Княжеската двойка щеше да бъде съпровождана от четирима от хората си. И какво ли, ако двама от тях бъдеха възрастните Борода? Да бъдат облечени като буряти и прекарани нелегално през страната не изглеждаше невъзможно. Също така малко можеше да осуети плана обстоятелството, че трябваше да вземат със себе си

намерения Фьодор Ломонов, някогашния дервиш. Отрязаха му брадата, покриха му косите с една забрадка, навлякоха го в женски дрехи и го насадиха в затворената карета на бурятската княгиня. Така той минаваше като тежкоболна жена. В усамотени местности стигаха само въжетата да си го подсигурят. А отбиваха ли се в някой град, затворникът получаваше едно бързо и дълго въздействащо сънотворно, което тейш Була бе наредил на един врач от своето племе да приготви. По този начин мъкнеха необезпокоявани със себе си Ломонов.

Планът произхождаше от дребния трапер, чиято лукавщина и хитрост преодоляваше всички мъчности.

От Краснодарск на Каспийско море Херман изпрати до брат си Мартин в Германия една телеграма, с която съобщаваше резултата от начинанието и същевременно приблизително времето, когато компанията смяташе да пристигне в Трапецунт.

Сетне видяха един ден пред себе си бреговете на Черно море и Трабзон^[18]. За най-голяма изненада на всички Херман разпозна сред лежащите там долу на котва плавателни съдове „Линдсей“ — парната яхта на своя вуйчо.

Мартин беше изпратил веднага новината на лорда и Линдсей не пожела да пропусне лично да отиде да прибере Херман и новонамерения трети племенник. Той нареди да се подгрее котела и отплава за... Трабзон.

След първите бурни приветствия бе свикан военен съвет. Решиха да отплават за Стамбул. Ибрахим бей, злият демон на фамилия Адлерхорст, не биваше повече да се радва на своите скверни дела.

Стана така, че на следващото утро от пристигането им в Трабзон „Линдсей“ вече браздеше вълните на Кара Дениз в западна посока и... след двудневно плаване забеляза дрейфация „Юрдек“. Късметът беше довел стария престъпник Ибрахим бей на пътя на „Линдсей“.

„Линдсей“ по начало бе взел Курс към „Патицата“, така че нейният капитан можеше да си спести сигналите за бедствие. Едва когато непознатият кораб бе дошъл в непосредствена близост, шкиперът на „Юрдек“ вдигна флага за бедствие. „Линдсей“ веднага даде знак „Разбрано“ и описа дъга, за да легне в дрейф борд до борд с „Юрдек“.

Тъй като нито капитанът на „Линдсей“, нито лордът разбираха турски, Херман изяви готовност да превежда.

— Тук „Линдсей“, увеселителна яхта на негова светлост лорд Линдсей! — извика той нагоре към далеч по-високо разположената палуба на „Патицата“.

Турският капитан назова името на кораба си и продължи:

— На път за Одеса. Искате ли да ни теглите?

— До Одеса? И през ум не ни минава! — отговори Херман усмихнато след като бе превел на лорда въпроса на капитана.

— Кормилото строшено. Не можем да продължим.

— Поискайте да ви извлачи някой кораб, който има курс натам.

— Коя е вашата цел?

— Стамбул.

Капитанът не се мисли много. Докато срещнеше кораб, който да плава за Одеса, можеха да минат дни и седмици. Та нали трябваше да е дори радостен, ако някой капитан изобщо проявеше готовност да го вземе на буксир — все едно накъде.

— Ще ни откарате ли до Стамбул? — попита той бързо. — И какво ще искате?

Херман преведе на лорда тази молба. Линдсей плъзна очи по „патицата“.

— Какво ще кажете, можем ли да рискуваме? — попита той собствения си капитан.

— Защо не, милорд? Турчинът наистина е по-голям от нашата яхта, но „Линдсей“ въпреки това ще се справи. Вярно, ще се движим по-бавно.

— Хм-м, мога да си го представя. Но ние не сме варвари. Дали ще сме утре или вдругиден в Стамбул, не играе роля. Негодяят Ибрахим сигурно няма да ни се изплъзне. Или ти си на друго мнение, Херман?

— Не, вуйчо. Един ден повече или по-малко не е от значение.

— Well, тогава работата е all right (наред). Ще ги влачим... но само докато срещнем друг кораб.

— А обезщетението?

По море нищо не се прави даром и дори спасяването на корабокрушенци трябва да бъде заплатено от съответното корабно дружество.

Но лорд Линдсей мислеше иначе.

— Не съм бакалин — изръмжа той. — Лорд Дейвид Линдсей съм. Не се нуждая от пиастрите му. Кажи го на турчина!

Херман се подчини на нареждането и прибави желанието да отиде с лорда на борда на „Юрдек“, за да уточнят подробностите.

Той не подозираше, че по този начин само удовлетворява намеренията на турчина, който даваше мило и драго да види ябанджиите в каютата си. Нали Ибрахим така бе пожелал.

Не мина много и четиримата седяха един срещу друг в малката капитанска каюта на „Юрдек“ — Линдсей, Херман, капитанът на „Патицата“ и неговият чорлав кормчия — пушеха чибуци и сърбаха мока от нищожни филджани.

Набързо се споразумяха относно условията. Линдсей се съгласи с капитана на „Юрдек“ да подирят близостта на брега. След като веднъж вече щеше да влачи турчина, то това не биваше да продължи по-дълго, отколкото бе непременно необходимо. А в крайбрежните води беше по-вероятно да срещне някой кораб, отколкото в открито море и да му прехвърли неудобната „опашка“.

И след като пасажерите на яхтата щяха да бъдат така превързани към „Патицата“ за ден или дори за два, те поискаха сега да узнаят повече подробности за старото корито.

— Значи си държал курс към Одеса? — забеляза Херман.

— Ти го каза.

— Какво си натоварил?

— Нищо.

Херман повдигна учудено глава.

— Нищо? Не те разбирам.

— Не намерих подходящ товар — оправда се капитанът малко смутено. — Чак в Одеса се канех да взема захар.

Херман поклати глава. Този претекст не му се стори убедителен. Кой капитан ще ти тръгне без товар в морето? И дори да не намери подходящ, ще вземе каквото има, дори корабен товар кости, които лесно ще пласира с един пиастър печалба на центнер.

Тук нещо не беше наред. Херман се вгледа изучаващо в капитана. Дали пък не въртеше контрабанда? Но не, този мъж не правеше впечатление на човек, занимаващ се с контрабанда. Пък и за такъв вид далавера не можеше и да има по-неподходящ съд от

„Патицата“. Не, контрабандист турският капитан със сигурност не беше.

И все пак Херман имаше чувството, че човекът не му казва истината. Каква тайна таеше турчинът, той наистина не можеше да отгатне. Е, в крайна сметка това не му влизаше в работата. „Линдсей“ просто вземаше „Патицата“ на буксир с оглед после час по-скоро да се отърве от нея. В останалото можеше пет пари да не дава за старото корито.

— Бил ли си вече в Стамбул? — продължи да пита Херман.

— Доста често.

— Може би си имал случай да се запознаеш с някой си там Ибрахим бей?

„Аха! — помисли капитанът. — Сега трябва да се внимава!“ Ибрахим остреши уши в своята кабина, за да не изтърве нито дума от разговора.

— Не го познавам, но съм чувал за него — отвърна турчинът, верен на спогодбата. — Той е много богат, а милостта на падишаха, дано Аллах го дари с хиляда години, светлее над него.

— Няма да мине много и тя ще залезе за него — отвърна Херман с неволно подигравателен тон.

— Какво искаш да речеш? — попита капитанът. Блазнеше го да разбере в каква връзка се намираха ябанджиите с Ибрахим.

— Това, което рекох. Ибрахим скоро ще престане да играе каквато и да е роля. Аз го държа напълно в ръцете си.

— Значи си негов враг?

— Само враг? Кажи по-добре, негов смъртен враг! — отвърна Херман разпалено.

— Какво ти е сторил? — подпита капитанът на „Патицата“ и проточи с преднамерено съмнение думите. — Ибрахим бей минава за благочестив мъж, който добросъвестно спазва предписанията на Корана.

— Благочестив? А аз ти казвам, че той е най-големият вагабонтин, огряван от слънцето.

— Говориш със загадки. Ибрахим бей вагабонтин? Това не мога и да си го помисля.

— Ще го докажа в Стамбул.

Морякът поклати глава.

— Какво можеш да постигнеш срещу Ибрахим? Ти, един франк, един европеец, срещу могъщия бей?

— Цялото му могъщество ще грохне, когато заведе тъжба срещу него. Или мислиш, че ще предприема нещо, без грижливо да съм се подготвил? Ударът ще се стовари върху него като гръм от ясно небе.

— Какъв удар? — подпита капитанът любопитно.

— Аркадашът и апапишът в шейтанщините му е в моя власт... аз ще го изправа срещу Ибрахим... и после ще видим дали този шейтан...

Херман внезапно се прекъсна. Едва сега си даде сметка, че постъпва съвсем неразумно. Беше се увлякъл да разкрие сърцето си пред един напълно чужд човек, когото работата изобщо не засягаше. Той се засрами от самия себе си. Как можеше да е толкова глупав! Показа се като кръгъл глупак, неумеец да си сдържа езика.

— Е, какво искаше да кажеш? — настоя турчинът. Херман се надигна и лорд Линдсей, който нищо не беше разбрал от разговора на двамата, последва примера му.

— Забравих, че ти разправам неща, които са ти напълно безразлични.

Капитанът на драго сърце би извлякъл още от франка, но засега трябваше да се задоволи и с това, ако не искаше да озадачи ябанджията. Той съпроводи двамата, следван от кормчията си, до бордовата стълбичка. Малката йола, довела двамата до борда на „патицата“, още си беше там.

Последните думи на Херман бяха подхвърлили Ибрахим в най-голяма угриженост. Кого имаше предвид франкът с „аркадаша“, който се намирал в негова власт? Тук можеше да става дума само за един-единствен и това беше дервишът. Ама той пък нали беше паднал в Тунис в ръцете на гавазите! Как ли се намери след толкова време насам и на яхтата на неговите врагове?.

Ибрахим почувства как примката се стяга все по-тясно около врата му. Трябва да се бяха случили неща, за които той си нямаше ни най-малък хабер, и които точно затова ставаха опасни. Решението му да напусне още днес кораба и да опита да достигне брега, стана толкова по-твърдо. Там щеше да се скрие в някое убежище, додето му се предостави благоприятна възможност да избяга в чужбина.

Докато беят трескаво размишляваше как би могъл да се изплъзне на късмета, Съдбата крачеше там горе на борда неумолимо по своя път, Когато четиримата минаваха край главната мачта, Херман усети някой да го дърпа за ръкава. Огледа се бързо и видя кормчията да слага предпазливо пръст на устата си, плъзгайки същевременно един особен поглед към капитана.

Какво искаше човекът? Очевидно да говори с него и то незабелязано от капитана. На борда на „Патицата“ това би обърнало внимание, значи трябваше да замъкне мъжа на яхтата.

Преди да постави като първи крак на бордовата стълбичка, той се обърна към капитана:

— За малко да забравя нещо. Кой от вас двамата ще ни придружи до борда на яхтата? Сред нашия екипаж няма никой, който да разбира твоя език, а аз самият за съжаление не съм достатъчно моряк, за да правя заповедите ти понятни за хората. Капитанът веднага хлътна в клопката.

— Имаш право. На мен самият мястото ми е на „Юрдек“. Но кормчията може да дойде временно с вас, докато бъде прибрано влекалото. А после ще пратя каика да го върне.

Херман слезе доволен в йолата. Лорд Линдсей, изглежда, по-малко се зарадва на тази мярка. Когато седнаха един до друг, той нашепна на племенника:

— Как ти дойде на ума да помъкнеш тоя мърляч? Той ще пренесе lice and fleas^[19] на цялата тая банда на чистия ни кораб!

— Имам си причина за това, скъпи вуйчо.

— Хубава причина! — изръмжа лордът. — Бих желал да знам каква.

— По-късно, вуйчо, по-късно! Сега няма време за тези неща.

Лордът промърмори на себе си:

— Хубава управия на тоя кораб! Невероятни порядки!...Пфу!

— Сигурно имаш предвид паразитите?

— Yes. Забеляза ли как изглеждаше каютата на капитана?

— Да, бъкаше от паяци и буболечки от всякакъв вид.

— Отвратително! Просто ужасно! По време на вашия разговор на два пъти даже мишка изтърча по ботуша ми. И ние трябва да влачим тая гадна кочина! Дявол го взел!

— Няма как да го избегнем, ако не искаме да минем за съвсем безчувствени.

— Well! Go on!^[20] Зная обаче какво щях да направя, ако мизерното корито беше моя собственост.

— Е?

— Щях да го надупча и потопа с все паразити. Yes.

Йолата спря до яхтата. На борда Херман веднага отведе настрани кормчията на „Патицата“, така че да не може да бъде видян отсреща.

— Предполагам, че имаш да ми направиш някакво съобщение.

— Да, ефенди.

— Започвай тогава!

Мъжът обаче, както изглежда, не намираше работата за толкова спешна. Той погледна немеца изучаващо, сякаш искаше първо да прецени големината на кесията му.

— Ще ми заплатиш ли добре? — попита после. Херман го погледна учудено.

— Гледай ти! Пари ли искаш? Ние ви избавяме от едно ужасно затруднение, а ти искаш да ти се заплати за някаква си дребна услуга? Това е непристойно.

— Мамиш се, ефенди, ако си мислиш, че се касае само за някоя малка услуга. Онова, което имам да ти съобщя, е от голяма важност за теб.

— И колко ще искаш за съобщението си?

— Сто пиастъра няма да са прекалено много.

— Сто пъти побъркан си ти.

— В такъв случай, ще си задържа скъпоценния хабер за себе си, но ти ще има да се пишманиш, ефенди!

— Да изчакаме.

— Е, добре! Като не искаш, ще си вървя.

Но не си тръгна, а се обърна още на първата крачка.

— Ефенди, само да знаеше какво знам, щеше драговошно да ми дадеш един щедър бакшиш.

— А-а, бакшиш! Това е нещо друго!... Така съм съгласен, стига хаберът ти наистина да е от важност за мен.

— Такъв е, заклевам се в брадата на Пророка.

— Е, развързвай си тогава езика! Не разполагам с много време.

— Колко ще е голям бакшишът ти? — осведоми се кормчията за всеки случай.

— Това не мога да ти кажа още отсега. Ще зависи от ценността на твоя хабер. Но ти давам думата си, че няма да се скъпя, ако работата наистина стои така, както казваш.

— Тогава съм спокоен, защото знам, че от изумление ще си изгубиш езика.

— И ти ще си изумиш какво става, ако не почнеш скоро — кипна Херман. Нишката на търпението му застрашаваше да се скъса.

— Е, чувай тогава! Ти дириш в Стамбул един мъж, за да му поискаш хесапа. Този мъж понастоящем не е в Стамбул, а... на нашия кораб.

Това действително беше новина, от която Херман за миг загуби и ума, и дума. Неговият смъртен враг в непосредствена близост, без той да си има понятие!

— Право ли те разбрах? — изрече накрая. — Имаш предвид Ибрахим бей?

— Да, ефенди.

— Любимеца на падишаха?

— Никой друг.

— Не се ли заблуждаваш? Може да е някой, който случайно носи същото име.

— Със сигурност е този, когото се каниш да дириш.

— Откъде знаеш?

— Защото беят ни обеща голям бакшиш, ако не ви издадем, че той е на борда на „Юрдек“.

— Нима е знаел кой се намира на тази яхта?

— Трябва да е знаел, защото дълго време ви наблюдаваше през тръбата. После повика капитана и се пазари с него. От името на Ибрахим капитанът обеща на всеки от нас бакшиш, ако си траем.

— Тогава е той! Наистина е той! — извика Херман високо. — Човече, твоят хабер наистина струва злато и ти ще си имаш исканите сто пиастъра... не, двеста ще получиш, стига да не ми връзваш патица^[21], по-голяма от вашия мизерен кораб там отсреща!

— Ефенди, за какъв ме имаш?

— Добре де! Ще си получиш обещаното до последната пара веднага щом се убедя, че си казал истината.

— Как се тъкмиш да се захванеш с тая уйдурма?

— Хм-м, аз всъщност ще мога да заловя капсъзина чак в Стамбул. По-рано нямам власт над него. Какво впрочем търси Ибрахим на вашия кораб?

— Не знам. Той, изглежда, се е доверил само на капитана.

— А как стана така, че го издаваш?

— Защото е много горделив мъж, който само ни ругае и прокллина. И ще се радвам, ако се смири... Аллах да го погуби!

Новината на кормчията изпълни Херман с такава радост, че му идваше веднага да отиде да я сподели със своите близки и приятели, ала за момента имаше по-неотложна работа. Беше време да вържат влекалото, ако не искаха да събудят подозрението на капитана или Ибрахим.

За половин час всичко бе уредено — тромавата „патица“ бе привързана към грациозната яхта.

Сега малката лодка на „Юрдек“ се стрелна насам, за да си прибере кормчията. Повече със знаци, отколкото с думи той помоли младия франк да не издава пред капитана, че от него е научил за присъствието на Ибрахим. Херман кимна. Лодката се отблъсна. Връзката между двата съда сега се състоеше само в едно стоманено въже.

Докато яхтата пое своето плаване на юг, Херман осведоми брат си, лорда и Детелиновия лист кой се намира на „патицата“ като пасажер. Как им се искаше веднага да спуснат лодката, да измъкнат злия дух на фамилия Адлерхорст от бърлогата му и да проведат съд над него.

Но по ред причини това не беше уместно. Херман беше обещал на кормчията дискретност. Откъде при това положение щяха да са разбрали за присъствието на бея на „патицата“? Кормчията щеше да бъде компрометиран. Освен това беше опасно да стъпят без разрешението на капитана на чужд кораб и да похитят един пасажер. Капитанът би се отбранявал, а в този случай това беше повече от вероятно. И в заключение за пленника на борда на „Линдсей“ нямаше място. Малката яхта беше заета след приемането на многобройната компания — заедно с фамилията Борода тринайсет човека, включително дервиша — до последното ъгълче. Беше им коствало доста труд да намерят сигурен затвор за дервиша. След като го бяха

влачили е безкрайни мъчнотии из Русия, не им се искаше в последния момент да му предоставят възможност за бягство. Така че го бяха заключили в отделна каюта, а самите себе си стеснили по всякакъв възможен начин.

Ето защо се споразумяха да изчакат със залавянето на Ибрахим докато влязат в Златния рог. А това предлагаше и предимството да си осигурят помощта на английския и немския консул.

Сам Хокинс до този момент не се бе намесил нито с дума в съвещанието. Сега обаче сметна за уместно да изрази своите опасения.

— Мешърс, ако чакаме до Стамбул, ще закъснеем.

— Как тъй? — попита Херман.

— Защото дотогава птицата ще е излетила.

— Това той изобщо не може да стори.

— Защо не? Намирам го даже за много лесно, ако не се лъжа.

— Изразете се по-ясно!

— Well, ще бъда значи по-ясен. Тоя славен Ибрахим и капитанът се таят под една черга, а вие, млади мастър, сте бил толкова непредпазлив, че да вържете намеренията си направо на носа на капитана. Та нали е прозрачно като мед, че Ибрахим сега ги знае. Не сте ли на това мнение?

— Признавам — кимна Херман.

— Какво ще предприеме той сега? Да чака до Стамбул и да се остави преспокойно сетне да бъде арестуван от нас?

— Ама той нали си няма понятие, че присъствието му на борда на „патицата“ ни е известно. Той ще се надява в пристанището да успее да напусне незабелязано кораба. И тогава ние ще го заловим.

— Или пък не, ако не се лъжа. Нещо ме човърка в носа, че той тогава няма да е вече там и вие сигурно няма да пожелаете да ви бъда засвидетелствано уважение, хи-хи-хи-хи!

— Действително не! — бе принуден да се засмее Херман.

— Бъдете уверен, че Ибрахим ще офейка! Сам Хокинс в неговото положение би сторил същото, ако не се лъжа.

Тези думи бяха изречени с такава категоричност, че Херман се разколеба.

— Кога и как би я свършил тая работа?

— Кога? Тази нощ, по тъмното. А как? С някоя лодка естествено! До настъпването на нощта ще сме се приближили порядъчно до брега,

така че той без кой знае какви усилия ще съумее да стигне с гребане до него.

— И все пак във вашите сметки има една грешка. На Ибрахим изобщо не се налага да напуска кораба, защото ние се споразумяхме с капитана на „Патицата“, че ще го преотстъпим на първия кораб, появил се в кръгозора. Тогава Ибрахим ще се е откачил от нас и спокойно ще може да си остане на борда до най-близкото пристанище.

— А ние междуременно ще избързаеме напред и ще го посрещнем с тимпани и тропети! Сигурно това ви е намерението, а? Вярвате ли наистина, че той ще поеме този риск?

— Може би имате право. Само не знам какво трябва да направим. Ако той поиска да напусне кораба през нощта, не бихме могли с нищо да му попречим. Нощите тук понастоящем са тъмни като в рог и ще ни е невъзможно да видим, ако някоя лодка се отблъсне от „патицата“.

— Е, оставете тая грижа на нас? — рече дребосъкът. — Сам Хокинс е човекът, способен да реши тази задача. А тези двама дълги типове са наистина грийнхорни за чудо и приказ, но имат на главата си очи, с които вашите не могат се сравни. Това и завистниците трябва да им признаят.

— Well, всичко това е много хубаво. Но какво ще правим сетне, ако предсказанията ви се сбъднат?

— Как можете още да се съмнявате? Впускаме се естествено на часа с яхтата по петите на човека и го пипваме за яката, ако не се лъжа.

— Neigh-day^[22]! Би било голям майтап! — обади се на това място лорд Линдсей. — Мастър, бих искал думите ви да се изпълнят. Това ще е най-сетне отново едно приключение, за което веднага бих заплатил сто фунта. Yes!

— Не е нужно, сър — отбеляза Сам сухо. — Ще си имате приключението безплатно.

— Но дори да приемем — възрази Готфрид, — че ловът ни успее, къде ще денем пленника? Тук на борда е лошо място за него. А да го тикнем при дервиша, не е препоръчително. Кой знае каква биха я свършили заедно.

— Мога да си го помисля — ухили се Сам. — В техния случай и аз бих сторил същото, хи-хи-хи-хи! Но не е нужно да им даваме възможност за такава глупост. Необходимо е само да прехвърлим

мастър Флоран, наричащ се веднъж дервиш Осман, веднъж Бил Нютън, веднъж Фьодор Ломонов, отсреща на „Патицата“ и да го предадем там на пансион. По този начин на яхтата ни ще се отвори място за Ибрахим.

— Какво ви дойде на ума! — оспори Херман. — Та тъкмо това е, което трябва да избегнем. Капитанът на „Патицата“ се смята за противниковата страна и не би ни върнал пленника.

— Не бих го посъветвал — забеляза Сам. — Така може да постъпи единствено по отношение своя пасажер Ибрахим. Той стои под негова закрила на борда на „Патицата“. Но дервишът ще му бъде поверен като товар, който можем да си изискаме обратно. А за да не го пусне тайно да избяга, ще се погрижим да поставим при него караул.

— Вярно, Сам — засмя се Херман. — Вие май сте подготвен за всичко срещу всеки коз. Като ви слуша човек как говорите, може да си помисли, че за вас мъчнотия изобщо няма.

— И наистина няма, достопочтени сър! Поне в този случай, който е много прост.

С това работата за трапера бе уредена.

Решиха да постъпят според съвета на опитния прериен ловец. Яхтата щеше да плава с половината корабни светлини, което беше наистина против предписанията, но предлагаше голямо предимство. Съдът на Линдсей щеше да се намира по отношение „Патицата“ в по-голяма тъмнина. А това беше от голяма полза за тримата ловци. Да се наблюдава от мрака навън е по-сигурно, както е известно, отколкото от светлото.

За предполагаемото офейкване на турчина можеше да бъде поставен под въпрос само някой късен час. Тъй като курсът и без това бе насочен на юг, щеше да е глупаво от страна на беглеца да напусне кораба по-рано, отколкото безусловно необходимо. От друга страна, при утринните зори той трябваше да е извън видимостта на двата съда.

Едва ли грешеше Сам Хокинс, като мислеше, че Ибрахим ще предприеме своя опит за бягство в първите часове на новия ден.

Дребният трапер беше толкова сигурен в нещата си, че с падане на мрака се просна на палубата да спи с разпореждането Дик и Уил да пазят на смени до полунощ и после да го събудят. Сам го каза толкова спокойно, а двамата приеха указанието толкова невъзмутимо, сякаш не им предстоеше едно вълнуващо приключение...

-
- [1] Кара дениз (тур.) — Черно море (Б. нем. изд.) ↑
- [2] текне (тур.) — корито; корпус, скелет на кораб; плавателен съд (Б. нем. изд.) ↑
- [3] ески чьомлек (тур.) — вехто гърне (Б. нем. изд.) ↑
- [4] Москов мемлекети (тур.) — Русия (Б. нем. изд.) ↑
- [5] Анадола (тур.) — Мала Азия (Б. нем. изд.) ↑
- [6] юрдек (тур.) — паток, патица (Б. нем. изд.) ↑
- [7] ада (тур.) — остров (Б. нем. изд.) ↑
- [8] балък (тур.) — риба (Б. нем. изд.) ↑
- [9] Вж. Карл Май, „Дервишът“ (Б. нем. изд.) ↑
- [10] Джехенна — пъкъл (Б. пр.) ↑
- [11] фаулингбул (англ. fowlingbull) — крилат бик (Б. пр.) ↑
- [12] Ескимов мемлекети — Ескимоско царство (Б. а.) ↑
- [13] Атеш вилаети — Огнена земя (Б. а.) ↑
- [14] Чин ве-Мачин — Китай (Б. а.) ↑
- [15] Лех — Полша (Б. а.) ↑
- [16] Юстралия — Австралия (Б. а.) ↑
- [17] коюнети — овнешко месо (Б. а.) ↑
- [18] Трабзон (Турция) — Трапецунт (Б. нем. изд.) ↑
- [19] lice and fleas (англ.) — въшки(те) и бълхи(те) (Б. нем. изд.) ↑
- [20] Go on! (англ.) — Карай, продължавай! (Б. пр.) ↑
- [21] игра на думи — изразът има значение на: лъготя, ментосвам (Б. пр.) ↑
- [22] Neigh-day! (англ.) — възклик на изненада (Б. пр.) ↑

21. МЕРЗАВЦИТЕ ИЗКУПВАТ ЗЛОДЕЯНИЯТА СИ

По палубите на двата съда от дълго бе станало тихо. Всичко живо изглежда спеше, с изключение малцината, изпълняващи вахтената служба. На никого не привличаха вниманието петимата души, клекнали на кърмата на парната яхта в сянката на капитанската каюта. И макар на борда на „патицата“ също да не беше така спокойно и неподвижно, както съответстваше на късното време — първите утринни часове, то от яхтата нищо не се забелязваше.

Двамата братя Адлерхорст не бяха мигнали. Вълнението не ги остави да заспят. Там отсреща се намираше смъртният враг на тяхната фамилия, който може би тъкмо сега правеше приготовленията си да се изплъзне от тяхното преследване. И ако Сам Хокинс излезеше прав, още след няколко часа щяха да застанат срещу него. Причини, достатъчни двамата млади мъже да не могат да мислят за почивка. В кабината си лордът също бе готов да скочи всеки момент.

Когато в полунощ Сам Хокинс застъпи на пост, братя Адлерхорст се присъединиха към Детелиновия лист. От мястото, където стояха, можеха добре да обзират двата борда на „Патицата“, плаваща на двадесет и няколко метра зад яхтата, фенерите на стария плавателен съд хвърляха в морето слаба, трепкаща светлина, като местата непосредствено до корпуса на кораба лежаха в дълбока сянка. Отблъснаше ли се някоя лодка там, тя щеше да е направо като невидима, но острите очи биха я забелязали веднага щом се появеше в светлината, пръскана от „Патицата“.

Минута след минута течаха, без отсреща нещо да се помръдне. Напрежението на двамата братя нарасна до такава степен, че им костваше усилия да изтрайват спокойно на едно място. И ето че изведнъж — беше може би един и половина — отвъд на бакборда угаснаха няколко фенера. Това бе глупост от страна на капитана на „Патицата“, защото така най-малкото щеше да събуди подозрението на яхтената вахта. Но той сигурно си казваше, че тя едва ли удостоява с

особено внимание „Юрдек“ и сигурно няма да забележи изчезването на фенерите.

Петимата се загледаха напрегнато нататък. Дребният трапер пръв направи следващото откритие.

— Ето, видяхте ли го? Стори ми се, че от корпуса на „Патицата“ се отдели една сянка, ако не се лъжа.

Не, другите нищо не бяха забелязали. Но сега... и петимата посочиха с ръце нещо черно. Слабо, но все пак различимо беше излязло в светлината.

— Всички моряци на борда! — прокънтя по палубата гласът на Сам Хокинс.

Онова, което последва, се разви с удивителна бързина.

За миг всичко беше на крак. Машината спря. Десет ръце се заеха да освободят яхтата от влекалото. То плъсна в морето. В същия миг яхтата отново се приведе в движение и описа къса дъга към „Юрдек“. Не бяха изтекли и десет минути, откак траперът бе издал заповедта си и „Линдсей“ вече полегна до борда на „Патицата“.

Яхтата можеше веднага да се заеме с преследването, но въпреки това се забави. Тази хитрост, която щеше да отнеме само няколко минути, беше необходима, за да се прикрие кормчията. Нещата трябваше да изглеждат така, сякаш хората от яхтата не знаеха кой се намира в бягащата лодка.

На борда на „Патицата“ стояха капитанът и няколко души от екипажа, спуснали лодката на вода. Те се бяха вторачили с ужасени очи към яхтата, която бе изплувала така внезапно пред погледите им.

— Що за лодка тръгна преди малко от борда на „Юрдек“? — започна Херман сухо и стегнато.

— Лодка? — направи се на учуден капитанът на „Патицата“.

— Не знам нищо за никаква лодка.

— Преди няколко минути тя напусна „Юрдек“.

— Трябва да си сънувал.

— А ти май ни считаш за ахмаци. Ще я караме изкъсо, нямаме време. Ти не искаш да ни обясниш каква е тая работа с лодката. Това прави нещата подозрителни. Капитанът на „Линдсей“ е отговорен за всичко, което се случва на двата кораба. Тъй като ти го излъга, той ще се заеме с преследването на лодката... Пълен напред!

И сякаш само това чакала, яхтата тутакси се отдели от „Патицата“.

Цялото лице на Линдсей сияеше от доволство, той се радваше като дете как всичко се урежда. Всички стояха напрегнато до релинга и възбудено проследяваха лъча на прожектора, който се стрелваше по водата. Ето... там... изплува едно по-тъмно петно!

Хората от „Юрдек“ зяпаха със смесени чувства действията на ябанджиите. Ако за тях вече бе необяснимо, че отблъскването на лодката е било забелязано, то те сега бяха напълно сащисани от бързината, с която се развиваше всичко.

Но ако те бяха само сащисани, то Ибрахим беше направо като поразен от гръм, когато констатира, че бягството му е открито. Как беше възможно? Капитанът ли го беше предал? В крайна сметка освен на него на никого друго не бе разправил намеренията си.

Тоя чапкънин!

Ибрахим бе обладан от неописуема ярост при мисълта, че някой е постъпил вероломно с него и носи вината за неговото нещастие.

И после той прожекторен лъч, който издаде местоположението на лодката... и на който с никакъв мурафет не можеше да се изплъзне! С най-ужасни проклетия и най-примамливи обещания се опитваше той да насърчи усърдието на двамата гребци, ала с нищо вече не можеше да промени факта, че скоро ще бъде застигнат.

В душата на Ибрахим полека се настани отчаянието.

А на яхтата цареше голямо въодушевление. Корабът летеше с мощ по водата. Бързо приближаваха беглеца. Сега трите фигури ясно се различаваха — двамата гребци, чиито торсове се движеха в такт напред-назад и Ибрахим, който се държеше като някакъв безумец. Той размахваше ръце като криле на вятърна мелница, за да кара матросите да напрягат още повече сили.

Сега бяха съвсем близо до беглеца. Двата на гребната пейка осъзнаха безполезността на усилията си и изтеглиха веслата. Каква ли полза да се противопоставят на неизбежното? Та нали късметът им е бил да бъдат настигнати от ябанджиите.

Машината на яхтата спря. Когато беше само още на десет лодкови дължини от лелеяната цел, тя почти напълно замря. Тогава хората от „Линдсей“ видяха Ибрахим да се навежда към дъното на лодката и да взема с десницата някакъв предмет. С пронизителен

подигравателен кикот той го протегна към яхтата — беше една пътна чанта. Сега понечи да я метне с две ръце през борда със силен мах.

Но не се бе съобразил с реакциите на Сам Хокинс. Траперът добре се догади какво съдържа чантата — сигурно някоя хубава сумичка и разни скъпоценности на беглеца. Трябваше ли всичко това да стане плячка на вълните? Тежко пострадалата от Ибрахим фамилия Адлерхорст имаше най-голямо право да претендира за тези неща. С бързината на мисълта Сам вдигна своята Лиди и стреля. Ибрахим изтърва чантата и тя се търколи на дъното на лодката.

Ибрахим се присви. Куршумът беше проникнал в левия му лакът. Но замайването му трая само миг. Здравата му десница бръкна светкавично в джоба, излетя отново навън... слаб пукот... и смъртният враг на фамилия Адлерхорст рухна напред с простреляна глава.

Такъв изход на приключението преследвачите наистина не бяха предвиждали и още по-малко желали. Но фактът вече с нищо не можеше да се промени. Прегледът установи, че куршумът е пронизал слепоочието на Ибрахим и смъртта е последвала на място.

С неизразими чувства в сърцето двамата братя бяха загребали към лодката на беглеца и сега стояха пред трупа на мъжа, причинил безкрайни страдания на семейството им, на чиято съвест тегнеше убийството на баща им и преждевременната смърт на майка им, и който заедно с дервиша носеше отговорността за цялата трагедия, сполетяла насетне отделните членове на фамилията. Подигравателният смях, с който си беше отишъл от живота, беше застинал в мъртвешкото лице и придаваше на чертите му сатанинска гримаса. С отвращение се отвърнаха от него Херман и Готфрид.

Мълчаливо заплаваха обратно към „Патицата“. Нейният екипаж нямаше как да проследи събитията в морето и чакаше с напрежение резултата от лова. Когато яхтата пристигна най-сетне и хората от „Патицата“ научиха за смъртта на своя пасажер, свиха безмълвно рамене и се разотидоха. Никой не бе изразил съжаление за мъртвеца.

— Сега изобщо не е необходимо да откарваме дервиша на „Патицата“ — рече Херман ей така между другото на Сам Хокинс.

Дребният трапер поклати бавно глава.

— Бих го сторил въпреки това и то още сега, докато трупът на Ибрахим лежи още тук на палубата. Първо, ще си освободим място на яхтата, където стана дяволски тясно и второ... хм-м, помислете за

въздействието върху стария грешник, когато съгледа тук на минаване приятелчето си мъртво! Не бих завидял на нехранимайкото.

— Като че имате право — кимна Херман, — но...

— Не казвайте „но“, ами се завтечете при капитана и уредете работата на смахнатия му език. Не забравяйте също и малко да скастрите обесника. Във всеки случай нищо няма да навреди.

Капитанът на „Юрдек“ стоеше встрани до релинга и предпочиташе да играе ролята на мълчалив наблюдател. Херман пристъпи към него до края на борда.

— Ти се показва неискрен към нас. Не можем да направим повече нищо за теб.

И той си тръгна от релинга. Страхът възвърна дееспособността на капитана и той извика изплашен:

— Какво ти дойде на акъла, ефенди? Какво ще стане с нас?

— По-рано трябваше да премислиш този въпрос.

— Ама, ефенди, нали не си толко лют, че да ни зарежеш тук безпомощни? Както не сме още достатъчно близо до брега, може да минат дни, преди да ни срещне някой друг съд.

— Това, разбира се, нищо не променя.

Сега човекът го удари на молба.

— Ефенди, лъжеш се, ако мислиш че съм шмекерувал с теб. Онзи човек, който сега е мъртъв, беше любимец на падишаха и ме заплашваше с гнева на повелителя на правоверните, ако не съм му сторел хатъра.

— Но ти е обещал и добро възнаграждение, нали? — засмя се Херман, който изобщо не беше толкова сериозен в заканата си.

Капитанът се смути.

— Аз не съм му го искал. Той сам ми го предложи.

— Добре! Ще приема, че си действал в положение на неизбежност и няма да превърна заплахата си в реалност. Да, даже ще те откараме до Стамбул, ако се съгласиш на едно малко условие.

— Какво искаш от мен?

— На нашия параход имаме много малко място и не можем да запазим трупа на този мъж. Ще го задържиш ли до утринта на палубата? Не по-дълго! После можете да го предадете на вълните.

— Ще го сторя на драго сърце.

— Освен това имаме един пленник, който ни пречи. Нямах ли някоя каюта или нещо подобно, където да ни е подсигурен на борда ти?

— В трюма има място за него повече от достатъчно. Но кой ще го варди?

— Това ще е наша работа. Вие хич няма да му берете кахъра... Сега само спусни пак бордовата стълбичка, за да можем да докараме пленника на борда!

Докато капитанът изпълняваше това нареждане, дервишът бе изведен от досегашния му затвор. Дългият арест очевидно не го бе накарал да омекне, защото той се огледа гордо и предизвикателно наоколо, когато бе поведен по палубата. Само на минаване край трупа на някогашния си съучастник той се стъписа и спря. Беше разпознал Ибрахим.

— Познахте ли мъртвеца? — попита Херман, който добре беше забелязал как другият трепна.

Запитаният първо трябваше да се опомни. Изглежда го обърка привидно учтивото обръщение. После кръвта нахлу в слепоочията му. В думите на Херман той почувства превъзходството на победителя.

— Пречукан! — изпъхтя, без да отвърне на хермановия въпрос. После се закикоти като безумец. — Знаеш отговора! Звяр срещу звяр! По-силният удушва по-слабия!

— Така смяташ ти! — сопна му се Херман. — Не сме ние! Той сам се осъди!

Отново див кикот.

— Това нагледно обучение за мен ли е?

— Приеми го, както щеш! Така или иначе ти идва краят!

— Пет пари не давам аз за края! — изкрещя престъпникът. — Чуваш ли? Пет пари не давам за всичко — за живота и смъртта, за рая и пъкъла! Бездруго всичко, всичко е шашма!

Херман се извърна ужасен и даде знак да откарат окования.

Минута по-късно бившият дервиш изчезна в люка, водещ към трюма. Най-долу, между разни сандъци и вехтории, той бе вързан легнал и прикован на това отгоре към стената, за да не може да се премести с претъркаляне от мястото си. После Детелиновият лист, който бе докарал тук пленника, напусна трюма и се отправи нагоре. Люкът беше затворен и заелият се с охраната Дик седна върху едно

роло въже. Той внимаваше по-малко за дервиша, за когото бе невъзможно да се измъкне без чужда помощ, а повече за хората от „Патицата“, за да не влязат във връзка със затворника.

Междувременно от изток утрото започна да просветлява, а влекалото бе извадено от дълбочината, за да бъде възстановена прекъснатата връзка на „Патицата“ с яхтата.

Когато огненочервеното слънце изгря от морето, „Линдсей“ продължи плаването, но вече не на юг, а на запад, с курс към Босфора.

Късо време след това екипажът на „Патицата“ предаде трупа на своя пасажер на вълните. Това стана без всякаква тържественост. От хората на яхтата никой не прояви охота да участва в церемонията. Само неколцина видяха отдалеч как тялото на Ибрахим изчезна във вълните.

После плаването още веднъж бе прекъснато от едно вълнуващо събитие.

Беше един час подир пладне и Уил Паркър тъкмо бе наредил да го откарат до „Патицата“, за да смени своя приятел Дик Стоун. Лодката, която трябваше да върне Дик, още се полюшваше на въжето. По едно време застаналият на кърмата Херман видя приятелите да се появяват на носа на „Патицата“ с всички признаци на забъркване. Те замахаха с две ръце, викайки непрестанно името Адлерхорст.

Какво ли се бе случило?

Волю-неволю трябваше да отиде на „Патицата“. Помоли брат си да го придружи. Лорд Линдсей също се присъедини, надущвайки нещо особено, от което не биваше да отсъства.

Сега йолата се върна от „Патицата“, но без Дик Стоун. Тримата роднини се качиха.

— Какво се е случило? — попита Херман двамата гребци.

— Не знаем — отвърна единият. — Мастър Дик само викна отгоре, че трябвало да дойдем да ви вземем, понеже се било случило нещо важно.

Когато йолата пристана до „Патицата“, тримата бяха очаквани от Дик и Уил горе на релинга. Екипажът на кораба стоеше встрани и проявяваше, както се стори на Херман, боязливост в държането.

— Мастър Адлерхорст — подхвана Дик. — Не бива да ми се сърдите. Аз нямам вина в случая.

— Какво всъщност се е случило? — осведоми се Херман.

— Кой можеше да ти подозира подобно нещо! — продължи Дик, без да обърне внимание на въпроса.

— Ама говорете най-сетне, де! — викна Херман нетърпеливо. — Да не би пленникът да е избягал?

— Но — рече Дик, станал от един път отново едносричен.

— Слава Богу! Ами защо сте тогава толкова объркани?

— Той е мъртъв.

Херман фон Адлерхорст погледна няма близките си... Сутринта Ибрахим, няколко часа по-късно дервишът!... Късмет... съдба?

— Как е станало? Той сам ли си сложи край...

— Но. Бил изплюскан.

— Из...плюс...кан?

— Yes. Изплюскан от плъховете!

Херман се вторачи в ловеца, сякаш се съмняваше в здравия му разсъдък.

— Водете ме в трюма! — каза късо.

Гледката, която се разкри долу пред очите му, беше ужасяваща.

Когато опасният престъпник бе вързан и прикован към стената, никой не бе помислил за плъховете... Противните твари после се бяха нахвърлили върху безпомощния затворник и без много формалности го бяха... изплюскали.

Животните го бяха подредили грозно. Той е трябвало да изтърпи изтезания, каквито и най-кръвожадният индиански вожд не би могъл да измъдри за кола на мъченията. Отчаяният му рев не е бил чул от Дик, понеже два междинни пода делиха трюма от палубата. Така Флоран, по-сетнешният дервиш Осман, престъпникът Бил Нютън, самозваният търговец Фьодор Ломонов бе умрял от една ужасна смърт.

Късмет... съдба?

Никой земен съд нямаше да може да му произнесе една по-жестока и... по-справедлива присъда от тази, която се бе изпълнила от само себе си тихомълком в мрака.

Херман помисли с потреперване за думите, които престъпникът бе захвърлил в лицето му само преди броени часове. Този мъж, който се бе отнасял с хората като с марионетки, тласкан от ненавист и себичност, при последния залог беше загубил позорно голямата игра...

Един млад мъж, който не можеше да е прекрачил от дълго трийсетте, седеше пред писалището и работеше. Лист след лист биваха изписвани и оставяни настрани, и час след час се нижеха.

Най-сетне приключи.

„Хау!“ гласеше последната, украсена със заврънкулка дума и „Хау!“ каза той самият, слагайки с дълбоко отдъхване перото настрани. После се обърна и застина като истукан.

Там, точно пред него, се мъдреха на дивана трима мъже, които можеха да бъдат само илюзия, създадена от неговото разгорещено въображение. Нима образите, с които се бе занимавал през последните дни и седмици, из един път се бяха превърнали в плът и кръв? Но не, не можеше да е така, защото тези тримата изобщо не се срещаха в повествованието, което току-що бе завършил.

Изненаданият мъж потърка очи, ала един гръмък кикот от дивана го убеди веднага, че разумът не му погажда номера.

— Дик Стоун, старий куне, я го погледни този грийнхорн! Това нещо тук се нарича уестман, превъзнася се като Олд Шетърхенд, ако не се лъжа, а нито даже усеща, когато хората се промъкват посред бял ден до него, хи-хи-хи-хи!

— Сам Хокинс, ти си наистина! — извика споменатият, съвземайки се мъчително бавно от изненадата си. — И също Дик Стоун и Уил Паркър! Това наричам радост! Сърдечно добре дошли на немската бащина земя!

И той прекрачи към посетителите си, разтърсвайки им бурно ръцете.

— Не бащина земя, многоуважаеми сър, а бабина, ако смея да помоля! Забравяш, че съм немец само от страна на моята баба.

— Ама, Сам, аз все още се питам дали съм буден, или сънувам! Как пък се озовахте насам?

— Естествено не през дупката на ключалката! — изкиска се дребосъкът.

— И от колко време сте вече тук?

— Най-малко от четвърт час! И мога да ти кажа, че си беше бая трудничко да седим толкова дълго бездейно.

— Ами че защо веднага не...

— Добре де, не се коси! Не искахме да ти пречим на работата. Освен това за нас беше страшно поучително да видим как изглеждат нещата във вигвама на Олд Шетърхенд, хи-хи-хи-хи! Тоя натъпкан с вата лъв, дето така широко е разчекнал паст, май го беше гръмнал в Алжир, ако не се лъжа?

— Така е. Нали отдавна съм ви разправил историята за разбойническия керван.

— А тая тигрова кожа е родом естествено от Цейлон. Сладко котенце — не мога да го отрека!

— Остави сега тези неща! За тях и по-късно има време. Не е трудно да се досетиш колко съм любопитен да чуя как вие...

— Е, няма да те разпъвам дълго на кръст. Тези двама дълги грийнхорни тук, дето са те зяпнали в захлас, са виновни, че сме тук. Те копнееха по теб като... някой капанджия за лула тютюн. А аз взех, че им угодих, и ето ни при теб, ако не се лъжа. Носим ти много поздрави от Винету — вожда на апачите, по-нататък от Олд Файерхенд — великият ловец, най-подир от Дейвид Линдсей — английският лорд...

— Какво? Срещнали сте Линдсей? Та това е направо поразително! Кога и къде стана тая работа?

— Кога? Отдавна. Къде? Край Колорадо. И наскоро пак край Черно море след връщането ни от Сибир, ако не се лъжа.

— Сиб...

— Нали? На това казвам аз цяла кратуна новини, хи-хи-хи-хи!

— Детелиновия лист в Сибир! — повтори Олд Шетърхенд тихо.
— Никога не бих го счел за възможно.

— Защо? Нямах вяра в способностите ни за едно такова пътешествие?

— Все пак не владееете руски.

— Кой ти го каза?

— Е, да не би да твърдиш...

— Твърдя естествено! Я му кажи, Уил, не говорех ли един отличен руски?

— Хм-м, как ли да го знам? Та аз нищичко не разбирах от твоите дрънканици.

— Затваряй си човката, щом като не умееш да кажеш нищо поумно!

— Е, де, ако ще се държиш по тоя начин с мен, то признавам, че винаги изглеждаше така, сякаш хората те разбираха. Най-малкото всеки път постигаше намерението си.

— Чуваш ли, мастър Поразяваща ръка? — наду се Сам.

— Сам Хокинс и руски! Случват се знамения и чудеса! Да се надявам, че все пак не ми връзваш мечка, мастър Сам?

— Не ми и хрумва. Мечката бих задържал за себе си, ако знаех някоя в достъпна близост, хи-хи-хи-хи!

— И вие сте пътували все така като прерийни ловци?

— Разбира се.

— Също и тук в Германия?

— Защо не? Когато хората се спираха по улиците, а гаврошите търчаха подире ни, тъкмо то беше забавното за сина на моята майка.

— Сам, разреши да седна! От тоя ваш Сибир мраз ми полази по гърба, а от руския ти пък изцяло се обърках.

— Egad! Щом малкото, което ти разправих, те удари в краката, какво ли остава, ако си отворим истински устата! Ама я нека видим по-напред какво си написал тук!

Без да дочака някакво позволение, Сам вдигна камарата хартия от писалището и хвърли един поглед върху първия лист.

— Капитан Кайман. Хм, та това е съвсем стара история, отдавна отминала. То поне Детелиновият лист да присъстваше! Хвърли драсканиците в кошчето, мастър Поразяваща ръка!

— Какво ти дойде на ума! Писал съм повествованието седмици наред.

— Хвърли драсканиците в коша, казвам ти! Ще ти разкажа една друга история, дето си я бива! Това нещо тук за отпечатване ли се каниш да го дадеш!

— Естествено.

— Колко страници горе-долу ще даде?

— По моему някъде към триста.

— Pshaw! Не повече? — изрази презрение Сам. — Ще ти дам едно ласо, което е най-малко четири пъти по-дълго. И ще ти са необходими месеци, не някакви си седмици, за да го развиеш, ако не се лъжа.

Междувременно Сам беше оставил листата на ръкописа да се плъзнат по пръста му. На последните редове от последната страница

той прикова очи.

— Я гледай, тук си имаме заключение. „Синът на прерията обича волния въздух и блясъка на звездите. Апачът ще си легне върху стръковете на тревата и ще се завие с небесните облаци, както го правят децата на неговия народ от ранна младост. Хау!“... Кой говори така? А, да, да, та то тук си го пише! Естествено Винету. Хм-м! Нелюбопитно изразено. Изискано и поетично!

Тук Уил Паркър вече не може да се сдържи. Той шумно изтърси:

— Какво ли пък разбираш ти от поезия? Точно колкото някоя гризли от филе-плетиво!

— Филе-плетиво? — Лицето на Сам образува една голяма въпросителна. — Нека бъда изяден на място от твоята гризли, ако мога да ти кажа какво е това. Известно ми е говеждо и свинско филе. Ама то се яде, ако не се лъжа.

— Виждаш ли, че нищо не знаеш. И се кани тук човекът за поезия да говори!

— Какво общо има твоето филе с тая работа? Покрай другото, майстор Шетърхенд, не бих имал нищо против едно порядъчно филе. Ама печеното трябва като нищо да си има своите шест до осем фунта, хи-хи-хи-хи!

— Ще видя какво може да се направи в това отношение — засмя се неговият приятел. — Разположете се удобно, докато дам необходимите разпореждания!

Известно време по-късно четиримата седяха около масата и здравата си похапваха. Ама тримата гости пък така и не се бяха настанили удобно. Седяха си точно както из пущинака — в кожените си дрехи, с неизбежните гърмящи цепеници между краката. А после, при бирата и пурите, се стигна до разказването. Немският писател слушаше с изключително напрежение, а часовете се нижеха като в полет. Полунощ отдавна беше минало, когато Сам се надигна.

— Стоп, майстор Шетърхенд! Нека за днес турим точка. Нали и утре е ден.

— Имаш право, драги Сам. Да приключим за днес. Ще ви отведе отсреща до „Бялото агне“, защото моето жилище за жалост не е устроено за гости.

— Пфу! — зяпна дребният трапер домакина си. — Да не би да се каниш да ни натъпчеш в някакъв си там саркофаг, на който сте дали

красивото име „хотел“? От тая работа нищо няма да излезе, ако не се лъжа.

— Ами къде иначе да ви подслоня?

— Човече, дангалако, приятелю, грийнхорне, как може още да питаш? Та нали къщата ти има градина, както забелязах на идване. Тя не е голяма наистина, но за една нощ или за две все ще е достатъчна, ако не се лъжа. — После хвърли един лукав поглед на младия си приятел и продължи: — Синът на прерията обича волния въздух и бляска на звездите. Детелиновият лист ще почива сред стръковете на тревата и ще се завие с облаците небесни. Хау!

И той тръгна превзето на кривите си като сърп крачета да излезе през вратата. Дик и Уил го следваха по петите. Усмехнато, но и с един тих копнеж в очите се загледа след тях Олд Шетърхенд.

* * *

В южния край на Ларами Плейнс — щата Уайоминг, отделен само чрез гъста ивица храсталак от речното корито на Медсин Боу Ривър, гореше в една мека вечер на късното лято грижливо намален лагерен огън. Той беше поддържан по индиански маниер, така че осветяващият недалеч пламък не можеше да издаде тримата ловци, които удобно си почиваха в зеленото скривалище. Те току-що бяха изяли вечерята си — изпечен на шиш еленов бут — и сега се изтегнаха върху постелите си. Наоколо владееше дълбока тишина. Само двата коня и мулето, спънати недалеч от своите ездачи, тупаха от време на време с копито или дърпаха с доловимо шумолене някой и друг лист от храстите. Най-сетне един от ловците се понадигна.

— Спомняш ли си все още, Дик, как преди кажи-речи година седяхме горе на скалите при скривалището на „клетите хора“? В оная чужда страна, която се нарича Сибир?

— Смятам, че не съм забравил — изръмжа запитаният.

— Тогава ни тегнеше на сърцето, че ще изтървем лова на бизони и преминаването на мустангите.

— Така беше, така беше — кимна другият замислено и с един дяволит поглед към третия от компанията добави: — Ако се наричах Сам Хокинс, щях да кажа:... ако не се лъжа!

Тогава поднесеният, който досега си бе мълчал, скочи от постелята и стрелна двамата си грийнхорни с мятащи искри очички.

— Проклети шмекери! Вие съвсем се разхайтихте наистина, откак си подадохте веднъж носа през границата на тази благословена страна. Нито даже вече персоната на стария Сам и всичко, което се спада към нея, е свято за вас. Почакайте, ще ви прогоня аз подигравките! Кому всъщност трябва да благодарите, че намерихте здрави и читави пътя за насам — към бизоните и мустангите и към индсманите, които, да се надяваме, скоро ще ви смъкнат кожата над ушите, както постъпиха на времето и с почтения Сам Хокинс, ако не се...

Той спря и преглътна последната дума. Този път именно му беше неприятно да се залови за неизменния си израз, заради който току-що бе взет на подбив. Но се беше усетил твърде късно. Двамата вече се кикотеха и само се закикотиха още повече, когато се прекъсна.

Това увеличи гнева му. Започна още повече да ругае.

— Хиляди проклетия! Веднага да млъквате, хлапаци, подли присмехулници! Какво ви скимна да вдигате такава дандания? Искате да привлечете инсманите с крясъците си, та още тая вечер да ви вземат перчемите?

Смехът утихна. Сам изпусна една въздишка.

— Ама истинска мъка си е с вас двамата! Ще ми се да ви бях зарязал в Сибир или да се бяхте пръждосали с Адлерхорстови в Германия. Така щях да съм се рахатясал от вас.

Той се умълча, сякаш изтощен от дългата реч и само погледна предизвикателно смъррените.

— Хм-м! — изсумтя Дик Стоун.

— Нямаше да е толкоз лошо — рече Уил Паркър.

— Нямаше... нямаше... какво? — удиви се Сам. — Да е толкоз лошо? Навеки там в Сибир?

— Но — поясни Уил. — При Адлерхорстови в Германия имах предвид. Не си ли спомняш вече, старий Сам, какво пише в писмото, което Херман ти прати до Ролинс и което ти съвсем наскоро отиде да прибереш от станцията? Този млад Адлерхорст откупил бащиното си имение и го стопанисвал заедно с жена си, която има странното име Закума. Мислиш ли, че при двамата няма да се намери някое свободно местенце, където да можем Дик и аз да се подслоним?

— Не си го въобразявай, скъпи Уил! — изръмжа Сам Хокинс. — С нищо не бихте им били полезни.

— Тогава може би на другия — подметна Дик.

— Да — допълни Уил. — На Мартин фон Адлерхорст! Той също се бил сдобил с едно имение в Германия и хазяйствал там със своята Елми, Гълъбицата на вековната гора. А ако и те не ни искат, бихме намерили подслон при третия Адлерхорст, някогашният казак Номер десет. Той ни е сърдечно благодарен, а и неговата храбра Карпала не по-малко. Те притежавали някаква хубавичка дача, както пише Херман.

— Тъй ли? — кипна сега Сам, който бе оставил Уил Паркър спокойно да си бърби. — Може би щяхте да опитате и при стария Василкович, който си седи на спокойствие в палата си в Петербург, или пък при оня художник Паул Норман, приятелят на Херман фон Адлерхорст, за когото той ни разказва, че се бил оженил за Чита, Лиза фон Адлерхорст? Или при Борода и Добронич, които се били сродили и сватосали някъде си там из немския изток, след като Алексей, мъжът с руската лютня и чаровницата Мила станали брачен чифт? О, вие, обесници! Бог и целият свят би ви приел, а старият Сам Хокинс... какво би станало с него? Сигурно ще трябва сам да ловува бизоните и гризлите или пък да хваща щурци и комари? А?

— Не се коси, Сам! — рече добродушно Уил.

— Та нали сме заедно — допълни Дик.

— И ще си останем заедно — довърши Сам, — както си подобава за Детелиновия лист... ако не се лъжа, хи-хи-хи-хи!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.